

**Univerzita Karlova
Fakulta sociálních věd
Institut komunikačních studií a žurnalistiky
Katedra mediálních studií**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**REAKCE SUDETONĚMECKÉHO TISKU NA
MNICHOVSKOU DOHODU V ŘÍJNU 1938**

Vypracovala: Simona Matoušková

Obor studia: mediální studia

Rok a semestr: 2006/IV.

Jméno konzultanta: Doc. PhDr. Barbara Kopplová, CSc.

PRAHA 2006

TEZE DIPLOMOVÉ PRÁCE

Univerzita Karlova v Praze		
Fakulta sociálních věd		
Došlo dne:	10-06-2005	-1-
Cj. 4875	Příloh: 4	Skartec a heslo:
Přiděleno: HU		

Fakulta: Fakulta sociálních věd, Univerzita Karlova

Institut: Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Obor / program: Mediální a komunikační studia / Mediální studia

Autor: Simona Matoušková

Konzultant: Doc. PhDr. Barbara Köpplová, CSc.

Předpokládaný název práce: Reakce německého tisku vydávaného na dnešním území ČR na Mnichovskou dohodu v říjnu 1938

Metoda: obsahová analýza textů

Hypotéza: rozdílné přijetí Mnichovské dohody podle stranické inklinace, popř. rozdílné přijetí mezi pražskými německými listy a listy vydávanými v Sudetech

Předpokládaná struktura:

I. Úvod

II. Historická část:

1. Sudetští Němci na území dnešní ČR ve třicátých letech 20. století
2. Konflikt mezi Německem a Československem v sudetoněmecké otázce
3. Předmnichovské události a uzavření Mnichovské dohody
4. Sudetoněmecký tisk na území dnešní ČR ve třicátých letech 20. století

III. Analýza

1. Charakteristika vybraného vzorku německých listů
2. Analýza textů v jednotlivých titulech vztahující se ke tématu ve vybraném období

3. Vyhodnocení analýzy, porovnání rozboru textů v jednotlivých titulech, závěry

IV. Závěr

1. Shrnutí
2. Tabulkové vyhodnocení

V. Rozprava o metodě

VI. Resumé v cizím jazyce

VII. Použitá literatura

VIII. Přílohy

Předběžný výběr titulů:

Ascher Zeitung (rok 1938)

Brüxer Zeitung (rok 1938)

Deutsche Tageszeitung (rok 1938)

Gablonzer Tagblatt (rok 1938)

Kaadner Tagblatt (rok 1938)

Marienbader Zeitung (rok 1938)

Reichenberger Tagesbote (rok 1938)

Saazer Anzeiger (rok 1938)

Literatura:

BENEŠ, Edvard: *Evropská krize 1938*. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 2003

BENEŠ, Edvard. *Mnichovské dny*. Praha: Svoboda, 1968

BENEŠ, Edvard. *Paměti*. Praha: Naše Vojsko 2004

- BIMAN, Stanislav: *Kdo byl kdo v Říšské župě Sudety 1938-1945*. Ústí nad Labem : Albis international, 2003
- BROKLOVÁ, Eva: *Politická kultura německých aktivistických stran v Československu 1918-1938*. Praha : Karolinum, 1999
- Česká retrospektivní bibliografie – Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Lector benevolus, 2004
- DEJMEK, Jindřich: *Československá zahraniční politika v roce 1938*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů : Karolinum : Historický ústav Akademie věd České republiky, 2000
- DEJMEK, Jindřich: *Kauza: tzv. Benešovy dekrety : historické kořeny a souvislosti*. Praha : Historický ústav Akademie věd České republiky, 1999
- Der Sudetengau in Zahlen : statistische Kurznachrichten*. Reichenberg-Oberrosenthal : [s.n.], 1942
- EHRISMANN, Otfrid: *Bericht über das Sudetendeutsche Wörterbuch*. Munchen : Collegium Carolinum, 1998
- FILÍPEK, Jan. *Mnichov 1938: Hra o Československo*. Praha: Eduard Grégr, 2001
- FRANZEL, Emil: *Sudetendeutsche Geschichte*. Würzburg : Flechsig, 2002
- GEBEL, Reif: *„Heim ins Reich!“ : Konrad Henlein und der Reichsgau Sudetenland (1938-1945)*. Munchen : Oldenbourg, 2000
- GRÜNWARD, Leopold: *Sudetendeutscher Widerstand gegen den Nationalsozialismus : für Frieden, Freiheit, Recht*. Benediktbeuern : Rieß-Druck und Verlag, 1986
- HABEL, Fritz Peter: *Die Sudetendeutschen*. München : Langen Müller, 1992
- HAHNOVÁ, Eva: *Sudetoněmecký problém: obtížné loučení s minulostí*. Ústí nad Labem : Albis international, 1999
- JOHN, Miloslav: *Září 1938: Role a postoje spojenců ČSR*. Olomouc, Votobia, 2000

- KURAL, Václav: *Konflikt anstatt Gemeinschaft? Tschechen und Deutsche im tschechoslowakischen Staat (1918-1938)*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2001
- KURAL, Václav: *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1996
- LUKEŠ, Igor: *Československo mezi Stalinem a Hitlerem: Benešova cesta k Mnichovu*. Praha: Prostor, 1999
- MACHÁČEK, Pavel: *Cesta Čechů a Němců ke dnešku*. Praha : Aventinum, 2002
- OLIVOVÁ, Věra: *Zápas o Československo 1938*. Praha: Společnost Edvarda Beneše, 1996
- PRERADOVICH, Nikolaus von: *Anchluss 1938 : Österreich und Sudetenland*. Rosenheim : Deutsche Verlagsgesellschaft, 1994
- RÁDL, Emanuel: *O německé revoluci: K politické ideologii sudetských Němců*. Masarykův ústav AV ČR, 2003
- RICHTER, Karel: *Sudety*. Praha: Fajma, 1994
- SCHULZ, W. – HAGEN, L. – SCHERER, H. – REIFOVÁ, I.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 1994
- SLÁDEK, Milan: *Němci v Čechách : německá menšina v českých zemích a Československu 1848-1946*. Praha : Pragma, 2002
- SPROULL, N.L. *Handbook of research methods*. Methuen: Scarecrow Press, 1998
- TESAŘ, Jan: *Mnichovský komplex: jeho příčiny a důsledky*. Praha: Prostor, 2000
- TOMS, Jaroslav: *Přehled vývoje česko-německých vztahů na území České republiky od 12. století do roku 1947*. Plzeň : Západočeská univerzita, 2002
- ZEMAN, Zbyněk. *Edvard Beneš*. Praha: Mladá fronta, 2000
- ZIEGLER, Walter: *Bayern, Österreich, Sudetenland - schuldig oder unschuldig am Dritten Reich?* Passau : Rothe, 1995
- ZIMMERMANN, Volker: *Sudetští Němci v nacistickém státě : politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938-1945)*. Praha : Prostor : Argo, 2001

V Praze dne: 10.6.2005

méno a podpis žadatele: Simona Matoušková

Jméno a podpis konzultanta (stvrzující, že ie ochoten na daném tématu spolupracovat):

Doc. PhDr. Barbara Kopplová, CSc.

Tato diplomová práce byla obhájena dne:
a hodnocena stupněm: *A*
Předseda komise: *M. Konec*

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci **Reakce sudetoněmeckého tisku na Mnichovskou dohodu v říjnu 1938** vypracovala samostatně, s využitím uvedených pramenů a literatury. Práce má 181 stran (včetně 18 stran příloh) a 299 867 znaků (včetně mezer, bez příloh).

Simona Matoušková

V Praze, dne 18. května 2006

PODĚKOVÁNÍ

Doc. PhDr. Barbaře Köpplové, CSc. děkuji za cennou radu a pomoc, které mi poskytovala v průběhu vypracování této diplomové práce. Mé díky patří také pracovníkům všech navštívených archivů za pomoc při vyhledávání potřebných materiálů.

OBSAH

1. Úvod	5
2. Stať	8
HISTORICKÁ ČÁST	
I. Kapitola – Bezprostřední události po uzavření mnichovské dohody	8
1.1 – Obsazení pohraničí	8
1.2. – Organizace a správa zabraného pohraničí	11
1.3. – Počátky v říši – euforie	14
1.4. – První projevy teroru	16
1.5. – Bezprostřední hospodářská situace	20
1.6. – Nakládání s českou menšinou	22
II. Kapitola – Média, nacistická propaganda	26
2.1. – Média a propaganda v nacistickém Německu	26
2.2. – Média a propaganda na postoupeném území	27
ANALYTICKÁ ČÁST	
III. Kapitola – Reakce sudetoněmeckého tisku na mnichovskou dohodu	36
3.1. – Hypotéza	36
3.2. – Metoda	36
3.3. – Charakteristika vybraných listů a způsob jejich výběru	37
3.4. – Historická analýza	41
3.4.1 – Historická analýza – shrnutí	120
3.5. – Kvantitativní obsahová analýza	123
3.5.1 – Výzkumné otázky	125
3.5.2 – Kódovací kniha	125

3.5.3 – Kódovací instrukce	129
3.5.4 – Výsledky obsahové analýzy	133
3. Závěr – Závěrečné shrnutí	154
4. Resumé (Summary).....	156
5. Literatura a prameny, seznam zkratek	157
6. Poznámky k příloze	163
7. Příloha	164

1. ÚVOD

Cílem této diplomové práce bylo přispět k objasnění některých aspektů historie regionu nazývaného jako Sudety, a to z hlediska mediální problematiky.

Ve sborníku studií věnovaných sudetoněmecké otázce konstatuje jeden z autorů Josef Bartoš, že „nejen šířeji pojaté práce, ale i dosavadní pokusy historicky zkoumat a postihnout přímo problematiku pohraničí za doby okupace a války mají také svá úskalí, mezery a nedostatky. Vedle dobově podmíněných aspektů, omezení a ideologických i politických vlivů je to patrné zejména ve věcném či tematickém rozhledu, kde mají práce spíše torzovitý ráz a jako jakýsi souhrn vytvářejí sice pestrou, ale velmi 'děravou' a nesystémovou množinu.“¹

Tato práce se tedy snaží nahlédnout, jakým způsobem informovala sudetoněmecká tištěná média o tzv. mnichovské dohodě a o událostech v pohraničí, které bezprostředně následovaly v říjnu roku 1938.

V již citované studii se zmiňuje Josef Bartoš o specifickém problému, který „představuje existence a navíc i dostupnost původní dobové produkce vydaných dokumentů, tedy tištěných pramenů z let 1938 – 1945 z provenience sudetoněmecké a říšskoněmecké. Nejen revoluční a nacionalistická vlna po roce 1945 způsobila, že tyto důležité dobové doklady byly nemilosrdně ničeny, ale byla to na české straně v následujícím režimu zcela falešná tendence považovat tyto dokumenty za libri prohibiti... Přitom jde často... o prameny nezastupitelné, což platí i pro dobový tisk a noviny (Die Zeit ad).“²

K podobnému problému došlo při výběru deníků použitých pro účely této práce. Na území tehdejšího Československa vycházelo v roce 1938 několik desítek regionálních německy psaných deníků, z nichž by pro analýzu byly vhodné asi tři desítky. V úvahu nepřicházely deníky vydávané v Praze (např. Prager Tagblatt, Prager Presse ad.) a vyloučen z výběru byl také deník Bohemia: Deutsche Zeitung. Ačkoliv byl distribuován v oblastech, kde žili německy hovořící obyvatelé, vycházel v Praze, a proto nevyhovoval kritériím stanoveným pro výběr vzorku. Analýza se zaměřuje na obsah sudetoněmeckých listů, tj. titulů, které byly vydávány na území označovaném od roku 1939 jako župa Sudety. Některé ze sudetoněmeckých listů ukončily svou činnost v průběhu roku 1938, mnoho z nich přestalo vycházet v září roku 1938, některé byly vydávány ještě první říjnový týden po uzavření mnichovské dohody. Národní knihovna disponuje bohatým fondem německých regionálních

¹ BARTOŠ, Josef. *Historiografie okupovaného pohraničí českých zemí 1938-1945*. In KURAL, Václav (ed.). Studie o sudetoněmecké otázce. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 10

² Tamtéž. s. 18

listů, které vycházely na území tehdejšího Československa, ale bohužel možnosti těchto fondů končí zářím, případně počátkem října roku 1938. Důvodem je zřejmě to, že po zabrání pohraničních území nacistickým Německem odpadla vydavatelům povinnost zasílat povinné výtisky Národní knihovně. Proto má Národní knihovna mnohdy k dispozici pouze první říjnový týden vydání některých titulů (např. Karlsbader Zeitung, Kaadner Tagblatt, Marienbader Zeitung ad.). Ke svázanému říjnovému vydání Marienbader Zeitung a Ascher Zeitung z roku 1938, které jsou uloženy v Národní knihovně, jsou přiloženy vždy dva dopisy, v nichž v jednom se žádá příslušnou redakci o zaslání výtisků alespoň do konce roku. Odpovědí byl příslib Ascher Zeitung, že výtisky budou zasílány do konce roku 1938, s tím, že chybějící nemohou dodat, protože byly rozprodány. Marienbader Zeitung jsou ještě v neúplnějším stavu, a to do prosince 1938. Oddělení časopisů Knihovny Národního muzea bohužel také nevládní žádné kompletní fondy německy psaných regionálních deníků. K dispozici jsou pouze ojedinělé ročníky některých titulů. Podobně je na tom Státní ústřední archiv, kde lze studovat torzovité ročníky vybraných listů a poněkud kompletnější svazky německy psaných pražských deníků. Regionální německé deníky lze nalézt v krajských vědeckých knihovnách (např. v Liberci) a zejména ve státních okresních archívech a muzeích, které jsou zřízeny ve městech, která se nalézají na území, jež bylo v roce 1938 zabráno Německem (např. Aš, Česká Lípa, Cheb, Chomutov, Most, Teplice, Trutnov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Litoměřice, Louny, Karlovy Vary, Žatec). Německé deníky, které vycházely v zabraných moravskoslezských pohraničních oblastech jsou k dispozici opět v příslušných okresních archívech a zejména v Moravské zemské knihovně v Brně. Bohužel také okresní archívy mají často k dispozici neúplné svazky (jednotlivá čísla byla například zcela rozprodána) a většinou disponují jen jedním či dvěma deníky, které vycházely v té které lokalitě, ačkoliv jich vycházelo více. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*³ mapující tisk, který vycházel na území Čech a Moravy v těchto letech, uvádí místa, kde jsou dnes jednotlivé tituly archivovány (podobný projekt uvedla do provozu v elektronické podobě také Moravská zemská knihovna v Brně), v mnoha případech jsou ovšem informace chybné či neúplné, a to zejména v případě roku 1938. Pro analýzu tak byly nakonec vybrány tyto deníky: Ascher Zeitung (Národní knihovna), Marienbader Zeitung (Národní knihovna), Reichenberger Tagesbote (Státní okresní archiv Liberec), Saazer Anzeiger (Muzeum Žatec) a Teplitz-Schönauer Anzeiger (Státní okresní archiv Teplice).

³ KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004

Kapitola první se věnuje historickému úvodu do problematiky: zaměřuje se na vojenské obsazení pohraničí, organizaci a správu zabraných oblastí, reakci obyvatelstva na mnichovskou dohodu a události bezprostředně následující, jistá pozornost je věnována počátkům pronásledování jistých skupin obyvatelstva a zejména nakládání s českou menšinou.

Následující kapitola se soustředí na mediální politiku nacistického Německa a na média na postoupených územích.

Samotné jádro práce tvoří kapitola třetí, která vysvětluje výběr listů a především analyzuje mediální obsahy vybraných titulů, a to na základě historické a kvantitativní obsahové analýzy.

Závěrečná kapitola shrnuje výsledky bádání a analýzy.

K práci pochopitelně přináleží také resumé v anglickém jazyce.

Nedílnou součástí práce jsou přílohy a samozřejmě seznam použité literatury a pramenů a také seznam zkratk užívaných v této práci.

Pravopisná poznámka:

Slovo žid/Žid lze podle pravidel českého pravopisu psát s malým či velkým písmenem na začátku. Malé písmeno odkazuje spíše na náboženskou definici židovství, velké je svázáno především s národnostním aspektem. Podle některých názorů je v komplexní židovské identitě zahrnut jak prvek náboženský, tak i národní, a proto jsou oba způsoby psaní oprávněné (viz Ediční poznámka dostupná na <http://www.holocaust.cz/>). V této práci jsem se přiklonila k psaní velkého písmene na začátku slova.

2. STAŤ

I. BEZPROSTŘEDNÍ UDÁLOSTI PO UZAVŘENÍ MNICHOVSKÉ DOHODY

1. 1. Obsazení pohraničí

V roce 1935 obsadilo nacistické Německo Sársko, v roce 1938 připojilo ke svému území Rakousko, a zabránění pohraničních oblastí Československa se tak stalo třetím územním ziskem nacistické politiky v době míru. Spojení všech Němců se stalo reálnou možností. Přičleněná území se stala součástí nacistického státu na základě mnichovské dohody z 29. září 1938, kterou podepsali čelní představitelé Německa, Velké Británie, Francie a Itálie. Pro velkou část německé menšiny na území Československa (nyní již říše) tak bylo úspěšně naplněno jejich právo na sebeurčení. Právo prosazovat zájmy sudetských Němců si osobovala Sudetendeutsche Partei (dále jen SdP), která měla v červnu roku 1938 1 349 180 členů⁴, což tvořilo více než třetinu z celkového počtu obyvatel Sudet 3 070 938.⁵ Tato strana se minimálně od roku 1938 řídila pokyny Adolfa Hitlera, který instruoval předsedu SdP Konrada Henleina, jak postupovat při jednáních s československou vládou. Projevilo se to v obsahu karlovarského programu z 24. dubna 1938, kdy SdP kromě zrovnoprávnění Čechů se Slováky požadovala svobodu vyznávat německý světový názor, což československá vláda nepřijala. Radikální politika SdP se projevila mimo jiného také v založení oddílů Freiwilliger Schutzdienst (Dobrovolné ochranné služby) – dále jen FS. Jejich úkolem bylo podle zprávy německého vyslance v Československu Ernsta Eisenlohra „stavět se až do vstupu německého vojska na odpor Čechům a při jejich odchodu na nich vykonat odplatu“.⁶ Tyto jednotky byly cvičeny podle vzoru SA a SS a byly vybudovány pod Himmlerovým dohledem.⁷ Ze sudetských Němců, kteří uprchli do Německa, byly vytvořeny jednotky Sudetendeutsches Freikorps – dále FSK (Sudetoněmecký sbor dobrovolníků). Své cíle začaly ovšem plnit již před vstupem wehrmachtu na zabraná území. Po Hitlerově projevu v Norimberku 12. září 1938, kde hovořil o situaci německé menšiny v Československu, došlo na několika místech Sudet k nepokojům, při nichž přišlo o život 27 lidí, přičemž střety provokovaly zejména

⁴ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s 52

⁵ Tamtéž

⁶ Tamtéž. s 54

⁷ Tamtéž

jednotky FS.⁸ Henlein se přesunul 14. září 1938 do Berlína a o den později vyhlásil heslo „Heim ins Reich“! (Domů do říše!), kterým jasně dal najevo, jaké je přání sudetských Němců.

V těsně pohraničních oblastech zatím stále docházelo ke srážkám. Velitelství SFK vydalo pokyny, aby „hranice byly malými akcemi neustále zneklidňovány: jeden za druhým musejí následovat vpády malých úderných čet, případy pohraničních stanic a jejich posádek Zároveň zásada: proniknout, rozpoutat zmatek, pokud možno zadržet rukojmí a zmizet.“⁹ Na hranicích docházelo již po 22. září 1938 k mnoha střetům s československou armádou. Podle záznamů SFK bylo po „úspěšných akcích“ zabito 52 a zajato 2029 Čechů.¹⁰ Československá armáda dobývala ztracené pozice zpět a zatýkala příslušníky SdP. Jednotky freikorps ještě před svým rozpuštěním 9. října 1938 obsazovaly některé obce na československém území s tím, že vycházejí vstříc přání tamního německého obyvatelstva.

Mnichovská dohoda stanovila, že československé jednotky musejí začít vyklízet sudetoněmecké oblasti 1. října a ukončit nejpozději 10. října 1938, a to pod kontrolou Velké Británie, Francie a Itálie. Území, na něž měl vstoupit wehrmacht ve stanovených fázích, bylo rozděleno do čtyř pásem: první pásmo tvořila jihočeská oblast, druhé pásmo severočeská oblast, třetí pásmo západočeská oblast a čtvrté pásmo oblast severní Moravy a Slezska. Obsazování území mělo probíhat následovně: první pásmo 1. a 2. října, druhé pásmo 1. a 3. října, třetí pásmo 3., 4. a 5. října a čtvrté pásmo mělo být obsazeno 6. a 7. října. V dohodě se pravilo, že „zbývající území převážně německého charakteru neprodleně zajistí... mezinárodní výbor a do 10. října je obsadí německé jednotky...“¹¹ Tento výbor měl také za úkol označit území, kde nebyla jasná národnostní většina. Na těchto územích měl proběhnout plebiscit a stanovení definitivní hranice mezi Československem a Německou říší. Otázka, které obce budou připojeny k Německu a které k Československu, byla důvodem neustálých rozepří mezi oběma stranami. 4. října 1938 přišel na ministerstvo zahraničních věcí ČSR protest pobočky Čs. Národní rady z Opavy proti chystanému záboru soudních okresů Opava, Hlučín, Klímkovice a Bílovec s tím, že na Opavsku jsou jen čtyři obce s německou většinou oproti 52 českým obcím.¹² 13. října 1938 byl ovšem v rozporu s mnichovskou dohodou mezinárodní výbor rozpuštěn, a vzdal se tak požadavku na organizaci plebiscitu. V mnichovské dohodě nebylo určeno, zda pro procentuální podíl nutný pro připojení k Německu (50 %) je rozhodující obec, soudní nebo politický okres, mnohdy se staly součástí

⁸ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státi*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 55

⁹ Tamtéž. s. 56

¹⁰ Tamtéž

¹¹ BARTOŠ, Josef. *Mnichov a československé pohraničí v roce 1938*. In Vyhánění Čechů z pohraničí. Praha:

Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 6

¹² TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 30

říše i obce, kde nebyl ani zdaleka dosažen stanovený limit.¹³ Německo si kladlo další územní požadavky, aby bylo posléze co nejsnazší pohltit i zbytek Československa. Ve dnech 13. – 14. října 1938 se nechal Hitler v rozhovoru s československým ministrem zahraničí Chvalkovským slyšet: „Vy jste vklínění do těla velkého Německa a musíte se prostě podle toho chovat.“¹⁴ Po stanovení pátého okupačního pásma byla zabrán třikrát větší oblast východních Sudet (později vládní obvod Opava) než bylo původně stanoveno.¹⁵ Definitivní hranice mezi Německem a zbytkem Československa byla stanovena 20. listopadu 1938. Někteří autoři se domnívají, že skutečná rozsah požadovaného území byl stanoven již v Mnichově a mezinárodní výbor byl jen fraškou pro veřejnost.¹⁶ Československo přišlo v důsledku mnichovské dohody o obranná zařízení, o oblasti s nerostnými surovinami a důležitými průmyslovými odvětvími a také o 40 % lesů.¹⁷ Například podle zprávy okresního hejtmana československému ministerstvu vnitra došlo k protiprávnímu obsazení svatoňovických dolů, propouštění dělníků a přerušení dodávek uhlí na české území.¹⁸

Německé vojenské jednotky vkočily do prvního pásma 1. října 1938 dvě hodiny po půlnoci. Akci měly provést „se zabezpečením jako ve válce, a to i proti leteckým útokům.“¹⁹ Měly se vyhýbat eskalaci násilí a umožnit československé armádě volný odchod, případně jí poskytnout doprovod až k demarkační linii. Obsazení proběhlo hladce, až na několik drobných incidentů. Někteří svědci ovšem hovořili o situaci československého vojska například v oblasti Jablonce nad Nisou takto: „Naši vojáci jsou na tomto úseku bez důstojníků... bez informací a bez mapy... neznají krajinu a nevědí, jak se chovati vůči německému vojsku.“²⁰

1. 4. Organizace a správa zabraného pohraničí

V prvních chvílích po záboru pohraničí měla zajistit prozatímní správu území branná moc. Výkon pravomocí se chápal jako provizorium zahrnující zajištění obsazeného území,

¹³ BARTOŠ, Josef. *Mnichov a československé pohraničí v roce 1938*. In *Vyhnaní Čechů z pohraničí: Vzpomínky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 7

¹⁴ PASÁK, Tomáš. *Pod ochranou Říše*. Praha: Práh, 1998. 431 s. 12

¹⁵ BARTOŠ, Josef. Základní charakteristika východních Sudet. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 1, s. 7

¹⁶ KVAČEK, Robert; CHALUPA, Aleš. *Československý rok 1938*. Praha: Panorama, 1988. s. 234

¹⁷ TOMÁŠEK, Dušan: *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 56

¹⁸ MALÁ, Irena; LESJUK, Petr. Okupace československého pohraničí hitlerovským Německem. In *Šorník archivních prací*. Praha: Orbis, 1959. s. 24

¹⁹ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 65

²⁰ TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 35

zachování klidu a pořádku, ochranu obyvatelstva a převedení správy na říši.²¹ Tak mohli vydávat vrchní velitelé pozemního vojska právní nařízení a svolávat výjimečné soudy (v případech, že by někdo kladl odpor).²² Administrativní úkoly měli na starosti šéfové civilní správy (Chef der Zivilverwaltung – CdZ), přičemž jim bylo k dispozici mnoho úředníků. Dalších šedesát jich bylo k dispozici pro řízení krajských hejtmanství, což byly správní jednotky z doby ČSR.²³ V čele takového úřednického aparátu byl styčný štáb a ústřední oddělení pro všechny státněpolitické záležitosti a záležitosti vnitřní správy, a to včetně státní policie (Staatspolizei – Stapo).²⁴ Každý šéf civilní správy podléhal odborně-věcně vrchnímu veliteli, ale administrativně byl řízen Říšským ministerstvem vnitra.²⁵ Prostřednictvím CdZ byla uplatňována nařízení říšských úřadů. Sám ovšem mohl vydávat nařízení, která se mu zdála být nutná. Úkolem CdZ bylo ustavit v místech bývalých okresních úřadů německé služebny (později tzv. úřady landrátů), obsadit je novými okresními hejtmany a jejich prostřednictvím spravovat obecní úřady, které byly většinou v německých rukou a dosavadní starostové byli přijatelní i pro nové poměry.²⁶ 3. října 1938 byla vydána základní směrnice pro jejich činnost: samostatná správa, spolupráce s místními orgány SdP, prozkoušení politické spolehlivosti městských a obecních zastupitelstev, převzít pokladnu, dbát na udržení pořádku a bezpečnosti, využít spolehlivých policistů (případně i spolehlivých pomocných policistů z řad SdP), zajistit výživu obyvatelstva za pomoci NSV, věnovat pozornost dozoru nad cenami a zakročit proti předražování a vykupování obchodů ad.²⁷ Jedním z prvních úkolů bylo také zavřít školy na jeden týden a propustit všechny židovské úředníky.²⁸

Hitlerovým výnosem, který vešel 1. října 1938 v platnost, byl Konrad Henlein ustanoven říšským komisařem pro sudetoněmecká území (Reichkommissar für die sudetendeutsche Gebiete). Henlein byl přímo podřízen Hitlerovi, který stanovil, že „jeho (komisaře – pozn.aut.) povinností je pečovat dle mých všeobecných pokynů o politický rozvoj sudetoněmeckých území a dle zvláštních pokynů říšských ministrů o jejich rozvoj, státní,

²¹ BIMAN, Stanislav. Vojenské obsazení území připojeného k Německu podle mnichovské dohody a období jeho vojenské správy. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem, 1998. sv. 1. s. 99

²² ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 73

²³ Tamtéž. s. 73

²⁴ Tamtéž. s. 421

²⁵ BIMAN, Stanislav. Vojenské obsazení území připojeného k Německu podle mnichovské dohody a období jeho vojenské správy. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem, 1998. sv. 1. s. 100

²⁶ Tamtéž. s. 101

²⁷ Tamtéž

²⁸ Tamtéž. 102

hospodářský a kulturní“²⁹. Všechna obsazená území spadala zpočátku pod jednotnou ústřední správu. Říšský komisař mohl udělovat pokyny úřadovněm, obcím a dalším veřejnoprávním subjektům, nad nimiž vykonával bezprostřední dozor. Byl také zmocněn provádět změny právních norem. Naopak omezen byl jako vůdce SdP (od 2. října 1938 jediná povolená politická strana na sudetoněmeckých územích), kterou nadále mohl řídit jen jako pobočku NSDAP (Nationalsozialistische Deutsche Arbeitspartei), a to v rámci „všeobecných pokynů vůdce“ zástupce Rudolfa Hesse³⁰. Poslední stranický sjezd SdP se konal 16. října 1938 v Ústí nad Labem.³¹ Do NSDAP měla být SdP začleněna 5. listopadu 1938. Úřad říšského komisaře ukončil činnost 20. října 1938, místo něj začal fungovat úřad říšského místodržitele, kterým byl Konrad Henlein.³² Od 8. října 1938 byly zřízeny úřady pověřenců říšského komisaře (Ústí nad Labem, Karlovy Vary, Opava), které byly 4. listopadu 1938 změněny na úřady vládních prezidentů. Úřad říšského místodržitele měl de facto jen jakousi poradní funkci při budování veřejné správy, protože všechny pokyny vydávala berlínská ministerstva – klíčové postavení mělo říšské ministerstvo vnitra a státní tajemník Wilhelm Stuckart. Byl zřízen Ústřední úřad pro převod sudetoněmeckých oblastí a všechny správní předpisy vyhlášoval Wilhelm Frick, říšský ministr vnitra. Jako jedny z prvních nařízení byly zavedeny správní předpisy jako např. zákon zakazující tvoření nových stran, zákon na ochranu jednoty strany a státu či zákon o nové výstavbě říše.³³ Zástupcem Henleina byl zprvu sudetoněmecký advokát Rudolf Schiketanz, říšské ministerstvo vnitra ovšem prosazovalo zkušeného říšského úředníka. Hitler souhlasil s Henleinovou žádostí, aby na reprezentativní místa byli jmenováni sudetští Němci. Pobočníkem říšského komisaře se stal Rudolf Wenzel, zástupcem Karl Hermann Frank, šéfem kanceláře byl jmenován Wilhelm Sebekovský (do té doby šéf tiskové kanceláře SdP), stálým zástupcem Rudolfa Schiketanze a pověřencem pro organizaci strany Fritz Köllner.³⁴ Odpůrci Henleina, radikální členové někdejší DNSAP (Deutsche Nationalsozialistische Arbeitspartei) a skupina kolem časopisu *Aufbruch*, žádné oficiální funkce nezastávali. Z někdejších funkcionářů DNSAP zastávali funkce v Úřadu říšského komisaře Kreißl a David. Hans Krebs, bývalý člen DNSAP a Henleinův odpůrce, který před připojením emigroval do Německa, byl jmenován vládním prezidentem. Byl to taktický krok – měl vést k oslabení konfliktů mezi umírněnými a radikály.

²⁹ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 74

³⁰ Tamtéž

³¹ GEBHART, Jan; KUKLÍK, Jan. *Druhá republika 1938 – 1939: Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*. Praha: Paseka, 2004. s. 28

³² FALTYS, Antonín. Postavení českého pohraničí v rámci Velkoněmecké říše. In *Historie a vojenství*, 1968, roč. 16, č. 1, s. 396

³³ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 75

³⁴ Tamtéž

Krátce poté, co přesídlil říšský komisariát z Berlína do Liberce, nastal organizační chaos. Každá zájmová skupina si chtěla zajistit vliv na sudetoněmeckém území a na vměšování říšskoněmeckých institucí do sudetoněmeckých záležitostí nebyl Henleinův říšský komisariát připraven. Původně měl převzít správu 15. října 1938, ale právě vzhledem k nastalým obtížím bylo datum převzetí posunuto na 20. října 1938. Než začal celý administrativní aparát fungovat, bylo nutné postarat se o to, aby místní úředníci získali přehled o tom, jaké právní poměry panují v říši a aby se říšskoněmečtí úředníci poučili o administrativních, hospodářských a politických poměrech na obsazených územích. Území bylo zprvu spravováno jednotně, ale brzo se sudetoněmecká území stala jakýmsi zkušebním polem pro správní reformu celé říše. Sudetská župa začala být označována v tomto smyslu za vzorovou župu. 30. října 1938 byla zřízena stranická župa NSDAP Sudety, jejímž vedoucím se stal Konrad Henlein a jeho zástupcem Karl Hermann Frank. Struktura SdP byla již dříve organizována podle vzoru NSDAP, takže bylo možné na těchto základech stavět: například někdejší právní referát SdP odpovídal župní kanceláři pro věci právní, referát politické propagandy SdP župní propagandistické kancelář atd. Říšskou župu Sudety tvořily tři vládní kraje: Chebsko, Ústecko, Opavsko (dříve řízeny pověřenci říšského komisaře, nově vládními prezidenty). Celková plocha byla 22 608,23 km², žilo zde 2 943 187 obyvatel.³⁵ Hlučínsko bylo připojeno k pruské provincii Slezsko (vládní kraj Opole), jihočeská a jihomoravská území byla přičleněna k župám Dolní a Horní Podunají (vládní kraje Dolní Bavorsko a Horní Falc). Zákon o rozčlenění vstoupil v platnost 15. dubna 1939. Zákon o sudetské župě vstoupil v platnost 14. dubna 1939 a měl zaručit jednotu strany a státu tím, že trojstupňová správa (říšský místodržitel, vládní prezidentí a landráti) se územně překrývala se stranickým členěním. V praxi se tak dělo především prostřednictvím kumulace funkcí. Podřízení jednotné politické linie se dělo ve všech oblastech veřejného života včetně života spolkového. Tak byl 14. října 1938 jmenován Albert Hoffmann, vedoucí říšské kanceláře NSDAP, likvidačním a prolongačním komisařem (Stillhaltekomissar – Stiko), který měl na starosti rozpouštění, převádění a začleňování organizací na sudetoněmeckých územích do organizací říšskoněmeckých. Během zavádění podobných opatření se ozývaly i kritické hlasy.

Administrativa se na obsazených územích začala brzo potýkat s nedostatkem pracovníků, a tak organizační kancelář SdP vyzvala již 12. října 1938, aby „všechny sudetoněmecké úředníky a zaměstnance železnic, pošt, finanční služby, politických služeb a policie a rovněž ty, kteří vykonávají službu na českém území a chtějí se ucházet o přijetí do

³⁵ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 123

státních služeb německé říše, aby se neprodleně přihlásili v kanceláři SdP pro personální otázky.³⁶ Přesto bylo třeba mnoho říšskoněmeckých úředníků, aby byl zajištěn chod administrativy. Bývalí funkcionáři SdP a DNSAP zastávali důležitá administrativní místa a na mnoha místech byl zachován sudetoněmecký vliv, a to i přes rozsáhlé dosazování říšskoněmeckých úředníků. Jejich arogance a ignorance začaly postupem času vyvolávat negativní reakce obyvatelstva.

1. 2. Počátky v říši – euforie

Obsazení Sudet oslavovaly téměř všechny vrstvy obyvatelstva. Po napětí několika posledních měsíců a týdnů přišla euforie. Také duchovní se přidávali k projevům radosti. Jeden pamětník zaznamenal, že obyvatelstvo vyvěšovalo spontánně vlajky s hákovými kříži a provolávali díky vůdci.³⁷ Například v Litoměřicích prý „to, co tolik lidí po dlouhá léta schovávalo, co zhotovovali za mlčenlivých nocí v čase posledním, to se nyní může veřejně ukazovati, a během několika hodin se Litoměřice pyšní slavnostní výzdobou, jakou jsme dosud nikdy neviděli. Ulicemi města procházejí slavnostně naladěné davy a na ohromném náměstí se vlastně ztrácejí... Slavnostní tribuna je hotova teprve odpoledne, rudá stěna povstává, na ní ohromný hákový kříž, nahoře se třepetají prapory hnutí... A pak hudba a jásot, jenž hudbu a vyzvánění přehlušuje – jsou tu, německá branná moc, osvoboditelé země německé. A pak všichni zpíváme, poprvé veřejně a s náručí doširoka rozevřenou, písně národa našeho. Nelze ani slovy vylíčit, co jásajíce a hned zas plačící pocítují v těchto hodinách nadšené zástupy. Tak jsme se vrátili do říše.“³⁸ Německý vyslanec v Praze Ernst Eisenlohr hlásil už po anšlusu Rakouska, že mu jistý Henleinův spolupracovník sdělil, že „sudetoněmecké 'ženské sbory' budou šít vlajky s hákovými kříži.“³⁹ Sudetoněmečtí Němci si je již v září 1938 tajně nechali šít či zhotovovat v továrnách. Euforie byla podobná i v moravskoslezském kraji. Některé obce, které nebyly na základě mnichovské dohody přičleněny k Německu, žádaly německou brannou moc, aby území obsadila. Byl vydán pokyn, aby se kvůli koordinaci takových žádostí obracely obce na kancelář Karla Hermanna Franka v Chebu (člen vedení SdP, Henleinův zástupce). Propagandistický pokyn z 5. října 1938 zněl, aby byla neustále líčena bída a utrpení sudetoněmeckého obyvatelstva pod

³⁶ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 129 - 130

³⁷ Tamtéž. s. 66

³⁸ Tamtéž

³⁹ Tamtéž. s. 417

československou vládou: „Je třeba informovat o tom, jak sudetští Němci z neosvobozených území, podstupující krajní nebezpečí, přicházejí na území obsazené německými jednotkami, radostně a toužebně tam patří na radost Němců a líčí, jak hrozné to u nich stále ještě je. Nářky musejí vyznívat v otázku: 'Kdy už konečně přijdete?'“⁴⁰ Nadšení obyvatelstva bylo posilováno kromě vstupu branné moci také činností Nacionálněsocialistické organizace pro sociální výpomoc a dobročinnost (Nationalsozialistische Volkswohlfahrt - NSV) a organizací Zimní výpomocné akce (Winterhilfswerk - WHW). Sociální situace se během záříjové krize zhoršila a lidé podle výpovědi některých vojáků působili dost sešle.⁴¹ NSV následovala kroky wehrmachtu a vydávala jídlo, byl také vypraven pomocný sanitární vlak „Bavorsko“. Na Zimní výpomocné akce mělo být údajně k dispozici 34 milionů říšských marek pro začátek a postupně dalších 35 milionů.⁴² Vrcholem byla návštěva Adolfa Hitlera v sudetoněmeckých oblastech. Byl doprovázen Göringem, Goebbelsem, Keitlem, Himmlerem, Hendrichem a Daluegem.⁴³ Poté, co Hitler 3. října 1938 přicestoval, navštívil kromě jiných měst také Aš, Cheb a Karlovy Vary. Jásající lidé ho ve vyzdobených obcích a městech vítali jako osvoboditele. Říšská rozhlasová propaganda, jejíž vysílání pro zahraničí se zaměřovalo zejména na Sudety, budovala po léta mýtus o Hitlerovi – vůdci. Sudetoněmeckým propagandistům pomáhali říšskoněmečtí specialisté a noviny neúnavně referovaly o jednotlivých fázích návštěvy. Propaganda neustále zdůrazňovala, že Hitlerovi je nezbytné patřičně poděkovat, vyjádřit vděčnost za osvobození. V tomto duchu také pronesl 4. října 1938 v Chebu projev Konrad Henlein: „A nemůžeme mu poděkovati krásněji, jemu, jenž nás a naše děti zachránil před jistou záhubou, než přísahou, že ve dnech dobrých i zlých budeme státi po jeho boku.“⁴⁴ Mýtus Hitlera – osvoboditele, kterému je nutné vyjadřovat nehynoucí vděčnost a který uvedením sudetských Němců vytvořil věčný závazek vůči sobě, neměl obdoby nikde jinde na území říše. Svě na tom jistě vykonala velkolepá propaganda v nacionálněsocialistickém duchu, na kterou sudetští Němci do té doby nebyli zvyklí.

Vrchní velitel pozemních sil generál Walter von Bauritsch se obrátil na obyvatelstvo Sudet s tím, že má zachovávat klid, věnovat se práci a pomáhat nastolit spořádané poměry.⁴⁵ Lidé přijímalo vojsko nadmíru pozitivně a rychle každému příslušníkovi armády obstarali nocleh.

⁴⁰ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 67

⁴¹ Tamtéž. s. 69

⁴² Tamtéž.

⁴³ TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 28

⁴⁴ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 70

⁴⁵ Tamtéž. s. 68

Během obsazování Sudet se největší část obyvatel stavěla pozitivně jak k wehrmachtu, tak k nacionálněsocialistickému režimu. Všeobecné naladění nedávalo mnoho prostoru pro otevřenou kritiku. Represe německé státní moci vzbuzovaly také strach. Začalo se rozmáhat udavačství, a to jak z osobních (ve většině případů) či ideologických důvodů.

1. 3. První projevy teroru

Záhy po vstupu branné moci došlo tedy k prvním projevům nevole vůči někdejšími protivníkům. Mnoho lidí se chystalo vyrovnat si účty s odpůrci režimu: komunisty, sociálními demokraty. Některým lidem se nelíbilo, že NSV a WHW poskytuje pomoc také Čechům. Zvláště někteří členové SdP a FS cítili příležitost vypořádat se se svými protivníky. Výpady byly motivovány politicky (komunisté, sociální demokraté) i národnostně (Židé, Češi) . Například v duchcovském kraji zadrželi členové SdP sociálnědemokratického starostu a předali ho gestapu.⁴⁶ Ve Šternberku zase vodili po městě člena KSČ s cedulí na krku, na níž stál nápis „Jsem zrádce SdP“.⁴⁷ Náčelník štábu SFS (Sudetendeutsche Freikorps) vydal 1. října 1938 tajný rozkaz: „Rudé a Čechy na útěku vyřídít.“⁴⁸ K. H. Frank musel ovšem brzy vydat nařízení, podle kterého bylo pouze gestapo oprávněno zatýkat nepohodlné lidi a zabavovat jejich majetek.⁴⁹

Současná Sudetoněmecká rada (Sudetendeutschher Rat), která je personálně spjata se Sudetoněmeckým krajanským sdružením a považuje se za politickou reprezentaci sudetských Němců mnohdy vydává publikace, v nichž je existence SFS zamlčována či zkeslována.⁵⁰ Podle Zimmermanna je dějinný obraz sudetoněmeckých oblastí v letech 1938 – 1945 deformován zamlčováním či bagatelizací faktů (zejména takových, které „vypodobňují negativně roli sudetských Němců“, včetně popírání podílu členů bývalé SdP na moci v Sudetské župě⁵¹), čehož se nezřídkou dopouští některé sudetoněmecké publikace, zvláště z provenience Sudetoněmecké rady. Některé historiografické práce vyhnanych sudetských Němců, případně jejich organizací v Německu, zdůrazňují, že obsazení pohraničí si vyžádalo mnoho obětí, „které jsou deklarovány jako sudetští Němci. K tomu bývají účelově využívány

⁴⁶ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 72

⁴⁷ Tamtéž

⁴⁸ TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 25

⁴⁹ RICHTER, Karel. *Sudety*. Praha: Fajma, 1994. s. 132 - 133

⁵⁰ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci a nacionální socialismus*. In KURAL, Václav (ed.). *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 74

⁵¹ Tamtéž

počty obětí z řad sociálních demokratů“.⁵² Zároveň jsou jen zřídkakdy zmiňovány židovské oběti a útlak českého obyvatelstva. Podle některých těchto autorů mnichovská dohoda znamenala pro sudetské Němce naději na sebeurčení a kdyby neexistoval právoplatný nárok na seberealizaci vlastního národa a na osvobození se z československé nadvlády, Anglie a Francie by na dohodu nepřistoupily.⁵³ Dodávají, že mnichovská dohoda stejně přinesla sudetským Němcům jen část svobody, protože záhy začalo pronásledování na základě seznamů gestapa, které zahrnovaly nejen sociální demokraty, ale také křesťanské demokraty, osoby z hospodářské sféry, vědce, duchovní, Židy i ne-Židy a také spolupracovníky z Henleinova štábu z jeho vlastní strany.⁵⁴ Naráží v tomto případě na čistky ve vedení SdP, ke kterým došlo kvůli mocenským bojům. Výsledky, domovní prohlídky, „ochranná“ vazba a internace do koncentračních táborů postihla podle některých autorů (Boše, Oskar; Eibicht, Rolf-Josef; Franzel, Emil) také mnoho sudetských Němců. Uvádí například, že od října do prosince roku 1938 bylo do koncentračního tábora Dachau deportováno 2 500 sudetských Němců.⁵⁵ Celkem do roku 1945 jich mělo být 20 000, do emigrace se odebralo na 30 000 sudetských Němců.⁵⁶ Zároveň ale neupřesňují, zda šlo o sociální demokraty, či jinou skupinu obyvatelstva, která byla apriori ohrožená. V roce 1938 tak, jak tvrdí někteří autoři, nezněly jen jásot, ale posléze také přišlo vystřízlivění. Další z autorů tvrdí, že dobře vyzbrojený a disciplinovaný wehrmacht vzbudil během obsazování pohraničí v roce 1938 u obyvatelstva obdiv a respekt, zvláště tehdy, když mělo srovnání s žalostným odchodem československé armády.⁵⁷ Často bývá zdůrazňováno, že zlepšení životní úrovně a hospodářský růst působily na začátku velmi pozitivně, a to i na bývalé funkcionáře sociální demokracie.⁵⁸ Na jiném místě se konstatuje, že během protektorátu se teror vůči českému obyvatelstvu držel v úzkých mezích a že po hospodářské stránce se Čechům nevedlo špatně.⁵⁹

Řada politicky (komunisté, sociální demokraté) či národnostně (Židé, Češi) pronásledovaných lidí přišla ovšem krátce po obsazení postoupených oblastí o práci. Ohrožení v tomto směru byly zejména ti, které SdP označila jako „element ohrožující stát“,

⁵² ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci a nacionální socialismus*. In KURAL, Václav (ed.). *Studie o sudetoněmecké otázce*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 78

⁵³ BOŠE, Oskar. *Die Sudetendeutschen: Eine Volksgruppe im Herzen Europas*. EIBICHT, Rolf – Josef. München : Sudetendeutscher Rat : Langen Muller, 1989. s. 71 - 72

⁵⁴ Tamtéž. s. 73

⁵⁵ Tamtéž. s. 73

⁵⁶ Tamtéž. s. 73

⁵⁷ FRANZEL, Emil. *Sudetendeutsche Geschichte*. Würzburg: Flechsig, 2002. s. 399

⁵⁸ Tamtéž. s. 400

⁵⁹ Tamtéž. s. 408

„živel subverzivní, destruktivní či asociální“. Češi, kteří nebyli posouzeni negativně, mohli většinou zůstat.

Již během října 1938 zahájilo gestapo rozsáhlé zatýkání. Zásadní roli při pronásledování protivníků sehrávaly takzvané Einsatzgruppen, které byly složeny z příslušníků gestapa a Pořádkové policie (Ordnungspolizei - Orpo). Koncept politických čistek na obsazeném území byl vypracován již před obsazením území, v očekávání válečného konfliktu. K úkolům operačních skupin (speciální zásahová komanda – Einsatzkomandos) patřilo zatýkání odpůrců národního socialismu, zabavování dokumentů, rozpouštění opozičních organizací a obsazování československých policejních stanic.⁶⁰ Zatýkání odpůrců nacionálního socialismu bylo usnadněno kartotékami obsahujícími informace o těchto lidech. Seznamy sestavované pro každý kraj v Československu se připravovaly již od června roku 1938. Gestapo také hojně využívalo seznamu, který vyhotovila SdP a který obsahoval jména „nepřátel všeho německého“, „československých špiónů“ či „lidí nenavádějících Němce“⁶¹. Pracovníci gestapa měli k dispozici také seznam sociálnědemokratických a komunistických organizací, novin sociálnědemokratického nakladatelství Graphia, bytů emigrantů apod. Zatčení byli předáváni příslušným institucím dále do říše. Rychlost, s jakou postupovalo zatýkání a domovní prohlídky, byla skutečně závratná. Jen služebna v Karlových Varech hlásila, že v jejím okruhu působnosti bylo od 3. do 7. listopadu 1938 zatčeno 1 157 osob.⁶² Mnoho dalších osob bylo předvedeno k výslechu. Někteří byli záhy propuštěni, případně převezeni jinam (mnoho osob bylo deportováno do koncentračních táborů), takže je velmi obtížné zjistit přesný počet zatčených osob v prvních týdnech a měsících po obsazení pohraničí. V literatuře se často hovoří o cca 20 000 zatčených, někteří autoři se přiklání k číslu 10 000 zatčených osob v první fázi okupace pohraničí.

Násilných aktů se dopouštěli také příslušníci SS. Jeden z incidentů se odehrál 26. října 1938, kdy příslušníci 18. roty standarty SS Deutschland přepadli československou celní stanicí. Nedošlo sice k zabití ani zraněním, ale ne všechny akce SS dopadly jako výše uvedené.

Antisemitismus vzrůstal v sudetoněmeckých oblastech během třicátých let 20. století, od léta roku 1938 se objevovaly násilnosti proti židovskému obyvatelstvu a přibývat jich začalo v září a říjnu roku 1938. Před invazí byly údajně rozdávány v Duchcově plakáty

⁶⁰ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 80

⁶¹ Tamtéž. s. 81

⁶² Tamtéž. s. 82

s označením obchodu „árijský“, „český“, „židovský“.⁶³ Někteří politici SdP přičítali Židům vinu na špatných česko-německých vztazích. Mnoho Židů uprchlo před vstupem wehrmachtu do vnitrozemí, ale díky československé restriktivní politice byli navraceni zpět. Britská vláda upozorňovala 27. října 1938, že „úřady v Sudetech vypovídají Židy, ale československá vláda se zdráhá je přijmout. Výsledkem je to, bloudí v žalostném stavu mezi německými a českými liniemi.“⁶⁴ Například v neutrálním pásmu u Pohořelic, Hrušek a Kostic na Moravě se na konci října roku 1938 pohybovalo bez přístřeší na 156 židovských rodin.⁶⁵ Situace Židů na zabraných územích, kde začaly platit tzv. Norimberské zákony, byla srovnatelná s jejich situací na ostatních územích říše. Židé byli nuceni podepisovat prohlášení, že v nejbližších dnech opustí území. Po začátku okupace pohraničí začalo docházet také k internaci Židů v improvizovaných táborech v Mostě, v Ostrově nad Ohří nebo v Olšových Vratech na Karlovarsku.⁶⁶ Vrcholem nacistického teroru krátce po připojení pohraničí byla takzvaná křišťálová noc. Zinscenované „odvetného opatření“ za vraždu německého diplomata, jíž se dopustil židovský mladík v Paříži, se nevyhnulo ani sudetským oblastem. 11. listopadu 1938 tak vzplanula synagoga v Liberci a k podobným akcím docházela i na jiných místech, jako například ve Stříbře, kde podle hlášení okresního hejtmana „dav lidí zničil vnitřní vybavení synagogy“.⁶⁷ Židé v mnoha obcích byli týráni a jejich majetek byl ničen. Akcí se měli účastnit především mladí lidé.⁶⁸ Ačkoliv některá úřední hlášení popisují reakce obyvatelstva na pogromy jako uspokojivé, z některých vyplývá, že se nedalo u obyvatelstva zaznamenat žádné zvláštní nadšení, ale ani odmítnutí. Podle statistik z roku 1938 žilo na územích připojených k říši 6 601 Židů.⁶⁹ Nejnovější odhady hovoří o tom, že ze zabraných území odešlo mezi Mnichovem a 15. březnem 1939 15 000 až 23 000 Židů.⁷⁰ Podle sčítání lidu z roku 1939 bylo na sudetoněmeckých územích 2 341 Židů, 2186 „míšenců 1. stupně“, 1301 „míšenců druhého stupně“.⁷¹ Když byli odtransportováni do koncentračních táborů, „toho, že

⁶³ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 328

⁶⁴ Tamtéž. s. 329

⁶⁵ TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 53

⁶⁶ KOCOUREK, Ludomír. Židé v okupovaných severozápadních Čechách 1938 – 1945. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 2, s. 121

⁶⁷ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 89

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ KOCOUREK, Ludomír. Židé v okupovaných severozápadních Čechách 1938 – 1945. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 2, s. 118

⁷⁰ Tamtéž

⁷¹ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 328, definice podle rasistických Norimberských zákonů (vyhlášeny 15. září 1935 na zasedání Říšského sněmu v Norimberku)

přes noc zmizeli, si většinou vlastně nikdo ani nevšiml⁷², jak lhostejný postoj obyvatelstva popsal jeden z pamětníků.

1. 5. Bezprostřední hospodářská situace

Kurz říšské marky vůči československé koruně byl během civilní správy wehrmachtu stanoven v poměru 1:10, a to lákalo německé vojáky k mimořádně výhodným nákupům. Brzo ovšem nastal nedostatek másla, vajec a sýra. Příslušníci wehrmachtu skupovali ve velkém boty, módní zboží a kožené výrobky. Vrchní velitelství muselo vydat pokyny, v nichž se připomínalo, že je nutné zabránit poškozování obyvatelstva, které ve wehrmachtu spatřovalo osvoboditele. 10. a 15. října 1938 vyšla nařízení, která stanovovala kurz říšské marky 12 feníků za korunu. Zboží, které se v říši nedostávalo bylo možné zakoupit na obsazených územích velmi výhodně. Kvůli vykupování másla, vajec, tuků, kávy a masa musely být na Chebsku zavedeny přidělové lístky. Následky se projevíly v zásobovací krizi, protože zboží muselo být nahrazováno drahými říšskými produkty. Navíc vedlo skupování ke zvyšování cen. Jeden z pamětníků popisoval situaci na přelomu let 1938 a 1939 takto: „První den projížděla téměř nepřerušovaná kolona aut a autobusů do Nejdku a dále do Karlových Varů, kde došlo přímo k invazi. Velké, bohatě zásobené obchody v Karlových Varech byly toho dne do večera z velké části vykoupeny (zejména kožené zboží, boty, textil, hodinky, klenoty – všechno věci, kterých byl ve staré říši už nedostatek anebo se v kvalitě zhoršily). Cukrárny, kavárny byly obleženy a systematicky vyjídány, návštěvníci stáli před obchody a ve velkém hltili šlehačku a sladkosti.“⁷³ V odtržených oblastech, kde býval dříve nadbytek zemědělských produktů, se začal projevovat nedostatek stále více druhů zboží a potravin. Župní hospodářský poradce NSDAP charakterizoval v prosinci 1938 situaci tak, že „dříve nebyly peníze a nyní zase chybí zboží.“⁷⁴

Sudety byly zapojeny do říšskoněmeckého čtyřletého hospodářského plánu již 10. října 1938, přičemž hlavním cílem bylo snížit nezaměstnanost a podpořit hospodářský růst. Sudetoněmecké hospodářství mělo být chráněno nařízením z 15. a 27. října 1938. Zakazovalo se jím říšskoněmeckým a zahraničním investorům vyvíjet aktivity na sudetoněmeckých

⁷² ⁷² ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 322

⁷³ Tamtéž. s. 164

⁷⁴ RADVANOVSKÝ, Zdeněk. K problematice všedního dne německých žen v Říšské župě Sudety. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita, 1998. sv. 5, s. 86

územích, pro domácí podnikatele platil zákaz opačně – nesměli tedy přenášet aktivity mimo sudetoněmecké oblasti. Tato nařízení byla ovšem v praxi často obcházena. Sudetoněmeckému hospodářství mělo také pomoci upřednostňování veřejných zakázek ve prospěch sudetoněmeckých podnikatelů.

Po připojení se dostalo mnoho podniků do německých rukou, protože patřily předtím Čechům, kteří pchli před postupujícím wehrmachtem, případně byly majetkem Židů. Kromě Goringových závodů měly z připojení sudetoněmeckých území prospěch banky, velké koncerny (např. IG Farben) a SS.

Oživení bylo ovšem pomalé, protože bylo nutné zmodernizovat zařízení mnoha továren. Byly navíc přerušeny obchodní kontakty v tradičním odbytišti v Čechách a na Moravě. A konečně také říšskoněmecké výrobky představovaly silnou konkurenci.

Velkým problémem na připojených územích byla nezaměstnanost. Volker Zimmermann uvádí, že v době příchodu wehrmachtu bylo v sudetoněmeckých oblastech až na 250 000 nezaměstnaných. Říšskoněmecké orgány přijímaly různá opatření podporující odstranění nezaměstnanosti. Například stoupl počet lidí zaměstnaných na stavbách silnic (např. k 20 říjnu 1938 na 2 315⁷⁵). Byly také uvolněny tři miliony marek na urychlení zprostředkování pracovních příležitostí. Byla rovněž vyplácená podpora v nezaměstnanosti. Mnoho sudetských Němců získalo pracovní místo v sousedních německých oblastech.

Spokojenost v počátečních fázích po připojení ovšem vystřídaly problémy s neustálým nárůstem cen (při stejné výši mezd – mzdová hladina byla na konci roku 1938 asi o třetinu nižší než v ostatních územích říše⁷⁶). Již na počátku roku 1939 se ozývaly kritické hlasy, že situace je ještě horší než za vlády Čechů. Potíže přerostly v dlouhotrvající vzhledem k válce a jejímu vývoji.

1. 6. Nakládání s českou menšinou

Při vyjednávání o páté etapě obsazování pohraničí (a stanovování definitivních hranic mezi oběma státy) prosadilo Německo, aby se vycházelo ze sčítání lidu z roku 1910 a nikoli 1930. Ve starším sčítání se byly totiž kritériem pro stanovení národnosti dorozumivací jazyk, zatímco novější sčítání zaznamenávalo národnostní cítění. Podle údaje z roku 1930 žilo

⁷⁵ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 181

⁷⁶ RADVANOVSKÝ, Zdeněk. K problematice všedního dne německých žen v Říšské župě Sudety. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita, 1998. sv. 5, s. 87

na území nyní patřícím k říši 726 416 Čechů.⁷⁷ Podle sčítání lidu v roce 1939 bylo na území říšské župy Sudet evidováno 291 198 Čechů.⁷⁸ Jelikož ale počet uprchnuvších Čechů po záboru pohraničí byl asi 115 000, je pravděpodobné, že na území žilo více Čechů, ale mnozí se přihlásili k německé národnosti⁷⁹ - nezískali ovšem říšské občanství, k tomu nebyli „rasově disponováni“.⁸⁰ Nejvíce Čechů žilo podle již citovaného sčítání lidu na Opavsku (160 988), následovalo Ústecko (112 361) a nejméně Čechů žilo na Chebsku (14 590).⁸¹ Někteří autoři uvádí celkový počet Čechů žijících na obsazeném území vyšší.⁸²

Ačkoliv vydal zemský úřad upozornění, aby „obyvatelstvo z pohraničních území neopouštělo svá bydliště, ježto za žádných okolností nelze připustiti, aby se stěhovalo do zázemí“,⁸³ během konfliktů předcházejících uzavření mnichovské dohody a poté, co bylo veřejnosti oznámeno její výsledky, uprchlo do vnitrozemí mnoho Čechů, Židů a Němců (odpůrců nacistického režimu). Přesný počet lze ovšem jen těžko určit. Československé ministerstvo vnitra o stavu uprchlíků uvádí jejich počet k 3. prosinci 1938 151 997 osob.⁸⁴ Z toho bylo 85,7 procent Čechů, 11,23 procent Židů a 8,75 procent Němců.⁸⁵ Tyto údaje ovšem nezahrmují počty osob, které emigrovaly do zahraničí, nepočítají ani ty Němce, kteří byli coby nežádoucí osoby zpět vráceni do Sudet. Mezi uprchlíky nebyli započítáváni také úředníci s rodinami, kteří byli státními institucemi překládáni pryč z pohraničí do vnitrozemí. Někteří autoři uvádí vyšší počet uprchlíků – někteří až 160 000 uprchlých Čechů.⁸⁶ Do vnitrozemí odcházeli lidé, kteří se kvůli své minulosti či politickým aktivitám obávali o vlastní bezpečnost (členové Sokola, bývalí legionáři, starostové apod.), dále státní úředníci a také mnoho lidí, kteří se bezprostředně ničeho neobávali, ale nechtěli žít v cizí zemi.

Struktura obyvatelstva byla poněkud nevyrovnaná: úřednictvo bylo přeloženo (či uprchlo) do vnitrozemí. Tito lidé přišli do pohraničí až po roce 1918. Největší podíl českého

⁷⁷ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 58

⁷⁸ Tamtéž. s. 241

⁷⁹ Tamtéž

⁸⁰ KURAL, Václav. *Místo společnosti konflikt*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1994. 295 s. 45

⁸¹ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 242

⁸² Například Dušan Tomášek uvádí přibližný počet 430 000. TOMÁŠEK, Dušan: *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 39. Jaroslav Macek uvádí rozmezí mezi 319 000 až 500 000. MACEK, Jaroslav:

K problematice dějin odtrženého pohraničí (zvláště tzv. Sudet) v letech 1938 – 1945. In: In Rezančková, Ivona;

Kural, Václav (ed.) *Cesta do katastrofy: Československo-německé vztahy 1938 - 1945*. Praha: Ústav

mezinárodních vztahů, 1992. s. 43. Josef Bartoš došel dokonce k počtu 727 000 (bez Hlučínska). BARTOŠ, Josef: *Mnichov a Československé pohraničí v roce 1938*. In *Vyhnání Čechů z pohraničí: Vzpomínky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 7

⁸³ TOMÁŠEK, Dušan. *Deník Druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. s. 27

⁸⁴ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 58.

⁸⁵ Tamtéž

⁸⁶ MACEK, Jaroslav. *K problematice dějin odtrženého pohraničí (zvláště tzv. Sudet) v letech 1938 – 1945*. In: In Rezančková, Ivona; Kural, Václav (ed.) *Cesta do katastrofy: Československo-německé vztahy 1938 - 1945*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1992. s. 43

obyvatelstva tvořili rolníci, které lze označit za starousedlíky. V průmyslových oblastech žilo mnoho českých dělníků, kteří tvořili „usedlíky novějšího data“.⁸⁷

20. listopadu 1938 byla podepsána smlouva o státní příslušnosti a o opci, podle níž mohl získat německou státní příslušnost ten, kdo na připojených územích žil před 10. říjnem 1938 a narodil se tam před 1. lednem 1910. Druhý z manželů a děti získávaly též německou příslušnost. Ať už ovšem Češi optovali pro německou státní příslušnost či ne, stali se na území říše menšinou bez jakkoliv ochrany. Zástupci Střediska pro etnické Němce, říšského ministerstva vnitra a vrchní velení branné moci se shodli na tom, že nehodlají „české národní skupině v žádném případě poskytnout takové postavení, jaké očekáváme pro naši národní skupinu v Československu“.⁸⁸ Na Opavsku žilo mnoho českých rolníků, na Ústecku převládali dělníci a také česká menšina zde byla slabší a nežila v oblastech tak dlouho jako rolníci spjatí po generace s půdou. Ti také většinou optovali pro německou příslušnost (130 651, pro ČSR 31 260), na rozdíl od Ústecka, kde většina optovala pro československou státní příslušnost (76 889, pro říšskoněmeckou 36 456). Na Chebsku byla opce vyrovnaná (pro ČSR 8 806, pro ČSR 7 036).⁸⁹

Nedochoval se žádný dokument dokládající pokyn orgánů NSDAP nebo SdP k organizovanému vysídlení české menšiny.⁹⁰ Vyhost'ování byli Češi, kteří se prokazatelně nebo domněle angažovali proti vstupu wehrmachtu do pohraničí. Záminkou se mohlo stát například údajně poškození telefonního kabelu, aby z Nýřan (stříbrský okres) bylo vykázáno 40 Čechů.⁹¹ Docházelo i k případům divokého vyhánění, případně k útěkům před hrozícím násilím. Postoj německých úřadů byl následující: „Čechům, kteří chtějí opustit sudetoněmecké území, nechť nejsou činěny žádné obtíže.“⁹² Docházelo ovšem k případům, kdy ordneři SdP rozbíjeli okna, vyzývali k bojkotům českých obchodů a prohlašovali, že další setrvání Čechů na sudetoněmeckém území je nežádoucí. Existují svědectví o týrání příslušníků české menšiny. Jeden z pamětníků to popsal následovně: „Vztah Němců k Čechům po invazi byl takový, že se uvolňovaly dlouho zadržované pocity. Někdy to taky byly organizované nářezy Čechům.“⁹³ Znáмым případem byly útky Čechů z Poličky, která byla původně zařazena do pátého pásma, ale po plebiscitu byla Polička označena za součást Československa a jednotky wehrmachtu městečko opustily. Mnoho lidí volilo útek jako

⁸⁷ BARTOŠ, Josef. *Mnichov a československé pohraničí v roce 1938*. In *Vyhánění Čechů z pohraničí: Vzpomínky*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 12 - 13

⁸⁸ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 243

⁸⁹ Tamtéž. s. 350

⁹⁰ Tamtéž. s. 85

⁹¹ Tamtéž

⁹² Tamtéž. s. 86

⁹³ Tamtéž. s. 85

nejbezpečnější řešení v obavě před fyzickým pronásledováním. Hranice mezi útekem a vyhnáním je tak v mnoha případech plynulá a nejasná. K incidentům docházelo na mnoha místech tehdy, když se Češi chtěli vrátit pro majetek ponechaný na obsazených územích. Celková hodnota soukromého majetku (Čechů, Židů i Němců) ponechaného na obsazených územích činila podle údajů Henleinovy kanceláře 3 miliardy tehdejších Kč.⁹⁴

Práva menšiny byla potlačována politickými cestami a v oblasti kultury. Nebyla povolena žádná politická reprezentace, menšina neměla možnost komunální samosprávy ani v obcích s českou většinou. V prosinci 1938 bylo zakázáno hovořit česky v úředním styku. V důsledku činnosti Stiko (likvidační a prolongační komisař) byly postupně zlikvidovány všechny české spolky, kromě hasičů, kteří byli stejně začleněni do nacistické správní struktury a pod německé vedení.⁹⁵ Čechům nebyla přiznávána ani kulturní svébytnost. Vztahovalo se to například na síť knihoven. Snaha zakazovat podobné instituce měla původ v názoru, že se „Češi oklikou přes kulturní aktivity pokoušejí udržet svou národní identitu, aby mohli naplnit své politické cíle, až se jednou – jak doufají – změní podmínky“.⁹⁶ Problematická situace nastala také ve školství. Mnoho pedagogů uprchlo před vstupem wehrmachtu do vnitrozemí. Na mnoha českých školách nebylo tedy vyučování možné. 8. listopadu 1938 bylo vydáno Henleinovo nařízení, že české školy mohou být zřizovány tam, kde žije české starousedlé obyvatelstvo, ale nikoliv v průmyslových oblastech, kam přišlo Češi teprve v posledních desetiletích. Tam bylo podle Henleina žádoucí, aby děti navštěvovaly německé školy.⁹⁷

Záhy po zabrání pohraničí se objevila snaha „napravit“ československou pozemkovou reformu, díky níž se podle představitelů SdP dostalo mnoho Němců do špatné hospodářské situace. Češi podle nich skupovali na základě reformy a také zákona na ochranu republiky sudetoněmecké majetky. Návrhy na vyvlastnění se objevily již v říjnu 1938, ale situace daleko nepokročila až do roku 1940. Nicméně některé prozatímní kroky se týkaly pozemků a podniků, které patřily uprchlým Čechům a Židům. Byla zde snaha převést majetek do německých rukou a pokud majitelé nechtěli prodat půdu či usedlost dobrovolně, uchylovaly

⁹⁴ MACEK, Jaroslav. *K problematice dějin odtrženého pohraničí (zvláště tzv. Sudet) v letech 1938 – 1945*. In: In Rezanková, Ivona; Kural, Václav (ed.) *Cesta do katastrofy: Československo-německé vztahy 1938 -1945*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1992. s. 43

⁹⁵ BARTOŠ, Josef. Základní charakteristika východních Sudet. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.) *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 1, s. 10

⁹⁶ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 258

⁹⁷ Tamtéž

se úřady často k právníckým kličkám, např. prostřednictvím zákona o uvalení nucené správy „špatně obhospodařovaných dvorců“.⁹⁸

Co se odporu vůči novému režimu v prvních týdnech týče, nekladlo české obyvatelstvo německé branné moci žádný aktivní odpor, ale docházelo z jeho strany k různým sabotážím (např. proti novým označením obcí, ukazatelům směrůvkám v němčině).⁹⁹

⁹⁸ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 266

⁹⁹ Tamtéž. s. 349

I. MÉDIA, NACISTICKÁ PROPAGANDA

2. 1. Média a propaganda v nacistickém Německu

Vedení říšské propagandy se v březnu roku 1933 chopil Joseph Goebbels. Pod jeho vedením se pravidelně konaly zvláštní stranické schůze týkající se propagandy. Agresivní způsob německé propagandy se projevil ještě před rokem 1933 v časopise Angriff, jenž Goebbels vedl (tiskový orgán NSDAP v Berlíně). Po 30. lednu 1933, kdy se nacisté dostali k moci, dosáhla nacistická aktivita v oblasti médií a propagandy do té doby nepředstavitelné míry. Vedení v oblasti médií bylo svěřeno do ruky třem lidem, přičemž každý z nich měl mít jiné kompetence. To samozřejmě nezabránilo tomu, aby v „tiskovém trojúhelníku“ nedocházelo ke konkurenčním střetům. Goebbelsovi náleželo Ministerstvo osvěty a propagandy, Otto Dietrich byl hlavním tiskovým šéfem NSDAP a Max Amann měl na starosti Centrální nakladatelství NSDAP.

Cílem nacistické mediální politiky bylo vlastnit monopol a plně ovládnout veřejnou komunikaci. Cesta k tomuto cíli nevedla ovšem jen přes cenzuru a represe (samozřejmě, že komunistické a sociálnědemokratické tiskoviny nemohly vycházet), ale přes ekonomický nátlak. Na počátku roku 1933 existovalo v Německu na 3400 titulů, jen v Berlíně jich vycházelo kolem 140, přičemž jen polovina z nich se koncentrovala na hlavní město, ostatní měly spíše celostátní charakter (s nákladem mezi 1000 a 3000 výtisků).¹⁰⁰ Díky zavírání vydavatelství, nuceným prodejům a jejich spojováním zaniklo během roku a půl přinejmenším 500 novin. V roce 1939 tak mohla NSDAP konstatovat, že kontroluje na 150 vydavatelství. Během dalších let se situace vyvinula tak, že NSDAP ovládala 350 novin, oproti tomu v soukromých rukou bylo 625 listů, jejichž náklad ovšem tvořil pouhých 17,5 % z celkového nákladu.¹⁰¹

Zpočátku nacisté nezasahovali proti listům a novinářům, kteří stáli v opozici, nijak tvrdě (ovšem kromě komunistických a sociálnědemokratických, které likvidovali). Častá byla konfiskace toho kterého čísla či zákaz vycházení listu např. na 14 dní.¹⁰² I takovéto zákroky přestaly být už kolem roku 1935 postradatelnými – autocenzura novinářů vykonala své.¹⁰³ Tiskový zákon (Schriftleitergesetz) byl přijat 4. 10. 1933 a zrušil princip anonymního

¹⁰⁰ FREI, Norbert; SCHMITZ, Johannes. Journalismus im Dritten Reich. München: Beck, 1999. s. 23

¹⁰¹ Tamtéž. s. 38

¹⁰² Tamtéž. s. 29

¹⁰³ Tamtéž

novinového zpravodajství.¹⁰⁴ Žurnalisté se tak stali osobně zodpovědnými za to, co napíší. Stala se pro ně typická jakási směs mezi přizpůsobením se a nuceným usměrněním. Novinářem mohl být nadále jen ten, kdo byl občanem Německa, arijec, alespoň jedenadvacet let starý a nesměl být v manželském svazku s osobou židovského původu.¹⁰⁵

Pro novináře (zvláště píšících do politických rubrik) se od 15. března 1933 konaly tiskové konference.¹⁰⁶ Goebbels na této první tiskové konferenci novinářům sdělil: „Samozřejmě byste zde měli dostávat informace. Ale také instrukce. Měli byste vědět, co si o tom, co se děje, myslí vláda a jak to vy můžete co neúčelněji vysvětlit lidu.“¹⁰⁷ Každý den tak dávali zástupci vlády na těchto konferencích návody (či spíše příkazy), zda se mají některá témata v novinách objevit a jak je zpracovat. Podle situace měly tyto návody různou závaznost: některé byly formulovány jako podnět, některé se musely publikovat přesně tak, jak byly na konferenci řečeny, ale formálně byly tyto návody předkládány jen jako přání či prosba vlády.¹⁰⁸ Postupně začalo docházelo k tomu, že noviny byly stereotypní a nudné.¹⁰⁹ Náklad pomalu klesal a také Goebbels začal být znepokojen a v roce 1934 prohlásil: „... neměli byste se, páni žurnalisti, ptát, jak je možné, že je tisk tak jednotvárný, ale měli byste si položit otázku, proč vy píšete tak nudně.“¹¹⁰ Podle něj měl mít tisk stejný obsah, který měl být podán jiným způsobem.¹¹¹

2. 2. Média a propaganda na postoupeném území

Odstoupení pohraničních území v roce 1938 a vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava znamenalo pro strukturu německého tisku v Českých zemích zcela zásadní přeměnu.¹¹² Po přechodném období těsně po připojení zabraného pohraničí začal být sudetoněmecký tisk řízen podle říšského modelu.¹¹³ Byl především snižován počet vydávaných titulů: „z celkového počtu cca 600 německých periodik vydávaných na území ČSR po roce 1918 jich

¹⁰⁴ FREI, Norbert; SCHMITZ, Johannes. *Journalismus im Dritten Reich*. München: Beck, 1999. s. 27 - 28

¹⁰⁵ Tamtéž. s. 28

¹⁰⁶ Tamtéž. s. 30

¹⁰⁷ Tamtéž

¹⁰⁸ Tamtéž. s. 31

¹⁰⁹ Tamtéž. s. 34

¹¹⁰ Tamtéž. s. 34

¹¹¹ Tamtéž

¹¹² KÖPPLOVÁ, Barbara. *Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války*. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 75

¹¹³ Tamtéž

tak ve 40. letech zbylo o málo více než 40.¹¹⁴ V roce 1938 vycházelo v Českých zemích 241 německy psaných politických listů.¹¹⁵ Většina z nich byla zastavena v průběhu září 1938 (zejména ke konci měsíce) a na začátku října 1938.¹¹⁶ Počet německých politických novin se snížil v roce 1938 o 188 – viz tabulka č. 1 (seznam německých politických listů zastavených v roce 1938 viz tabulka č. 2 – v příloze).

Tabulka č. 1¹¹⁷ - Německé politické listy zastavené v roce 1938

Vazba titulu na politickou stranu	Celkový počet titulů vydávaných v roce 1938	Počet zastavených titulů v roce 1938	Počet titulů vydávaných po roce 1938
sociálnědemokratické noviny	20	18	2
demokr. svobodomysl. noviny	18	13	5
křesťansko-sociální noviny	21	19	2
agrární noviny	17	14	3
středostavovské noviny ¹¹⁸	2	1	1
nacionalistické noviny	69	52	17
ostatní politické strany a tzv. bezbarvé	94	71	23
CELKEM	241	188	53

Byl také postupně snižován rozsah jednotlivých titulů a také reklamní plochy.¹¹⁹ V dalších letech dále klesal počet vydávaných deníků i týdeníků. Podle seznamu Župního

¹¹⁴ KÖPPOVÁ, Barbara. Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 76

¹¹⁵ KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. Sv. 2., s. 234 - 252

¹¹⁶ Podrobněji v příloze viz Tabulka č. 2 - Seznam politických listů zastavených v září a říjnu 1938

¹¹⁷ Zpracováno podle: KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. Sv. 2., s. 234 - 252

¹¹⁸ Terminologie použita podle KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. Sv. 2. Vhodnější by bylo označení liberální noviny.

¹¹⁹ KÖPPOVÁ, Barbara. Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 75

tiskové úřadu vycházelo v župě v srpnu roku 1939 31 deníků.¹²⁰ Toto číslo bylo sníženo o dalších sedm titulů v roce 1941.¹²¹

Tisk byl řízen prostřednictvím Župního tiskového úřadu pro Sudetskou župu, který sídlil v Liberci. Protože struktura SdP byla dříve organizována podle vzoru NSDAP, bylo možné založit některé instituce na základech úřadů SdP: tak mohl Župní tiskový úřad navázat na činnost Tiskové kanceláře SdP a Župní propagandistická kanceláře na referát Kanceláře politické propagandy SdP. Kontrola nad tiskem byla vykonávána prostřednictvím nejruznějších nařízeních. Každé změny ve vycházení tisku, tvoření nových příloh, změna rozsahu i místa odbytu musely být hlášeny, stejně tak jako vydávání nových listů podléhalo schválení.¹²² Poté, co byl vytvořen Župní tiskový úřad, začal být také vydáván bulletin Nationalsozialistische Gaudienst (NSG), který vytyčoval politická hesla pro každý den.¹²³ K němu přibyl v roce 1941 bulletin Landesdienst des deutschen Nachrichtenbüro, jenž zveřejňoval citace z českého a zahraničního tisku, přičemž vydával pokyny, jakým způsobem mají být příslušné citace zveřejněny.¹²⁴

SdP měla ve třicátých letech několik ústředních kanceláří, z nichž každá byla zaměřena na jiný obor činnosti (např. Kancelář pro vzdělávání, zvláštní pověřenec pro hospodářské otázky, Oddělení zemědělské problematiky ad.). Fungovala také Tisková kancelář (se sídlem v Praze), jejím vedoucím byl Wilhelm Sebekovski, který byl později jmenován vládním prezidentem pro vládní kraj Cheb a poté, co byl Henlein jmenován do funkce říšského komisaře, byl Sebekovski vybrán jako vedoucí Kanceláře říšského komisaře.¹²⁵ Hauptamt für Propaganda (Hlavní úřad pro propagandu) byl zřízen coby součást Ústředny SdP v Chebu. Kancelář politické propagandy řídil člen vedení SdP Rudolf Sandner.¹²⁶ V Říšské župě Sudety měl posléze na starosti Župní tiskovou kancelář. Další důležitou osobou v Kanceláři politické propagandy (po zřízení sudetské župy Župní

¹²⁰ Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 - 1945*. Karton č. 204

¹²¹ Tamtéž

¹²² PASÁK, Tomáš. *Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939 – 1945*. Praha: Univerzita Karlova, s. 50

¹²³ KURAL, Václav; RADVANOVSKÝ, Zdeněk a kol. *Sudety pod hákovým křížem*. Ústí nad Labem: albis international, 2002, s. 412

¹²⁴ Tamtéž

¹²⁵ Tamtéž, s. 104

¹²⁶ Narodil se 27. února 1905 v Karlových Varech. Po absolvování gymnázia se vyučil zahradníkem a poté začal pracovat jako novinář. Při založení SdP 1.10. 1930 byl Henleinem povolán do vedení strany, kde nejprve odpovídal za tisk a později se stal hlavním agitátorem. Od roku 1935 byl poslancem a předsedou parlamentní frakce SdP v parlamentu ČSR. V letech 1936 a 1938 byl vedoucím propagandy SdP (Amt für politische Propaganda). V letech 1939 – 1941 působil jako vedoucí Župního tiskového úřadu. Zdroj: BIMAN, Stanislav. *Portréty vedoucích funkcionářů v župě Sudety*. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (Ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 4, s. 193 - 194

propagandistická kancelář) byl Franz Holler.¹²⁷ Ředitelem vydavatelství Zeit byl Eduard Hermann. Deník Die Zeit, oficiální orgán SdP, patřil k produkci právě tohoto vydavatelství a měl na poměry sudetoněmeckého tisku velmi vysoký náklad. V polovině roku 1938 vycházel Die Zeit v nákladu 100 000 výtisků.¹²⁸ Během zářijové krize v roce 1938 přestal list vycházet s tím, že československé orgány provádí cenzuru.¹²⁹ Vydávání bylo obnoveno 4. října 1938, a to v Drážďanech, kde byla redakce přechodně umístěna. V Liberci začal Die Zeit vycházet 5. listopadu 1938. Dalšími listy svázanými s SdP byl podle údajů z roku 1937 deník Sudetendeutsche Pressebriefe, dvakrát týden vycházející tituly Heimatruf a Ostböhmisches Deutscher Bote, sedm týdeníků (Rundschau, Sudetendeutsche Bauernzeitung, Der Kamerad, Der Trommler, Der Volksruf, Die Front, Deutsche Stimmen) a některá další periodika (čtrnáctideníky a měsíčníky).¹³⁰

Již v srpnu 1938 byla navrhována nová organizace Hlavního úřadu pro propagandu. Týkala se především upřesnění kompetencí tohoto úřadu. Měl zodpovídat za správnou politickou orientaci řečníků vystupujících na veřejnosti, pomoc a asistence na tiskových konferencích, zhotovování ročních, měsíčních a týdenních plánů (stanoveny na poradách) a samozřejmě zodpovídal za propagaci strany.¹³¹

SdP také shromažďovala během roku 1938 informace o politických odpůrcích, zejména o komunistech a sociálních demokratech. Součástí dotazníků, které zaslala místním orgánům SdP v různých obcích, byly i otázky týkající se rozšířenosti komunistického tisku v té které oblasti (konkrétní periodika, kdo je vydává, v jakém nákladu cca vychází apod.). Zjišťovala se také jména osob (s uvedením adresy), které propagovaly v dané oblasti komunistické ideje (letáky atd.).¹³² Lze předpokládat, že takto zjištěné informace sloužily po obsazení území k likvidaci odpůrců a nepohodlných osob (viz kapitola I, oddíl 1.3.).

¹²⁷ Franz Holler se narodil 10. prosince 1909 v Kraslicích. Vystudoval germanistiku a dějiny umění na Německé univerzitě v Praze. Poté působil jako novinář v Die Zeit. 11. října 1938 byl jmenován do nejužšího vedení Župního propagandistického úřadu. Po roce 1945 pracoval jako novinář v časopisech Der Wegweiser, Christ und Welt a Handelsblatt. Byl činný také jako básník, povídkář, autor románu, dramatu a komedie. Zemřel 17. prosince 1972 ve Frankfurtu nad Mohanem. Zdroj: BIMAN, Stanislav. Portréty vedoucích funkcionářů v župě Sudety. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk Ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 4, s. 188

¹²⁸ KÖPPOVÁ, Barbara. Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 75

¹²⁹ KURAL, Václav; RADVANOVSKÝ, Zdeněk a kol. *Sudety pod hákovým křížem*. Ústí nad Labem: albis international, 2002. s. 412

¹³⁰ KÖPPOVÁ, Barbara. Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 74

¹³¹ Národní archiv. Fond SdP. Karton č. 17. Dopis od Fritze Hudolina z 23. 8. 1938 adresovaný Rudolfu Šandnerovi

¹³² Tamtéž. Karton č. 18. Studie a propagační materiály proti odpůrcům SdP.

v jednom z dotazníků zasláném 8. září 1938 z České Lípy se například uvádí, že v místě působí komunistická strana od roku 1931, čítá cca 50 členů (tři Češi a zbytek Němci) a je vedená Johanem Müllerem (přednosta železniční stanice), který ovšem u stoupenců komunistické strany není příliš oblíbený.¹³³ Komunistickou propagandu měl podle dotazníku na starosti Franz Kogler, přístroj na rozmnožování letáků vlastnil Josef Hautel. V místě byl k dostání pravidelně komunistické noviny Rote Fahne a deset komunistů vlastnilo rozhlasový přijímač.¹³⁴ Pokud někde na postoupených územích ještě vycházel po uzavření mnichovské dohody komunistický, sociálnědemokratický, ale i jiný nezávislý tisk, byl 10. října 1938 zakázán.¹³⁵ Zastaven byl de facto veškerý tisk, který nebylo možné označit za tisk SdP či alespoň vyhraněně nacionálně německý.¹³⁶

Šéf civilní správy při Heeresgruppe 3 (skupina pozemního vojska 3) Bachmann vydal 3. října 1938 směrnice určené pro činnost nově dosazených okresních hejtmanů, které se mimo jiné týkaly mediální politiky na obsazených územích. Stanovily, že je třeba „navázat spojení s místním tiskem a zajistit, aby přinášel ‘vhodné zpravodajství’ o okrese a zabránit otiskování nevhodných místních zpráv“.¹³⁷ Měli také podporovat pořádání shromáždění a oslav.

Bezprostředně po zabrání pohraničí, docházelo k zatýkání a pronásledování politických odpůrců nacionálněsocialistického režimu. Nacistická propaganda chválila práci zásahových komand. Völkischer Beobachter 10. října 1938 psal, že gestapo „v nejtěsnější spolupráci s pronikajícími oddíly branné moci okamžitě zahájilo očišťování osvobozených území od marxistických zrádců lidu a dalších protistátních živlů“.¹³⁸

Souběžně s postupujícím zabíráním území pořádaly propagandistické rotý wehrmachtu (Propagandakompagnien) manifestace, zprostředkovávaly zprávy německého rozhlasu, rozhlasové přenosy hudby i přenosy Hitlerových projevů, někdy také rozdávaly noviny. Tyto oddíly byly složeny z kvalifikovaných pracovníků tisku, rozhlasu a filmu (byli mnohdy povoláni ze zálohy) a byly zřizovány se souhlasem ministerstva propagandy.¹³⁹ Kromě těchto propagandistických rot angažovalo říšské ministerstvo propagandy také “osvědčené novináře“

¹³³ Národní archiv. Fond SdP. Studie a propagační materiály proti odpůrcům SdP. Karton č. 18

¹³⁴ Tamtéž

¹³⁵ BIMAN, Stanislav. Vojenské obsazení území připojeného k Německu podle mnichovské dohody a období jeho vojenské správy. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem, 1998. sv. 1. s. 102

¹³⁶ Tamtéž. s. 103

¹³⁷ Tamtéž. s. 101

¹³⁸ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 80

¹³⁹ VAŠEK, František. Diverzní a psychologické operace II. Oddělení Abwehru v severozápadních Čechách a na severozápadní Moravě. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 1, s. 41

z říše.¹⁴⁰ Propagandistické roty dodávaly také jako jediné oprávněné zprávy tisku.¹⁴¹ Jedna z těchto rot byla pověřena 3. října 1938 k zajištění činnosti a vybudování tisku.¹⁴²

Dokladem toho, že tiskové poměry se velmi rychle přiblížily tiskovým poměrům v říši, je Hitlerovo nařízení z 12. 1938 o zavedení Zákona o Říšské kulturní komoře (Reichskulturkammergesetz).¹⁴³ Tato instituce vznikla v roce 1933 a jejím cílem bylo podřídit si veškerá kulturní povolání a s nimi spojené řemeslnické a průmyslové obory a zároveň stanovit podmínky, které byly předpokladem pro umožnění tvůrčí činnosti. Její součástí byla i Říšská tisková komora a Říšská rozhlasová komora (rozpuštěna v roce 1939). Prezidentem Říšské kulturní komory byl ministr propagandy Joseph Goebbels¹⁴⁴ Také v sudetské župě se tedy všechna příslušná povolání musela začlenit do Říšské kulturní komory a dodržovat podmínky umožňující vykonávat tvůrčí činnosti, a to včetně novinářů.

Po počáteční euforii a nadšení se ale začaly objevovat i potíže související s připojením k Německu. Hned v prvních týdnech to bylo vykupování zboží díky kurzu marky vůči koruně. Vojíci wehrmachtu a později i říšskoněmecké civilní obyvatelstvo využívali hojně možnosti zásobit se levnými výrobky. Dalším problémem bylo narůstání cen, přičemž mzdy zůstávaly stejné. Negativní zprávy o situaci na obsazených územích nesměly ovšem vyjít ani v regionálních novinách.¹⁴⁵

Die Zeit, oficiální orgán SDP, později orgán župního vedení (přesunula se jen redakce z Prahy do Liberce), zvolil v některých situacích jinou taktiku. Činnost Stiko (rozpuštění, převádění a začleňování organizací na sudetoněmeckých územích do organizací říšskoněmeckých) vzbudila velkou vlnu nevole. Die Zeit, zareagoval tím, že nespokojeným dopisům adresovaným Stiko věnoval celostránkový text, v němž autory dopisů a i jejich názory zesměšňoval a ironizoval. List se také podílel na vyostřování protizidovských nálad. Bývalý redaktor Die Zeit Walter Becher¹⁴⁶ se později obhajoval: „Byl jsem nucen nést odpovědnost za texty a sám psát i takové články, jež neodpovídaly mému nejnižšímu

¹⁴⁰ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 419

¹⁴¹ BIMAN, Stanislav. Vojenské obsazení území připojeného k Německu podle mnichovské dohody a období jeho vojenské správy. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem, 1998. sv. 1. s. 102

¹⁴² Tamtéž

¹⁴³ BREITFELDER, Miroslav. Vytváření sudetoněmecké župy dle dokumentů a záznamů kanceláře vůdce zástupce v období mezi Mnichovem a 15. březnem 1939. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. sv. 5, s. 9

¹⁴⁴ Tamtéž

¹⁴⁵ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 70

¹⁴⁶ Walter Becher se narodil 1.10. 1912 v Karlových Varech a zemřel 25.8. 2005 v Pullachu u Mnichova. V roce 1931 vstoupil do NSDAP a později se stal redaktorem listu Die Zeit. Po válce stál u zrodu dnešní Sudetoněmecké rady a v letech 1968 – 1982 zastával funkci mluvčího Sudetoněmeckého landsmanšaftu, v letech 1965 – 1980 byl poslancem CSU v Německém Spolkovém sněmu. Zdroj: <http://de.wikipedia.org>

přesvědčení a jichž dnes hluboce lituji. Týkalo se to především způsobu, jakým se referovalo o židovské otázce, která po 'křišťálové noci' v listopadu 1938 musela respektovat centrální příkazy...¹⁴⁷ Násilnosti proti Židům ovšem byly schvalovány uvnitř sudetoněmeckého vedení. Podle některých hlášení úřadů byly velmi pozitivně přijaty propagandistické filmy jako například Žid Stüss a zanechaly „hluboký a trvalý dojem“.¹⁴⁸ Hlášení z pozdější doby konstatují, že „rovněž ženy nyní začínají díky rozhlasové propagandě chápat, že židovstvo plánuje zničení germánské rasy, a částečně se zbavily dosavadního soucitu.“¹⁴⁹ Lidé, kteří kritizovali propagandistické zpravodajství mohli být zatčeni, stejně tak lidé, kteří poslouchali zahraniční rozhlas (např. také Svobodný sudetoněmecký rozhlas, který vysílal od roku 1941 z Moskvy a podporoval komunistický odboj).

Propaganda na nově obsazených územích se zaměřovala na osobu Hitlera jako osvoboditele sudetoněmeckých území. Henlein ve svých veřejných projevech opakovaně vyzdvihoval nutnost vděku sudetoněmeckého lidu za osvobození z československé nadvlády. Poté, co začala válka, vydalo Župní sdružení pro nacionálněsocialistickou propagandu a lidovou osvětu pokyny, podle nichž bylo nutné „neustále zdůrazňovat vděčnost, již musí Sudetoněmectvo prokazovat vůdci.“¹⁵⁰

Dalším důležitým bodem propagandy bylo vybudování jakéhosi mýtu „času bojů“, obdobného počátkům NSDAP před rokem 1933 v Německu. Boj proti domnělému útlaku v tehdejší Československu byl ústředním motivem. Při každoročním výročí „osvobození“ sudetských Němců 1. října 1938 se konala masová shromáždění, typická pro nacistickou propagandu.

Župní propagandistický úřad velmi brzy zahájil svou činnost, a to podle vzoru (a pod vedením) říškoněmeckých příslušných institucí. V pokynech říšského ministerstva propagandy a potažmo Župního propagandistického úřadu se například v souvislosti s opci požadovalo označování opce nikoliv jako prostředku ochrany menšiny, ale jako právo národnostní skupiny a zveřejnění smlouvy o opci a státní příslušnosti a následky vyhýbání se německé opci měl být náležitě vysvětleny, a to pokud možno nejen v komentářích, ale také na dalších stranách tiskovin.¹⁵¹ Během války vydával Župní tiskový úřad pokyny určené redakcím, v nichž byly přesné instrukce jaké informace je možné zveřejňovat a jak. Župní propagandistický úřad se zaměřoval na válečnou propagandu zejména ve smyslu

¹⁴⁷ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 330

¹⁴⁸ Tamtéž

¹⁴⁹ Tamtéž, s. 331

¹⁵⁰ Tamtéž, s. 292

¹⁵¹ Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 – 1945*. Karton č. 127. Dopis adresovaný z říšského ministerstva propagandy a osvěty Župnímu propagandistickému úřadu, ze dne 19. 11. 1938

propagandistických hesel apod. K Župnímu tiskovému úřadu byli přiděleni vojenští cenzori Heer- i Luftwaffe.¹⁵²

Nacistická propaganda se předvedla před doplňujícími volbami do říšského sněmu v ohromující podobě, jakou sudetští Němci do té doby nezažili. Těsně před volbami (2. prosince 1938) měl Hitler přijet do Sudet na slavnostní návštěvu. Pokyny byly následující: „V okamžiku, kdy vůdce překročí župní hranice, budou obyvatelé rozhlasem vyzváni k tomu, aby ve všech obcích vyvěsili vlajky. Zároveň budou na jednu minutu spuštěny všechny tovární sirény. Na dobu patnácti minut se rozezvučí veškeré zvony. Pokud možno, necht' se též střílí z děl.“¹⁵³ Nákladná předvolební propagace byla promyšlená do detailů, včetně rozhazování propagandistického materiálu ze vzducholoďe. Pokyny Župního propagandistického úřadu určily, že volební propaganda má být zaměřena tak, aby šetřila Čechy, ale napadala příznivce československého prezidenta Beneše a také Židy, kteří měli být označeni za viníky rozeštvání Němců a Čechů.¹⁵⁴ Zvláštní význam byl přikládán předvolební propagaci určené Čechům, kteří podle smlouvy o státní příslušnosti a opci (uzavřená 28. listopadu 1938) měli nárok na německou státní příslušnost. Za projevení loajality vůči říši jim byl slibován podíl na hospodářském růstu a možnost českých škol a kulturních zařízení. Propagandistický záměr před doplňujícími volbami do říšského sněmu měly české noviny nazvané Věstník české menšiny, který vydával Wilhelm Stanovský z Nového Jičína ve spolupráci s župním tiskovým úřadem a s tiskovým úřadem v Krnově. Wilhelm Stanovský pocházel ze smíšeného manželství a snažil se vystupovat jako zástupce české menšiny v sudetské župě.¹⁵⁵ Se župními orgány ovšem otevřeně kolaboroval.¹⁵⁶ Věstník české menšiny vycházel od 25. října 1938 až do 12. července 1940 a náklad byl velmi malý (cca 2 000 kusů¹⁵⁷). Podléhal přísné kontrole a všechny články musely být podepsané plným jménem. Všichni spolupracovníci museli být hlášeni a musela být známa jejich jména, povolání, bydliště apod. Věstník nesměl informovat o politické situaci v Protektorátu s tím, že jeho cílem je být novinami pro českou menšinu v říši a tudíž nemá smysl informovat o událostech v Protektorátu.¹⁵⁸ Autoři některých příspěvků ovšem kritizovali menšinovou politiku vůči českému obyvatelstvu, s čímž vyjadřovala nespokojenost. expozitura říšského ministerstva

¹⁵² Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 – 1945*. Karton č. 128

¹⁵³ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 92

¹⁵⁴ Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 – 1945*. Karton č. 127. Dopis adresovaný z říšského ministerstva propagandy a osvěty Župnímu propagandistickému úřadu, ze dne 19. 11. 1938

¹⁵⁵ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 97

¹⁵⁶ Tamtéž

¹⁵⁷ Tamtéž. s. 257

¹⁵⁸ Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 – 1945*. Karton č. 127. Složka Věstník české menšiny

propagandy. Kvůli nedostatku odběratelů musel být list ovšem stejně nakonec zastaven. Proti tomu se vyslovil vedoucí expozitury ministerstva propagandy v Opavě, ale zastavení listu nezabránil. Vydávání Věstníku byl jediným pokusem o vydávání českých novin v sudetské župě a po zániku tohoto listu byl českému obyvatelstvu v sudetské župě k dispozici pouze protektorátní tisk.¹⁵⁹

Říšský model řízení médií se záhy projevil v Sudetech také v oblasti kinematografie. Film spadl do péče Župního filmového úřadu NSDAP (Gaufilmstelle der NSDAP – Sudetenland, šéfem byl jmenován Joseph Gloeckner) a ten byl přímo podřízen Župnímu úřadu pro propagandu.¹⁶⁰ V říjnu 1938 bylo zakázáno promítání filmů s českými titulky.¹⁶¹

Podrobování jednotné politické linii se odehrávalo ve všech oblastech veřejného života a nevyhnulo se ani médiím. Setkalo v některých případech s námitkami. Příkladem byla bývalá vedoucí ženské organizace SdP Isabella Popmpeová, která po připojení odmítla zastavit vlastní ženský časopis náhradou za stranický list NS-Frauenwarte. Nepřistoupila ani na nabídku samostatné přílohy pro sudetoněmecké ženy. Říšský pokladník Franz Xaver Schwarz byl ale toho názoru, že musí být „jedinému ženskému časopisu, uznávanému stranickými orgány, zjednáno náležitě uplatnění“¹⁶². Tím bylo rozhodnuto.

¹⁵⁹ ZIMMERMANN, Volker. Sudetští Němci v nacistickém státě. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 257

¹⁶⁰ KURAL, Václav; RADVANOVSKEJ, Zdeněk a kol. *Sudety pod hákovým křížem*. Ústí nad Labem: albis international, 2002. s. 404

¹⁶¹ Tamtéž

¹⁶² Tamtéž. s. 115

I. REAKCE SUDETONĚMECKÉHO TISKU NA MNICHOVSKOU DOHODU

3. 1. Hypotéza

V tezích této diplomové práce je předpokládánou hypotézou rozdílné přijetí mnichovské dohody podle stranické inklinace listy vydávanými v Sudetech. Mnoho listů, které byly sociálnědemokratické, komunistické, ale i jiné politické orientace, včetně tzv. bezbarvých listů, ovšem zaniklo v průběhu roku 1938, přičemž nejvíce jich přestalo být vydáváno těsně před uzavřením mnichovské dohody (viz kapitola II, oddíl 2). Převahu tedy měly nacionálněsocialistické noviny a vzhledem k mediální politice nacistického Německa lze předpokládat, že se listy s jinou či „bezbarvou“ orientací velmi rychle přizpůsobily nové situaci (viz kapitola II, oddíl 1 a 2). Navíc byl 10. října 1938 na územích zabraných říší zakázán komunistický, sociálnědemokratický i další jiný tisk, který nebyl spjat s nacionálněsocialistickým světonázorem (viz poznámka č. 119). Z tohoto lze vyvodit, že v průběhu října 1938 vycházely na postoupených územích listy, které nevyjadřovaly odpor vůči nastalé situaci ani vůči nacistickému režimu.

3. 2. Metoda

Cílem práce bylo zjistit, jak reagoval tehdejší sudetoněmecký tisk na mnichovskou dohodu a na události, které bezprostředně následovaly v říjnu 1938. Předmětem zkoumání tedy byla témata související s mnichovskou dohodou, nadšení/kritika reagující na uzavření mnichovské dohody s jejími následky (včetně reakcí obyvatelstva sudetoněmeckých oblastí a reakcí jiných států či jejich představitelů). Součástí analýzy bylo také porovnání jednotlivých listů. Sledovaná témata byla následující: mnichovská dohoda, samotný průběh obsazování pohraničí a návštěvy představitelů nacionálněsocialistického režimu, organizace a správa sudetoněmeckých území (nařízení a oznámení lokální i s platností na celém území postoupených oblastí), případný teror či excesy, bezprostřední hospodářská situace, obraz Německa a nacionálního socialismu, česká menšina, situace ve zbytku Československa, útoky na židovské obyvatelstvo, boj sudetských Němců za „svobodu“. Sledováno bylo také to, kdo je aktérem událostí. Texty reflektující maďarské a polské územní požadavky mají nepřímou souvislost s mnichovskou dohodou, nejsou ovšem analyzovány v této práci – listy o nich informovaly neutrálně a tyto události nesouvisí se situací na obsazených územích.

Pro analýzu novinových titulů byla zvolena kombinace dvou metod, a to historické analýzy a kvantitativní obsahové analýzy. První metoda je schopna podrobně popsat jaká témata a jakým způsobem se v novinách objevovala (absentovala), druhá metoda může posloužit k číselnému vyjádření zastoupení témat, aktérů (a způsob jejich prezentace) v jednotlivých titulech. Metoda kvantitativní obsahové analýzy je podrobněji popsána v oddílu 3.5.

Analyzována byla všechna celá čísla z října 1938 a z 30. září 1938 – den poté, co byla uzavřena mnichovská dohoda.

3.3. Charakteristika vybraných listů a způsob jejich výběru

Pro účely této práce byly vybrány německy psané deníky, které vycházely na území jež bylo na základě mnichovské dohody postoupeno Německu. V ideálním případě by byly analyzovány tituly, které vycházely v místech rovnoměrně geograficky rozmístěných, tj. deníky z různých oblastí zabraného pohraničí, a také listy s rozdílnou politickou orientací. První kritérium se podařilo víceméně naplnit, druhé jen částečně, a to z důvodů uvedených v předchozím oddílu. Dalším úskalím byla také problematická dostupnost titulů. Podrobněji je to popsáno v úvodu práce. Pro analýzu tak byly nakonec vybrány tyto deníky: Ascher Zeitung (Aš), Marienbader Zeitung (Mariánské Lázně), Reichenberger Tagesbote (Liberec), Saazer Anzeiger (Žatec) a Teplitz-Schönauer Anzeiger (Teplice-Šanov). Analýze byla podrobena všechna říjnová vydání jednotlivých titulů.

ASCHER ZEITUNG

List s podnázvem Deutsches Tagblatt vycházel od roku 1863 v Aši¹⁶³. Zastaven byl 31. prosince 1938.¹⁶⁴ Vydával jej Albert Gugath, z jehož vydavatelství pocházely ještě další tituly: Aus unserer Ascher Heimat a Egerer Tageszeitung. Přílohu Ascher Zeitung tvořily Humoristische Blätter a Illustriertes Familienblatt. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945* zařazuje Ascher Zeitung mezi noviny nacionalistických stran¹⁶⁵,

¹⁶³ <http://www.mzk.cz/>

¹⁶⁴ Tamtéž

¹⁶⁵ KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 240

deník byl skutečně navázán na SdP. Šéfredaktorem byl Benno Tins¹⁶⁶, který byl Henleinem pověřen coby člen SdP k organizování okresů NSDAP a od roku 1938 do roku 1945 působil ve funkci okresního vedoucího NSDAP.¹⁶⁷ Počet stran jednoho vydání (deník vycházel jen jednou denně) se pohyboval v říjnu 1938 mezi šesti a osmi, jen v sobotu míval 12 – 16 stran (v neděli Ascher Zeitung nevycházely). Cena jednoho výtisku Ascher Zeitung byla 70 haléřů, měsíční předplatné bylo 14,50 Kč (s donáškou domů 15,80 Kč), čtvrtletní 43,50 Kč s donáškou domů (47,40 Kč), měsíční předplatné do Německa 21,50 Kč a čtvrtletní předplatné do Německa 64,50 Kč. Uzávěrka novin byla ve 12:00.

MARIENBADER ZEITUNG

Deník s podnázvem Marienbader Tagblatt vycházel od 31. prosince 1873¹⁶⁸ v Mariánských Lázních. Vydávání bylo zastaveno 30. srpna 1941.¹⁶⁹ Titul vydával Joseph Gschihay, jehož rodina podnikala v oblasti knihtiskařství a obchodu s knihami již od roku 1828 (spolupráce s Josephem Kobrtschem).¹⁷⁰ Od roku 1846 vydávala rodina Gschihayů Egerer Anzeiger, titul byl později přejmenován na Egerer Zeitung.¹⁷¹ V Mariánských Lázních fungovala pobočka podniku, která vydávala právě Marienbader Zeitung. Kromě toho vydával Gschihay řadu dalších titulů: Auschowitzer Faschings-Zeitung, Deutsches Tagblatt für Westböhmen, Egerlander Sontagsblatt, Falkenauer Tagblatt, Franzensbader Tagblatt, Karlsbader Abend-Zeitung a další, a to v průběhu dvacátých a třicátých let 20. století. Marienbader Zeitung zařazuje již zmiňovaná *Česká retrospektivní bibliografie* do skupiny novin označovaných jako demokratické a svobodomyšlné.¹⁷² Šéfredaktorem byl Joseph Rauscher, ale jména členů redakce nebyla uvedena – autor drtivé většiny textů není znám (redaktoři se nepodepisovali). Cena jednoho výtisku byla 60 haléřů, měsíční předplatné 11 Kč (s donáškou domů 12 Kč). Uzávěrka novin byla v 17:00.

¹⁶⁶ Benno Tins se narodil v roce 1903 a zemřel v roce 1990. Současnými zdroji je uváděn jako publicista a nakladatel. Je autorem knihy *Svévolné dějiny ašské země zabývající se dějinami Aše a okolí*. Zdroj: <http://www.herder-institut.de/> a <http://www.asch-boehmen.de/>

¹⁶⁷ ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě*. Praha: Prostor, Argo 2001. s. 386 - 394

¹⁶⁸ <http://www.mzk.cz/>

¹⁶⁹ Tamtéž

¹⁷⁰ STURM Heribert a kolektiv. *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*. Mnichov: Collegium Karolinum. Sv. 7 – Gr - Ha

¹⁷¹ Tamtéž

¹⁷² KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 236

REICHENBERGER TAGESBOTE

Deník vycházel od 30. března 1929¹⁷³ do 30. dubna 1945¹⁷⁴, v roce 1936 začal vycházet dvakrát denně (ranní a večerní vydání, s uzávěrkou pro večerní vydání ve 14:30).¹⁷⁵ Při začátku vydávání bylo oznámeno, že list bude přinášet články politické, hospodářské a sociální, sportovní, otázky denního života.¹⁷⁶ List byl úzce napojen na SdP a byl vydáván v Jablonci nad Nisou. Vydavatelem byl Emil Böhme, který vydával i další tituly: Gablonzer Anzeiger, Gablonzer Tagblatt, Morchenstern-Tannwalder Nachrichten apod., a to v průběhu let od konce 19. století. Tituly, které vydával, byly později často svázány s SdP. List měl každý den přílohu Unterhaltungsbeilage a každý týden přílohu Unser Isergebirge. Jméno šéfredaktora nebylo uvedeno, stejně tak jako jména členů redakce (texty nebyly téměř nikdy podepsány). Ranní vydání mívalo čtyři listy, večerní obvykle osm stran. Cena postupně stoupala: na začátku října 1938 stál výtisk 30 haléřů, posléze 30 haléřů a poté 50 haléřů. Měsíční předplatné stálo 14 Kč (s donáškou domů 15 Kč) a pro předplatitele v Německu byla cena 24 Kč. Měl-li Reichenberger Tagesbote přílohu, stál výtisk 80 haléřů, ranní i večerní vydání stálo dohromady 1 Kč.

SAAZER ANZEIGER

List byl vydáván v Žatci, a to od 2. dubna 1902¹⁷⁷, zastaven byl v roce 1945¹⁷⁸. Obsahem měly být články politické, hospodářské, kulturní a otázky denního života..¹⁷⁹ Podnázev deníku zněl Deutschnationales Tagblatt und Saazer Hopfenzeitung mit den Beilagen Podersam-Jechnitzer Anzeiger, Postelberger Anzeiger und Saazer Land. Přílohu tvořily Offizielle Mitteilungen des Wirtschaftsverbandes für Industrie, Handel und Gewerbe in Saaz. Vydavatelem byl Karl Hornung, který také vydával další listy: Kaadner Tagblatt, Luditz-Buchauer Anzeiger, Saazer Hopfen-Zeitung, Das Saazer Land nebo Sudetendeutsche Hopfen- und Brauerzeitung. Tyto tituly byly vydávány v průběhu od konce 19. století až do 30. let. 20. století. U textů není možné zjistit autorství, protože redaktoři své texty nepodepisovali. *Česká retrospektivní bibliografie* označuje Saazer Anzeiger jako noviny ze skupiny agrárních

¹⁷³ Národní archiv. Fond *Vrchní státní zastupitelství Praha – 1918 – 1948*. Karton č. 100, sign. III/f/16 Reichenberger Tagesbote

¹⁷⁴ <http://www.mzk.cz/>

¹⁷⁵ Národní archiv. Fond *Vrchní státní zastupitelství Praha – 1918 – 1948*. Karton č. 100, sign. III/f/16 Reichenberger Tagesbote

¹⁷⁶ Tamtéž

¹⁷⁷ Tamtéž. Karton č. 103, sign. III/f/16 Saazer Anzeiger

¹⁷⁸ <http://www.mzk.cz/>

¹⁷⁹ Národní archiv. Fond *Vrchní státní zastupitelství Praha – 1918 – 1948*. Karton č. 103, sign. III/f/16 Saazer Anzeiger

listů.¹⁸⁰ Prezidium ministerstva vnitra ovšem označovalo Saazer Anzeiger jako list, jehož politické směřování souzní s SdP.¹⁸¹ Saazer Anzeiger měl čtyři až osm stran, sobotní vydání bylo obvykle rozšířeno na 10 – 12 stran. Jeden výtisk novin stál 30 haléřů a při zvýšeném počtu stran 1 Kč. Čtvrtletní předplatné bylo 33 Kč (s donáškou domů 36 Kč), pro předplatitele v zahraničí byla cena 50 Kč. Uzávěrka byla v 15:00.

TEPLITZ-SCHÖNAUER ANZEIGER

Deník byl vydáván od 1. května 1861 do roku 1941¹⁸², a to v Teplicích-Šanově. Vydavatelem byl Carl Weingend. Teplitz-Schönauer Anzeiger měl v průběhu týdne několik příloh: Jugendland Beilage, Der Sonntag, Unsere Heimat. Noviny jsou *Českou retrospektivní bibliografií* označovány jako demokratické a svobodomyšlné.¹⁸³ Stejně jako u ostatních sledovaných listů, ani redaktoři Teplitz-Schönauer Anzeigeru své texty nepodepisovali. Teplitz-Schönauer Anzeiger měl většinou šest až deset stran, víkendové vydání bylo často rozšířeno na 12 stran. Cena jednoho výtisku byla 60 haléřů, od 11. října 1938 80 haléřů a od 23. října 1938 stál výtisk 1 Kč. Měsíční předplatné stálo 16,50 Kč (donáška domů 17 Kč). Uzávěrka byla ve 12:00, v říjnu 1938 (a od té doby již stále) se posunula na 23:00, list původně vycházel odpoledne, od října 1938 ráno.

¹⁸⁰ KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. s. 239

¹⁸¹ Tamtéž. s. 236

¹⁸² <http://www.mzk.cz/>

¹⁸³ Národní archiv. Fond *Prezidium ministerstva vnitra*. Karton č. 902. Tisková informační zpráva č. 9 adresovaná Ministerstvu vnitra ze Státního policejního úřadu

3. 4. Historická analýza

ASCHER ZEITUNG

30.9., číslo 231

Noviny informují o uzavření mnichovské dohody předchozího dne: kdo dohodu uzavřel, koho se týká, co obsahuje, jaké konkrétní kroky budou následovat.¹⁸⁴ V úvodníku list tvrdí, že potomci sudetských Němců budou vzpomínat s hrostí na den 29. září 1938, kdy byli osvobozeni, stejně tak je podle něj tento den významný pro celý svět, protože byla odvrácena hrozba války a jako osvoboditele vítá Adolfa Hitlera pozdravem „Heil Hitler!“.¹⁸⁵ V dalším textu se popisuje, jak Hitler po osmihodinovém jednání podepsal půl hodiny po půlnoci text dohody, či podpisy následovaly, kdo byl přítomen dalším formalitám (Göring, Hess, Neurath a další).¹⁸⁶ Ascher Zeitung (dále jen A.Z.) informuje o garanci hranic zbytku Československa (A.Z. důsledně psal Česko-Slovensko) v případě co nejrychlejšího vyřešení otázky polské a maďarské menšiny v ČSR.¹⁸⁷ Co přesně vyřešení této otázky obnáší, se v textu nepíše. Několik textů je zaměřeno na mnichovskou dohodu: článek informující o tom, že anglický tisk (A.Z. cituje z Times, Daily Herald, Daily Mail, Daily Telegraph, News Chronicle) vítá uzavření dohody jako posla míru a odvrácení hrozby válečného konfliktu¹⁸⁸; radost zaznívá i z Paříže, předseda francouzské vlády Daladier oznamuje, že mír je zachráněn.¹⁸⁹ Další text informuje o tom, že československá vláda dosud nepřijala oficiální stanovisko a že dohoda představuje konec Benešovy politiky, kterou vyvrcholilo dvacet let utlačování německé menšiny v ČSR.¹⁹⁰ A.Z. cituje deník Izvěstija. Podle něj je mnichovská dohoda nehorázným zrazením Československa, kterého se na něm dopustili Francie a Velká Británie.¹⁹¹ A.Z. dále připomíná výročí pěti let od založení sudetoněmeckého hnutí (SdP), které dovedlo sudetské Němce pod ochranná křídla říše.¹⁹² Informuje dále o tom, že je možné, že některá

¹⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Friede gerettet!* Ascher Zeitung, 30. 9. 1938, č. 231, s. 1

¹⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Friede! Friede!* Tamtéž

¹⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die letzten Augenblicke vor der Unterzeichnung der Viermächteabkommens.* Tamtéž, s. 2

¹⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Garantie des Reststaates durch Deutschland.* Tamtéž

¹⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Münchener Abkommen für England eine Freudenbotschaft.* Tamtéž

¹⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Freude und Genugtuung in Paris.* Tamtéž

¹⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

¹⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Moskau schreit: „Verrat!“.* Tamtéž

¹⁹² DR. T. *Funf jahre sudetendeutsche Bewegung.* Tamtéž, s. 3

československá ministerstva budou přenesena na Slovensko.¹⁹³ Článek A.Z. s ironií popisuje, jak ztroskotaly všechny československé naděje, že republiku někdo podpoří proti Německu.¹⁹⁴ A.Z. přináší také první ohlasy z postoupených oblastí: obyvatelé Šluknovska a Rumburku děkují vůdci za osvobození.¹⁹⁵ A.Z. přináší také fotografii tzv. Fuhrerbau, kde byla mnichovská dohoda uzavřena.¹⁹⁶

2.10., číslo 232

A.Z. vítá vstup do říše a informuje o brzké návštěvě Hitlera v Sudetech, nejdříve na Chebsku. Do Aše přijede následující den Konrad Henlein, kterého Hitler jmenoval 1. října 1938 říšským komisařem pro nově získaná území.¹⁹⁷

3.10., číslo 233

Hitler přijíždí na Chebsko a jeho první zastávkou je Aš. A.Z. vítá vůdce celostránkovým pozdravem, v němž mu děkuje za osvobození, nazývá Hitlera vůdcem všech Němců a děkuje také jeho znamenité armádě.¹⁹⁸ Dále informuje o vstupu jednotek wehrmachtu z Pasova do II. zóny, kde je obyvatelstvo vítalo nadšeně s květinami v rukou. Oslavován je také Konrad Henlein, který Aš navštívil a působil tam v roce 1925 jako učitel tělocviku.¹⁹⁹ A.Z. píše o stažení jednotek SFS, které hlídaly okolí Aše poslední dny před uzavřením mnichovské dohody a několik dní poté. A.Z. děkuje těmto lidem za bránění domova. A.Z. dále tvrdí, že někteří sudetští Němci byli ještě před několika dny vystaveni útokům komunistů a Čechů, že museli bránit holý život, ale nyní je konec strachu a teroru a nový život v míru a v říši začíná.²⁰⁰ Reportáž popisuje vstup jednotky wehrmachtu na postoupené území, autor textu zdůrazňuje především nadšení a radost obyvatelstva.²⁰¹ A.Z. informuje o návštěvě říšského velitele SS Heinricha Himmlera v Aši, kde se setkal s Konradem Henleinem, s nímž hovořil o bezpečnostní situaci v Aši a okolí. A.Z. přináší fotografie z návratu ministerských předsedů Daladiera a Chamberlaina do svých vlastí, kde jsou přivítáni s díky, že zachránili mír. S nadšením byl podle A.Z. a fotografie, kterou otiskl, přijat také Hitler v Berlíně, kde sklízel ovace miliónů lidí.²⁰² A.Z. přináší zprávu o tom, že vojáci československé armády, kteří opouští obsazená území, jsou dezorientovaní, bez velení

¹⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Die Slowakei sicherer als Prag?* Ascher Zeitung, 30. 9. 1938, č. 231, s. 3

¹⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *So sah der „neue Plan“ Benesch's aus.* Tamtéž, s. 4

¹⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Jubel über Schluckenau and Rumburg.* Tamtéž, s. 5

¹⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrerbau in München.* Tamtéž, s. 6

¹⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer kommt zu uns.* Ascher Zeitung, 2.10. 1938, č. 232, s. 1

¹⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Unser stolzester Tag ist angebrochen.* Ascher Zeitung, 3. 10. 1938, č. 233, s. 1

¹⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskommissar Konrad Henlein von seinem Aschern heimgeholt.* Tamtéž

²⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Das Ende der Sicherungslinie.* Tamtéž, s. 3

²⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Einmarsch nach Nordböhmen.* Tamtéž

²⁰² AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 5

a bez dodávek potravin.²⁰³ Otiskl také plán návštěvy vůdce v Aši a v Chebu a mapu, na níž je znázorněn výsledek mnichovské dohody.²⁰⁴

4.10., číslo 234

Hitler přijel do Aše 3. října 1938, téměř celé číslo je tedy věnováno jeho návštěvě (podrobný popis, krok po kroku, obrazový materiál). A.Z. cituje z jeho projevu věnovaného obyvatelům Sudet, kteří podle něj již nikdy nesmí být z říše vyrváni.²⁰⁵ Ti, jak A.Z. píše, přivítali Hitlera a jeho doprovod nadšeně. Otištěna je také zpráva vrchního velení branných sil, podle níž vstoupily jednotky wehrmachtu do III. zóny, podrobně je popsán vstup jednotek do Aše, do Rumburku a na Frýdlantsko (II. zóna).²⁰⁶ Informuje o tom, že Konrad Henlein nadále zůstává přímo podřízen Hitlerovi a vypočítává jeho kompetence.²⁰⁷ A.Z. otiskl text, v němž se varuje před případným „handlem“ s potravinami a připojuje pevný ceník potravin s dovětkem, že porušení těchto nařízení znamená vystavit se pokutám a dalším postihům ze strany vrchního velení pozemních vojsk.²⁰⁸

5.10., číslo 235

Hitler pokračoval v cestě po Chebsku a A.Z. píše podrobně o jeho návštěvě v Karlových Varech.²⁰⁹ Podle listu jsou ve zbytku ČSR věznice, kde jsou údajně neprávem drženi sudetští Němci.²¹⁰ Informuje o zřízení speciální jednotky britské policie, která má dohlížet na obsazování pohraničí a klidný odchod jednotek československé armády.²¹¹ A.Z. píše o nařízeném kurzu marky vůči koruně 1:10.²¹² A.Z. připomíná, že se bude konat česko-německý plebiscit o sporných územích, s tím, že by mohlo dojít na obsazení V. pásma.²¹³ Jedna z fotografií zachycuje návrat sudetského Němce domů poté, co během zářijové krize uprchl do říše.²¹⁴

6.10., číslo 236

A.Z. informuje čtenáře o akcích WHW, která poskytne pomoc Československem zuboženým Němcům.²¹⁵ A.Z. přináší také zprávu o abdikaci československého prezidenta

²⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Ritten unter den tschechischen Truppen*. Ascher Zeitung, 3. 10. 1938, č. 233, s. 5

²⁰⁴ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž

²⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Niemand wird diesel Land dem Reich entriffen*. Ascher Zeitung, 4. 10. 1938, č. 234, s. 1

²⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Mit dem Einmarsch der Wehrmacht begann der Tag*. Tamtéž

²⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

²⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Lebensmittelpreise ab 4. Oktober 1938*. Tamtéž, s. 3

²⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer zum zweitenmale im Egerland*. Ascher Zeitung, 5. 10. 1938, č. 235, s. 1

²¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Wann öffnet Prag die Gefängnisse?* Tamtéž, s. 3

²¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die englische Truppe für das Abstimmungsgebiet*. Tamtéž

²¹² AUTOR NEUVEDEN. *Vorläufiger Umwechslungskurs 1:10*. Tamtéž, s. 4

²¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Das kommende deutsch-tschechisch Plebiscit*. Tamtéž

²¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 5

²¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Das WHW 1938/1938 ist eröffnet*. Ascher Zeitung, 6. 10. 1938, č. 236, s. 2

Edvarda Beneše s překladem jeho projevu, reprodukuje též vyjádření generála Syrového a informuje o změnách v československé vládě.²¹⁶ A.Z. píše o pomoci NSV, kdo si kam může přijít pro potraviny atd.²¹⁷

7.10., číslo 237

A.Z. píše, jaké další obce budou na základě mnichovské dohody do 10. října 1938 obsazeny.²¹⁸ Také sudetskóněmecká mládež se brzo připojí k Hitlerově mládeži, jak píše A.Z., a stane se tak součástí největší mládežnické organizace na světě.²¹⁹ Deník uveřejnil fotografii, pod níž stojí text oznamující, že Hitler vyzýval německý národ k zimní výpomoci sudetoněmeckým bratřím.²²⁰ Další článek shrnuje program NSDAP s dovětkem, že její politický program je tím pravým programem pro sjednocený německý národ nové doby.²²¹ Sekretářem Ústředí pro převod sudetoněmeckých oblastí do říše byl jmenován Dr. Stuckart, jeho portrét (fotografii a text) přináší A.Z. na poslední straně.²²²

8.10., číslo 238

Nové hranice mezi Německem a Československem jsou stanoveny a budou vlastně etnografickou hranicí, píše A.Z.²²³ Přináší také text muže (sudetského Němce), který údajně strávil několik týdnů v Praze, a to právě v době uzavření mnichovské dohody. Situaci komentuje – Československo se podle něj dopouštělo mnoha chyb, včetně provokativní mobilizace namířené proti Německu. Současné napjaté vztahy zavinili podle něj především Češi.²²⁴ List se zmiňuje také o Edvardu Benešovi – údajně odcestuje do Švýcarska.²²⁵ Fotografický materiál v tomto čísle zachycuje Čechy opouštějící své domovy a Hitlera cestujícího po „osvobozených územích“ (například po Šluknovsku a ve slezských oblastech).²²⁶ Autor textu zabývajícího se vztahem mezi Německem a „novým“ Československem tvrdí, že Československo by mělo zvolit ve vztahu k Německu neutralitu ale ještě lépe jakousi přichylnost.²²⁷ A.Z. zveřejňuje také text, jehož autorem je Otto Dietrich²²⁸, který vysvětluje, proč je důležité, aby němečtí vojáci byli zajedno s nacionálním

²¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Herr Benesch ist abgetreten*. Ascher Zeitung, 6.10. 1938, č. 236, s. 3

²¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

²¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Der genaue Besetzungsplan der letzten Zone*. Ascher Zeitung, 7.10. 1938, č. 237, s. 1

²¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Alle Jugend dem Fuhrer*. Tamtéž, s. 2

²²⁰ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 5

²²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Das Parteiprogramm der NSDAP*. Tamtéž, s. 6

²²² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 8

²²³ AUTOR NEUVEDEN. *Volksgrænze wird Staatsgrænze*. Ascher Zeitung, 8.10. 1938, č. 238, s. 1

²²⁴ KARG, Max. *Vom Jubelfest zum Trauerspiel*. Tamtéž, s. 2

²²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Herr Benesch in die Schweiz*. Tamtéž

²²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrers Fahrt durch Schlesien*. Tamtéž, s. 6

²²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Deutschland und die neue Tschecho-Slowakei*. Tamtéž, s. 3

²²⁸ šéf tiskových záležitostí NSDAP

socialismem.²²⁹ Fotografie zobrazují českou rodinu s naloženým vozem, která odchází z domova, Hitlera při obhlídce vojenských pevností a jeho přivítání v Aši a v Karlových Varech.²³⁰

10.10., číslo 239

Liberec se stane hlavním městem Sudet, píše A.Z.²³¹ A.Z. informuje o jmenování Konrada Henleina SS-Gruppenführerem, po svém jmenování do této funkce odvolal SFS.²³² Autor dalšího textu se zamýšlí nad tím, kdo má kromě německého národa zásluhu na tom, že byl zachován mír. Podle něj měl neopominutelnou úlohu přítel Německa Benito Mussolini.²³³ V další zprávě píše deník od třech obětích „českého teroru“, k němuž došlo těsně před příchodem německých vojenských jednotek do Opavy. Údajně měli být tři sudetští Němci sraženi vozem, v němž jeli příslušníci československé armády.²³⁴ Mezi německou a československou vládou dochází k přímým jednáním o hospodářských otázkách spojených s postoupením pohraničí, uvádí A.Z.²³⁵ Podle listu se životní úroveň říšských Němců v posledních letech velmi zlepšuje a stoupá také zaměstnanost. V brzké době by se toho měli dočkat také sudetští Němci.²³⁶

11.10., číslo 240

A.Z. oslavným textem popisuje obsazení zbytku Sudet wehrmachtem – obsazení postoupených oblastí je dokonáno, slaví všichni sudetští Němci.²³⁷ Jak informuje A.Z., kurz marky vůči koruně je stanoven na 8,33 Kč.²³⁸ Němečtí vysokoškoláci ze Sudet zřejmě dostudují na pražské Německé univerzitě, píše A.Z.²³⁹ Také továrny jsou nyní německé a svobodné, hlásí A.Z. – je konec českému a komunistickému teroru na vedoucích pozicích.²⁴⁰ Z nemocnice se vrátili zranění „kamarádi“, kteří byli zranění při bojích před uzavřením mnichovské dohody. Na Trutnovsku si ovšem vyžádaly potyčky mezi českým a německým obyvatelstvem obětí na životě, a to 8. října 1938, píše A.Z. Čech měl zastřelit mladého

²²⁹ DIETRICH, Otto. *Der erste Soldat seines Volkes*. Ascher Zeitung, 8.10. 1938, č. 238, s. 5

²³⁰ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

²³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichenberg wird Gauhauptstadt*. Ascher Zeitung, 10.10. 1938, č. 239, s. 1

²³² AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein zum SS-Gruppenführer ernannt*. Tamtéž, s. 2

²³³ AUTOR NEUVEDEN. *Der Friede muss wahrhaft gesichert sein*. Tamtéž, s. 3

²³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Erinnerungen an schwere Tage*. Tamtéž

²³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Direkte Wirtschaftsverhandlungen Berlin – Prag*. Tamtéž, s. 5

²³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *So lebt der deutsche Schaffende*. Tamtéž

²³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Das Land ist frei!* Ascher Zeitung 11.10. 1938, č. 11, s. 1

²³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

²³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

²⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Das Export des Sudetenlandes*. Tamtéž, s. 5

Němce. Jeho otec ale tvrdí, že ačkoliv je jeho bolest veliká, je zmírněna příchodem wehrmachtu a je hrdý na to, že jeho syn padl během boje za osvobození svého národa.²⁴¹

12.10., číslo 241

A.Z. informuje o tom, že pro oblast Sudet byl vypracován čtyřletý hospodářský plán, na jehož základě by oblast měla využít přirozeného přírodního bohatství, a brzy se tak začlenit do nacionálněsocialistického hospodářství.²⁴² Naopak československá vláda nyní řeší problém, na čem postavit hospodářství země, která přišla o výkonné sudetoněmecké oblasti, píše A.Z.²⁴³ V úvodníku list kapituluje novodobou historií německého národa a dochází k závěru, že teprve nyní dochází k procitnutí a že za něj vděčí Adolfu Hitlerovi.²⁴⁴ Další text je věnován rozdělení kompetencí v Sudetech, a to na základě jmenování do funkcí Konradem Henleinem.²⁴⁵ Podle listu má československá mládež dost židovského „roztahování se“ a uspořádala na pražských Vinohradech demonstrace namířené proti Židům.²⁴⁶ V Liberci vzbudila podle A.Z. zpráva o zvolení tohoto města za hlavní město Sudet velké nadšení provázené nadějí, že dojde k velkému rozvoji města.²⁴⁷ Některá města mají nové starosty, mezi nimi je i Aš – část projevu nového starosty přináší i A.Z. Aš je podle starosty součástí německé říše, a musí tak sloužit národu a budovat říši. Stát se součástí říše, znamená podle AZ také přijmout myšlenku národního socialismu.²⁴⁸

13.10., číslo 242

Československý ministr zahraničních věcí Chvakovský je na návštěvě Berlína, kde se má setkat se svým protějškem Ribbentropem²⁴⁹. A.Z. přináší reakci sovětského tisku (nejmenovaných listů) – ten píše, že tyto kontakty s Německem znamenají příklon Československa k fašismu a jsou zradou na Sovětském svazu.²⁵⁰ Úvodník se zabývá praktickými otázkami, které přinesla mnichovská dohoda, například zda má být zavedena mezi Německem a Československem celní unie. Dále tvrdí, že není divu, že se Československo zdráhá přijmout takové „nekalé emigrantské živly“ jako jsou Židé.²⁵¹ Další text uvádí, že studenti v Praze vylučují ze své organizace Židy, kteří měli doposud napojení

²⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Das letzte Blutopfer*. Ascher Zeitung 11.10. 1938, č. 11, s. 3

²⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Vierjahresplan aufs Sudetengau aufgedenkt*. Ascher Zeitung 12.10. 1938, č. 241, s. 1

²⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Prags Hauptaufgabe: wirtschaftliche Erneuerung*. Tamtéž

²⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Volksdeutsches Erwachen*. Tamtéž

²⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Betrachtungen des Reichskommissars*. Tamtéž

²⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Judefeindliche Kundgebungen in Prag*. Tamtéž

²⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

²⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Neue Verantwortungsverhältnisse in unserer Gemeinde*. Tamtéž, s. 3

²⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Prags Außenminister in Berlin*. Ascher Zeitung 13.10. 1938, č. 242, s. 1

²⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

²⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Kombinationen um die Tschecho-Slowakei*. Tamtéž

na komunistické organizace.²⁵² A.Z. informuje o plánech československé vlády na ubytování českého obyvatelstva, které odchází ze Sudet.²⁵³ List přinesl fotografie, na nichž je zachycena vojenská pojízdna kantýna, která nabízí pomoc Němcům v Sudetech.²⁵⁴ List otiskl mapu, na které je znázorněno, jak nyní vypadá mapa velkého Německa – bylo mu navráceno vyrvané Sársko i Sudety.²⁵⁵

14.10., číslo 243

A.Z. informuje o výsledcích jednání mezinárodní komise, která rozhodla o přesném vymezení V. pásma a stanovila, kudy povede hranice.²⁵⁶ Britský tisk podle A.Z. schvaluje tyto kroky a podle A.Z. například Times uzavírá, že území, do kterého spadá Brno, rozhodně není tak úzké, jak se v Praze tvrdí, tudíž že Brno není nijak obklíčeno. Podle A.Z. je chyba, že Brno patří k Československu, protože v něm žije mnoho německého obyvatelstva.²⁵⁷ Školáci mají v Sudetech výjimečné prázdniny. Během těchto prázdnin, které byly vyhlášeny kvůli výjimečné situaci v postoupených oblastech, proběhnou oslavy „osvobození z českého područí“.²⁵⁸ A.Z. informuje o nařízení velení branné moci označit všechny židovské obchody.²⁵⁹ List otiskl mapu zobrazující hranice mezi Německem a Československem k 10. říjnu 1938.²⁶⁰ Fotografie A.Z. zachycují stejně jako v předchozích dnech vstup jednotek wehrmachtu do měst a obcí, mizení československých státních symbolů a vyvěšování nacistických standard.²⁶¹

15.10., číslo 244

Konrada Henleina navštívil v Liberci šéf stranické korespondence NSDAP Helmut Günderman, aby spolu hovořili o přestavbě a rozvoji sudetské župy, píše A.Z. a poznamenává, že začlenění SdP do NSDAP bude nutností.²⁶² Úvodník je zaměřen na „nové vědění“, kterému se budou po dvacetileté nadvládě Čechů učit i sudetští Němci²⁶³. A.Z. dále informuje o návštěvě říšského ministra vnitra Fricka v Sudetech, jeho cesta začíná v Aši.²⁶⁴ Deník vítá sociální pojištění, které bylo v říšské župě Sudety zavedeno na popud říšského

²⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische Studentenschaft schickt Juden aus*. Ascher Zeitung 13.10. 1938, č. 242, s. 1

²⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Prager Zwangsmaßnahmen*. Tamtéž

²⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 4

²⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 6

²⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Grenze ohne Volksabstimmung*. Ascher Zeitung 14.10. 1938, č. 243, s. 1

²⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Zustimmung in London*. Tamtéž

²⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

²⁵⁹ OKW. *Bekanntmachung!* Tamtéž

²⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

²⁶¹ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 12

²⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Wir werden jetzt Kraft noch Ruhe kennen*. Ascher Zeitung, 15.10. 1938, č. 244, s. 1

²⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Das neue Wesen*. Tamtéž

²⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Frick besucht Sudetengau*. Tamtéž, s. 2

ministerstva.²⁶⁵ A.Z. dále připomíná, že od 30. října 1938 platí na celém postoupeném území říšské zákony a že velení branné moci by trestalo zejména provinění proti říši, proti wehrmachtu a samozřejmě proti všem nařízením, která armáda vydává.²⁶⁶ Na fotografii je voják wehrmachtu, který pomáhá při sklizni brambor na poli v Českém lese.²⁶⁷

17.10., číslo 245

Podle A.Z. zažily severozápadní Čechy velký den, když členové SdP vyburcovali 160 tisíc lidí ke shromáždění, jíž chtěli vyjádřit díky za osvobození a radost, že byli vymaněni z českého jha.²⁶⁸ V úvodníku list tvrdí, že návštěva československého ministra zahraničních věcí v Berlíně symbolicky vyjadřuje stabilizaci politické situace v Evropě.²⁶⁹ List informuje o shromáždění školáků a jejich učitelů na ašském náměstí, aby vyjádřili pod hákovými kříži díky vůdci za osvobození.²⁷⁰ NSV bude potřetí v Aši a v okolí rozdělovat potravinovou pomoc, upozorňuje A.Z.²⁷¹ Zástupci SdP (Otto Ritter) a DAF (Gustav Greiner) pro Aš a okolí vyzývají všechny majitele obchodů, aby se přihlásili k DAF.²⁷² Helmut Günderman vysvětluje, proč v Německu nevládné diktatura, jak někteří Hitlera a jeho stranu obviňují. Je to proto, že strana vždy obhajuje zájmy národa.²⁷³ V ekonomické rubrice píše A.Z., že hospodářská spolupráce mezi Německem a Československem je nezbytná.²⁷⁴

18.10., číslo 246

A.Z. informuje o návštěvě říšského ministra vnitra Fricka v Aši. Ten v Aši uvedl, že v Sudetech bude vybudována správa, na které se bude podílet také německý lid.²⁷⁵ Úvodník je věnován historii Těšínska a Slezska, autor obhajuje tezi, že německé obyvatelstvo má v regionu silné zastoupení a že české obyvatelstvo bylo vždy v menšině, proto je správné, že oblast připadla říši.²⁷⁶ A.Z. přináší informaci o tom, že nové hranice mezi Německem a Československem budou letecky fotografovány, dohodly se na tom vlády obou zemí.²⁷⁷ A.Z. cituje Reichenebreger Tagesbote, který píše o „další oběti krvavých násilností, kterých se dopouštěli Češi na sudetských Němcích“ před uzavřením mnichovské dohody. Podle

²⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Sozialversicherung im Sudetenland eingeführt*. Ascher Zeitung, 15.10. 1938, č. 244, s. 3

²⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

²⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 14

²⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein dankt dem Führer*. Ascher Zeitung, 17.10. 1938, č. 245, s. 1

²⁶⁹ UNSER KORRESPONDENT IN BERLIN. *Stabilisierung in Europa*. Tamtéž

²⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Jugend unterm Hakenkreuz*. Tamtéž, s. 2

²⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *NSV – Nachmittag*. Tamtéž, s. 3

²⁷² BEZIRKLEITUNG SdP. *An alle Gewerkschaftsobmänner*. Tamtéž, s. 5

²⁷³ GÜNDERMAN, Helmut. *Die Partei Deutschlands*. Tamtéž, s. 6

²⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsch-tschechische Wirtschaftsbeziehungen*. Tamtéž, s. 7

²⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Frick in Asch*. Ascher Zeitung, 18.10. 1938, č. 246, s. 1

²⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Das Deutschtum im Schlesien*. Tamtéž

²⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Grenze wird aus Flugzeug fotografiert*. Tamtéž, s. 2

Reichenberger Tagesbote byl v Jizerských horách 24. září 1938 zavražděn jediný syn čtyřiasmdesátileté vdovy.²⁷⁸ Důležité změny čekají sudetskou župu v oblasti měny, píše A.Z. České bankovky i mince budou platit jen do 31. října 1938, platí nařízení o pevném kurzu říšské marky vůči koruně a zákaz dovozu české měny do Sudet. Bankovky i mince budou měněny do 15. listopadu 1938.²⁷⁹ A.Z. se fotografickým materiálem vrací k návštěvě říšského ministra vnitra Fritze v Aši.²⁸⁰ A.Z. připomíná, že německé obyvatelstvo Sudet nevděčí říši jen za osvobození, ale také za obrovskou pomoc, kterou obyvatelstvu poskytli němečtí bratři a sestry ve formě pomoci vojáků wehrmachtu a NSV, jež zásobila obyvatelstvo Sudet potravinami.²⁸¹

19.10., číslo 247

Říšský ministr vnitra Frick pokračuje v návštěvě Sudet, A.Z. popisuje jeho návštěvu v Karlových Varech.²⁸² Oblast Sudet bude rozdělena do správních obvodů nazvaných vládní kraje, píše list.²⁸³ A.Z. cituje varnsdorfský list Abwehr, podle kterého nechal český Žid ve službách československého četnictva zastřelit dva německé chlapce, kteří se připlatili do cesty, když byli četníci na odchodu, protože do oblasti právě vstupovaly jednotky wehrmachtu. Abwehr svá tvrzení zakládá na rozhovoru policejního šéfa z varnsdorfského státního policejního úřadu, který hovořil s jistým Čechem, kterého potkal v Praze a který byl svědkem vraždy, jak píše Abwehr.²⁸⁴ Čtyři českoslovenští ministři přijíždí do Berlína, aby jednali o hospodářské spolupráci Německa s Československem. Podle A.Z. je v zájmu Československa, aby spolupracovalo s říší.²⁸⁵ Konrad Henlein jmenoval další jedince do funkcí ve správě sudetské župy, A.Z. přináší jejich seznam.²⁸⁶ List zveřejňuje pravidla pro peněžní obchod sudetských oblastí zejména s Československa (např. zákaz vývozu cenných papírů a kovů do Československa).²⁸⁷ Poblíž České Lípy byl zastřelen oblíbený místní lékař a člen SdP, píše A.Z. Stalo se tak den před osvobozením a pachatelem je neznámý Čech.²⁸⁸ NSV pomáhá podle A.Z. i zaměstnaným ženám – vdovám. Může například pohlídat malé děti, které by jinak žena nemohla nechat doma samotné. Také ženy se tak mohou podílet na budování německé říše. Pomoci jim mohou také mateřské školy, které byly v říši zakládány na popud

²⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Tragischer Tod eines Sudetendeutschen* Ascher Zeitung, 18.10. 1938, č. 246, s. 3

²⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Noten von 100 Ktsch bis 31. Oktober gültig.* Tamtéž

²⁸⁰ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 4

²⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž, s. 6

²⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Fricks zweiter Reisetag.* Ascher Zeitung, 19.10. 1938, č. 247, s. 1

²⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetengau wird in Regierungsbezirke untergeteilt.* Tamtéž

²⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechisch-jüdischer Offizier läßt zweier Jungturner ermorden.* Tamtéž, s. 2

²⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Deutsch-tschechische Wirtschaftsfragen vor Klärung.* Tamtéž, s. 3

²⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Ernennungen Konrad Henleins.* Tamtéž

²⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Übergangsregelungen für den Geldverkehr.* Tamtéž, s. 4

²⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

vedoucí říšskoněmeckých žen Gertrudy Schulz-Klinkové a brzo se jich dočká i obyvatelstvo sudetské župy.²⁸⁹ A.Z. věnuje obsáhlý článek zemědělcům a rolníkům. Připomíná, že tito jsou vždy podporováni nacionálním socialismem a ohlíží se do minulosti, kdy byli podle A.Z. zemědělci a rolníci často obětí židovských spekulantů. „Tak už to nikdy nebude, říše nabízí pomoc při rozvoji a rozkvětu zemědělství.“²⁹⁰

20.10., číslo 248

Vůdce navštívil jižní Čechy, A.Z. podrobně popisuje průběh návštěvy.²⁹¹ Jak A.Z. informuje, v Československu stále ještě není stanoven termín volby nového prezidenta. A.Z. zaznamenává zánik listu Prager Mittag, který označuje za emigrantský plátek.²⁹² Podle autora sloupku je Třetí říše utvářena na základě jednoty strany a státu, který tvoří národ. Národ, strana a fűhrer tvoří jednotu, jejíž součástí jsou nyní i sudetští Němci.²⁹³ A.Z. se odvolává na Egerer Zeitung, kde se píše o hrůzných zážitcích dvou sudetských Němců během zářijové krize. Adolf Knapp z Českých Budějovic a Joseph Lehmann z Olomouce byli prý surově napadeni českými četníky.²⁹⁴ A.Z. informuje o tom, že pracovní síla a zkušenosti německého obyvatelstva Sudet bude v říši potřeba a přináší seznam profesí, které budou žádané. Podle A.Z. je DAF připravena zaměstnat mnoho sudetských Němců – „již nikdy více nezaměstnanost jako pod českou nadvládou“²⁹⁵. Fotografie zachycují učitele se žákem, jak vyvěšují ve třídě portréty nových vůdců nové doby a také dělníky při stavbě budov a silnice – s podtitulkem „Velkorysá přestavba sudetské župy“.²⁹⁶

21.10., číslo 249

A.Z. přetiskuje prohlášení Adolfa Hitlera rekapitulující obsazení Sudet s upozorněním, že nyní přebírá kompetence civilní správa v čele s Konradem Henleinem.²⁹⁷ A.Z. informuje o závěrečné fázi návštěvy ministra Fricka v Sudetech a popisuje cestu Hitlera po jižních Čechách.²⁹⁸ Podle listu vzbuzují židovští emigranti v Praze velkou nevoli a tlak. Pražská policie podle AZ podnikla razii, při níž bylo zatčeno mnoho „nežádoucích elementů“ především z Vídně.²⁹⁹ Jak píše deník, v demilitarizované zóně došlo k potyčce mezi „bandou

²⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Mutter hat Ferien!*. Ascher Zeitung, 19.10. 1938, č. 247, s. 5

²⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Neue Blutezeit des Bauerntums*. Tamtéž, s. 6

²⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrer in Südböhmen*. Ascher Zeitung, 20.10. 1938, č. 248, s. 1

²⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Die Welt des „Prager Mittag“ ist zu Ende*. Tamtéž

²⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Das Staatsrecht des Dritten Reiches*. Tamtéž

²⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Methoden der tschechischen Staatspolizisten*. Tamtéž, s. 2

²⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

²⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 12

²⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Aufgabe der Wehrmacht abgeschlossen*. Ascher Zeitung, 21.10. 1938, č. 249, s. 1

²⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Abschluß der Reise Dr. Fricks*. Tamtéž

²⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

Čechů“ a německým obyvatelstvem, Češi byli ovšem rychle vyhnáni na české území.³⁰⁰ V Aši bylo přejmenováno hlavní náměstí na Náměstí Konrada Henleina, informuje A.Z.³⁰¹ Také sudetoněmečtí chlapi mohou nyní vstupovat do Hitlerjugend, a je to žádoucí, hlásí A.Z.³⁰² Podle deníku v Praze bují lóže svobodných zednářů, jejichž členy jsou především Židé.³⁰³

22.10., číslo 250

Úvodník je věnován blížícímu se 28. říjnu, který pro Čechy obvykle znamenal sváteční den, ale v roce 1938 se československá vláda rozhodla neslatv jej. V článku se píše, že Češi opravdu nemají důvod slavit. Pro sudetské Němce byl podle něj tento den vždy dnem plným hořkosti.³⁰⁴ A.Z. informuje o zřízení čtyř expozitur říšského ministerstva pro výživu a zemědělství v sudetské župě.³⁰⁵ Fotografie zachycují Heinricha Himmlera na vojenské přehlídce v Římě³⁰⁶ a vedoucího německé mládeže Bandura von Schiracha, pod jehož fotografií je krátký portrétní text.³⁰⁷ Na další fotografii je kartograf, který má podle A.Z. stejně jako další příslušníci této profese díky událostem poslední doby o práci postaráno.³⁰⁸

24.10., číslo 251

A.Z. věnuje rozsáhlý text popisu základních rysů nové československé ústavy. Dále rozebírá krizi české domácí politiky, která nastala po zářijové krizi (stranické rozložení, možná vznik jedné velké sjednocující strany).³⁰⁹ List přináší opět informace o údajné české vraždě: tentokrát jde o českého přednostu železniční stanice, který podle A.Z. očekával 1. října 1938 příchod jednotek wehrmachtu, a proto se rozhodl svést dva protijedoucí vlaky, protože očekával, že jeden z nich bude plný německých vojáků. Byli v něm ovšem židovští uprchlíci, jak popisuje A.Z.³¹⁰ Deník připomíná, že sudetští Němci jsou plni vděku za osvobození a říši projeví tento vděk jako tišší a pilní pracující. Tento vděk lze celým srdcem projevít jen prostřednictvím nacionálního socialismu, píše A.Z.³¹¹ V Aši byla předána správa z rukou armády do rukou úředníků.³¹² Policii v sudetské župě čekají změny, informuje A.Z., stejně tak jako je zakázáno provozovat neregistrovaný obchod a řemesla, od nynížka je

³⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Überfälle tschechischer Banden aufs sudetendeutsches Gebiet*. Ascher Zeitung, 21.10. 1938, č. 249, s. 3

³⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

³⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Nun auch sudetendeutsche Hitlerjugend*. Tamtéž, s. 5

³⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Prags unsichtbare Kräfte*. Tamtéž, s. 6

³⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *28. Oktober abgeblasen*. Ascher Zeitung, 22.10. 1938, č. 250, s. 1

³⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Aufbau des Reichsnährstande im sudetendeutschen Gebiet*. Tamtéž, s. 3

³⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 4

³⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsjugendfuhrer Baldur von Schirach*. Tamtéž

³⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

³⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Grundzüge der neuen tschecho-slowakischen Verfassung*. Ascher Zeitung, 24.10. 1938, č. 251, s. 1

³¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische Mordherrschaft*. Tamtéž, s. 2

³¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Stille Arbitr*. Tamtéž, s. 3

³¹² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

zakázáno provozovat jakoukoliv činnost neregistrovaných firem.³¹³ Tentokrát přináší list fotografií a životopisná data říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse. Na dalším snímku jsou němečtí vojáci pomáhající při říjnové sklizni v Sudetech.³¹⁴

25.10., číslo 252

Podle A.Z. vyjádřil anglický biskup (jméno ani vyznání neuvedeno) radost z toho, že byl zachován mír. List připomíná, že biskup strávil během svého dětství jeden a čtvrt roku v Německu, které má stále rád.³¹⁵ Zástupci DAF přijeli do Aše, kde byl vyzdoben celý sál a A.Z. také apeluje na začlenění se do DAF.³¹⁶ Správní reformy se týkají také členění území, píše A.Z., tak budou některé obce sloučeny, jako například Kraslice a okolí.³¹⁷ Portrétní fotografie a text je věnován tentokrát říšskému vůdci SS Heinrichu Himmlerovi.³¹⁸ A.Z. rekapituluje několikaletý politický boj SdP v čele s Konradem Henleinem, který vyvrcholil osvobozením a navrácením se do německé říše. Vnitřní směřování strany bylo podle listu spjato s nacionálním socialismem.³¹⁹

26.10., číslo 253

Při obsazování Sudet bylo nasazeno 30 divízi, píše A.Z. a poznamenává, že wehrmacht je skutečně hrdá a silná armáda, která byla na boj připravena stejně jako armáda československá.³²⁰ A.Z. cituje český tisk (Národní listy, Národní politika), podle kterého dochází k násilnostem a útlaku, jehož se wehrmacht či německé civilní obyvatelstvo dopouští na Čechách. A.Z. tato tvrzení odmítá.³²¹ Zabývá se dále krizí na české politické scéně.³²² List vysvětluje, na jakých základech stojí nacionální socialismus.³²³

27.10., číslo 254

A.Z. parafrázuje prohlášení Hitlera na jižní Moravě, kde se nechal slyšet, že 2. října 1938 by na území Sudet vkročila německá armáda za každých okolností, i bez uzavření mnichovské dohody.³²⁴ List informuje o tom, že ceny by se měly v sudetské župě a v říši

³¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Ascher Zeitung, 24.10. 1938, č. 251, s. 4

³¹⁴ AUTORI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

³¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Frieden mit Deutschland*. Ascher Zeitung, 25.10. 1938, č. 252, s. 1

³¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

³¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

³¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsführer SS Himmler*. Tamtéž, s. 4

³¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henleins politischer Kampf*. Tamtéž, s. 6

³²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *30 Divisionen waren bei uns eingesetzt*. Ascher Zeitung, 26.10. 1938, č. 253, s. 1

³²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

³²² AUTOR NEUVEDEN. *Die Parteien in der Tschechei*. Tamtéž

³²³ AUTOR NEUVEDEN. *Geistige Grundlagen des Nationalsozialismus*. Tamtéž, s. 5

³²⁴ AUTOR NEUVEDEN. „Am 2. Oktober waren wir einmaschiert, so oder so!“ Ascher Zeitung, 27.10. 1938, č. 254, s. 1

vyrovnat do 1. prosince 1938.³²⁵ Portrétní fotografie a životopisná data přibližují čtenářům osobu Hermanna Göringa.³²⁶

28.10., číslo 255

První cesta Hitlera po Sudetech je u konce, hlásí A.Z. Navštívil mimo jiné také místa, kde byli „zabití sudetští Němci při bojích za svobodu během záříjové krize“.³²⁷ Mezi Německem a Československem bude obnoven železniční provoz, a to od 31. října 1938, mezi oběma státy bude zřízeno 50 hraničních přechodů.³²⁸

29.10., číslo 256

AZ cituje z rozhlasového projevu československého ministerského předsedy z 28. října 1938, ve kterém gen. Syrový ubezpečuje obyvatelstvo Československa, že nová vláda zajistí rozvoj státu a že se všichni musí podílet na jeho rozkvětu.³²⁹ Jak informuje A.Z., v Litoměřicích bude zřízeno sídlo vrchního soudu sudetské župy.³³⁰ Všichni, kdo byli poškozeni na majetku či na zdraví během bouřlivých posledních týdnů, mají podle AZ podat ohlášení, a to do 5. listopadu 1938 na vojenském velitelství v tom kterém obvodě. Náhrada škody bude požadována na Československu.³³¹

Shrnutí:

Deník *Ascher Zeitung* reflektoval témata související s mnichovskou dohodou a nově nastalou situací velmi hojně, a to zvláště v prvních dnech po podepsání mnichovské dohody. V souladu s prosazovanou politikou SdP oslavoval list vstup jednotek wehrmachtu a vyjadřoval mnohokrát díky za osvobození Adolfa Hitlerovi. Zábor postoupených území i návštěvy nacistických pohlavárů v Sudetech byly podrobně popisovány. Deník pravidelně informoval o probíhajících i plánovaných změnách v oblasti správy, obchodu a celkově hospodářství v sudetské župě. List se několikrát vrátil k záříjové krizi a přinesl několik obvinění českého obyvatelstva z násilností a vražd během napjaté situace v období Mnichovské konference. Poměry v okleštěném Československu list popisoval mnohdy bez komentáře a v několika případech s jistým zadostiučiněním. Během října se také začaly objevovat negativní zmínky o Židech. V *Ascher Zeitung* se neobjevil jediný náznak kritiky či nesouhlasu s novými poměry. Noviny nebyly v říjnu zřejmě ani jednou zabaveny - čísla na

³²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. *Ascher Zeitung*, 27.10. 1938, č. 254, s. 2

³²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Ministerpräsident Generalmarschal Hermann Göring*. Tamtéž, s. 3

³²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Des Fuhrers erste Sudetenfahrt beendet*. *Ascher Zeitung*, 28.10. 1938, č. 255, s. 2

³²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Grenzübergänge zwischen Deutschland und Tschecho-Slowakei*. Tamtéž, s. 3

³²⁹ AUTOR NEUVEDEN. „*Nicht reden, sondern arbeiten*.“ *Ascher Zeitung*, 29.10. 1938, č. 256, s. 2

³³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

³³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

sebe plynule navazují každý den (list nevycházel pouze v neděli), v novinách nikdy nezůstala bílá místa po zásahu cenzury.

MARIENBADER ZEITUNG

30.9., číslo 225

Noviny hlásí, že historický den sudetských Němců nadešel – představitelé čtyř mocností podepsali v Mnichově dohodu, na jejímž základě se navrátí sudetští Němci domů do lůna velkoněmecké říše, navíc byla odvrácena hrozba světové války. List podrobně popisuje průběh jednání. Na první straně je několik sloupců bílého místa (zřejmě po zásahu cenzury).³³² Podle Marienbader Zeitung (dále jen M.Z.) zasedala kvůli mnichovské dohodě československá vláda od brzkého rána, ale do jedné hodiny odpoledne stále nebyl znám výsledek jednání.³³³ Městská rada Mariánských Lázní se obrací prostřednictvím M.Z. na německé obyvatelstvo s výzvou, aby zachovalo klid a vyhnulo se násilnostem stejně jako v minulých dnech, protože svoboda se blíží.³³⁴ Duce opustil Mnichov v noci ihned po podepsání dohody, Daladier a Chamberlain odjeli dnes ráno, píše M.Z.³³⁵ Informuje dále, že ještě 30. září 1938 se poprvé sejde mezinárodní komise, aby začala jednat o konkrétních krocích vyplývajících z mnichovské dohody. Zúčastnit by se měli také zástupci Československa (M.Z. stejně jako Ascher Zeitung píše Česko-Slovensko).³³⁶ Podle listu došlo na některých místech Nizozemí k částečné mobilizaci, a to kvůli napjaté mezinárodní situaci.³³⁷

1.10., číslo 226

M.Z. přináší výňatky z rozhlasového projevu gen. Syrového. Československá vláda přijala mnichovskou dohodu čtyř mocností a gen. Syrový vysvětluje důvody, proč se vláda takto rozhodla.³³⁸ List popisuje „triumfální“ příjezd Hitlera do Berlína a jeho „velkolepé přivítání masami“.³³⁹ M.Z. cituje polský list *Gazeta Polska*, který jak tvrdí M.Z., píše, že Německo mělo na Rakousko a Sudety morální právo.³⁴⁰ M.Z. informuje o projevu

³³² AUTOR NEUVEDEN. *Die Einigung von Munchen*. Marienbader Zeitung, 30.9. 1938, č. 225, s. 1

³³³ AUTOR NEUVEDEN. *Die Prager Regierung berat*. Tamtéž

³³⁴ STADTRAT. *An die Bevölkerung Marienbads und der Umgebung*. Tamtéž, s. 2

³³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Abreisen*. Tamtéž

³³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Heute Nachmittag erste Kommissionsitzung*. Tamtéž

³³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

³³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Syrovýs Rundfunksprache*. Marienbader Zeitung, 1.10. 1938, č. 226, s. 1

³³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Triumphaler Einzug Hitlers in Berlin*. Tamtéž

³⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Erfolg und moralisches Recht Deutschlands*. Tamtéž, s. 2

francouzského ministerského předsedy Daladiera, který vítá dohodu jako záchranu míru.³⁴¹ Do postoupených oblastí se chystá šest anglických vojenských batalionů, aby dozírali na klidné plnění podmínek mnichovské dohody.³⁴² List cituje také z českého tisku (Venkov, České slovo), který píše, že mnichovská dohoda je zradou na československém národě.³⁴³

4.10., číslo 228

M.Z. podrobně popisuje návštěvu vůdce v Chebu – jak byl přivítán a cituje úryvky z jeho proslovu. Motorizované jednotky wehrmachtu vstoupily do Mariánských Lázní, hlásí M.Z. Byly podle listu více než vřele přivítány vším německým obyvatelstvem.³⁴⁴ V obci Klášterec byl smrtelně zraněn německý student Erich Reuber, který cestou ze školy potkal Čechy opouštějící své domy.³⁴⁵ Podle listu nepřijel britský ministerský předseda Chamberlain do Mnichova proto, aby předal české pohraničí do německých rukou, jak to podle M.Z. interpretuje český tisk. Přijel proto, aby zastupoval miliony lidí, kteří chtěli učinit právu sudetských Němců zadost.³⁴⁶ M.Z. se odvolává na projev říšského ministra propagandy Goebbelse ve Sportovním paláci, kde hovořil o WHW a příslibil zimní výpomoc i sudetským Němcům.³⁴⁷ M.Z. cituje pasáže z projevu lorda Halifaxe v britské Sněmovně lordů, kde obhajoval britskou zahraniční politiku a zdůraznil, že žádný státník by neměl dopustit, aby došlo k válečnému konfliktu, o což se on snažil.³⁴⁸ Lázně jsou opět v německých rukou, píše list a dodává, že budovy byly již i úředně převzaty z českých rukou.³⁴⁹ Německé obyvatelstvo Mariánskolázeňska má nahlásit jakékoliv škody na zdraví či majetku, které jim způsobili Češi během uplynulých týdnů a dnů. Československý stát bude žádán o náhradu.³⁵⁰ Starosta Mariánských Lázní žádá prostřednictvím M.Z. majitele kaváren a restaurací, aby opět otevřeli své podniky a přivítali příslušníky wehrmachtu.³⁵¹ List připomíná, že zvyšování cen není povoleno a za překročení zákazu hrozí pokuta.³⁵² Jednotky wehrmachtu pod vedením generála von Reichenau vstoupily dnes ráno do Tachova, Mariánských Lázní a do Plané, informuje M.Z. Fotografie zachycují přechod německých jednotek přes bývalé hranice.³⁵³

³⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Daladier: „Keinerlei Gefühl des Hasses“*. Marienbader Zeitung, 1. 10. 1938, č. 226, s. 2

³⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Sechs englische Battallione marschbereit*. Tamtéž

³⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Trauer und Tränen*. Tamtéž

³⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer im Egerland*. Marienbader Zeitung, 4. 10. 1938, č. 228, s. 1

³⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Deutscher Student von Tschechen tödlich verletzt*. Tamtéž, s. 2

³⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Chamberlain war der Vertreter von Millionen Menschen*. Tamtéž

³⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Austalt zum Winterhilfswerk 1938/1939*. Tamtéž

³⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Halifax vor dem Oberhaus*. Tamtéž, s. 3

³⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Bader wieder in die Verwaltung des Stiftes Tepl*. Tamtéž

³⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Aufruf an die Bevölkerung Marienbads*. Tamtéž

³⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Restaurants und Café mögen geöffnet werden*. Tamtéž

³⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Warnung vor Preistreiberei*. Tamtéž

³⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

5.10., číslo 229

Nadšený lid vítal svého osvoboditele na návštěvě v Karlových Varech, popisuje návštěvu Hitlera v lázeňském městě.³⁵⁴ M.Z. List se zabývá otázkou, kdy konečně otevře Československo brány věznic, kde jsou zadržováni sudetští Němci od zářijové krize. Podle M.Z. jde většinou o členy SdP.³⁵⁵ List informuje o obsazení III. pásma jednotkami německé armády.³⁵⁶ M.Z. cituje britský list Times, který souhlasí se způsobem vyřešení konfliktu mezi Německem a Československem a vyjadřuje názor, že by měla být dále rozvíjena spolupráce mezi Velkou Británií a Německem.³⁵⁷ MZ informuje o novém složení československé vlády.³⁵⁸

6.10., číslo 230

Fotografie zachycuje Hitlerův příjezd do Chebu a jeho přivítání obyvatelstvem.³⁵⁹ Další text se věnuje Hitlerově návštěvě osvobozeného Rumburku. M.Z. zveřejňuje nařízení, podle něhož platí v postoupených oblastech jak československá koruna, tak říšskoněmecká marka, a to v kurzu 1:10.³⁶⁰ Na zimní výpomocné akce bude uvolněno z německého rozpočtu 55 milionů marek, velká část peněz bude určena sudetoněmeckým oblastem.³⁶¹ Začíná obsazování slezského pásma, píše M.Z.³⁶² List informuje o abdikaci československého prezidenta Edvarda Beneše a parafrázuje jeho rozhlasový projev, v němž vysvětlil důvody své abdikace.³⁶³ Mezi Karlovými Vary a Mariánskými Lázněmi bylo obnoveno železniční spojení, které bylo přerušeno během zářijové krize.³⁶⁴

7.10., číslo 231

M.Z. se věnuje návštěvě Hitlera a Göringa v Krnově, kde byly podle listu s obrovským jásosem přivítány.³⁶⁵ Šéf vůdcovy kanceláře Martin Bormann dává na vědomost, že vzhazovat květiny i jakékoli jiné předměty do vozu vůdce, kterým projíždí osvobozené Sudety, je přísně zakázáno, informuje M.Z.³⁶⁶ Do Sudet se konečně mohou vracet němečtí uprchlíci,

³⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrer in Karlsbad*. Marienbader Zeitung, 5.10. 1938, č. 229, s. 1

³⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Wann öffnet Prag endlich die Gefängnisse?* Tamtéž

³⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Restliche Besetzung des Gebietabschnittes III*. Tamtéž, s. 2

³⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *„Zusammenarbeit mit Deutschland?“*. Tamtéž

³⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Neue Regierung in Prag*. Tamtéž

³⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. Marienbader Zeitung, 6.10. 1938, č. 230, s. 1

³⁶⁰ DIE MARIENBADER GELDINSTITUTE. *Bekanntmachung!* Tamtéž

³⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrer eröffnet das WHW Großdeutschlands*. Tamtéž

³⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Beginn der Besetzung Schlesiens*. Tamtéž, s. 2

³⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Benesch zurückgetreten*. Tamtéž

³⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

³⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Adolf Hüler und Hermann Göring in Jägendorf umjubelt*. Marienbader Zeitung, 7.10. 1938, č. 231, s. 1

³⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Keine Blumen oder andere Gegenstände in den Wagen des Fuhrers werfen!* Tamtéž

kteří prchli před českým terorem, píše list.³⁶⁷ V Mariánských Lázních se poprvé ve Třetí říši konalo oblastní zasedání SdP, informuje M.Z.³⁶⁸ Kanceláře, odkud bude operovat NSV budou zřízeny ve zrušené české škole. Deník uvádí také v plném znění telegram, který město Mariánské Lázně děkuje vůdci za osvobození.³⁶⁹ Oblastní vedení SdP děkuje prostřednictvím M.Z. obyvatelstvu Mariánských Lázní za disciplínu a trpělivost, kterou prokázalo během posledních těžkých dnů a vyzývá jej, aby nyní disciplínu zachovalo, a pracovalo tak na rozvoji Německa.³⁷⁰

8.10., číslo 232

Podle M.Z. poskytla NSV Mariánským Lázním velkorysou pomoc.³⁷¹ Vůdce ukončil svou cestu po osvobozených oblastech, a symbolicky tak uzavřel dvacetiletou epochu české nadvlády nad německým obyvatelstvem v Sudetech.³⁷² M.Z. v tomto čísle otiskl deník báseň, v níž autor (Hans Renwirth) děkuje za osvobození.³⁷³ List vyzývá sudetoněmeckou mládež, aby vstupovala do německých mládežnických organizací, kde naleznou kamarádství a sounáležitost.³⁷⁴ Ve stejný den jako v *Ascher Zeitung* se i v M.Z. objevuje text, jehož autorem je Otto Dietrich³⁷⁵, který zdůrazňuje, že němečtí vojáci jsou zajedno s nacionálním socialismem a oba elementy tvoří neoddelitelnou jednotu.³⁷⁶ M.Z. informuje, že v neděli 9. října 1938 bude na kolonádě v Mariánských Lázních zřízen jako první akce WHW tzv. Eintopf stánek, kam mohou všichni zájemci přijít na setkání s wehrmachtem při jídle.³⁷⁷ List uveřejnil mapu, na které je zobrazen konečný stav po obsazení všech postoupených oblastí včetně území, které spadá do V. zóny, jež byla vytyčena ve dnech 7. – 10. října 1938 mezinárodní komisí.³⁷⁸ Snímky zachycují Hitlera při projevu ve Sportovním paláci v Berlíně, kde slavnostně zahájil čtyřletý plán WHW, který je určen také sudetským Němcům. Na další fotografii je muž – uprchlík, který se vrátil z říše a vítá se po několika týdnech s dcerou. Další snímky ukazují hrdý vstup německých jednotek wehrmachtu do Karlových Varů a jiné zase odchod jednotek československé armády z postoupených oblastí.³⁷⁹ M.Z. informuje o

³⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die Ruckführung der sudetendeutschen Flüchtlinge*. *Marienbader Zeitung*, 7.10. 1938, č. 231, s. 2

³⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Erste Bezirksratstagung der SdP*. Tamtéž

³⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Telegramm an den Führer*. Tamtéž, s. 3

³⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

³⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Großzügige Hilfe*. *Marienbader Zeitung*, 8.10. 1938, č. 232, s. 1

³⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Des Führers Fahrt durch Sudetenland beendet*. Tamtéž

³⁷³ RENWIRTH, Hans. *Sudetenland frei!* Tamtéž, s. 2

³⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Alle Jugend dem Führer*. Tamtéž

³⁷⁵ Viz poznámka č. 150

³⁷⁶ DIETRICH, Otto. *Der erste Soldat seines Volkes*. Tamtéž, s. 3

³⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Eintopf-Essen*. Tamtéž, s. 4

³⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 5

³⁷⁹ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

děkovné bohoslužbě, která se má na počest osvobození Sudet konat v mariánskolázeňském evangelickém kostele v neděli 10. října 1938.³⁸⁰ Příslušníci SFS se vracejí do Mariánských Lázní z říše, kam uprchli před českým zatýkáním, příslušníci SFS, obyvatelstvo je srdečně přivítá, protože bojovali za svobodu sudetských Němců, píše M.Z.³⁸¹

10.10., číslo 233

Armáda dává prostřednictvím M.Z. na vědomí, že dobrovolný vstup do wehrmachtu, SS i k policii je vítán, ucházet se o službu mohou i ti, kteří aktivně sloužili v československé armádě.³⁸² List uveřejňuje text, v němž Hermann Esser (ministr a šéf kanceláře pro cizinecký ruch) oslavuje anšlus Rakouska i postoupení Sudet jako mírové akty Hitlera.³⁸³ Jednotky wehrmachtu vstupují 10. října 1938 do posledních dosud ještě neobsazených oblastí, jak píše M.Z. a dodává popis toho, jak je německá armáda všude vřele vítána.³⁸⁴ M.Z. cituje britský list Times, který tvrdí, že už vstup wehrmachtu do Rakouska ukázal, že jde o disciplinovanou armádu, na kterou se lze spolehnout, že udrží pořádek.³⁸⁵ Tzv. Eintopfessen na kolonádě se podle M.Z. povedl, proslovy představitelů armády, které zazněly, byly obyvatelstvem s jásotem přivítány.³⁸⁶ Mariánské Lázně mají nového starostu – Dr. Manneru, který je členem SdP, informuje M.Z.³⁸⁷

11. 10., číslo 234

Obsazení sudetoněmeckých oblastí je dokončeno, píše AZ. Konrad Henlein u této příležitosti děkuje vůdci za osvobození sudetoněmeckého lidu, M.Z. cituje pasáže z tohoto dopisu.³⁸⁸ Kurz české koruny vůči německé marce je stanoven na 12 feniků za korunu.³⁸⁹ Sudety se budou také postupně zapojovat do hospodářství říše.³⁹⁰ List přináší seznam povolených cen masa – podle druhu a kvality.³⁹¹ Vedení SdP v Mariánských Lázních upozorňuje prostřednictvím M.Z. obyvatele města, že domy nejsou nijak zvlášť vyzdobené a že by bylo třeba dát víc najevo radost ze začlenění do staronové vlasti.³⁹²

³⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Marienbader Zeitung, 8.10. 1938, č. 232, s. 7

³⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

³⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Freiwilliger Eintritt in die Wehrmacht, SS und Polizei.* Marienbader Zeitung, 10.10. 1938, č. 233, s. 1

³⁸³ ESSER, Hermann. *Sudetenland zum Grup!* Tamtéž

³⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *In die letzten zu besetzenden Gebiete.* Tamtéž

³⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž, s. 2

³⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Eintopfessen in der Kolonade.* Tamtéž

³⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Manner zum kommissarischen Bürgermeister der Stadt Marienbad.* Tamtéž, s. 3

³⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein dankt dem Führer.* Marienbader Zeitung, 11.10. 1938, č. 234, s. 1

³⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *1 Tschechenkrone = 12 Reichspfennig.* Tamtéž

³⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Wirtschaftliches bei der Eingliederung des Sudetenlandes.* Tamtéž, s. 2

³⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Fleischpreise.* Tamtéž, s. 3

³⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Würdige Schmückung and Beflaggung der Häuser.* Tamtéž

14. 10., číslo 237

M.Z. hlásí, že nová hranice mezi Německem a Československem se bude krýt s etnografickou hranicí.³⁹³ List informuje o návštěvě československého ministra zahraničních věcí Chvalkovského v Berlíně, kde se setkal se svým německým protějškem Ribbentropem, dále navštívil Hitlera v Berchtesgadenu, kde ho vůdce upozornil, že nové hranice budou mocnostmi garantovány až po vyřešení otázky maďarské menšiny v Československu, k čemuž zatím nedošlo.³⁹⁴ V Mariánských Lázních budou promítány nové německé filmy, mezi nimi také Triumf vůle, který by také sudetští Němci měli shlédnout.³⁹⁵

15. 10., číslo 238

Říšské sociální pojištění si budou moci nyní pořídit také sudetští Němci, píše M.Z.³⁹⁶ List informuje o návštěvě říšského ministra Fricka v Chebu.³⁹⁷ V říši již nebudou žádní židovští právníci smět působit ve svém oboru, píše M.Z. a dodává, že ani v Rakousku již Židé nesmí na těchto pozicích působit.³⁹⁸ List přináší mapy, na kterých je zachycena současná podoba Německa.³⁹⁹ Na fotografiích je Hitler při projevu v Saarbrückenu, návrat syna uprchlého během zářijové krize do Německa, vojáci wehrmachtu pomáhající při říjnové sklizni v Sudetech a sudetští Němci při tanci a zábavě – pod touto fotografií je text: „Opět šťastní lidé v Sudetech.“⁴⁰⁰ Říšský ministr školství Ruft navštíví sudetské oblasti, aby poznal zdejší školství a přinesl také říšskoněmecké poznatky o výuce.

20. 10., číslo 242

Vůdce navštívil Český les a byl podle M.Z. bouřlivě přivítán sudetoněmeckým obyvatelstvem.⁴⁰¹ List dále připomíná, že je tomu na den přesně 20 let, kdy se Adolf Hitler rozhodl stát politikem, a dodává, že jeho rozhodnutí „vděčí německý národ za své pozvednutí na své právoplatné místo hrdého národa“.⁴⁰² Říšský ministr vnitra Frick prohlásil po své návštěvě v Sudetech, že již ze svých dřívějších cest ví, jak krásný kraj je například Chebsko, Jizerské hory a další oblasti, ale že tyto pod československou správou trpěly a nerozvíjely se dostatečně. To se podle Fricka nyní změní, píše M.Z. Nová župa nebude vybudována jako

³⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue deutsch-tschechische Grenze*. Marienbader Zeitung, 14.10. 1938, č. 237, s. 1

³⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Chvalkovsky beim Führer*. Tamtéž

³⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Neue deutsche Filme in Marienbad*. Tamtéž, s. 3

³⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Reichssozialversicherung im Sudetenland*. Marinebader Zeitung, 15.10. 1938, č. 238, s. 1

³⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Frick kommt ins Egerland*. Tamtéž

³⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Keine jüdische Rechtsanwalte im Altreich*. Tamtéž, s. 2

³⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Aus dem Reich wurde Großdeutschland*. Tamtéž, s. 5

⁴⁰⁰ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

⁴⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer im Böhmerwald*. Marienbader Zeitung, 20.10. 1938, č. 242, s. 1

⁴⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Die Stunde der Berufung*. Tamtéž

ostatní správní jednotky, ale vše bude organizováno moderně a bude vzorem pro správní změny v celé říši.⁴⁰³

21. 10., číslo 243

Správa sudetských oblastí byla svěřena do rukou Konradovi Henleinovi, informuje M.Z.⁴⁰⁴ Hitler během cesty po Českém lese ujistil podle deníku sudetské Němce, že „celý německý národ by je byl z české nadvlády osvobodil za jakékoli situace“.⁴⁰⁵ Sudetoněmecké hospodářství bude co nejdříve zapojeno do hospodářství „staré“ říše, nejdříve bude muset být vyřešena nezaměstnanost, píše list.⁴⁰⁶ Podle M.Z. došlo v Lovosicích k domovnímu přepadení, kterého se dopustila „banda asi padesáti Čechů, „kteří se dobývali do domů, kde dříve bydleli. Byli ovšem velmi rychle zahánáni zpět na české území.“⁴⁰⁷ Říšský ministr školství Rust navštíví severní Čechy a Moravu, bude mu připraveno velkolepé přivítání, píše M.Z.⁴⁰⁸ List upozorňuje, že do 31. prosince 1938 musí být všechny tvůrčí profese sdruženy v Říšské kulturní komoře.⁴⁰⁹

22. 10., číslo 244

Gen. Syrový poskytl korespondentovi britského listu Daily Mail rozhovor týkající se nových cílů československé vlády, zvláště v oblasti zahraniční politiky. M.Z. z tohoto rozhovoru cituje.⁴¹⁰ List vypočítává všechny kompetence nového říšského komisaře Konrada Henleina.⁴¹¹ Podle M.Z. se odehrávají v Praze neviditelné politické boje, za kterými stojí židovská svobodná zednářská lóže, která se snaží uchopit moc a je napojena na mezinárodní židovstvo (jde o stejný text jako v A.Z. – viz poznámka č. 287).⁴¹² NSV zveřejňuje prostřednictvím M.Z. zvláštní zprávu, v níž podrobně popisuje konkrétní kroky, kterými pomáhala a bude pomáhat sudetoněmeckým oblastem (potravin, oblečení, hlídání dětí)⁴¹³. Pomoc WHW pro nadcházející měsíce popisuje další text.⁴¹⁴ Říšský ministr školství přijede do Mariánských Lázní, M.Z. vyzývá obyvatele města, aby co nejvíce nazdobili své domy.⁴¹⁵

⁴⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Der Verwaltungsmäßige Aufbau des Sudetenlandes*. Marienbader Zeitung, 20.10.1938, č. 242, s. 2

⁴⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Verwaltung in den Händen Henleins*. Marienbader Zeitung, 21.10.1938, č. 243, s. 1

⁴⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. „100.000 km² ohne Schwertsreich für das Reich Robert. Tamtéž

⁴⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der Wirtschaftsanschluß der Sudetendeutschen*. Tamtéž, s. 2

⁴⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Überfall auf ein sudetendeutsches Dorf*. Tamtéž

⁴⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Vorbereitungen für den Empfang des Reichminister Rust*. Tamtéž, s. 3

⁴⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Kulturkammergesetzgebung eingeführt*. Tamtéž, s. 6

⁴¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. „Völlige Übereinstimmung mit unseren Nachbarn.“ Marienbader Zeitung, 22.10.1938, č. 244, s. 1

⁴¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Untergliederungen und Beauftragung des Reichskommissars*. Tamtéž, s. 2

⁴¹² AUTOR NEUVEDEN. *Prags unsichtbare Kräfte*. Tamtéž, s. 3

⁴¹³ AUTOR NEUVEDEN. *So wird die Not bezwungen*. Tamtéž, s. 6

⁴¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Aus der Werkstatt der großen Hilfe*. Marienbader Zeitung, 22.10.1938, č. 244, s. 7

⁴¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Schmucket die Häuser noch schöner!* Tamtéž

24. 10., číslo 245

List podrobně informuje o návštěvě říšského ministra Rusta v Mariánských Lázních.⁴¹⁶ Československá domácí politika zažívá krizi a řeší, zda má dojít k důkladným změnám či jen reformě státu, píše M.Z. Nechat vše při starém mohou chtít snad jen příznivci Benešovy politiky, dodává list.⁴¹⁷ Generálmajor Pfeffer-Wildenbruch byl jmenován šéfem pořádkové police, bezpečnostní policii bude řídit SS-Oberführer Jost. Do jejich kompetencí bude spadat oblast Opavy, Ústí nad Labem a Karlových Varů. Jižní části sudetské župy budou spadat pod pořádkovou a bezpečnostní policii se sídlem ve Vídni a v Linci.⁴¹⁸ Bávalý československý prezident Beneš odletěl do Londýna, kde bude nějakou dobu pobývat, informuje M.Z.⁴¹⁹ Časté obchodní styky mezi sudetskými Němci (zvláště těmi pocházejícími z Chebska) a obyvateli Norimberku přispěly k velkému porozumění říšských Němců pro politický boj svých sudetských bratrů, píše M.Z.⁴²⁰ List vypočítává, co přinesly Sudety říši: území, obyvatelstvo, dobře strukturovaná a rozvinutý průmysl a řemesla.⁴²¹ List připomíná měsíc od smrti Adolfa Rennera z Mariánských Lázní, kterého označuje za krvavou oběť sudetoněmeckého boje za svobodu, měl zhytnout českou rukou.⁴²²

25. 10., číslo 246

M.Z. informuje o prohlášení anglického biskupa (jméno a vyznání neuvedeno), který vyjádřil vděk za udržení míru a vyzývá k míru s Německem (podobná zpráva jako v A.Z. – viz poznámka č. 299).⁴²³ Dále deník píše, že lord Halifax hovořil v Edinburghu a obhajoval tam zahraniční politiku Velké Británie během posledních měsíců.⁴²⁴ Po vyřešení sudetoněmecké otázky by nyní měla přijít na pořad dne otázka koloniálních nároků Německa, píše list.⁴²⁵ M.Z. píše o dalším bohatství Sudet: pivovarnictví, které je rozvinuté například v Žatci, kde se pěstuje nejvíce chmelu ve střední Evropě.⁴²⁶ List cituje z posledního projevu říšského ministra propagandy Goebbelse, který vyjmenovává poslední úspěchy nacionálního socialismu a mezi nimi osvobození deseti milionů Němců za poslední rok.⁴²⁷ M.Z. vyzývá

⁴¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Rust in Marienbad*. Marienbader Zeitung, 24.10. 1938, č. 245, s. 1

⁴¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die Grundzüge der neuen tschecho-slowakischen Vefassung*. Tamtéž

⁴¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Polizeiorganisation im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

⁴¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Benesch in London*. Tamtéž

⁴²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Beitrag des Fremdenverkehrs zur Befreiung des Sudetenlandes*. Tamtéž, s. 4

⁴²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Was Brachte das Sudetenland dem Reich?* Tamtéž

⁴²² AUTOR NEUVEDEN. *Treues Gedenken für Adolf Renner*. Tamtéž, s. 5

⁴²³ AUTOR NEUVEDEN. *Frieden mit Deutschland*. Marienbader Zeitung, 25.10. 1938, č. 246, s. 1

⁴²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Halifax sprach in Edinbourgh*. Tamtéž

⁴²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Der deutsche Reichstandpunkt zur Kolonialfrage*. Tamtéž, s. 2

⁴²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulu*. Tamtéž

⁴²⁷ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 3

sudetonecké obyvatelstvo ke spojení, protože spojení pomáhá budovat říši.⁴²⁸ Říšský ministr Rust navštívil Mariánské Lázně, přivítala ho školní mládež, píše M.Z.⁴²⁹

26. 10., číslo 247

Podle informací MZ bylo v sudetské župě bylo nasazeno 30 divízi, zábor proběhl maximálně organizovaně a rychle (stejný text jako v A.Z. – viz pozn. č. 304).⁴³⁰ List cituje majora Wedela, šéfa tiskové skupiny velení pozemního vojska, který tvrdí, že wehrmacht je dobře a moderně vybudován.⁴³¹

27. 10., číslo 248

Říšský ministr školství Rust hovořil v Mariánských Lázních o hlavních myšlenkách a zásadách nacionálněsocialistické výchovy, který bude zaváděna také v nové župě.⁴³² V rámci Týdne německé knihy bude slavnostně otevřeno na 1250 německých knihoven, MZ píše, že to je velkolepý úspěch nacionálněsocialistické kulturní péče.⁴³³ Včera se konal v Mariánských Lázních nádherný lampiónový průvod, kterým obyvatelé oslavili osvobození. List popisuje tuto událost jako ukázkou pospolitosti a německého bratrství.⁴³⁴ Noviny upozorňují, že 1. října 1938 začaly platit také v Sudetech říšské zákony a tudíž to znamená omezení činnosti advokátů – Židů. Musí je podle listu co nejdříve nahradit právníci árijského původu.⁴³⁵

28. 10., číslo 249

Říšský ministr propagandy Joseph Goebbles slaví narozeniny, M.Z. přináší jeho fotografii v ministrově pracovně.⁴³⁶ Podle listu prohlásil nedávno portugalský ministerský předseda, že mnichovská dohoda byla správným krokem, protože Německo nemohlo věčně rezignovat na své právoplatné nároky.⁴³⁷ Adolf Hitler v projevu uskutečněném ve Znojmě prohlásil, že německé vojenské jednotky by vstoupily do Sudet tak jako tak a osvobodily by německý lid z československé nadvlády, byť by to býval měl být vojenský akt.⁴³⁸ Podle

⁴²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Zum deutschen Spartag 1938*. Marienbader Zeitung, 25.10. 1938, č. 246, s. 4

⁴²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Erster Besuch des Reichsministers Dr. Rust*. Tamtéž, s. 5

⁴³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *30 Divisionen waren im Sudetenraum eingesetzt*. Marienbader Zeitung, 26.10. 1938, č. 247, s. 1

⁴³¹ Tamtéž

⁴³² AUTOR NEUVEDEN. *Grundlagen der nationalsozialistischen Erziehung*. Marienbader Zeitung, 27.10. 1938, č. 248, s. 3

⁴³³ AUTOR NEUVEDEN. *Außerordentlicher Erfolg der nationalsozialistischen Kulturpflege*. Tamtéž

⁴³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Ein Umzug des Lichtes und der Freude*. Tamtéž, s. 5

⁴³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Richtlinie für die Rechtsberatung*. Tamtéž

⁴³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Marienbader Zeitung*, 28.10. 1938, č. 249, s. 2

⁴³⁷ AUTOR NEUVEDEN. „*Deutschland konnte nicht ewig resignieren*“ Tamtéž

⁴³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Adolf Hitler sprach auf dem Marktplatz in Znaim*. Tamtéž, s. 3

říšského komisaře pro cenovou politiku bude muset v nejbližší době dojít k narovnání cen v sudetských oblastech tak, aby byly srovnatelné s cenami ve „staré“ říši.⁴³⁹

29. 10., číslo 250

M.Z. píše, že do oddílů SA vstoupilo na 14 tisíc mužů z Mariánských Lázní a z okolí. Oddíl v Karlových Varech čítá na 61 tisíc sudetoněmeckých mužů.⁴⁴⁰ Vůdce během závěrečné cesty po Sudetech udělal zastávku v Mikulově a opět pronesl projev, v němž zaznělo, že Německo tvoří jeden národ, jedna říše a vůle, to vše tvoří společnou budoucnost německého národa.⁴⁴¹ U příležitosti Týdne německé knihy uveřejňuje M.Z. text, jehož autor píše, že výuka by měla být podrobena kritice a také v Sudetech by měli učitelé vést žáky ke správnému chápání německé historie a literatury.⁴⁴² Fotografický materiál je věnován cestě vůdce po sudetoněmeckých oblastech.⁴⁴³

31. 10., číslo 251

Československé ministerstvo vnitra a čs. ministerstvo zahraničních věcí se rozhodlo zakázat některé německé listy, píše M.Z.. Jsou to tyto následující: Der Angriff, Berliner Börsenzeitung, Berliner Tagblatt and Handelszeitung, Frankfurter Zeitung, Münchener neuesten Nachrichten, Nationalzeitung, Neue freie Presse, Neues Wiener Journal, Volkischer Beobachter. M.Z. dodává, že nadále platí v Československu zákaz vydávat a šířit knihu Mein Kampf.⁴⁴⁴ List píše, že také pracující sudetští Němci mají od října 1938 sociální pojištění.⁴⁴⁵ M.Z. znovu upozorňuje, že také v nové sudetské župě platí od 1. října 1938 říšskoněmecké zákony. Sbírky jsou k dostání ve vybraných knihkupectvích.⁴⁴⁶ M.Z. připomíná, že podle šéfa Říšské tiskové komory Maxe Amanna je nutné, aby všechna povolání související s tiskem, musí být sdružena v této instituci.⁴⁴⁷

⁴³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Angeleichung der sudetendeutschen Preise*. Marienbader Zeitung, 28.10. 1938, č. 249, s. 4

⁴⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Ein Ehrensturm der Standarde Marienbad*. Marienbader Zeitung, 29.10 1938, č. 250, s. 2

⁴⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. „*Ein Volk, ein Reich, ein Wille, eine gemeinsame Zukunft*.“ Tamtéž, s. 3

⁴⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Aufgaben des Lehrers und Erziehers*. Tamtéž, s. 4

⁴⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Wiederaufnahme des Eisenbahnverkehrs Deutschland-Tschechei*. Tamtéž, s. 5

⁴⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. „*Mein Kampf*“ in der *Tschecho-Slowakei*. Marienbader Zeitung, 31.10. 1938, č. 251, s. 1

⁴⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Sozialversicherung im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

⁴⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁴⁴⁷ AMANN, Max. *Bekanntmachung!* Tamtéž, s. 5

Shrnutí:

Stejně jako Ascher Zeitung se také list Marienbader Zeitung věnoval v prvních dnech po uzavření mnichovské dohody tématům s ní souvisejícím poměrně často a výskyt těchto témat se postupně snižoval. List informoval o záboru Sudet, o nadšeném přivítání wehrmachtu a představitelů nacionálněsocialistického režimu obyvatelstvem v postoupených oblastech. Zaměřoval se hodně na správní reformy, zavádění říšských zákonů, pomoci říše nově získaným oblastem a také hospodářské situaci včetně nutných reforem v této oblasti. M.Z. psal také o české menšině (zejména v souvislosti s údajnými násilnostmi během zářijové krize) a psal také o politickém vývoji v Československu (včetně maďarských a polských územních požadavků a jednání o nich). Také v M.Z. se začaly objevovat v říjnu 1938 útoky na Židy a několik textů popisujících údajný vliv židovských svobodných zednářů na vývoj v Československu. Nové poměry M.Z. vítá a neobjevila se ani jediná kritická zmínka. Bílá místa po zákroku cenzury se objevila v jednom případě – 30. září 1938 v článku rekapitulujícím obsah mnichovské dohody.

REICHENBERGER TAGESBOTE

30.9., číslo 269 – ranní vydání

R.T. píše, že konference v Mnichově skončila – představitelé čtyř mocností se dohodli na postoupení sudetoněmeckých oblastí Německu. V nejbližších hodinách se čeká stanovisko československé vlády k mnichovské dohodě, kterou jí zprostředkuje úřední československý pozorovatel při jednáních Dr. Mastný, píše R.T.⁴⁴⁸

30.9., číslo 269 – večerní vydání

V místech, kde list avizuje obsah závěrečného protokolu mnichovské dohody, jsou bílá místa – zřejmě zásah po cenzuře.⁴⁴⁹ Podle deníku provolávaly včera masy lidí v Německu slávu Francii a Daladierovi⁴⁵⁰, radost je podle R.T. také v Londýně – byl zachráněn mír, piší britské listy.⁴⁵¹ Německo a Velká Británie již nikdy nechtějí vést válku proti sobě, uvádí Hitler a Chamberlain ve společném prohlášení.⁴⁵² R.T. uvádí, že čtyři mocnosti, které se účastnily mnichovské konference poskytnou Československu garanci

⁴⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Schon Abschluß der Münchener Besprechungen?* Reichenberger Tagesbote, 30.9. 1938, č. 269 ranní vydání, s. 1

⁴⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Glücklicher Abschluß in München.* Tamtéž

⁴⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Für England eine Freudenbotschaft.* Tamtéž, s. 6

⁴⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Lebhafte Zustimmung und Befriedigung in Frankreich.* Tamtéž

⁴⁵² ZDROJ.NEUV. *Deutschland und England wollen niemals wider gegeneinander Krieg führen.* Tamtéž, s. 7

nových státních hranic až poté, co bude vyřešena otázka polské a maďarské menšiny v Československu.⁴⁵³

1.10., číslo 270 – ranní vydání

Československá vláda přijala mnichovskou dohodu, hlásí R.T. Mezi 1. a 10. říjnem proběhne obsazení postoupených oblastí jednotkami německého wehrmachtu, dodává list. Informuje čtenáře o možnosti opce.⁴⁵⁴ Deník obšírně informuje o radosti, jež zavládla ve Francii⁴⁵⁵, Velké Británii⁴⁵⁶ a samozřejmě také v říši⁴⁵⁷. List cituje z rozhlasového projevu gen. Syrového, který vysvětlil československému národu důvody, které vedly vládu k přijetí mnichovské dohody.⁴⁵⁸ List dále cituje z československého rozhlasového vysílání a z československého tisku, který píše o zradě mocností na Československu.⁴⁵⁹ Konrad Henlein poslal führerovi děkovný telegram, z něhož R.T. částečně cituje.⁴⁶⁰

1.10., číslo 270 – večerní vydání

Adolf Hitler přijíždí triumfálně do Berlína, kde ho davy vítají, jásají a děkují mu za celý německý národ, píše R.T.⁴⁶¹ Eduard Rohn, starosta Liberce vyzývá obyvatele tohoto města, aby zachovali klid a vyhnuli se násilnostem, nechali v pokoji odejít zástupce dosavadního státu, a dokázali tak, že Liberec je hoden titulu hrdéhoho německého města.⁴⁶² Cestování do oblastí, jež jsou vojensky obsazovány, je zakázáno, výjimku tvoří pouze uprchlíci, kteří se vracejí z říše domů.⁴⁶³ Město Liberce bude podle informací R.T. náležet do II. zóny. Obsazování I. zóny již začalo. List přináší seznam obcí v okolí Jablonce nad Nisou a Tanvaldu a tvrdí, že na základě statistik je jasné, že jde o téměř čistě německé obce.⁴⁶⁴ R.T. cituje z francouzského tisku, který reaguje na mnichovskou dohodu. Ta je podle listu Le Figaro jakýmsi deštníkem, který ochránil Evropu od deště války, Šéfredaktor listu Jour tvrdí, že dohoda není žádným triumfem, ale že zachránila mír.⁴⁶⁵ Také britský tisk vítá výsledky mnichovské konference, píše R.T. Deník Daily Mail podle R.T. vítá, že mnichovská dohoda

⁴⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Garantie der vier Mächte*. Reichenberger Tagesbote, 30.9. 1938, č. 269 ranní vydání, s. 7

⁴⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Prag nimmt die Münchener Beschlüsse an*. Reichenberger Tagesbote, 1.10. 1938, č. 270 ranní vydání, s. 1

⁴⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Jubelstürme der Pariser Bevölkerung*. Tamtéž, s. 2

⁴⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Jubelfahrt Chamberlains nach London*. Tamtéž

⁴⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Daladier und Chamberlain von Münchenern freudigt begrüßt*. Tamtéž

⁴⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die Rundfunk-Kundgebung des Ministerpräsidenten*. Tamtéž, s. 3

⁴⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Erklärung des Prager Rundfunks*. Tamtéž

⁴⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Ein Telegramm Henleins an den Führer*. Tamtéž, s. 4

⁴⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Triumphfahrt des Führer durch Berlin*. Reichenberger Tagesbote, 1.10. 1938, č. 270 večerní vydání, s. 1

⁴⁶² ROHN, Eduard. *An die Bevölkerung Reichenbergs*. Tamtéž

⁴⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Einreisen in die besetzten sudetendeutschen Gebiete unzulässig*. Tamtéž

⁴⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichenberg in der Zone 2?* Tamtéž, s. 4

⁴⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Pariser Presse im Zeichen der allgemeinen Entspannung*. Tamtéž, s. 5

položila základy novému porozumění mezi Německem a Velkou Británií.⁴⁶⁶ Velká Británie vypraví také legii, která bude dohlížet na plnění podmínek mnichovské dohody přímo na místě.⁴⁶⁷

2.10., číslo 271 – ranní vydání

Začalo obsazování I. zóny píše R.T. Vojáci byli nadšeně přivítáni muži, ženami i dětmi, starými i mladými. Všude vlají říšské vlajky a vše je vyzdobeno květinami, popisuje list. Vstup jednotek německé armády se zatím obešel bez incidentů.⁴⁶⁸ Bude navýšen počet britských policistů, kteří dohlíží na plnění mnichovské dohody, píše R.T.⁴⁶⁹ Upozorňuje dále, že začleněním sudetoněmeckých oblastí do říše začínají také zde platit říšskoněmecké zákony, kromě jiného také dopravní předpisy.⁴⁷⁰ Deník informuje, že vůdce a říšský kancléř Adolf Hitler jmenoval Konrada Henleina říšským komisařem pro sudetoněmecká území.⁴⁷¹ V Československu byl obnoven telefonní provoz, píše R.T.⁴⁷²

3.10., číslo 272 – večerní vydání

Vůdce přijíždí na návštěvu obsazených oblastí – nejprve na Chebsko, informuje R.T. Sudetoněmecký lid jej s jásotem vítá, oslavy neberou konce. Města Aš i Cheb jsou slavnostně vyzdobena.⁴⁷³ List uveřejňuje rozhodnutí Konrada Henleina, podle něhož je jedinou povolenou politickou stranou v Sudetech SdP.⁴⁷⁴ Začíná obsazení III. zóny píše R.T.⁴⁷⁵ Všude se jednotky wehrmachtu dočkají neuvěřitelně vřelého přijetí – vojáci s lidmi srdečně hovoří a všichni si rozumí, protože hovoří stejnou řečí. Na všech domech visí vlajky s hákovými kříži, píše R.T.⁴⁷⁶ List cituje španělského generála Franca, který vítá mnichovskou dohodu jako posla míru.⁴⁷⁷ Také maďarská menšina následuje německého příkladu práva na sebeurčení, komentuje list maďarské územní požadavky, jež vznášá na československou vládu.⁴⁷⁸

⁴⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Englische Blätterstimmen*. Reichenberger Tagesbote, 1.10. 1938, č. 270 večerní vydání, s. 6

⁴⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die britische Legion bereit*. Tamtéž

⁴⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Einmarsch deutschen Truppen in das sudetendeutsche Gebiet*. Reichenberger Tagesbote, 2.10. 1938, č. 271 ranní vydání, s. 1

⁴⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁴⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Einführung der Rechtsfahrordnung in den besetzten sudetendeutschen Gebiete*. Tamtéž, s. 3

⁴⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Erlaß des Führers und Reichskanzlers über die Verwaltung sudetendeutscher Gebiete*. Tamtéž, s. 4

⁴⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Wiederaufnahme des inländischen Telephonverkehrs*. Tamtéž

⁴⁷³ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer im Egerland*. Reichenberger Tagesbote, 3.10. 1938, č. 272 večerní vydání, s. 1

⁴⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Weisung Konrad Henleins*. Tamtéž

⁴⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzung des Gebietabschnittes III hat begonnen*. Tamtéž

⁴⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzung des Bohmerwaldes*. Tamtéž, s. 2

⁴⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *General Franco: Munchen brachte die Morgenrote des Friedens*. Tamtéž, s. 3

⁴⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Auch die ungarische Minderheit fordert Selbstbestimmungsrecht*. Tamtéž, s. 6

4.10., číslo 272 – ranní vydání

R.T. zevrubně popisuje návštěvu vůdce v Chebu, zdůrazňuje nekončící nadšení sudetoněmeckého lidu při příjezdu Führera.⁴⁷⁹ R.T. cituje deník *Bruxer Zeitung*, který zaznamenává konec některých jiných sudetoněmeckých listů jako například list *Volkszeitung*, který byl listem Německé sociálnědemokratické strany.⁴⁸⁰ Deník informuje o potravinové pomoci NSV určené pro sudetoněmecké obyvatelstvo.⁴⁸¹

4.10., číslo 272 – večerní vydání

Dnes bude obsazen Jáchymov a Karlovy Vary, píše R.T. Zítra dokončí wehrmacht obsazení III. pásma.⁴⁸² List informuje o Chamberlainově projevu v britské dolní sněmovně parlamentu, kde obhajoval britskou zahraniční politiku.⁴⁸³ Hlinkova strana vznáší požadavky na československou vládu, R.T. přináší jejich výčet, ale část textu chybí – je zde bílé místo (po zásahu cenzury?).⁴⁸⁴ Říšský ministr propagandy hovořil v berlínském Sportovním paláci a slavnostně otevřel WHW pro zimu 1938/1939. Velkou část pomoci slíbil sudetoněmeckému obyvatelstvu.⁴⁸⁵

5.10., číslo 273 – ranní vydání

List podrobně popisuje führerovu cestu po „osvobozených“ oblastech, tentokrát po městech II. pásma, mezi nimiž jsou i Karlovy Vary. R.T. cituje z Hitlerova projevu proneseného v Karlových Varech, kde prohlásil, že Německo je hrdé na sudetské Němce, kteří nezvdali svůj boj na práci na sebeurčení a na návrat do německé vlasti.⁴⁸⁶ Říšský ministr zahraničních věcí Joachim von Ribbentrop pogrataloval Konradovi Henleinovi k jeho jmenování říšským komisařem, píše deník.⁴⁸⁷

5.10., číslo 273 – večerní vydání

R.T. hlásí, že III. pásmo bude brzo obsazeno celé německými vojenskými jednotkami.⁴⁸⁸ Československý prezident Beneš přijal demisi československé vlády, jejího

⁴⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Eger begrüßt den Führer*. Reichenberger Tagesbote, 4.10. 1938, č. 272 ranní vydání, s. 1

⁴⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *In Komotau haben die Zeitungen ihr Erschienen eingestellt*. Tamtéž, s. 2

⁴⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Lebensmittel der NSV für das sudetendeutsche Gebiet*. Tamtéž, s. 3

⁴⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzung der Zone 3*. Reichenberger Tagesbote, 4.10. 1938, č. 272 večerní vydání, s. 1

⁴⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Chamberlains Unterhaus-Erklärung*. Tamtéž, s. 2

⁴⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die Forderungen der Hlinka-Partei*. Tamtéž, s. 7

⁴⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Winterhilfswerk 1938/1939*. Tamtéž

⁴⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer spricht in Karlsbad*. Reichenberger Tagesbote, 5.10. 1938, č. 273 ranní vydání, s. 1

⁴⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulu*. Tamtéž, s. 3

⁴⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Restliche Besetzung des Gebietabschnittes 3*. Reichenberger Tagesbote, 5.10. 1938, č. 273 večerní vydání, s. 1

staronového předsedu Syrového nyní čeká sestavení nového kabinetu.⁴⁸⁹ Československá ministerská rada se od 3. října 1938 schází každé odpoledne, aby řešila praktické otázky spojené s nastalou situací.⁴⁹⁰ Podle informací listu povolila Praha opět zaslání telegramů do zahraničí.⁴⁹¹ V postoupených oblastech budou probíhat kontroly cen, zda nepřekračují povolenou výši, informuje R.T.⁴⁹²

6.10., číslo 274 – ranní vydání

R.T. otiskuje projev gen. Syrového, který pronesl v československém rozhlasu a také projev odstupujícího československého prezidenta Edvarda Beneše, v němž uvádí důvody svého odstoupení. R.T. přináší také stručný Benešův životopis.⁴⁹³ IV. zóna se chystá na vstup jednotek wehrmachtu, informuje deník.⁴⁹⁴ U příležitosti otevření WHW pro rok 1938/1939 nehovořil v berlínském Sportovním paláci je Goebbels, ale také Adolf Hitler a ještě jednou zdůraznil úspěch tohoto roku – sjednocení německého národa.⁴⁹⁵

6.10., číslo 274 – večerní vydání

Začíná obsazování IV. zóny, píše R.T.⁴⁹⁶ Praha nařídila demobilizaci.⁴⁹⁷ List cituje z francouzského tisku, který se věnuje politické kariéře odstupujícího československého prezidenta Beneše. List Jour tvrdí, že další soužití Němců a Čechů ve společném státě nebylo již možné a že si to měl Beneš dřív uvědomit. Petit Journal se domnívá, že Beneš si zřejmě nebyl vědom nebezpečí politiky, kterou prosazoval, a proto nyní musel abdikovat.⁴⁹⁸ V obsáhlém článku o založení Liberce tvrdí R.T., že Liberecko je jednoznačně odjakživa německým prostorem a že tedy poslední události jen dávají historii za pravdu.⁴⁹⁹ Ve Vrchlabí se konalo dnes první zasedání SdP od mnichovských událostí, píše R.T. Byl na něm promítán také film Triumf vůle.⁵⁰⁰ Nové hranice mezi Německem a Československem jsou zároveň hranicí, kde začíná platit celní linie (směrem do Německa), upozorňuje deník.⁵⁰¹

⁴⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Umbildung der Prager Regierung*. Reichenberger Tagesbote, 5.10. 1938, č. 273 večerní vydání, s. 1

⁴⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁴⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁴⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Preiskontrollen*. Tamtéž, s. 4

⁴⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Rucktritt des Präsidenten Dr. Benesch*. Reichenberger Tagesbote, 6.10. 1938, č. 274 ranní vydání, s. 1

⁴⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die IV. Zone in Erwartung der deutschen Truppen*. Tamtéž, s. 1

⁴⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer spricht*. Tamtéž, s. 3

⁴⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Beginn der Besetzung des Gebietabschnittes IV*. Reichenberger Tagesbote, 6.10. 1938, č. 274 večerní vydání, s. 1

⁴⁹⁷ ČTK. *Die Demobilisierung angeordnet*. Tamtéž

⁴⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die Pariser Presse zum Rucktritt Dr. Benesch*. Tamtéž

⁴⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besiedlung des Isergebirges*. Tamtéž, s. 2

⁵⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die erste SdP-Versammlung im befreiten Gebiet*. Tamtéž, s. 5

⁵⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzungslinie gilt als Zolllinie*. Tamtéž, s. 6

7.10., číslo 275 – ranní vydání

Města Liberec a Jablonec budou obsazena 8. října. Sudety vítají Hitlera všude kam přijede jásosem a květinami, píše R.T. a podrobně popisuje jeho přivítání ve Frýdlantu. Vůdce v projevu v Rumburku prohlásil, že německý národ a říše již nikdy nebudou rozděleni.⁵⁰² Beneš opustil Prahu, informuje deník.⁵⁰³

7.10., číslo 275 – večerní vydání

IV. pásmo je téměř obsazeno, Hitler pokračuje v cestě po „osvobozených“ oblastech, společně s ním cestuje také generálmaršál Hermann Goring.⁵⁰⁴ Sudetoněmečtí uprchlíci se vracejí ze „staré“ říše zpět domů, žádné nebezpečí jim již nehrozí, píše R.T.⁵⁰⁵ V. zóna bude podle listu stanovena přesně podle etnografického rozmístění obyvatelstva.⁵⁰⁶ Skupina sudetských Němců se vydala do Lince, aby květinami poctila hrob vůdcových rodičů, píše R.T.⁵⁰⁷ List upozorňuje, že v neděli se bude v evangelickém kostele v Liberci sloužit děkovaná bohoslužba.⁵⁰⁸ R.T. cituje z českého tisku (Národní politika a České slovo), který vítá Benešovu abdikaci jako nezbytnou nutnost uklidnění domácí situace.⁵⁰⁹ List dále informuje o tom, jak pokračují slovenské požadavky na autonomii.⁵¹⁰ Cituje také z armádního rozkazu gen. Syrového, který vyzývá československé vojáky k pokojnému odchodu z postoupeného pohraničí. Nepokoje a incidenty by mohly podle něj Československo jen poškodit.⁵¹¹

8.10., číslo 276 – ranní vydání

Hitler a Göring pokračují v cestě po Sudetech – führer jede do slezských oblastí⁵¹², Göring navštíví Karlovy Vary a Cheb.⁵¹³ List upozorňuje obyvatele, že dnes vstupují do města Liberce jednotky německého wehrmachtu.⁵¹⁴

8.10., číslo 276 – večerní vydání

Na titulní straně R.T. je fotografie Hitlera. List děkuje vůdci za osvobození. Velké Německo se ze snu stalo skutečností, píše dále. Nyní je pozdravem také všech sudetských

⁵⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Friedland jubelt dem Fuhrer zu*. Reichenberger Tagesbote, 7.10. 1938, č. 275 ranní vydání, s. 1

⁵⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Titulek neuveden*. Tamtéž, s. 3

⁵⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrer heute in Jägerndorf*. Reichenberger Tagesbote, 7.10. 1938, č. 275 večerní vydání, s. 1

⁵⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Rückführung der sudetendeutschen Flüchtlinge*. Tamtéž

⁵⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzung des Gebietabschnittes V*. Tamtéž, s. 2

⁵⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche am Grabe der Eltern des Fuhrers*. Tamtéž, s. 3

⁵⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁵⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Beneschs Rücktritt eine notwendige Konzeption*. Tamtéž

⁵¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die Einzelheiten des slowakischen Autonomie-Entwurfes*. Tamtéž

⁵¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Ein Armeebefehl Syrovys*. Tamtéž

⁵¹² AUTOR NEUVEDEN. *Die Fahrt des Fuhrer durch Slesien*. Reichenberger Tagesbote, 8.10. 1938, č. 276, ranní vydání, s. 1

⁵¹³ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž

⁵¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Eimarsch der deutschen Truppen in Reichenberg*. Tamtéž, s. 3

Němců zvolání Heil Hitler! Píše R.T.⁵¹⁵ V dalším článku list informuje, že 2. října 1938 byl zavražděn uhlíř Alfred Stumpe z vesnice Johannesberg, který byl členem SdP a byl zřejmě zavražděn rozzuřenými českými vojáky, když šel domů z hospůdky. Bylo mu 38 let a zanechal na světě vdovu a dvě děti, pokračuje R.T. V posledním zářijovém týdnu došlo v Liberci a v Jablonci podle R.T. k útokům Čechů na sudetské Němce, kdy mnozí členové SdP byli při potyčkách těžce poraněni. Útočníci ovšem prchli před vstupem německých vojsk, nyní tedy nemohou být potrestáni, uzavírá R.T.⁵¹⁶ Podle rozhodnutí říšských úřadů je sudetoněmecké zboží určené pro vývoz zbaveno celní povinnosti, vyváží-li výrobky do „staré“ říše, informuje deník. Má tak být sudetoněmeckému hospodářství ulehčeno, dodává list.⁵¹⁷

9.10., číslo 277 – ranní vydání

Wehrmacht byl v Liberci a v Jablonci vítán nekončícím jásotem, jak uvádí R.T. List přináší obšírné líčení příjezdu jednotek a jejich přivítání.⁵¹⁸ NSV dorazila také do Liberce a do Jablonce, upozorňuje obyvatele R.T.⁵¹⁹ Deník vyzývá všechny sudetské Němce, aby hlásili škody, které se jim přihodily během zářijové krize. Náprava bude na Československu požadována. R.T. dodává, že obyvatelé Liberecka mohou škody hlásit u Wolfganga Richtera, který pracuje na hospodářském oddělení říšského komisariátu pro sudetoněmecké oblasti.⁵²⁰ Liberec bude hlavním městem nové sudetské župy, píše R.T. a dodává, že tato zpráva jistě vzbudí radost u všech obyvatel města.⁵²¹

10.10., číslo 278 – večerní vydání

Adolf Hitler promluvil v Saarbrückenu a R.T. uveřejňuje pasáže z jeho projevu, v němž oslovil obyvatele Sárska jako Němce, kteří také téměř dvacet let zažili oddělení od vlasti, stejně jako sudetští Němci. Nyní je ale německý národ sjednocen a již nikdy si nenechá poroučet. Navíc, jak Hitler v projevu tvrdí, získalo Německo nové silné přátele.⁵²² Vůdce jmenoval Konrada Henleina do funkce SS-Gruppenführera, uvádí R.T. Konrad Henlein odvolává z pozice své funkce všechny oddíly SFS, informuje list.⁵²³ Podle listu se stali dva členové SdP (Fenzel a Kubanek) a jeden hoch obětí českého teroru. Byli zastřeleni

⁵¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Wir danken dem Führer*. Reichenberger Tagesbote, 8.10. 1938, č. 276, večerní vydání, s. 1

⁵¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Wie Kamerad Alfred Stumpe ermordet wurde*. Tamtéž, s. 2

⁵¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁵¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Der Befreiungstag*. Reichenberger Tagesbote, 9.10. 1938, č. 277 ranní vydání, s. 1

⁵¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die NSV in Reichenberg*. Tamtéž, s. 5

⁵²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, meldet Schäden*. Tamtéž, s. 6

⁵²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichenberg Hauptstadt des Sudetengaus*. Tamtéž, s. 8

⁵²² AUTOR NEUVEDEN. *Die Rede des Führers auf dem Befreiungsfelde in Saarbrücken*. Reichenberger Tagesbote, 10.10. 1938, č. 278 večerní vydání, s. 1

⁵²³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Reichenberger Tagesbote, 10.10. 1938, č. 278 večerní vydání, s. 2

československými vojáky nedaleko Opavy, když se vydali naproti jednotkám wehrmachtu.⁵²⁴ Fotografický materiál zachycuje příjezd německých vojenských jednotek do Liberce, kde je čekaly davy lidí v ulicích vyzdobených vlajkami s hákovými kříži.⁵²⁵ Starosta města Liberec nařídil všem školám v Liberci a v okolí, aby přerušily na jeden týden výuku (z důvodů „oslav na počest osvobození“ a aby se ve škole mohli ubytovat vojáci wehrmachtu). Ta bude obnovena na základě dalšího nařízení, dodává R.T.⁵²⁶ List odkazuje na vyjádření generálmaršála Göringa ohledně nezaměstnanosti – ta musí být podle něj v sudetské župě co nejrychleji vyřešena. Navíc podle něj hospodářství v Sudetech potřebuje finanční pomoc, proto mohou dostávat sudetoněmecké podniky od německých bank půjčky s nízkým úrokem pět procent.⁵²⁷ Hned v závěsu za vojenskými jednotkami německé armády vstoupily do Liberce a do Jablonce také vozy NSV, které nabízejí potravinovou pomoc všemu sudetoněmeckému obyvatelstvu. R.T. děkuje za tuto pomoc.⁵²⁸ Říšské dráhy poprvé zavedla vlaky na trase Liberec – Jablonec – Tanvald.⁵²⁹

11.10., číslo 279 – ranní vydání

List přetiskuje projev Konrada Henleina, který pronesl v Jablonci. Uvedl v něm, že nyní je hlavním úkolem sudetských Němců přestavba Sudet na kvetoucí zahradu.⁵³⁰ Říšská pošta zavedla od 10. října poplatky za pohledy, dopisy a telegramy platné v sudetoněmeckých oblastech, informuje R.T.⁵³¹ V Liberci je od 8. října 1938 zřízena pobočka Říšských drah, bude spravovat železniční provoz v Sudetech.⁵³² Všichni liberečtí chlapci ve věku 14 až 18 let se mají hlásit mezi 11. a 12. říjnem 1938 v liberecké kanceláři Hitlerjugend. Budou zaregistrováni a dostanou uniformu, píše R.T.⁵³³ List informuje o „zatím poslední krvavé oběti českého teroru“. Má jí být Johann Paßel, kterého podle novin zavraždila „banda Čechů“, s níž se Paßel a jeho kamarádi dostali do fyzického konfliktu zhruba patnáct hodin před vstupem jednotek wehrmachtu na Trutnovsko.⁵³⁴ Mezi britskou a československou vládou dochází k jednáním ohledně finanční půjčky, kterou možná Velká Británie Československu

⁵²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Noch 3 Todesopfer des Tschechischen Terrors*. Reichenberger Tagesbote, 10.10. 1938, č. 278 večerní vydání, s. 2

⁵²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Einzug der deutschen Truppen in Reichenberg*. Tamtéž, s. 5

⁵²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 7

⁵²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Sofortkredite für die sudetendeutsche Wirtschaft*. Tamtéž s. 10

⁵²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁵²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die erste Fahrt der Reichsbahn auf der Reichenberg-Gablonz-Tanwalder Eisenbahn*. Tamtéž

⁵³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein in Gablonz*. Reichenberger Tagesbote, 11.10. 1938, č. 279 ranní vydání, s. 1

⁵³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁵³² AUTOR NEUVEDEN. *Bez Titulku*. Tamtéž

⁵³³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁵³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Das letzte Blutopfer*. Tamtéž, s. 3

poskytne, informuje R.T.⁵³⁵ List píše, že ze služeb československé policie byli propuštěni všichni sudetští Němci.⁵³⁶

11.10., číslo 279 – večerní vydání

R.T. zveřejňuje děkovaný telegram Konráda Henleina adresovaný Hitlerovi. Henlein v něm jménem sudetoněmeckého lidu děkuje za osvobození a slibuje věrnost vůdci a celému německému národu.⁵³⁷ Bývalý československý prezident Beneš odcestoval do Švýcarska, píše R.T. Odvolává se dále na varšavské listy, které tvrdí, že Beneš přijal nabídku Sovětského svazu strávit několikaměsíční dovolenou na Krymu.⁵³⁸ Fotografie ukazují vstup wehrmachtu do Liberce.⁵³⁹ Deník popisuje příchod prvního vojáka wehrmachtu do Jablonce – byl jím Gottfried Ramm.⁵⁴⁰ V evangelickém kostele v Liberci se bude konat další děkovaná mše, inormuje R.T.⁵⁴¹

12.10., číslo 280 – ranní vydání

Podle nařízení generálmaršála Goringa bude v sudetské župě velmi brzo zaveden čtyřletý hospodářský plán, jehož prostřednictvím se pozveden úroveň sudetoněmeckého hospodářství.⁵⁴² Ze „staré“ říše jsou vypravovány speciální vlaky pro sudetoněmecké uprchlíky, kteří utekli v průběhu roku 1938 před pronásledováním ze strany československých úřadů a nyní se vracejí domů.⁵⁴³ NSV poskytuje také Liberci a Jablonci obrovskou pomoc – kromě potravin je to také obuv a ošacení, píše R.T.⁵⁴⁴ Podle informací deníku bude na území Sudet bude zřízena také základna NS – Fliegerkorps.⁵⁴⁵ Vrchní velitel pozemních vojsk wehrmachtu, která vstoupila na postoupená území, generál von Bauritsch navštíví dnes Liberec. Stane se tak v rámci kontrolní cesty po Sudetech, píše R.T.⁵⁴⁶ Do Liberce dnes přijede také říšskoněmecká policie, která začne ihned vykonávat služební povinnosti.⁵⁴⁷ List cituje z nedávného projevu říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse, který prohlásil,

⁵³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechisch-englische Anleihebesprechungen*. Reichenberger Tagesbote, 11.10. 1938, č. 279 ranní vydání, s. 4

⁵³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁵³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein an den Fuhrer*. Reichenberger Tagesbote, 11.10. 1938, č. 279 večerní vydání, s. 1

⁵³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Benesch uber die Schweiz zur Krym*. Tamtéž, s. 1

⁵³⁹ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 3

⁵⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Der erste deutsche Soldat, der nach Gablonz kamm*. Tamtéž, s. 4

⁵⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁵⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Der Wirtschaftsaufbau im Sudetenland*. Reichenberger Tagesbote, 12.10. 1938, č. 280 ranní vydání, s. 1

⁵⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Die sudetendeutsche Fluchtlinge fluchten zur Heimkehr*. Tamtéž

⁵⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Sofortige Aufbau der NSV Sudetengau*. Tamtéž

⁵⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Dienststelle des NS-Fliegererkorps im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

⁵⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Oberbefehlshaber des Heeres General von Bauritsch in Reichenberg*. Tamtéž, s. 3

⁵⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Einzug der deutschen Polizei in Reichenberg*. Tamtéž

že německý národ je nyní opět sjednocený a hrdý.⁵⁴⁸ Německé kliniky v Praze obsadili čeští profesori, informuje deník.⁵⁴⁹

12.10., číslo 280 – večerní vydání

R.T. podrobně popisuje návštěvu generála von Bauritsche v Liberci a jeho přivítání obyvateli města.⁵⁵⁰ Kurz říšské marky vůči koruně je stanoven na 12 feniků za korunu.⁵⁵¹ List upozorňuje, že sudeští Němci zatím potřebují cestovní pas k cestám do „staré“ říše.⁵⁵² Podle informací R.T. nemohl být zatím železniční provoz v Sudetech plně obnoven, protože Češi zanechali dráhy v „nepopsatelném technickém stavu“. Například telegrafní a telefonní spojení bude muset být zcela obnoveno. Podle listu není jasné, zda Češi zařízení poškodili úmyslně, nebo zda je to výsledek jejich nešetrné několikaleté správy.⁵⁵³ R.T. představuje program NSDAP, který mimo jiné zahrnuje rozkvět a zajištění Německa. Fotografie zachycují Hitlera během návštěvy v Sudetech (v Chebu, při prohlídce pevnosti v pohraničí).⁵⁵⁴ Konrad Henlein jmenoval své spolupracovníky, R.T. přináší jejich seznam.⁵⁵⁵ V Ústí nad Labem jsou poslední českoslovenští vojáci a chystají se na odchod, informuje list.⁵⁵⁶ V Mnichově bude 16. října 1938 otevřeno Německé muzeum myslivosti, list vyzývá sudetské Němce, aby toto muzeum navštívili, protože představuje jednu z tradic německého národa.⁵⁵⁷ R.T. uveřejňuje výzvu sudetským Němcům, kteří pracovali jako úředníci, ale také zaměstnanci drah v československých službách, aby se přihlásili – říše bude potřebovat jejich zkušenosti a služby.⁵⁵⁸

13.10., číslo 281 – ranní vydání

Liberec navštívil říšský ministr školství Rust. Při této příležitosti vyjádřil starosta města Rohn dlouholeté přání obyvatel přemístit pražskou Německou univerzitu z Prahy do Liberce.⁵⁵⁹ R.T. cituje z českých Lidových listů, které informují o záměru komunistické strany dobrovolně se rozpustit.⁵⁶⁰ Podle listu je československou vládou uváděný počet Čechů

⁵⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. „Wir sind wieder eine anständige Nation geworden.“ Reichenberger Tagesbote, 12.10. 1938, č. 280 ranní vydání, s. 4

⁵⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutschen Kliniken in Prag von der Tschechen geraubt.* Tamtéž

⁵⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Der Oberbefehlshaber des Heeres in Reichenberg.* Reichenberger Tagesbote, 12.10. 1938, č. 280 večerní vydání, s. 1

⁵⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *12 Reichspfennig=1 Tschechenkrone.* Tamtéž, s. 2

⁵⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

⁵⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

⁵⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 3

⁵⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein ernennt seine Mitarbeiter.* Tamtéž, s. 4

⁵⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž, s. 5

⁵⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, kommt nach Munchen.* Tamtéž

⁵⁵⁸ DEUTSCHE REICHSBAHN. *Sudetendeutsche!* Tamtéž

⁵⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichserziehungsminister Dr. Rust in Reichenberg.* Reichenberger Tagesbote, 13.10. 1938, č. 281 ranní vydání, s. 1

⁵⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Selbstauflösung der kommunistischen Partei der Tschecho-Slowakei?* Tamtéž

v Sudetech 850 tisíc nesmyslný a dodává, že podle statistik z roku 1930 jich je maximálně 361 tisíc, z nichž ovšem dne mnozí odcházejí do Československa, jejich počet tedy bude ještě nižší.⁵⁶¹ List se zabývá hospodářstvím v Československu, které přišlo o třetinu průmyslových oblastí a odvolává se na list České slovo, které tvrdí, že postoupení Sudet Československo hospodářsky velmi poškodilo. R.T. dodává, že nyní je na tom ovšem Československo hospodářsky tak, jak si zaslouží - bez vykořisťování sudetoněmeckých oblastí.⁵⁶²

13.10., číslo 281 – večerní vydání

Do Liberce se vrátilo 1020 příslušníků SFS, kteří byli nuceni uprchnout před československými úřady v průběhu léta a podzimu 1938. Byli přijati do SA jednotek v Magdeburgu a nyní se s velkou slávou vrací domů. Jsou to sudetoněmečtí bojovníci za svobodu Sudetoněmecka, píše R.T. Říšský komisař Henlein je v Liberci srdečně přivítal, dodává.⁵⁶³ Československý ministr zahraničních věcí Chvalkovský přijíždí do Berlína, aby zde jednal se svým protějškem Ribbentropem o praktických otázkách vyplývajících z plnění podmínek mnichovské dohody.⁵⁶⁴ R.T. líčí, jaký je nyní život ve „staré“ říši, zejména hospodářský a kulturní rozmach, jakého dosáhlo nacionálněsocialistické Německo Adolfa Hitlera.⁵⁶⁵ Na nynějším úspěchu se budou podílet i sudetští Němci, uzavírá list. R.T. přináší fotografie z cesty Adolfa Hitlera po Sudetech, zachycují ho během projevu v Karlových Varech před přeplněným náměstím, při podpisu do památné knihy Šluknova a při příjezdu do Chebu.⁵⁶⁶ Normální život mladých chlapců a dívek je v novém Německu přesně dán, píše R.T. Vypočítává organizace, které mládež sdružují a vedou k nacionálněsocialistickému svět názoru. Tak se do života nového Německa zapojí také sudetoněmecká mládež, dodává deník.⁵⁶⁷ Uveřejňuje seznam míst na Liberecku, kde se dobrovolníci mohou hlásit do služeb SS.⁵⁶⁸ R.T. píše, že nyní je konečně možné zveřejnit smrt dvou příslušníků SFS během zářijové krize během sudetoněmeckého boje za svobodu. Čeští četníci zavraždili podle R.T. nedaleko Kamenice Wilhelma Lammela a Rudlofa Böhmische.⁵⁶⁹ Liberecké divadlo stojí před novými velkými úkoly, píše v R.T. ředitel divadla Gurth Hurrle, který oznamuje, že se

⁵⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Da Marchen von den 850.000 Tschechen*. Reichenberger Tagesbote, 13.10. 1938, č.

281 ranní vydání, s. 2

⁵⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Ruckzug der tschechischen Wirtschaft in ihre echten Grenzen*. Tamtéž, s. 6

⁵⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Heimkehr von Freikorps Männer*. Reichenberger Tagesbote, 13.10. 1938, č. 281

večerní vydání, s. 1

⁵⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Tschecho-slowakische Außenminister in Berlin*. Tamtéž

⁵⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *So lebt der deutsche Schaffende*. Tamtéž, s. 2

⁵⁶⁶ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 3

⁵⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁵⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *SS-Schutzstaffel*. Tamtéž, s. 4

⁵⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

divadlo konečně může plně věnovat velkým německým dílům.⁵⁷⁰ List přináší svědectví muže podepsaného iniciály A.R., který údajně sloužil v československé armádě a popisuje, jak zažil demobilizaci. Tvrdí, že vše proběhlo velmi zmatečně, vojáci neměli dostatek potravin a vody, nebral se ohled ani na staré muže ani na příliš mladé chlapce. Navíc sudetští Němci dlouho nebyli propuštěni z československé armády, ale když se to podle autora podařilo na velících důstojnících vymoci, nastala mezi Němci obrovská radost a kráčeli zpět „vstříc německému wehrmachtu přes sudetoněmecké lesy a vrchy“.⁵⁷¹

14.10., číslo 282 – ranní vydání

Mezinárodní komise se usnesla, že V. pásmo nebude stanoveno na základě lidového hlasování, ale na základě výsledků sčítání lidu, píše R.T.⁵⁷² Československý ministr zahraničních věcí Chvalkovský jednal v Berlíně celé dvě hodiny s říšským ministrem Ribbentropem.⁵⁷³ R.T. cituje z listu Abwehr, který tvrdí, že byly zjištěny dvě další oběti českého teroru, tentokrát ve Varnsdorfu – byli zavražděni dva mladí chlapci. Vrahem je podle Abwehru československý štábní kapitán, který se hrůzného činu dopustil na odchodu z postoupených území, píše R.T.⁵⁷⁴ List otiskuje nařízení Propagační kanceláře SdP, podle něhož má sudetoněmecký tisk zprostředkovávat nejrůznější nařízení spojená s novou situací. Budou otiskována také různá oznámení obyvatelstva (například narození, úmrtí), zde vyzývá Propagační kancelář, aby se lidé vyhnuli užívání cizích slov a používali výrazy pokud možno německé.⁵⁷⁵ Dobrovolníci s mohou hlásit do řad německé Ochranné policie (Sutzpolizei), oznamuje list.⁵⁷⁶ Českoslovenští vojáci i obyvatelstvo ničili podle R.T. na svém odchodu co se dalo, například obchody, zásoby apod.⁵⁷⁷ Suroviny jako uhlí, železo atd. se nesmí bez povolení vyvážet ze Sudet do „staré“ říše, do Rakouska a přirozeně už vůbec ne do jiných států. Navíc toto povolení bude udělováno jen výjimečně, píše R.T. Cílem opatření je chránit sudetoněmecké hospodářství a pomoci mu, aby se brzo dostalo na úroveň zbytku říše.⁵⁷⁸

⁵⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Das Stadthetaer der Sudetenhauptstätt vor neune Aufgaben*. Reichenberger Tagesbote, 13.10. 1938, č. 281 večerní vydání, s. 6

⁵⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Dienst bei der tschechischen Soldateska*. Tamtéž, s. 7

⁵⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Keine Volksabstimmung im Sudetengebiet*. Reichenberger Tagesbote, 14.10. 1938, č. 282 ranní vydání, s. 1

⁵⁷³ AUTOR NEUVEDEN. *Eine 2studnige Unterredung Ribbentrops mit Chvalkovsky*. Tamtéž

⁵⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Furchtbares Schicksal zweier Jungturner*. Tamtéž, s. 2

⁵⁷⁵ PROPAGANDAAMT DER SDP. *Verwendet deutsche Schrift*. Tamtéž

⁵⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Polizei stellt Sudetendeutsche ein*. Tamtéž, s. 3

⁵⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁵⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Regelung des Warenverkehrs zwischen Altreich und Sudetengebiet*. Tamtéž, s. 5

14.10., číslo 282 – večerní vydání

Fotografie zachycuje Adolfa Hitlera během projevu ve Sportovním paláci, kde byla slavnostně otevřena WHW pro rok 1938/1939.⁵⁷⁹ R.T píše o další „krvavé oběti českého teroru“, která je dalším důkazem toho, že Češi se nevzdali svých praktik do posledních chvil. Tak přišel o život nedaleko Kapšovic v Českém lese šestnáctiletý hoch, který byl zatřen v místech, kde velel nadporučík Hošna.⁵⁸⁰ V pondělí 17. října 1938 se ve sportovní hale v Liberci bude konat velká slavnost, které se zúčastní žáci všech škol v Liberci. Promluví k nim říšský komisař Konrad Henlein, informuje R.T.⁵⁸¹

15.10., číslo 283 – ranní vydání

V Kamenici si dnes připomenou smrt dvou příslušníků SFS, kteří bojovali za svobodu sudetských Němců a zaplatili za to životem, píše R.T.⁵⁸² Československo bude zřejmě spolkový stát sestávající z Čech a Slovenska, bude to pro Slovensko znamenat větší autonomii, informuje deník.⁵⁸³

15.10., číslo 283 – večerní vydání

List informuje o návštěvě říšského mistra vnitra Fricka v sudetoněmeckých oblastech.⁵⁸⁴ Z říše bude během tří dnů vypraven speciální vlak sudetoněmeckých uprchlíků, kteří se budou vracet ze „staré“ říše do Německa.⁵⁸⁵ V libereckém kině se bude promítat film Triumf vůle, všichni zájemci jsou srdečně zváni, oznamuje R.T.⁵⁸⁶ Podle nejnovějšího nařízení nesmí od 30. listopadu 1938 působit ve „staré“ říši žádní židovští advokáti, informuje R.T. Dodává, že totéž začne brzo platit pro sudetoněmeckou župu.⁵⁸⁷ Fotografie ukazují sbírku oblečení pro sudetské Němce na říšskoněmeckých školách, přivítání se Hitlera se sudetoněmeckými dětmi ve Šluknově a vstup wehrmachtu do Sudet.⁵⁸⁸

16.10., číslo 284 – ranní vydání

R.T. cituje z výzvy Konrada Henleina, aby se všichni pracující zapojili do přestavby sudetské župy, a podpořili tak další rozvoj hospodářství.⁵⁸⁹ List s pohoršením oznamuje, že v Londýně se vybíralo na pomoc československým uprchlíkům, kteří odešli ze sudetského

⁵⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichenberger Tagesbote*, 14.10. 1938, č. 282 večerní vydání, s. 1

⁵⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁵⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Große Schulfeier in Reichenberg*. Tamtéž, s. 4

⁵⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. *Reichenberger Tagesbote*, 15.10. 1938, č. 283 ranní vydání, s. 2

⁵⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Die Tschecho-Slowakei als Bundestaat*. Tamtéž, s. 3

⁵⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Frick besucht den Sudetengau*. *Reichenberger Tagesbote*, 15.10. 1938, č. 283 večerní vydání, s. 1

⁵⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁵⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁵⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Keine jüdischen Rechtsanwälte mehr*. Tamtéž

⁵⁸⁸ AUTORI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 7

⁵⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Errichtung der deutschen Arbeitsfront im sudetendeutschen Gebiet*. *Reichenberger Tagesbote*, 16.10. 1938, č. 284 ranní vydání, s. 1

pohraničí. Suma činí 100 tisíc liber, uvádí R.T. a dodává, že na sudetské Němce nikdo při této finanční sbírce zřejmě nemyslel.⁵⁹⁰ Také v Jablonci nařídil starosta města týdenní prázdniny kvůli oslavám ve všech školách, informují noviny.⁵⁹¹ Na Jablonecku budou znovu otevřeny školy, kde se bude vyučovat česky. Stane se tak v obcích, kde zůstalo české obyvatelstvo. Podle R.T. bude výuka na těchto školách zahájena 17. října 1938.⁵⁹² List vyzývá sudetoněmecké právníky, aby se zapojili do Říšské právnícké společnosti. Podle R.T. tak pomohou dále budovat Sudety, které chabře a obětavě bránili během let československé nadvlády.⁵⁹³ Finanční záležitosti sudetské župy budou na základě rozhodnutí z 12. října 1938 spadat pod říšské ministerstvo financí, jak píše R.T.⁵⁹⁴ Z diplomatických jednání mezi Německem a Československem podle listu vyplývá, že budoucí vztahy mezi oběma státy budou záviset především na ochotě a schopnosti Československa spolupracovat s Německem v rámci středoevropského prostoru.⁵⁹⁵ Deník cituje list Slovenský deník, podle něhož je nutné, aby nové Československo bylo vybudováno na zcela jiných základech, než na těch s nimiž má země špatnou zkušenost, tj. na demokratických principech a neideologičnosti.⁵⁹⁶

17.10., číslo 285 – večerní vydání

R.T. píše o projevu Konrada Heneleina v Ústí nad Labem, kde nový říšský komisař shrnul období bojů za svobodu a zdůraznil, že nyní nastává období přestavby a budování velkoněmecké říše.⁵⁹⁷ List informuje, že v sudetských oblastech zahájí svou činnost také likvidační a prolongační komisař (Stiko).⁵⁹⁸ Fotografie ukazují vojáky wehrmachtu, jak pomáhají při sklizni a dále příjezd vozu NSV s potravinovou pomocí, o niž je v Sudetech velký zájem. R.T. upozorňuje, že také v následujících dnech bude pomoc NSV v Liberci k dispozici.⁵⁹⁹ Nyní vycházejí najevo další násilnosti, kterých se dopustili Češi na sudetských Němcích, píše R.T. Sudetská župa bude mít nové sanitky, informuje list. R.T. uvádí, že 24. září 1938 se stal obětí českého teroru jediný syn čtyřiasedmdesátileté vdovy z Tanvaldu. Hrůzný čin neměl žádné svědky, ale vše nasvědčuje podél R.T. tomu, že nešlo o sebevraždu (na to měl Walter Prediger příliš rád svou starou matku), ale o vraždu a je velmi

⁵⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Für uns Sudetendeutsche haben sie nicht gesammelt!* Reichenberger Tagesbote, 16.10. 1938, č. 284 ranní vydání, s. 1

⁵⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž, s. 2

⁵⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

⁵⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* tamtéž

⁵⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Rechtsfinanzverwaltung in den sudetendutschen Gebiete.* Tamtéž, s. 4

⁵⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Zukunft der deutsch-tschechischen Beziehungen.* Tamtéž

⁵⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Grundlagen der Tschecho-Slowakischen Staat.* Tamtéž

⁵⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. „*Stolz und frei ist große Vaterland...*“ Reichenberger Tagesbote, 17.10. 1938, č. 285

večerní vydání, s. 1

⁵⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Einsetzung eines Stillhaltekommissars für die Organisationen im sudetendutschen Gebiet.* Tamtéž

⁵⁹⁹ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 3

pravděpodobné, že pachatelem byl Čech, který věděl, že „nebohý Walter“ je členem SdP, strany, jejíž členy Češi tak pronásledovali, dodává deník.⁶⁰⁰

18.10., číslo 286 – ranní vydání

Říšské dráhy dodaly nový vlak určený pro trasu Liberec – Jablonec a zpět, informuje R.T.⁶⁰¹ V sudetské župě se také brzo začne s výstavbou nových silnic, píše deník.⁶⁰² Mariánské Lázně mají nového starostu, jak píše R.T. Je jím člen SdP Dr. Manner.⁶⁰³ Dnes se bude konat první nástup jednotek SS v Liberci. Přibližně 1200 mužů se sejde ve sportovní hale v Liberci, píše deník.⁶⁰⁴

18.10., číslo 286 – večerní vydání

R.T. otiskuje mapu, na níž je územní stav Německa v roce 1933 před nástupem Adolfa Hitlera a NSDAP k vládnutí, druhá mapa ukazuje současné územní rozprostření říše, které je mnohem větší a navrátilo miliony Němců domů do Německa, píše R.T.⁶⁰⁵ Snímek zachycuje říšského ministra školství Rusta na návštěvě v Opavě.⁶⁰⁶ R.T. otiskuje nařízení, že jakékoliv spolky a organizace musí být úředně nahlášeny.⁶⁰⁷ Všichni zemědělci, kteří mají zájem o pomoc při sklizni se mají hlásit na uvedené adrese, píše R.T. Pokud budou síly stačit, wehrmacht pomůže, dodává list.⁶⁰⁸ Vyzývá také sudetoněmecké lékaře, aby se přihlásili do služeb německého Červeného kříže.⁶⁰⁹ R.T. píše, že některé budovy v Liberci, které opustili Češi, jejich bývalí obyvatelé schválně poničili. Německá ruka je ale téměř všechny opraví a už nyní všude vlají vlajky s hákovými kříži.⁶¹⁰ R.T. upozorňuje, že zájemcům o vstup do služeb wehrmachtu jsou dveře otevřeny.⁶¹¹

19.10., číslo 287 – ranní vydání

Obrovské nadšení zavládlo podle R.T. v Karlových Varech, když do města přijel na návštěvu říšský ministr vnitra Frick. List podrobně popisuje jeho přivítání a cituje z jeho prohlášení, že sláva německého národa nikdy nezajde.⁶¹² Pobočka Říšské banky bude zřízena v Liberci v bývalém sídle Československé národní banky. Nová pobočka bude sloužit všem

⁶⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Beim Arbeitsdienst von der tschechischen Sodlat ermordet*. Reichenberger Tagesbote, 17.10. 1938, č. 285 večerní vydání, s. 5

⁶⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Reichenberger Tagesbote, 18.10. 1938, č. 286 ranní vydání, s. 1

⁶⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁶⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁶⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der erste Appel der SS in Reichenberg*. Tamtéž, s. 4

⁶⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Entwicklung Großdeutschlands unter der Führung Adolf Hitlers*. Tamtéž, s. 3

⁶⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž

⁶⁰⁷ STIKO. *Die Meldepflicht der Veriene und Organisationen*. Tamtéž, s. 4

⁶⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁶⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁶¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Auf dem Trummern flattern Hakenkreuzfahnen*. Tamtéž, s. 6

⁶¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 8

⁶¹² AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Frick in Karlsbad*. Reichenberger Tagesbote, 19.10. 1938, č. 287 ranní vydání, s. 1

podnikům v okolí, píše R.T.⁶¹³ Pro jablonecké školy se bude také promítat film Triumf vůle. Je to díky velkému úspěchu, jaký měl film u libereckých školáků.⁶¹⁴

19.10., číslo 287 – večerní vydání

Za dva dny navštíví říšský ministr školství Jablonec. R.T. píše, že to je jedinečná příležitost pro sudetoněmecké obyvatelstvo přivítat tohoto muže a poděkovat mu jako jednomu z představitelů „staré“ říše, která osvobodila sudetské Němce.⁶¹⁵ Podle listu je ze zpráv z Prahy vce než jasné, že strana, která podporovala Beneše, je na ústupu a brzy zmizí úplně, píše R.T. se zadostiučiněním.⁶¹⁶ Podle listu NSV rozdělí v sudetské župě na 20 milionů kusů oblečení.⁶¹⁷ Ochranná policie přijímá sudetské Němce – list vypočítává podmínky, za jakých mohou být tito přijati.⁶¹⁸

20.10., číslo 288 – ranní vydání

Likvidační a prolongační komisař pro sudetskou župu Albert Hoffmann zveřejňuje v R.T. seznam spolupracovníků jeho úřadu, u nichž se mohou jendotilvé organizace a spolky nahlásit.⁶¹⁹ Podle deníku pojmenovává mnoho vesnic nyní v těsné blízkosti hranice s Československem ulice vedoucí směrem k této hranici jako Ulice Adolfa Hitlera. Je to podle listu výraz toho, že sudetoněmecké obyvatelstvo chce dát najevo díky a vděk vůdci, který je osvobodil od dvacetiletého útlatku.⁶²⁰ R.T. zveřejňuje nařízení, podle kterého mohou do oblasti demarkační linie vstoupit jen ti, kteří bydlí v Sudetech a zaměstnaní jsou v Československu a také lidé zaměstnaní v sudetské župě a bydlíštěm v Československu.⁶²¹

20.10., číslo 288 – večerní vydání

R.T. se odvolává na debatu ve Velké Británii, ke zazněly hlasy, že mnichovská dohoda byla zradou mocností na Československu. Noviny souhlasí s názorem, že Československo bylo největším vykořisťovatelem ve střední Evropě a že územní ztráty byly jen nápravou smlouvy z Versailles, která Německo poškodila.⁶²² R.T. popisuje pokračující cestu říšského ministra Rusta po sudetské župě, který již zítra zamíří do Jablonce.⁶²³ R.T. píše, že zatím není

⁶¹³ AUTOR NEUVEDEN. Reichenberger Tagesbote, 19.10. 1938, č. 287 ranní vydání, s. 2

⁶¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž

⁶¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Rust in Stadt und Bezirk Gablonz. a. N.* Reichenberger Tagesbote, 19.10. 1938, č. 287 večerní vydání, s. 1

⁶¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Schluß mit der Benesch-Partei!* Tamtéž

⁶¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Für 20 Millionen Kleidungsstücke werden im Sudeteland verteilt.* Tamtéž, s. 2

⁶¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Schutzpolizei stellt Sudetendeutsche ein.* Tamtéž, s. 5

⁶¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Ernennungen des Stillahltekommissars.* Reichenberger Tagesbote, 20.10. 1938, č. 288 ranní vydání, s. 1

⁶²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku.* Tamtéž, s. 2

⁶²¹ OKW. *Bekanntmachung!* Tamtéž, s. 4

⁶²² AUTOR NEUVEDEN. *„Tschecho-slowakei die größte Rußnießerin in der Mitteleuropäischen Vereinigung.* Reichenberger Tagesbote, 20.10. 1938, č. 288 večerní vydání, s. 1

⁶²³ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Rust Morgen in Gablonz.* Tamtéž

jasné, kdy budou v Československu nové prezidentské volby. Deník se odvolává na úřední zprávy, podle nichž za současné neuklidněné politické situace v Československu zatím není možné postavit parlament před tak závažnou událost.⁶²⁴ R.T. opět přináší fotografie z osvobození (tentokrát v Ústí nad Labem) a z návštěvy říšského ministra vnitra Fricka v Chebu.⁶²⁵ Deník vyzývá sudetoněmecká děvčata, aby vstoupila do Svazu německých dívek (Bund deutscher Mädel) a zdůrazňuje, co vše tím dívky získají, čemu se naučí.⁶²⁶ List hlásí, že brzo by se měl železniční provoz mezi Německem a Československem vrátit do starých kolejích, obě strany zatím stále jednájí o podrobnostech.⁶²⁷

21.10., číslo 289 – ranní vydání

List popisuje cestu Hitlera po horním Povltaví a po Českém lese. Cituje z jeho projevu, v němž se vůdce nechal slyšet, že letošní rok byl nadmíru úspěšným pro Německo – do říše se navrátili další Němci a Německo se rozšířilo o velké území.⁶²⁸ Ode dneška platí zákaz komunistické strany v Československu, informuje R.T. S tím je spojeno i zastavení komunistického židovského tisku, dodává.⁶²⁹ Deník upozorňuje, že česká měna bude v sudetské župě platná jen do 31. října 1938.⁶³⁰ Hanzovní město Kolín uvolnilo pro sudetoněmecké studenty na 70 míst, oznamuje R.T. Na tuto nabídku zareagoval Karl Hermann Frank a dopisem poděkoval starostovi Kolína.⁶³¹ Od 20. října 1938 je správa sudetské župy v rukou říšského komisaře Henleina, civilní správa tedy převzala kompetence od vrchního velení pozemních vojsk. Nyní nastane budování správního úřadu, píše R.T.⁶³² Likvidační a prolongační komisař upozorňuje, že ohlašovací povinnost mají také všichni obchodníci a živnostníci, oznamuje R.T.⁶³³

21.10., číslo 289 – večerní vydání

Podle nařízení říšského ministerstva propagandy a říšského ministra vnitra je také na území sudetské župy zavedena Říšská kulturní komora a její nařízení. Všechna povolání související s kulturní činností musí být v této organizaci sdružena do 31. prosince 1938, píše

⁶²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Noch keine Präsidentenwahl in der Tschecho-Slowakei*. Reichenberger Tagesbote, 20.10. 1938, č. 288 večerní vydání, s. 2

⁶²⁵ AUTORŮ NEUVEDENI. Tamtéž, s. 3

⁶²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁶²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 6

⁶²⁸ AUTOR NEUVEDEN. „100 Quadratkilometr ohne Schwertsreich für das Deutsche Reich erobert.“

Reichenberger Tagesbote, 21.10. 1938, č. 289 ranní vydání, s. 1

⁶²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Kommunistische Partei auch auf tschechischem Gebiet verboten*. Tamtéž

⁶³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁶³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Stadt Köln bietet 70 Freiplätze für sudetendeutsche Studenten*. Tamtéž, s. 3

⁶³² AUTOR NEUVEDEN. *Übergabe der Verwaltung des sudetendeutschen Gebietes an Konrad Henlein*. Tamtéž, s. 5

⁶³³ AUTOR NEUVEDEN. *Meldepflicht von Gewerbe- und Handelsgenossenschaften*. Tamtéž

R.T.⁶³⁴ Deník cituje z britského listu Times, kde se píše o třech kategoriích odpůrců Chamberlainovy zahraniční politiky, a to zvláště v souvislosti s mnichovskou dohodou: jedním jsou to zastánci tzv. preventivní války, dále zastánci prestiže Velké Británie (která nyní utrpěla ránu jako velmoc, když se nechala donutit podepsat mnichovskou dohodu jinou mocností) a pak ti, kteří tvrdí, že spolčování se s fašistickými státy je pro Velkou Británii nebezpečné a že to není morálně obhajitelné. Tyto hlasy ovšem ve Spojeném království rozhodně nepřevládají, tvrdí R.T.⁶³⁵ Ochrana a sudetoněmeckými oblastmi převzala Ochranná policie a SS, informuje deník.⁶³⁶ List informuje o tom, že z českých škol, které byly na území Sudet odešly v poslední době na šest tisíc učitelů. R.T. tvrdí, že tito učitelé působili na českých školách, které byly a nyní budou ještě více menšinou záležitostí v sudetoněmeckém prostoru.⁶³⁷

22.10., číslo 290 – ranní vydání

Říšský ministr školství přijíždí je na návštěvě v oblasti Jizerských hor, píše R.T. Prohlásil, že nyní je Německo sjednocené – nad 80 miliony Němci již nikdy nebude Evropa panovat.⁶³⁸

22.10., číslo 290 – večerní vydání

List přináší seznam měst a hustotu osídlení v moravskoslezské části sudetské župy. Dodává informace o tom, jaký průmysl je v těchto oblastech rozvinutý a zapojí se tedy úspěšně do hospodářství říše, píše R.T.⁶³⁹ Karl Hermann Frank byl jmenován zástupcem Konrada Henleina, oznamuje deník.⁶⁴⁰ Nyní teprve vyšlo najevo, že dvaatřicetiletý syn známé severočeské lidové básnířky Pauline Görner byl zastřelen československým vojákem, když rodina utíkala ze Sudet. Paní Görner to oznámila po svém návratu do osvobozené vlasti, píše R.T.⁶⁴¹ List vydává upozornění určené všem, kdo hovoří o nastalé situaci v Sudetech (je určeno také městským kronikářům atd.) – Sudety nebyly wehrmachtem „obsazeny“ (to evokuje představu násilí), nýbrž „osvobozeny“. Sudetoněmecké oblasti nebyly „odtrženy“

⁶³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Einführung der Kulturkammergesetzgebung im Sudetenland*. Reichenberger Tagesbote, 21.10.1938, č. 289 večerní vydání, s. 1

⁶³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die drei Kategorie Chamberlain-Gegner*. Tamtéž, s. 2

⁶³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Polizei und SS übernehmen den Schutz der geräumten Grenzgebiete des Sudetenlandes*. Tamtéž, s. 3

⁶³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁶³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Rust im Isergebirge*. Reichenberger Tagesbote, 22.10.1938, č. 290 ranní vydání, s. 1

⁶³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *8 km² und 850.000 Einwohner jenseits der Sudeten kamen zu Deutschland*.

Reichenberger Tagesbote, 2.10.1938, č. 290 večerní vydání, s. 2

⁶⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁶⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

nyní, ale „odtrženy“ byly celou dobu, kdy na území panoval český element, dodává R.T.⁶⁴² List informuje, že v Československu nebude letošní 28. říjen svátek, ale běžný pracovní den.⁶⁴³ Opět začínají hrát sudetoněmecká divadla, píší noviny. Naopak Pražské německé divadlo zůstává zavřeno, dodává deník.⁶⁴⁴ Fotografie zachycuje československého ministra zahraničních věcí Chvalkovského při návštěvě Berlína, kde jednal s říšským ministrem zahraničních věcí Joachimem von Ribbentropem. Na dalším snímku je říšský ministr vnitra Wilhelm Frick při návštěvě v osvobozené Kadani.⁶⁴⁵

23.10., číslo 291 – ranní vydání

Říšský ministr spravedlnosti Gürtner jmenoval Dr. Davida z Litoměřic státním zástupcem při vrchním zemském soudním Senátu v Liberci a pověřil ho prozatímním vedením justiční správy v sudetské župě, píše R.T.⁶⁴⁶ Podle listu bude policie v sudetské župě nově organizována a bude mít také nové vedení: Pořádková policie (šéfem byl jmenován generálmajor Pfeffer – Wildenbruch) a ochranná policie (vedením pověřen SS – Oberfuhrer Jost). Hlavní úřadovny budou zřízeny v Liberci, Karlových Varech a v Opavě. Jižní a jihozápadní části Sudet budou spadat pod policejní velení v Linci a v Řezně, píše R.T. a dodává, že své úřadovny zřídí v sudetské župě také gestapo.⁶⁴⁷ Na univerzitě v Kolíně jsou volná místa pro vysokoškoláky ze Sudet, píše R.T. a uvádí, jakým způsobem se o místa ucházet.⁶⁴⁸ List rozebírá vnitřní situaci nového Československa a odvolává se na české noviny, které píší, že je třeba hledat novou cestu pro novou podobu státu, a to jak v domácích, tak zahraničních záležitostech. Podle R.T. například Polední list píše, že novou politiku nelze dělat bez nových lidí a Národní listy se domnívají, že zahraniční politika by se měla zaměřit na budování dobrých vztahů s Německem.⁶⁴⁹

24.10., číslo 292 – večerní vydání

Fotografie zachycuje říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse při projevu ve Sportovním paláci, kde zdůraznil, že nikdy nebylo Německo tak velké Hrdé jako nyní, píše R.T.⁶⁵⁰ Také sudetoněmečtí učitelé se zapojí do Říšského svazu učitelů, jak informuje deník.⁶⁵¹ V severních Čechách žijí pracovití lidé v romantickém kraji, který již po mnohá

⁶⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Reichenberger Tagesbote, 22.10. 1938, č. 290 večerní vydání, s. 4

⁶⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁶⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*, Tamtéž

⁶⁴⁵ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 8

⁶⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die Übernahme der Justizverwaltung im sudetendeutschen Gebiet*. Reichenberger Tagesbote, 23.10. 1938, č. 291 ranní vydání, s. 1

⁶⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Polizeiorganisation im Sudetenlande*. Tamtéž

⁶⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁶⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Prag auf der Suche nach Wegen*. Tamtéž, s. 4

⁶⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Reichenberger Tagesbote, 24.10. 1938, č. 292 večerní vydání, s. 3

⁶⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

staletí obývají Němci, píše autor textu. V tomto kraji také pramení Labe, jeho pramen je v německých rukou, dodává R.T.⁶⁵² List se odvolává na nedělní text v Národních listech, kde se píše o pravděpodobně podobě nové československé ústavy (vybudování po vzoru jihoslovanských států, dvě komory parlamentu, větší zapojení menšin atd.).⁶⁵³

25.10., číslo 293 – ranní vydání

List se odvolává na oficiální diplomatické stanovisko Německa k otázce kolonií. Po vyřešení československého problému je říše připravena jednat o koloniálních územích, na něž má právoplatné nároky, píše R.T.⁶⁵⁴ Rok 1938 je pro Německo rokem spojení. List vyzývá sudetské Němce, aby také spojili, a mysleli tak na budoucnost.⁶⁵⁵ R.T. otiskuje žádost říšského vedoucího Úřadu pro válečné oběti Rudolfa Staffena, aby také sudetoněmečtí podnikatelé zaměstnávali válečné veterány, a prokázali jim tak úctu.⁶⁵⁶

25.10., číslo 293 – večerní vydání

Poprvé od uzavření mnichovské dohody vystoupil lord Halifax s projevem na obhajobu své zahraniční politiky. Hovořil v Edinburghu a podle R.T. prohlásil, že konference v Mnichově revidovala výsledky konference ve Versailles a zachránila mír.⁶⁵⁷ Fotografie zachycuje Hitlera při návštěvě jižních Čech, kde mu salutuje nastoupená vojenská jednotka wehrmachtu. Pod snímkem je text znovu popisující bouřlivé a nadšené přijetí fuhrera všude, kam vkročil v osvobozených oblastech.⁶⁵⁸ Podle informací listu se sejde německo-československá komise, která bude jednat o nápravě škod, které zanechali Češi při odchodu na všech železničních stanicích.⁶⁵⁹ R.T. zveřejňuje seznam míst na Liberecku, kde se mohou pracovníci v kulturních odvětvích přihlásit do Říšské kulturní komory.⁶⁶⁰

26.10., číslo 294 – ranní vydání

Wehrmacht definitivně opouští Jablonec nad Nisou, píše R.T.⁶⁶¹ List informuje, že v Československu se zřejmě sloučí všechny strany do jedné velké. Osud československých národních socialistů, kteří patřili k největším obhájcům Benšovy politiky, je nejasný, píše

⁶⁵² HEIDERÜSCH, Hans. *Deutsch ist die Elbequelle*. Reichenberger Tagesbote, 24.10. 1938, č. 292 večerní vydání, s. 8

⁶⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Die Grungzüge der neuen tschecho-slowakischen Verfassung*. Tamtéž, s. 9

⁶⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der deutsche Rechtsstandpunkt zur Kolonialfrage*. Reichenberger Tagesbote, 25.10. 1938, č. 293 ranní vydání, s. 1

⁶⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Sparen – Dienst an der Zukunft*. Tamtéž, s. 3

⁶⁵⁶ STAFFEN, Rudolf. *Nationalsozialistische Unternehmer!* Tamtéž, s. 4

⁶⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Halifax: „Wir sind jetzt Zeugen der Revision von Versailles.“* Reichenberger Tagesbote, 25.10. 1938, č. 293 večerní vydání, s. 1

⁶⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁶⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁶⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskulturkammergesetz, Schriftleitergesetz und Theatergesetz*. Tamtéž, s. 7

⁶⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Wehrmacht verläßt Gablonz*. Reichenberger Tagesbote, 26.10. 1938, č. 294 ranní vydání, s. 1

R.T.⁶⁶² Podle nařízení československé vlády je zakázáno zaměstnávat uprchlíky, kteří pocházejí z postoupených obalstí, píše R.T. Toto opatření má pomoci regulovat příliv uprchlíků do Československa.⁶⁶³

26.10., číslo 294 – večerní vydání

V Sudetech bylo nasazeno na 30 divizí wehrmachtu, píše R.T.⁶⁶⁴ Na velké nezaměstnanosti v sudetoněmeckých oblastech se kromě špatné československé správy podepsalo také „šlendriánské“ hospodaření v Židů. Tak skončilo v české Lípě v roce 1937 kartounářství Arnolda Rosenthala, který svým neumětelstvím připravil o práci na 300 sudetských Němců. V podnicích ovšem probíhá arizace, Židé už ani v Sudetech nebudou moci vykořisťovat německý lid, píše R.T.⁶⁶⁵

27.10., číslo 295 – ranní vydání

Adolf Hitler navštívil v rámci cesty po tzv. východní marce a jižních Čechách a Moravě také Znojmo, kde pronesl projev, v němž ubezpečil sudetské Němce, že by do Sudet vstoupil wehrmacht tak jako tak a osvobodil by sudetské Němce za každých okolností.⁶⁶⁶ V Praze se jedná o tom, zda na pražské německé univerzitě budou moci dostudovat sudetští Němci, informuje R.T.⁶⁶⁷ K 1. prosinci 1938 by měly být podle říšského komisaře pro cenovou politiku stejné ceny v sudetské župě i na ostatní území říše, informuje list.⁶⁶⁸ Péči nacionálněsocialistické státu o německou kulturu a samozřejmě tedy také literaturu dokazuje podle R.T. otevření 1250 knihoven v říši během roku 1938.⁶⁶⁹

27.10., číslo 295 – večerní vydání

Nacionálněsocialistická idea založená na příslušnosti k rase a krvi musí být zprostředkována podle R.T. také sudetským Němcům.⁶⁷⁰ Fotografie zachycují německé vojáky v bývalé československé pevnosti a říšského ministra vnitra Fricka během projevu v Karlových Varech.⁶⁷¹ R.T. píše, že „roztahující se“ Židé (v různých povoláních) a židovští

⁶⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Im Zeichen der Prager Erklärung*. . Reichenberger Tagesbote, 26.10. 1938, č. 294 ranní vydání, s. 1

⁶⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁶⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *30 deutsche Divisionen waren im Sudetenraum eingesetzt*. Reichenberger Tagesbote, 26.10. 1938, č. 294 večerní vydání, s. 1

⁶⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁶⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Sudmahren umjubelt den Führer*. Reichenberger Tagesbote, 27.10. 1938, č. 295 ranní vydání, s. 1

⁶⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁶⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Angleichung der sudetendeutschen Preise*. Tamtéž, s. 5

⁶⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *1250 neue Volksbüchereien*. Tamtéž

⁶⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die Starke der nationalsozialistischen Idee*. Reichenberger Tagesbote, 27.10. 1938, č. 295 večerní vydání, s. 2

⁶⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 3

uprchlíci se stávají v Československu velkým problémem. Zaměstnanci filmové unie, ale také právníci se začínají ozývat, že Židé mají příliš velký vliv v těchto povoláních.⁶⁷²

28.10., číslo 296 – ranní vydání

List popisuje návštěvu Hitlera v Mikulově, kde vůdce opět pronesl projev, v němž shrnul události minulých dnů.⁶⁷³ Železniční provoz mezi Německem a Československem byl obnoven, píše R.T.⁶⁷⁴

28.10., číslo 296 – večerní vydání

R.T. píše, že Palacký (jak Češi podle listu říkají „otec národa“) pronesl větu, z níž vyplývá, že soužití dvou národů, českého a německého, nemůže přinést dobré plody. R.T. píše, že události posledních let mu daly za pravdu, ačkoliv si sami Češi mysleli něco jiného, když si před 20 lety uzurpovali právo určovat budoucnost sudetských Němců, upřeli jim právo na sebeurčení a tlačovali je.⁶⁷⁵ Sídlo vrchního zemského soudu v sudetské župě bude v Litoměřicích, píše deník.⁶⁷⁶

29.10., číslo 297 – ranní vydání

R.T. informuje o dalším zaznamenaném případě týrání sudetského Němce během zářijové krize, tentokrát šlo o učitele Alfreda Zverinu, který je znám jako Němec „správného národního smýšlení“. Před vstupem německých jednotek na postoupená území byl dva dny držen ve sklepě v Poličce, a to bez jediného kousku potravy, píše R.T. Češi (jeho sousedé) prchli před wehrmachtem, teprve potom byl „nebohý muž nalezen v hrozném stavu a převezen do nemocnice“.⁶⁷⁷ List cituje z rozhlasového projevu československého ministerského předsedy gen. Syrového, který u příležitosti 28. října 1938 vyzval československý lid, aby se neohlížel, nemudroval a raději pracoval na rozvoji nového československého státu.⁶⁷⁸

⁶⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Großfreinmachen in Prag*. Reichenberger Tagesbote, 27.10. 1938, č. 295 večerní vydání, s. 6

⁶⁷³ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer in Nikolsburg*. Reichenberger Tagesbote, 28.10. 1938, č. 296 ranní vydání, s. 1

⁶⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Wideraufnahme des Eisenbahnverkehrs zwischen Deutschland und Tschecho-Slowakei*. Tamtéž

⁶⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Tschecho-Slowakei nach 20 Jahren*. Reichenberger Tagesbote, 28.10. 1938, č. 296 večerní vydání, s. 2

⁶⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Leitmeritz – Sitz des sudetendeutschen Oberlandgerichtes*. Tamtéž, s. 5

⁶⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Reichenberger Tagesbote, 29.10. 1938, č. 297 večerní vydání, s. 2

⁶⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. „*Nicht reden, sondern arbeiten*.“ Tamtéž, s. 3

30.10., číslo 298 – ranní vydání

R.T. zveřejňuje blahopřání města Jablonec k narozeninám říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse.⁶⁷⁹ V nejbližších dench bude podle R.T. vyřešena otázka, zda německé vysoké školy zůstanou v Praze nebo budou přesunuty do Liberce. Na německé kliniky v Praze se zpět vrací němečtí profesori, píše R.T. Na kliniku se již ovšem nevrátí bývalý židovský ředitel Dr. Buchwein.⁶⁸⁰ Mezi Německem a Československem bude 31. října 1938 otevřeno kolem 50 hraničních přechodů, píše R.T.⁶⁸¹

31.10., číslo 299 – večerní vydání

Sociální pojištění pro pracující bude zavedeno také v sudetské župě, oznamuje R.T.⁶⁸² V pátek se v Jablonci uskuteční velká slavnost u příležitosti otevření WHW v Jablonci, všichni obyvatelé jsou srdečně zváni, informuje deník.⁶⁸³ Fotografické snímky ukazují okamžiky z oslavy narozenin říšského ministra propagandy Goebbelse.⁶⁸⁴ R.T. informuje o tom, že československé ministerstvo vnitra a čs. ministerstvo zahraničních věcí se rozhodlo zakázat některé německé listy: Der Angriff, Berliner Borsenzeitung, Berliner Tagblatt and Handelszeitung, Frankfurter Zeitung, Münchener neuesten Nachrichten, Nationalzeitung, Neue freie Presse, Neues Wiener Journal, Volkischer Beobachter. Podle R.T. nadále platí v Československu zákaz vydávat a šířit knihu Mein Kampf.⁶⁸⁵ Mnoho sudetských Němců nyní může pracovat ve „staré“ říši nebo v Rakousku. Říše usilovně pracuje na odstranění nezaměstnanosti v sudetské župě, píše R.T. Německo ovšem také velkoryse pomáhá najít práci českým nezaměstnaným, dodává deník.⁶⁸⁶

Shrnutí:

Reichenberger Tagesbote vycházel většinou dvakrát denně, proto se v tomto deníku vyskytlo více textů a fotografií souvisejících s mnichovskou dohodou. List velmi podrobně popisoval vstup vojsk wehrmachtu na postoupená území. Německé obyvatelstvo podle Reichenberger Tagesbote projevovalo nekončící nadšení z „osvobození“ od československé dvacetileté nadvlády. S jásotem podle listu spontánně vítalo své „osvoboditele“ – Hitlera a

⁶⁷⁹ AUTOŘI NEUVEDENI. *Glückwunsch der Stadt Gablonz an Dr. Goebbels*. Reichenberger Tagesbote, 30.10.1938, č. 298 ranní vydání, s. 1

⁶⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutschen Klinikern wieder and die deutschen Ärzte zurückgegeben*. Tamtéž, s. 4

⁶⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁶⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Die Durchführung des Reichsversicherung im Sudetengau*. Reichenberger Tagesbote, 31.10.1938, č. 299 večerní vydání, s. 1

⁶⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Eröffnungsfeier WHW für das sudetendeutsche Gebiet in Gablonz*. Tamtéž, s. 1

⁶⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 3

⁶⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 4

⁶⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Schaffende Sudetendeutsche finden ihren Arbeitsplatz*. Tamtéž, s. 6

další představitele nacistického Německa. Noviny pravidelně zveřejňovaly vojenská i úřední nařízení týkající se nové situace v oblastech. Deník se zabýval také otázkami hospodářskými a správními. List Reichenberger pravidelně informoval o situaci ve zbytku Československa. Ličil neutěšenou politickou i hospodářskou situaci, problémy s uprchlíky (židovskými) a další pravděpodobné směřování země (otázka menšin, vztahy se Slovenskem, zahraniční politika – zejména vztahy k Německu). Osobu prezidenta Beneše zmínil list jen několikrát, a to v souvislosti s jeho abdikací. Několikrát se deník zabýval údajnými násilnostmi a vraždami, jichž se měli dopustit Češi během záříjové krize na sudetoněmeckých obyvatelích. Několikrát se objevily také útoky na Židy, deník psal o jejich údajném vykořisťování německého obyvatelstva v Sudetech v uplynulých letech. V Reichenberger Tagesbote se jednou objevila bílá místa (coby zásahy po cenzuře), a to 4. října 1938 (č. 272), ale list nebyl ani jednou zabaven – říjen 1938 je kompletní.

SAAZER ANZEIGER

4.10., číslo 219

Noviny se omlouvají svým čtenářům za týdenní přestávku ve vycházení, kterou, jak list tvrdí, způsobily problémy s československými úřady. List bude od nynějška opět vycházet pravidelně.⁶⁸⁷ Adolf Hitler navštívil Chebsko⁶⁸⁸, a to současně se vstupem jednotek wehrmachtu do III. zóny. Obyvatelstvo mu připravilo nadšené uvítání, informuje Saazer Anzeiger (dále jen S.An.). Dodává, že podle britského tisku obsazení III. zóny proběhlo bez incidentů.⁶⁸⁹ Odvolává se na další články v britském tisku, z nichž podle S.An. vyplývá, že Chamberlain odvedl dobrou práci a že mu Velká Británie může být vděčná za zachování míru. Spojené království také údajně uvažuje o půjčce Československu (S.An. vždy píše Československo), které přišlo o hospodářsky významné oblasti.⁶⁹⁰ List rekapituluje události před uzavřením mnichovské dohody,⁶⁹¹ přetiskuje nejdůležitější body mnichovské dohody a dodává, že neutrální zóna mezi Německem a Československem bude 3 km široká.⁶⁹² Říšským komisařem pro sudetoněmecká území byl jmenován Konrad Henlein, píše deník.⁶⁹³

⁶⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Ab heute wieder Zeitung*. Saazer Anzeiger, 4.10. 1938, č. 219, s. 3

⁶⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Hitler im Egerland*. Tamtéž, s. 1

⁶⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *III. Zone wird besetzt*. Tamtéž

⁶⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Englische Anleihe für Tschechoslowakei?* Tamtéž

⁶⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Woche der Entscheidungen*. Tamtéž, s. 2

⁶⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Das Munchner Abkommen*. Tamtéž, s. 3

⁶⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Henlein Reichskommissar*. Tamtéž, s. 2

Podle S.An. odmítají garantovat čtyři mocnosti nové hranice Československa do té doby, než bude vyřešena otázka polských a maďarských územních nároků.⁶⁹⁴ Československá vláda se s novou situací smířila a dohodu akceptovala, jak píše list.⁶⁹⁵

5.10., číslo 220

Zahraniční tisk (zejména britský a francouzský) přináší popis cesty vůdce po osvobozených oblastech včetně fotografií, píše S.An. Podle listu žádný ze zahraničních denků nekritizuje mnichovskou dohodu.⁶⁹⁶ Autor úvodníku tvrdí, že Československo se domnívá, že bylo zrazeno a že problém mezi Čechy a sudetskými Němci měl zůstat jen problémem mezi těmito dvěma skupinami. Podle deníku je ovšem mylné domnívat se, že situace nepřerostla v mezinárodní problém a že nikoliv Mnichov byl nespravedlivým diktátem, nýbrž rok 1918 a nepochopitelné územní řešení nového československého státu, kde se znenadání a nedobrovolně ocitlo tři a půl milionu sudetských Němců.⁶⁹⁷ Obyvatelstvo Chebska vítá vstup wehrmachtu květinami, píše list. Přivítání se zajisté dostane také Konradovi Henleinovi, jak píše S.An.⁶⁹⁸ List upozorňuje, že kromě jiných předpisů začínají v Sudetech platit také dopravní předpisy.⁶⁹⁹ Vyzývá také všechny sudetoněmecké vysokoškoláky, kteří studují na českých školách, aby se dostavili k vyplnění žádostí a formulářů, které jsou třeba k tomu, pokud chtějí dostudovat na jiné než pražské univerzitě.⁷⁰⁰ Československá vláda vydá podle informací listu tzv. Bílou knihu, která popisuje vyjednávání v posledních týdnech ohledně sudetoněmecké otázky.⁷⁰¹ Lord Halifax obhajoval v britské Sněmovně lordů britskou zahraniční politiku, list cituje z jeho projevu pasáž, v níž Halifax říká, že byl zachráněn světový mír.⁷⁰² S.An. dále informuje o změnách v československé vládě gen. Syrového.⁷⁰³

6.10., číslo 221

List informuje o obsazení III. zóny wehrmachtem.⁷⁰⁴ Tvrdí dále, že český tisk radí vládě, aby zaujala neutrální pozici v zahraniční politice.⁷⁰⁵ Podle S.An. brojí český tisk také

⁶⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Auch ungarisches Gebiet wird abgetreten*. Saazer Anzeiger, 4.10. 1938, č. 219, s. 3

⁶⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechoslowakei hat sich abgefunden?* Tamtéž

⁶⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Triumphfahrt des Hitlers*. Saazer Anzeiger, 5.10. 1938, č. 220, s. 1

⁶⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Ungerechtes Diktat?* Tamtéž

⁶⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henelins Rückkehr in die Heimat!* Tamtéž, s. 2

⁶⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsfahrordnung im Sudetengebiet*. Tamtéž

⁷⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Deutsche Hochschuler, achtung!* Tamtéž

⁷⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Ein Sieg der Vernunft und Verständigung*. Tamtéž

⁷⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Umbildung des Kabinetts Syrovys*. Tamtéž

⁷⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *3. Zone zur Gänze besetzt*. Saazer Anzeiger, 6.10. 1938, č. 221, s. 1

⁷⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Ausgleich mit Nachbarvölkern*. Tamtéž

proti uprchlíků ze Sudet a z Vídně, zejména jsou-li židovského původu.⁷⁰⁶ List popisuje příchod německých vojenských jednotek do Karlových Varů, které navštívil také Hitler a pronesl oslavnou řeč.⁷⁰⁷ Francouzský premiér Daladier hovořil před francouzskou vládou o československé krizi, obhajoval kroky francouzské zahraniční politiky. S.An. tvrdí, že Daladier zdůrazňoval především záchranu světového míru. Mnichovská dohoda položila také základy dobrým vztahům mezi Francií a Německem, uzavřel Daladier.⁷⁰⁸ List cituje Lidové noviny, podle nichž bude na tisíc uprchlíků ze Sudet opět navraceno do Mariánských Lázní, odkud přišli.⁷⁰⁹ Byl slavnostně zahájen WHW pro rok 1938/1939, u této příležitosti hovořil ve Sportovním paláci v Berlíně Adolf Hitler Joseph Goebbels, který podle S.An. zdůraznil, že velká část zimní pomoci připadne sudetoněmeckým oblastem.⁷¹⁰

7.10., číslo 222

Podle listu bylo včera úředně potvrzeno, že československý prezident Edvard Beneš odstoupil ze své funkce. S.An. cituje z Benešova rozhlasového projevu zdůvodnění tohoto kroku.⁷¹¹ Wehrmacht vstoupil do Slezska, jako i do celé IV. zóny, chystá se vstup do V. zóny informuje deník.⁷¹² Führer pokračuje ve své cestě po osvobozených oblastech, zavítal do východních Čech a list opět podrobně popisuje nadšené přivítání osvoboditele.⁷¹³ S.An. cituje z českého tisku, který komentuje odchod Beneše. List si vybral pasáž v Lidových novinách, které píše, že odchod Beneše zavinila vlna kritiky určená jeho osobě a krokům během záříjové krize a že nyní musí Československo hledat dobrý vztah k Německu, ať chce či nechce.⁷¹⁴ Na 1200 britských legionářských policistů přiletí do Československa, aby dohlíželo na vyklízení postoupených oblastí.⁷¹⁵ S.An. cituje také z nedávného Hitlerova projevu se Sportovním paláci v Berlíně, kde vůdce prohlásil, že během několika dní byl vyřešen dvacetiletý problém sudetských Němců a že nyní je německý národ ještě silnější a více hrdý. Dodal, že nyní v míru se mohou všichni Němci těšit na vánoční čas.⁷¹⁶

⁷⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Man will sie nicht haben*. Saazer Anzeiger, 6.10. 1938, č. 221, s. 2

⁷⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Einzug der deutschen Truppen in Karlsbad*. Tamtéž

⁷⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Sieg des Friedens und Humanität*. Tamtéž, s. 3

⁷⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *1000 Flüchtlinge wieder abgeschoben*. Tamtéž

⁷¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Mittwoch Führerrede*. Tamtéž

⁷¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Präsident Benesch zurückgetreten*. Saazer Anzeiger, 7.10. 1938, č. 222, s. 1

⁷¹² AUTOR NEUVEDEN. *Die 5. Zone festgesetzt*. Tamtéž

⁷¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer auf der Fahrt nach Ostböhmen*. Tamtéž

⁷¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Neue Wege... Außenpolitik*. Tamtéž, s. 2

⁷¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Abstimmungspolizei*. Tamtéž

⁷¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Das Problem in wenigen Tagen gelöst*. Tamtéž, s. 3

8.10., číslo 223

S.An. oznamuje, že podle velení pozemních vojsk wehrmachtu bylo zcela obsazeno IV. pásmo.⁷¹⁷ Na základě mnichovské dohody byli z československé armády propuštěni sudetoněmečtí vojáci, kteří se radostně zapojili do dění v čerstvě osvobozené vlasti, píše list.⁷¹⁸ S.An. otiskuje znění telegramů, které si vyměnili britský první lord admirality Duff Cooper a československý ministerský předseda gen. Syrový, která Cooperovi vyjádřil poděkování za podporu v těžkých dnech československého národa a za kritiku Chamberlainovy politiky.⁷¹⁹ Deník informuje o sestavení první slovenské vlády, v jejímž čele stojí Josef Tiso.⁷²⁰ Vhazovat během návštěvy vůdce jakékoliv květiny a další předměty do jeho vozu je zakázáno, upozorňuje S.An.⁷²¹ Edvard Beneš je nyní ve své vile v Sezimově Ústí. Československo čekají nové prezidentské volby za 14 dní, píše S.An.⁷²² Deník vypočítává, jakou pomoc nabídne WHW sudetoněmeckým oblastem: 172 polních kuchyní, ošacení a obuv.⁷²³ Čeští zaměstnanci žateckého pivovaru odešli z firmy a také ze Žatce, byli nahrazeni sudetskými Němci, píše list.⁷²⁴

9.10., číslo 224

S.An. děkuje vůdci a wehrmachtu za osvobození milionů sudetských Němců a zdraví je pozdravem Sieg Heil a básní. Začalo obsazení Žatecka jednotkami wehrmachtu.⁷²⁵ Deník vypočítává všechny křivdy, které se německému obyvatelstvu za české nadvlády udály: upření práva na sebeurčení, pozemková reforma, která poškodila sudetské Němce, zavírání německých škol, krvácející sudetoněmecké hospodářství, vysoká nezaměstnanost německého obyvatelstva v Československu. Deník připomíná pětileté výročí vzniku sudetoněmeckého hnutí, které vyvrcholilo návratem do říše.⁷²⁶ Uveřejňuje také Hitlerův výnos, podle něhož se zavádí v sudetoněmeckých oblastech říšskoněmecké právo, oblast bude spravována pod vedením říšského komisaře Konrada Henleina, jenž bude podřízen přímo Adolfu Hitlerovi.⁷²⁷ Konrad Henlein se obrátil na sudetoněmecké obyvatelstvo s tím, jaké jsou nyní úkoly sudetských Němců v říši – jeho text zveřejňuje také S.An.⁷²⁸ List přináší seznam firem, které

⁷¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die Besetzungslinie festgesetzt*. Saazer Anzeiger, 8.10. 1938, č. 223, s. 1

⁷¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die ersten sudetendeutschen Soldaten*. Tamtéž

⁷¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Syrový dankt Duff Cooper*. Tamtéž, s. 2

⁷²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Slowakei in slowak. Verwaltung*. Tamtéž

⁷²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer im Gesichte verletzt*. Tamtéž, s. 3

⁷²² AUTOR NEUVEDEN. *Wer wird Beneschs Nachfolger?* Tamtéž

⁷²³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Neuerliche Ernennungen bei der Saazer Bezirksbehörde*. Tamtéž

⁷²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Daheim im Reich*. Saazer Anzeiger, 9.10. 1938, č. 224, s. 1

⁷²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Unser Leidensweg*. Tamtéž, s. 2

⁷²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein Kommissar für sudetendeutsche Gebiete*. Tamtéž, s. 3

⁷²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Fünf Jahre sudetendeutsche Bewegung*. Tamtéž

malý českého vlastníka a jež činnost po uzavření mnichovské dohody ukončily, nebo přemístily sídlo firmy do Prahy.⁷²⁹ S.An. cituje Severočeský deník napojený na list Hranicář, který vyzývá obyvatele Prahy, aby nyní pomohli českým uprchlíkům z pohraničí a poskytl jim ubytování a stravu.⁷³⁰ Podle S.An. byl 6. října 1938 postřelen mladý sudetský Němec příslušníkem československé armády, která se stahovala z oblasti Žatecka. Hoch byl převezen do žatecké nemocnice a je nyní v pořádku, informuje list.⁷³¹ List vyzývá všechny železničáře, aby se přihlásili do služby – po převzetí železnic na osvobozeném území bude potřeba kvalifikovaných síl.⁷³²

12.10., číslo 225

Noviny mají od tohoto dne pod hlavičkou dovětek, že jde o nacionálněsocialistický list. Staré chmelářské město Zatec zažilo obrovskou slávu, píše S.An., konečně se vstupem jednotek wehrmachtu dostalo pod hákový kříž. List podrobně popisuje nadšené vítání jednotek wehrmachtu již od časného rána. Jednotky uspořádal také přehlídku pod vedením generála von Schaala, a to na náměstí Adolfa Hitlera v Žatci, ze kterého, jak deník tvrdí, mizí všechny české cedule a nápisy. V katolickém kostele v Žatci se bude konat děkovná bohoslužba za osvobození sudetských Němců.⁷³³ Z pražského vězení budou podle S.An. v sobotu propuštěni vězňeni říšští Němci.⁷³⁴ Z ulic v Sudetech mizí české nápisy, píše list v popisku pod fotografií dokládající tento fakt.⁷³⁵ S.An. přináší seznam povolených cen za poštovní služby.⁷³⁶ Nezaměstnaní sudetští Němci mohou získat práci například v Rakousku, píše list.⁷³⁷ Deník uveřejňuje mapu, na níž je zanesen stav po zabrání všech čtyř pásem sudetoněmeckých oblastí, které jsou nyní součástí říše.⁷³⁸

13.10., číslo 226

S.An. informuje o tom, že Paul Rivet, francouzský spísovatel, vydal spis, v němž tvrdí, že nejdávna československá krize byla jen součástí obrovské tragédie, a tou byla Versailleská smlouva v roce 1918, která špatně uspořádala Evropu.⁷³⁹ List vyzývá sudetské Němce, aby nahlásili veškeré škody na zdraví či majetku napáchané během zářijové krize. Náprava škod

⁷²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Aus dem Handelsregister*. Saazer Anzeiger, 9.10. 1938, č. 224, s. 5

⁷³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Ein Appell der „Hranicář“*. Tamtéž, s. 7

⁷³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Von tschechischen Militär abgehossen*. Tamtéž, s. 9

⁷³² AUTOR NEUVEDEN. *Deutsche Eisenbahner Achtung*. Tamtéž

⁷³³ AUTOR NEUVEDEN. *Das Hakenkreuz über Saaz*. Saazer Anzeiger, 12.10. 1938, č. 225, s. 1

⁷³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titůku*. Tamtéž, s. 2

⁷³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Tamtéž*

⁷³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der neue Posttarif*. Tamtéž, s. 4

⁷³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titůku*. Tamtéž, s. 5

⁷³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die neuen Grenzen*. Tamtéž, s. 6

⁷³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Quelle allen Unheils*. Saazer Anzeiger, 13.10. 1938, č. 226, s. 1

bude požadována na Československu.⁷⁴⁰ Podle nařízení říšského ministra vnitra jsou od 7. října 1938 cestovní pasy Židů i v Sudetech neplatné, píše S.An.⁷⁴¹ Město Žatec děkuje vůdci za osvobození, text psaní S.AN. otiskuje.⁷⁴² Dále uveřejňuje fotografii s krátkým potiskem, že jde o generála von Bauritsche, který vedl jednotky, jež vstoupily do Žatce.⁷⁴³ Oslavy podle deníku neutichají nikde v osvobozených oblastech. S.An. tvrdí, že 4. října 1938 zastřelil český důstojník šestnáctiletého sudetoněmeckého chlapce při potyčce na odchodu československé armády ze Žatecka.⁷⁴⁴ Autor článku s názvem „Neexistuje žádný československý národ“ vysvětluje rozdíly mezi oběma národy – rozdíl není jen v řeči, ale především v charakteru. Slováci jsou podle autora na rozdíl od Čechu přímí a čestní. Oba národy jsou vlastně plně protikladů, které neukazují Čechy v příznivém světle, uzavírá autor.⁷⁴⁵ Fotografie zachycují „okamžiky osvobození Sudet“ – příjezd Hitlera, jásající davy, pomníky obětem bojů za svobodu během zářijové krize.⁷⁴⁶ List píše, že tvrzení československých státních představitelů na jednání o V. pásmu je přehnané a že 850 tisíc Čechů v postoupených oblastech je „pohádka“, kterou se snaží mezinárodní komisi ovlivnit ve svůj prospěch a k větším československým územním ziskům (stejný text jako v R.T. – poznámka č. 545)⁷⁴⁷

14.10., číslo 227

Po osvobození z československé nadvlády musí začít sudetoněmecké obyvatelstvo pracovat, aby oblasti vzkvétaly a mohly se plnohodnotně zapojit do říše.⁷⁴⁸ S.An. cituje český deník Národní listy, který podle S.An. varuje Židy, aby se v Československu příliš neangažovali a neroztahovali se, protože Češi „chtějí být vlastními pány ve svém domě“.⁷⁴⁹ Uveřejňuje úřední nařízení týkající se například maximálních povolených cen, označení židovských obchodů atd.⁷⁵⁰ List přináší fotografie, které zachycují vstup německých vojenských jednotek do Žatce.⁷⁵¹ Podle S.An. mohou sudetoněmecké oblasti přinést říši rozvinutý průmysl a řemesla.⁷⁵² List píše, že z československých vojenských služeb budou

⁷⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, meldet Schaden an!* Saazer Anzeiger, 13.10. 1938, č. 226, s. 1

⁷⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Reisepasse der Juden sind ungültig.* Tamtéž, s. 2

⁷⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Wir danken dem Führer.* Tamtéž, s. 3

⁷⁴³ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž

⁷⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechischer Offizier als Raubmörder.* Tamtéž, s. 4

⁷⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Es gibt keine tschecho-slowakische Nation.* Tamtéž

⁷⁴⁶ AUTORI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

⁷⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Das Märchen von den 850.000 Tschechen.* Tamtéž, s. 8

⁷⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Aufbauarbeit.* Saazer Anzeiger, 14.10. 1938, č. 227, s. 1

⁷⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Juden in der Tschechei.* Tamtéž

⁷⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Amtliche Kundmachungen.* Tamtéž, s. 2

⁷⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die große Truppenparade.* Tamtéž, s. 3

⁷⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Was bringen wir dem Reich?* Tamtéž, s. 5

propuštění všichni sudetští Němci.⁷⁵³ Vlajka s hákovým křížem je nyní symbolem, který bude používán i v Sudetech, informuje S.An.⁷⁵⁴

15.10., číslo 228

Mezinárodní komise stanovila, jaké další území bude spadat pod říši a bude obsazeno v rámci V. pásma, píše S.An.⁷⁵⁵ Velká Británie vydala tzv. Bílou knihu o vyjednávání s Prahou, z níž podle S.An. vyplývá, že mise lorda Runcimana sudetským Němcům velmi pomohla v boji za svobodu a právo na sebeurčení.⁷⁵⁶ V evangelickém kostele v Žatci se bude konat děkonná bohoslužba za osvobození sudetoněmeckých oblastí.⁷⁵⁷ V Žatci se bude vedením generála von Bauritsche konat vojenská přehlídka jednotek německého wehrmachtu.⁷⁵⁸ Fotografické snímky zachycují „okamžiky z osvobození wehrmachtem“ – Hitler při příjezdu do Sudet, lidé vítající německé vojenské pozemní jednotky a také odchod českých uprchlíků do českého vnitrozemí.⁷⁵⁹ Šéfredaktor deníku Prager Tagblatt Rudolf Thomas spáchal se svou ženou sebevraždu, a to z důvodů vývoje v Československu během posledních dnů a týdnů, píše. S.An.⁷⁶⁰ Československý ministr zahraničních věcí Chvalkovský je na návštěvě v Berlíně, kde bude jednat o vzájemné hospodářské spolupráci mezi Německem a Československem.⁷⁶¹ Wolfgang Richter byl jmenován do funkce šéfa Sudetoněmeckého svazu průmyslu, který se v brzké době začlení do DAF.⁷⁶²

16.10., číslo 229

Na základě rozhodnutí generálmaršála Göringa bude sudetoněmeckým nezaměstnaným velmi rychle poskytnuta pomoc, a to prostřednictvím nabídky práce v jiných částech říše⁷⁶³. V Sudetech bude co nevidět také v praxi zavedeno říšské právo, informuje S.An. Jeho zavádění bude mít na starosti Senát, jehož sídlo bude v Liberci. Brzo při něm bude zřízeno státní zastupitelství, uvedl to podle listu říšský ministr justice Dr. Gürtner.⁷⁶⁴ Říšský ministr školství navštívil Opavu, jeho návštěvu oslavili školáci ve všech školách v Sudetech, informuje list.⁷⁶⁵ S.An. přináší obsáhlý článek, podle kterého bylo město Žatec dlouho

⁷⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Saazer Anzeiger, 14.10. 1938, č. 227, s. 6

⁷⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Keine Volksabstimmungen*. Saazer Anzeiger, 15.10. 1938, č. 228, s. 1

⁷⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Runciman hat uns geholfen*. Tamtéž, s. 2

⁷⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁷⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Saaz erlebt die erste Truppenparade*. Tamtéž, s. 4

⁷⁵⁹ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 8

⁷⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 10

⁷⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Deutsch-tschechische Wirtschaftszusammenarbeit*. Tamtéž, s. 12

⁷⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutscher Hauptverband der Industrie – Pflichtverband*. Tamtéž

⁷⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutschen Arbeitslosen wird geholfen*. Saazer Anzeiger, 16.10. 1938, č. 229, s. 2

⁷⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Feierstunden der sudetendeutschen Schulen*. Tamtéž, s. 3

ovládáno Židy, kteří ožebračovali ostatní obyvatelstvo, zejména německé. Tomu je ale nyní konec, dodává list.⁷⁶⁶ Fotografie zachycuje české civilisty opouštějící Sudety. Podle deníku jde především o Čechy, kteří do sudetoněmeckých oblastí přišli po roce 1918, kdy byla zahájena „čechizační politika nového československého státu“. Na dalším snímku jsou zachyceny československé vojenské jednotky na odchodu z pohraničí.⁷⁶⁷ Hlavním městem nové sudetské župy bude Liberec, jak informuje S.An.⁷⁶⁸ List rozebírá situaci v Československu – hospodářská situace je špatná a politická situace velmi neurovná. V Praze se stále jedná o termínu nových prezidentských voleb, píše list.⁷⁶⁹ Deník také upozorňuje, jaké podniky lze podle nařízení generálmaršála Goringa označit za židovské: jsou to firmy, které patří Židům, ale také árijské podniky, kde je ve vedení Žid (například vedoucí obchodu). Platí to samozřejmě i pro sudetskou župu, dodává S.An.⁷⁷⁰ Deník přináší seznam „užitečných zkratk“, s nimiž se nyní budou setkávat také sudetští Němci.⁷⁷¹

18.10., číslo 230

Říšský komisař Konrad Henlein hovořil v Ústí nad Labem, kam se sjeli sudetští Němci z ústí, Lovosic, Litoměřic a Teplic, aby vyslechli jeho projev, v němž shrnul události minulých týdnů a dnů a poděkoval říši za osvobození.⁷⁷² S.An. otiskuje výzvu sudetoněmeckým starostům, aby co neorganizovaněji spolupracovali s říšskými organizacemi jako WHW a NSV a pomohli tak odstranit bídu a nouzi v Sudetech, které způsobila dvacetiletá správa Čechů v těchto oblastech.⁷⁷³ List vyzývá dobrovolníky, aby se přihlásili ke službě do wehrmachtu – německý národ potřebuje vojáky.⁷⁷⁴ Říšský ministr vnitra Frick cestuje po osvobozených oblastech a navštíví též Žatec.⁷⁷⁵ Wehrmacht děkuje prostřednictvím S.An. za srdečné přivítání v Žatci.⁷⁷⁶ List uvádí seznam členů SdP na Žatecku, kteří jsou kompetentní řešit záležitosti týkající se hlášení škod způsobených českým obyvatelstvem během záříjové krize a na odchodu ze Sudet.⁷⁷⁷ DAF chystá další akce pro sudetoněmecké nezaměstnané, budou představeny v listopadu, píše S.An.⁷⁷⁸ List se odvolává na zprávu listu Abwehr, podle něhož byli zjištěny dvě další oběti českého teroru, tentokrát ve Varnsdorfu –

⁷⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Saaz unter dem Joche des Judentums*. Saazer Anzeiger, 16.10. 1938, č. 229, s. 9

⁷⁶⁷ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 10

⁷⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 11

⁷⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁷⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Die Aufarbeit im Sudetengau*. Saazer Anzeiger, 18.10. 1938, č. 230, s. 2

⁷⁷³ WHW, NSV. *Sudetendeutsche Bürgermeister!* Tamtéž

⁷⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Freiwillige zur Wehrmacht!* Tamtéž, s. 3

⁷⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Minister Frich Im Sudetenland*. Tamtéž, s. 4

⁷⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Dank an die Saazer Bevölkerung*. Tamtéž

⁷⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Partei, Bezirksleitung Saaz*. Tamtéž

⁷⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Eine neue Aktion der DAF*. Tamtéž, s. 5

byli zavražděni dva mladí chlapci. Vrahem je podle Abwehru československý štábní kapitán, který se hrůzného činu dopustil na odchodu z postoupených území.⁷⁷⁹

19.10., číslo 231

S.An. uveřejňuje nařízení týkající se kuru říšské marky vůči koruně (12 feníků za jednu korunu) a také upozorňuje, že z oběhu budou do 31. října 1938 staženy československé bankovky a mince. Vyměnit si je obyvatelé mohou do 15. listopadu 1938, a to v kurzu výše uvedeném, píše list.⁷⁸⁰ Sudetská Ochranná policie (Schutzpolizei) hledá dobrovolníky z řad sudetoněmeckého obyvatelstva. List uveřejňuje podmínky, na jejichž základě se zájemci mohou hlásit.⁷⁸¹ Na fotografii jsou zachyceni Židé na odchodu z Mariánských Lázní.⁷⁸² Říšské orgány nařídily jistá opatření kvůli ochraně nyní zranitelného sudetoněmeckého hospodářství. Tato opatření se podle S.An. týkají například vývozu zboží ze Sudet.⁷⁸³

20.10., číslo 232

Říšský ministr vnitra Frick navštívil město Žatec a byl nadšeně přivítán jeho obyvateli.⁷⁸⁴ Vojenské jednotky, které obsazovaly Žatec a okolí nyní se vrátily do „staré“ říše poslaly starostovi města Rudolfu Schönfeldovi upřímný dík za „báječné přijetí jednotek ve městě“, píše S.An.⁷⁸⁵ List upozorňuje, že bylo vydáno nařízení, podle něhož nesmí členové SdP nosit označení NSDAP, SS či SA.⁷⁸⁶ Česká razítka jsou neplatná, informuje deník.⁷⁸⁷ S.An. informuje o dalším případě tragické smrti spáchané českou rukou – 24. září 1938 byl podle Reinchenberger Tagesbote zavražděn jediný syn čtyřiasedmdesátileté vdovy Walter Prediger.⁷⁸⁸ Reicharbeitsdienst (Říšská pracovní služba) je, jak píše S.An. organizací určenou německé mládeži, aby poznala alespoň jeden rok život pracujícího člověka, a pomohla tak budovat německou říši. Stále jsou přijímáni dobrovolníci a vítáni jsou také sudetoněmečtí mladí pracující.⁷⁸⁹ Československý ministr zahraničních věcí Chvalkovský jednal v Berlíně se svým protějškem Joachimem von Ribbentropem a byl přijat také vůdcem. Fotografie zachycuje Chvalkovského během návštěvy Berlína.⁷⁹⁰ Podle listu bude zahájena výstavba

⁷⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Furchtbares Schicksal zweier Jungturner*. Saazer Anzeiger, 18.10. 1938, č. 230, s. 7

⁷⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Einführung des Reichsmarkwahrung*. Saazer Anzeiger, 19.10. 1938, č. 231, s. 2

⁷⁸¹ SCHUTZPOLIZEI. *Bekanntmachung*. Tamtéž, s. 3

⁷⁸² AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 6

⁷⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Außerverlauf des Sudetenlandes unterkunden*. Tamtéž, s. 7

⁷⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Fr. Frick im Saaz*. Saazer Anzeiger, 20.10. 1938, č. 232, s. 1

⁷⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Dank an die Saazer Bevölkerung*. Tamtéž

⁷⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. *SdP-Mitglieder dürfen nicht NSDAP-Zeichen tragen*. Tamtéž, s. 2

⁷⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische Stempel ungültig*. Tamtéž

⁷⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Tragischer Tod eines Sudetendeutschen*. Tamtéž

⁷⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Was ist Reicharbeitsdienst?* Tamtéž, s. 4

⁷⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 6

železniční trati mezi Libercem a Chebem, která zaměstná mnoho sudetských Němců.⁷⁹¹ Sudetoněmecké školství bude podle rozhodnutí říšských orgánů vybudováno podle říšskoněmeckých vzorů a zkušeností a bude pevně spjato s nacionálním socialismem.⁷⁹² Nedaleko České Lípy byl několik dní před osvobozením Sudet zastřelen neznámým Čechem oblíbený místní lékař a člen SdP. V České Lípě byl také těžce zraněn August Hoffmann, který se dostal do střetu s odcházejícími československými vojáky. Na následky zranění zemřel v českolipské nemocnici, píše S.An.⁷⁹³

21.10., číslo 233

S.An. uvádí, že ve Velké Británii se diskutuje o tom, zda mnichovská dohoda byla zradou na Československu. List dává za pravdu názorům, že jednoznačně největším vykořisťovatelem ve střední Evropě jsou právě Češi a že utiskovali sudetoněmecké obyvatelstvo po 20 let.⁷⁹⁴ Pražské německé kliniky byly obsazeny českými profesory, informuje S.An.⁷⁹⁵ List upozorňuje, že wehrmacht pořádá nábor a že také sudetoněmečtí muži se mohou hlásit.⁷⁹⁶ Stejně tak do SA, o nichž uveřejňuje S.An. čánek, v němž vysvětluje, jaké jsou úkoly těchto oddílů a stručně vysvětluje organizační hierarchickou strukturu SA.⁷⁹⁷ Všechny spolky a organizace musí být úředně nahlášeny, upozorňuje list a informuje, jakým způsobem tak lze učinit (dotazník, přihláška, místo podání).⁷⁹⁸ NSV prokázala obrovské nasazení v osvobozených oblastech a poskytla sudetoněmeckému obyvatelstvu velkou pomoc, píše S.An.⁷⁹⁹ Snímky zachycují radost v Ústí nad Labem, když do města vstoupily jednotky wehrmachtu.⁸⁰⁰

22.10., číslo 234

V úvodníku list píše, že je nyní posláním sudetoněmeckého lidu, aby prokázal víru, věmost a odhodlání celé německé říši a německému národu jako celku.⁸⁰¹ Podle rozhodnutí vůdce převzal Konrad Henlein civilní správu nad sudetskou župou.⁸⁰² V Československu byl v souvislosti se zánikem komunistické strany zakázán komunistický tisk a skončil také

⁷⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Saazer Anzeiger, 20.10. 1938, č. 232, s. 8

⁷⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 7

⁷⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Neue Opfer des tschechischen Terrors*. Tamtéž, s. 9

⁷⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Prag der größte Rußnießer*. Saazer Anzeiger, 21.10. 1938, č. 233, s. 1

⁷⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Prager deutsche Klinikern*. Tamtéž, s. 2

⁷⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Freiwilligen-Meldung für die Wehrmacht*. Tamtéž, s. 3

⁷⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Solange die SA marschiert wird Deutschland leben*. Tamtéž

⁷⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Meldepflicht der Vereine und Organisationen*. Tamtéž, s. 4

⁷⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Großeinsatz der NSV für das Sudetenland*. Tamtéž

⁸⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 6

⁸⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. *Unsere Sendung*. Saazer Anzeiger, 22.10. 1938, č. 234, s. 1

⁸⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Ziwillverwaltung im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

„emigrantský plátek“ Prager Mittag, informuje S.An.⁸⁰³ Domů se konečně mohou vracet uprchlíci ze Sudet, kteří byli nuceni prchnout před pronásledováním ze strany československých úřadů v průběhu roku 1938, píše list.⁸⁰⁴ S.A.N. uveřejňuje text, jehož autorem je Karl Hannemann, spolupracovník Župního úřadu pro rasovou politiku v Mnichově. Podle autora článku je nauka o rasách základem nacionálněsocialistického světového názoru a také sudetští Němci by s ní měli blíže seznámit.⁸⁰⁵ List uveřejňuje některá úřední nařízení týkající se maximální povolené výše cen u potravin, ošacení, ale i dalších výrobků, dále nařízení týkající se dopravních předpisů.⁸⁰⁶ Snímky ukazují říšského ministra vnitra Dr. Fricka na jeho cestě po Chebsku.⁸⁰⁷ S.An. hlásí, že dovoz československé koruny do sudetské župy je přísně zakázán.⁸⁰⁸ Češi podle listu doposud přepadávají německé obce blízko nových hranic mezi Německem a Československem a vrací se pro svůj, jak list píše, „údjajný“ majetek, který zanechali v postoupených oblastech. Byly proto posíleny hlídky SA i SS v těchto obcích.⁸⁰⁹

23.10., číslo 235

Führer navštívil během své cesty po Rakousku také Český les, kde hovořil k sudetoněmeckému obyvatelstvu a zdůraznil, že nyní je německý národ větší a více hrdý než kdy dříve.⁸¹⁰ Obyvatelstvo sudetské župy bude v listopadu volit své zástupce do Reichstagu, informuje S.An.⁸¹¹ Československý ministerský předseda prohlásil v rozhovoru pro britský deník Daily Mail, jak jej cituje S.An., že novým cílem československé zahraniční politiky bude hledání porozumění se sousedy Československa, a to co nejdříve, jak jen to bude možné.⁸¹² V Československu a zejména v Praze vznikají nepokoje kvůli „nežádoucímu elementu“ – židovským uprchlíkům zejména ze Sudet a z Vídně. Podle S.An. podnikla pražská policie nedávno razii, při níž se snažila zkontrolovat na dva tisíce nežádoucích uprchlíků a za pomoci obvinění, že nemají povolení k pobytu některé vyhostila zpět.⁸¹³ List věnuje obsáhlý článek rozhodnutí Adolfa Hitlera stát se politikem, k čemuž došlo přesně před 20 lety. Podle S.An. vděčí sudetští Němci tomuto rozhodnutí za své osvobození.⁸¹⁴ List

⁸⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Prag verbietet kommunistische Partei*. Saazer Anzeiger, 22.10. 1938, č. 234, s. 2

⁸⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Flüchtlinge*. Tamtéž

⁸⁰⁵ HANNEMANN, Karl. *Die Rassenlehre*. Tamtéž, s. 8

⁸⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Ämtliche Bekanntmachungen*. Tamtéž, s. 9

⁸⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

⁸⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Verbot der Einfuhr tschecho-slowakischer Kronen*. Tamtéž, s. 11

⁸⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische Grenzüberfälle*. Tamtéž

⁸¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. „*Unser Volk ist Alles*.“ Saazer Anzeiger, 23.10. 1938, č. 235, s. 1

⁸¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetenland wahl im November in den Reichstag*. Tamtéž

⁸¹² AUTOR NEUVEDEN. „*Völlige Übereinstimmung mit den Nachbarn*.“ Tamtéž

⁸¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 8

⁸¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Vor 20 Jahren Politiker geworden*. Tamtéž, s. 9

parafrázuje projev říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse, který v Hamburku hovořil před 40 tisíci lidmi a prohlásil mimo jiné, že návrat 10 milionů Němců do německé vlasti by nebyl možný bez nacionálního socialismu.⁸¹⁵ S.An.informuje o schůzce Konrada Henleina s šéfem DAF Robertem Leyem, na níž se dohodli, že do DAF by v brzké době měly být začleněny všechny podniky vyvíjející činnost v sudetské župě.⁸¹⁶

25.10., číslo 236

Podle S.An. probíhají v Praze demonstrace proti Židům. Hlavním organizátorem je podle listu česká Národněsocialistická strana, kde jsou především mladí lidé, kteří by podle S.An. lépe řídili záležitosti Druhé republiky, na rozdíl od politiků nyní vládnoucích.⁸¹⁷ List vypočítává kompetence, která spadají pod říšského komisaře pro sudetskou župu Konrada Henleina.⁸¹⁸ V osvobozených sudetoněmeckých oblastech se nyní horečně pracuje na tom, aby byla odstraněna nezaměstnanost – tvrdí to popisek u fotografie pracovního úřadu, před nímž stojí fronta lidí.⁸¹⁹ List na základě statistik dokazuje, že sudetská župa, která je větší než Sasko a Durynsko dohromady, je velmi rozvinutá v oblasti průmyslu a řemesel, a bude proto pro říši v oblasti hospodářství přínosem.⁸²⁰ S.An. vyzývá sudetské Němce, aby poznali své vůdce a představuje jednoho z nich prostřednictvím fotografie a krátkého životopisu – Rudolfa Heße, vůdcova zástupce.⁸²¹

26.10., číslo 237

Poprvé od uzavření mnichovské dohody hovořil veřejně lord Halifax, britský ministr zahraničních věcí, píše S.An. Podle listu zasadil úder opozici, která jeho politiku nařkla ze zrady na Československu. Halifax tvrdí, že mnichovská dohoda zachránila světový mír.⁸²² Snímek zachycuje říšského ministra školství Rusta během návštěvy na jedné ze sudetoněmeckých škol.⁸²³ Sjednocení německého národa nebyl podle listu jen politickou konstrukcí, ale především krásnou myšlenkou, která se uskutečnila osvobozením sudetských Němců.⁸²⁴ Policie v sudetské župě bude nově organizována – bude rozdělena na pořádkovou (jejím šéfem bude generálmajor Pfeffer-Wildendenbruch) a na bezpečnostní (jejím šéfem byl jmenován SS-Oberführer Jost), informuje S.An.⁸²⁵ Londýnský biskup vyzývá k míru

⁸¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Goebbels in Hamburg*. Saazer Anzeiger, 23.10. 1938, č. 235, s. 10

⁸¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Arbeitsfront in den Sudeten*. Tamtéž

⁸¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Judenfeindliche Kundgebungen*. Saazer Anzeiger, 25.10. 1938, č. 236, s. 1

⁸¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskommissars jetzt obertse Behörde*. Tamtéž, s. 2

⁸¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 4

¹²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Zahlen uber das Sudetenland*. Tamtéž, s. 5

⁸²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, lernet eure Fuhrer kennen!* Tamtéž, s. 8

⁸²² AUTOR NEUVEDEN. *Munchen rettete den Frieden*. Saazer Anzeiger, 26.10. 1938, č. 237, s. 1

⁸²³ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 4

¹²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Triumph der Idee*. Tamtéž, s. 6

⁸²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Polizeiorganisation im Sudetenland*. Tamtéž, s. 7

s Německem, píše S.An. a připomíná, že tento muž žil v mládí v Německu a ví, jak moc poškodila smlouva z Versailles německý národ, který tudíž měl právoplatný nárok napravit škody způsobené touto smlouvou.⁸²⁶

27.10., číslo 238

S.An. cituje britský list Daily Express, který vyjadřuje souhlas se zahraniční politikou ministerského předsedy Chamberlaina.⁸²⁷ List představuje čtenářům další vůdce sjednocené německé říše: říšského ministra propagandy Josepha Goebbelse a říšského vůdce SS Heinricha Himmlera.⁸²⁸ Informuje dále, že při osvobozování sudetoněmeckého prostoru bylo nasazeno na 30 armádních divizí (stejný text jako v A.Z – pozn. č. 304 a v M.Z. – pozn. č. 414).⁸²⁹ Podle listu nastává nyní také čas, aby se vyřešila otázka německých kolonií, na než má říše historický nárok.⁸³⁰ S.An. vyzývá mladé sudetoněmecké muže a ženy ke sňatku, protože jak list připomíná, rodina a děti také tvoří základ nacionálněsocialistického Německa, které sudetské Němce opět přivítalo ve své náruči.⁸³¹ Rok 1938 byl zvolen jako rok německého spojení, a proto by také sudetští Němci měli šetřit a myslet na budoucnost.⁸³² Sudetoněmečtí vysokoškoláci se mají podle S.An. obracet na říšský komisariát (odbor školství), kde mohou předložit žádost, že chtějí dostudovat jinde než v Praze.⁸³³

28.10., číslo 239

Na demarkační linii na Moravě dochází ke střetům mezi československými četníky, kteří ohrožují majetek německých obyvatel, píše S.An.⁸³⁴ List představuje dalšího vůdce říše – spolupracovníka fűhrera generálmaršála Hermanna Goringa.⁸³⁵

29.10., číslo 240

List cituje z projevu portugalského premiéra, který měl podle S.An. prohlásit, že německý národ nemohl věčně rezignovat na svůj osud a že mnichovská dohoda je důkazem toho, že vzal věci pevně do svých rukou (stejný text jako v M.Z.- viz pozn. č. 435).⁸³⁶ S.An. píše, že československý ministerský předseda Syrový měl rozhlasový projev, v němž vyzval

⁸²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Frieden mit Deutschland*. Saazer Anzeiger, 26.10. 1938, č. 237, s. 9

⁸²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *England will Verständigung mit uns*. Saazer Anzeiger, 27.10. 1938, č. 238, s. 1

⁸²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Mitarbeiter des Führers*. Tamtéž, s. 2

⁸²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *30 Divisionen waren im Sudetenraum eingesetzt*. Tamtéž

⁸³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Kolonie für Großdeutschland*. Tamtéž, s. 4

⁸³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, heiratet!* Tamtéž

¹³² AUTOR NEUVEDEN. *Aufruf zum deutschen Spartag 1938*. Tamtéž

⁸³³ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Hochschuler*. Tamtéž, s. 5

⁸³⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechischer Terror*. Saazer Anzeiger, 28.10. 1938, č. 239, s. 2

⁸³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Mitredbieter des Führers*. Tamtéž

⁸³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *„Deutschland konnte nicht ewig resignieren.“* Saazer Anzeiger, 29.10. 1938, č. 240, s. 1

28. října 1938 národ, aby se neohlížel, nemluvil a raději pracoval.⁸³⁷ Kromě rozvinutého průmyslu může sudetská župa nabídnout krásná místa k odpočinku – jsou to především lázeňská města, píše S.An.⁸³⁸ Říšský komisař pro narovnání cen vydal nařízení, aby byly ceny v sudetské župě vyrovnány s cenami ve „staré“ říši.⁸³⁹ Žid nesmí být podle nařízení říšského ministra vnitra poručníkem německého dítěte. To platí i pro sudetskou župu, píše list.⁸⁴⁰

30.10., číslo 241

List představuje dalšího ze spolupracovníků Adolfa Hitlera – Konstantina Hierla, který pracuje pro DAF a je jedním z nejpopulárnějších mužů říše.⁸⁴¹ S.An. informuje, že československá vláda rozhodla o bezcelním dovozu zboží ze sudetské župy do Československa, a to do konce roku 1938. V sudetské župě ovšem platí říšskoněmecké zákony, a proto je clo zavedeno pro všechno dovážené zboží.⁸⁴² S.An. se ohlíží nad roli tisku a německého rozhlasu během záříjové krize. Podle autora článku je konec časům, kdy československé úřady zabavovaly a cenzurovaly sudetoněmecké listy. Nyní může podle něj tisk vyjadřovat svobodně názory a reprezentovat zájmy německého národa, což je také jeho nejvlastnější zájem – sloužit národu, wehrmachtu a německému hospodářství.⁸⁴³ Město Žatec se může pochlubit rozvinutým pivovarnictvím, píše S.An. – vypěstuje nejvíce chmelu v sudetské župě.⁸⁴⁴

Shrnutí:

Saazer Anzeiger reflektoval témata související s mnichovskou dohodou velmi často. Deník oslavným způsobem líčil vstup německých vojenských jednotek na postoupená území, stejně tak jako návštěvy nacistických pohlavářů. Obyvatelstvo v podání listu vždy vítalo wehrmacht, Adolfa Hitlera a další představitele nacionálněsocialistického režimu více než nadšeně. Incidenty popisoval jako násilnosti a výtžnosti ze strany československé armády, četníků, někdy také civilního obyvatelstva. Deník Saazer Anzeiger informoval o správních změnách v postoupených oblastech, o zákonech a nařízeních, která vešla v platnost, o vedoucích úřednících jmenovaných do funkcí ve správě nové župy. Vzhledem k tomu, že Saazer Anzeiger měl ekonomickou přílohu, mnoho témat se týkalo hospodářství v říši a hospodářských opatření a plánů v sudetské župě, včetně pomoci obyvatelstvu. Deník se

⁸³⁷ AUTOR NEUVEDEN. „Nicht reden, sondern arbeiten.“ Saazer Anzeiger, 29.10. 1938, č. 240, s. 2

⁸³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetenland – Baderland*. Tamtéž, s. 6

⁸³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Preisangleichung im Sudetengau*. Tamtéž, s. 7

⁸⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Jude kann nicht Vormund sein*. Tamtéž, s. 9

⁸⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Mitarbeiter des Fuhrers*. Saazer Anzeiger, 30.10. 1938, č. 241, s. 3

⁸⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Prag: Sudetenwaren zollfrei*. Tamtéž, s. 5

⁸⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Jetzt können wir ja reden!* Tamtéž, s. 7

⁸⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Hopfenwirtschaft*. Tamtéž, s. 10

zabýval také vývojem v Československu – zejména politickou situací. V Saazer Anzeiger se v průběhu října 1938 objevily mnohokrát útoky na Židy. Celkově deník mnichovskou dohody a události na ni navazující vítal jako splnění snu sudetských Němců. Nebyla zaznamenána jakákoliv negativní událost spojeá s nastalou situací, deník otiskoval jen výhradně pochvalné texty. List nevycházel od 24. září do 4. října 1938 – zdůvodnil to problémy s československými úřady. Další pauza ve vydávání nastala 10. a 11. října 1938. Poté měl Saazer Anzeiger v záhlaví informaci, že jde o nacionálněsocialistický deník.

TEPLITZ-SCHÖNAUER ANZEIGER

30.9., číslo 230

Teplitz-Schönauer Anzeiger (dále jen T.S.A.) informuje o závěrech jednání čtyř mocností v Mnichově, popisuje výsledky jednání a dodává, že komuniké s výsledky konference v Mnichově bylo zasláno československé vládě. List informuje o tom, že francouzská a britská strana tvrdí, že řešení sudetoněmecké otázky tak, jak jej nalezla konference, nazančoval v nótě zaslané francouzské vládě již 21. září československá vláda. Ta toto nyní popírá, píše T.S.A.⁸⁴⁵

1.10., číslo 231

Československá vláda přijala dnes ve 12:00 podmínky mnichovské dohody, píše list. Odvolává se na výsledky jednání vlády a prezidenta na Pražském hradě. Ministerský předseda gen. Syrový vysvětlil důvody přijetí dohody zodpovědností za životy obyvatel československého státu.⁸⁴⁶ Byl vydán rozkaz vrchního velení československé armády, nařizující odchod z postoupených oblastí. T.S.A. tento rozkaz uveřejňuje. V tomto rozkazu gen. Krejčí vysvětluje, že Československo muselo pod tlakem ustoupit, ale že národ je hrdý na svou armádu, nyní nastává čas, aby se československý národ semkl ještě více dohromady a mohl hrdě nést úděl, který mu Evropa přidělila.⁸⁴⁷ Jednotky wehrmachtu začínají obsazovat Sudety, píše list. Nejprve vkročí do jižních Čech.⁸⁴⁸ T.S.A. přináší také společné vyjádření Hitlera a Chamberlaina, podle nichž je mnichovská dohoda vyjádřením přání Německa a Velké Británie již nikdy proti sobě neválčit. Dohoda podle nich představuje základ pro další

⁸⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Der Weltfrieden gesichert?* Teplitz-Schönauer Anzeiger, 30.9. 1938, č. 230, s. 1

⁸⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Der Viererentscheid angenommen.* Teplitz-Schonauer Anzeiger, 1.10. 1938, č. 231, s.

1

⁸⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Der Armeebefehl des Oberkommandieren.* Tamtéž

⁸⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die besetzung hat begonnen.* Tamtéž

rozvoj dobrých vztahů mezi oběma zeměmi.⁸⁴⁹ T.S.A. uveřejňuje obsah mnichovské dohody. Dnes se schází poprvé mezinárodní komise, která bude dohlížet na převzetí správy sudetoněmeckých oblastí.⁸⁵⁰ Co se Teplíc-Šanova týče, ze zprávy Československé tiskové kanceláře se lze dozvědět, že také severozápadní Čechy patří k postoupeným oblastem, není ovšem zcela jasné, zda se to týká města Teplice, píše T.S.A.⁸⁵¹ II. zóna bude obsazena v průběhu 2. a 3. října 1938.⁸⁵² Mussolini odcestoval včera zvláštním vlakem zpět do Itálie, píše T.S.A. S Adolfem Hitlerem se velmi srdečně rozloučili a nakonec se pozdravili římským pozdravem.⁸⁵³ List se odvolává na zprávu agentury Havas, že Francie si oddechla poté, co se dozvěděla, že bylo nalezeno řešení v otázce sudetoněmeckého problému.⁸⁵⁴ T.S.A. popisuje „legrační příhodu“ během dlouhého rozhovoru mezi Hitlerem a Chamberlainem, který se musel vzdát kvůli nečekanému telefonátu z Londýna – jeho dceři se narodilo dítě, Chamberlain se stal dědečkem.⁸⁵⁵ T.S.A. informuje o tom, že československé úřady vyzývají obyvatelstvo, aby co nejméně telefonovalo – hovory příliš přetěžují síť, které je potřeba pro řešení aktuálních záležitostí domácí i zahraniční politiky.⁸⁵⁶ Československé ministerstvo obchodu vyzývá podle deníku všechny obchodníky v Československu, aby nezavírali své obchody, a neoslabovali tak československé hospodářství.⁸⁵⁷ V Turnově se oběsila v pátek 30. září 1982 osmdesátiletá Božena Hájková, píše T.S.A. Důvody tohoto úmrtí nejsou známy, je ovšem možné, že se k tomuto činu odhodlala po napínavých událostech posledních dnů.⁸⁵⁸

2.10., číslo 232

Československá vláda stojí nyní před těžkými úkoly, píše T.S.A. Kvůli událostem minulých dní byla jmenována ministerská rada.⁸⁵⁹ List zveřejňuje policejní zprávu: Teplice-Šanov není začleněno do území, do kterého vkročí jednotky německého wehrmachtu, obyvatelé mají zachovávat klid, události se ještě mohou vyvinout jinak.⁸⁶⁰ T.S.A. popisuje nadšené přivítání jednotek wehrmachtu na Chebsku. Vrchní velení wehrmachtu dává na vědomost, že jednotky wehrmachtu překročily bývalé hranice mezi Německem a Československem, začalo tak zabezpečení I. pásma. T.S.A. popisuje nadšené přivítání

⁸⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Gemeinsame Erklärung Hitler-Chamberlain*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 1.10. 1938, č. 231, s. 1

⁸⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Das Munchener Kommuniquée*. Tamtéž

⁸⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Munchener Beschlüsse und Teplitz-Schönau*. Tamtéž, s. 2

⁸⁵² ČTK. *Der voraussichtliche Besetzungsvorgang*. Tamtéž

⁸⁵³ ČTK. *Aus- und Nachklag von München*. Tamtéž

⁸⁵⁴ HAVAS. *Freude in Paris*. Tamtéž

⁸⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Anekdote am Rande der großen Geschehnisse*. Tamtéž

⁸⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Telephoniert kurz!* Tamtéž, s. 3

⁸⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁸⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁸⁵⁹ ČTK. *Die Regierung vor schweren Aufgaben*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 2.10. 1938, č. 232, s. 1

⁸⁶⁰ POLIZEIAMT TEPLITZ-SCHONAU. *Amtliche Verlautbarung*. Tamtéž

jednotek wehrmachtu na Chebsku.⁸⁶¹ List informuje, že jednotky SFS zůstávají prozatím ve „staré“ říši, domů se vrátí až po rozhodnutí velení SFS v Bayreuthu.⁸⁶² Podle nařízení československé Národní banky je zakázáno vyvýžet československou měnu za hranice, zejména převádět peníze na zahraniční konta, píše T.S.A.⁸⁶³ Nedávno zadržený sudetoněmecký poslanec nebyl zatčen, ale pouze internován, cituje T.S.A. Národní listy. Tímto označením chce česká strana předejít problémům s Německem, píše Národní listy.⁸⁶⁴ Konrad Henlein byl Adolfem Hitlerem jmenován říšským komisařem pro sudetoněmecké oblasti, píše T.S.A.⁸⁶⁵

3.10., číslo 233

List informuje o vyjednáváních mezi Československem a Maďarskem o vyřešení maďarských územních požadavků. Podle T.S.A. se československá stran bude snažit o co nejrychlejší řešení této otázky, protože mezinárodní komise podmínila garanci nových hranic mezi Německem a Československem právě vyřešením problematiky menšin v Československu.⁸⁶⁶ List píše také o polských územních požadavcích a informuje o polském obsazení Těšína.⁸⁶⁷ Německý wehrmacht vstoupil do Aše, píše deník. Do tohoto města přijel včera také Konrad Henlein, dodává. T.S.A.⁸⁶⁸ dále píše, že obsazení sudetoněmeckých oblastí se zatím obešlo bez jakýchkoliv incidentů a třenic.⁸⁶⁹ List cituje z rozhovoru maršála Göringa pro britský list Daily Mail, v němž vyjádřil uspokojení nad tím, jak se vyřešil sudetoněmecký problém a že nyní vidí otevřenou cestu pro lepší vztahy s Československem.⁸⁷⁰ Francouzský tisk vyjadřuje vděk za zachování míru, píše T.S.A. Například Petit Parisien uspořádal petici francouzských matek a dětí, které děkují Daladierovi za zachování míru.⁸⁷¹ List oznamuje, že je přeci jen pravděpodobné, že také Teplice a okolí bude zařazeno do IV. zóny, která by měla být obsazena mezi 7. a 10. říjnem 1938, a že tedy vojska wehrmachtu vstoupí i sem. V této zprávě se objevují bílá místa (zřejmě zásahy po cenzuře). Zatím ať zachová německé obyvatelstvo klid, vyzývá list⁸⁷² T.S.A. se odvolává na zahraniční tisk, který analyzuje situaci v novém Československu a vypočítává, o co všechno přijde Československo ztrátou

⁸⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Im befreiten Sudetenland*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 2.10. 1938, č. 232, s. 1

⁸⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Freikorps bleibt voläufig im Reich*. Tamtéž

⁸⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Gutschriften auf Ausländerkonten*. Tamtéž, s. 2

⁸⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Nicht „verhaftet“ sondern „interniert“*. Tamtéž

⁸⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Konrad Henlein Kommissar des Sudetengebietes*. Tamtéž

⁸⁶⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Die Regelung der Ungarn-Frage*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 3.10. 1938, č. 233, s.

1

⁸⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Teschen von Polen besetzt*. Tamtéž

⁸⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Besetzung des Ascher Gebietes*. Tamtéž

⁸⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Besetzung sudetendeutscher Gebiete Reibungslos*. Tamtéž

⁸⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Göring uber die Tschechoslowakei*. Tamtéž, s. 2

⁸⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Friedenstimmung in Paris*. Tamtéž

⁸⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Ruhig Blut!* Tamtéž

sudetoneckého území: dvě vysoké technické školy, 65 titulů denního tisku a 180 dalších periodik, čtyři divadla, 78 gymnázií 200 učilišť, 4 tisíce knihoven. Poznamenáno bude také československé hospodářství, země přijde o textilní a papírenský průmysl, uzavírá T.S.A.⁸⁷³ List píše, že československý tisk upozorňuje, že na československém území zůstane mnoho tisíc Němců. Československé úřady je podle T.S.A. ujišťují, že v Československu nebude nikdo pronásledován kvůli své národnosti a že všichni chtějí žít v míru a v pokoji.⁸⁷⁴ Nově nezaměstnaní lidé přechající z postoupeného československého pohraničí dostanou od československého státu pomoc ve formě potravin, píše T.S.A.⁸⁷⁵

4.10., číslo 234

T.S.A. píše, že říšský kancléř Adolf Hitler přijel do Aše, kde byl nadšeně přivítán obyvatelstvem.⁸⁷⁶ Stejně vřele přivítalo obyvatelstvo také jednotky wehrmachtu, které vstoupily do města. Německý wehrmacht také vstupuje do druhé zóny, dodává list.⁸⁷⁷ Britský premiér Chamberlain vystoupil před britskou Dolní komorou parlamentu s projevem, v němž prohlásil, že mnichovská dohoda odvrátila katastrofu a že jej utvrdila v názoru, že existují styčné body mezi demokratickými a totalitními státy.⁸⁷⁸ Lord admirality Duff Cooper vystoupil před Chamberlainem s kritikou britské zahraniční politiky a prohlásil, že je bláhové myslet si, že takové ústupky jako obětování Československa mohou Německu zabránit ve snaze ovládnout Evropu. Podle něj je to stejně neprozíravé jako když se v roce 1914 nikdo nezastal Srbska, Belgie a pak stejně propukl celosvětový konflikt.⁸⁷⁹ List píše, že se mnichovskou konferencí započala nová epocha evropské historie, která položí základy trvalému míru. Rekapituluje události předcházející uzavření mnichovské dohody (politická jednání) a popisuje, jak vypadali čtyři muži, kteří dohodu podepsali.⁸⁸⁰ T.S.A. píše, že doufá, že čtenáři budou mít pochopení v nynější těžké situaci listu, který kvůli cenzuře nemůže plně vyjádřit své názory a stanoviska k nastalé situaci a může uveřejňovat pouze oficiální informace a zprávy. Dodává, že až se vše dostane do normálních kolejí, bude T.S.A. opět vycházet jako ranní list a funkci odpoledního deníku bude plnit Der Abend.⁸⁸¹

⁸⁷³ AUTOR NEUVEDEN. *Die Folgen*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 3.10. 1938, č. 233, s. 2

⁸⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die Deutschen, die tschechoslowakische Staatsbürger bleiben*. Tamtéž, s. 3

⁸⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁸⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskanzler Hitler im Egerland*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 4.10. 1938, č. 234, s.

1

⁸⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Der Einmarsch in die zweite und dritte Zone*. Tamtéž

⁸⁷⁸ REUTER. *Eine Katastrophe wurde abgewendet*. Tamtéž

⁸⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Duff Cooper will abseits stehen*. Tamtéž

⁸⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Mit Deutschland am grünen Tisch*. Tamtéž, s. 3

⁸⁸¹ REDAKTION UND VERWALTUNG. *An unsere Leser!* Tamtéž, s. 5

5.10., číslo 235

Francouzský premiér Daladier prohlásil podle T.S.A., že nebylo jiného východiska než mnichovská dohoda.⁸⁸² Podle listu se všichni francouzští poslanci (kromě 73 komunistů a dvou dalších) shodli na tom, že by podpořili stvrzení dobrých francousko – německých vztahů smluvně.⁸⁸³ Deník popisuje, že říšský kancléř Adolf Hitler byl nadšeně přivítán také v Karlových Varech.⁸⁸⁴ T.S.A. píše, že československý prezident přijal demisi vlády a pověřil sestavením nového kabinetu opět gen. Syrového.⁸⁸⁵ Podle zprávy ČTK byli dva důstojníci, kteří mají na starosti jednání s wehrmachtem, ostřelováni na cestě do Chebu skupinou asi zhruba 50 mužů. Poté, co ujeli, jim byl pro jistotu přidělen doprovod německých vojenských jednotek.⁸⁸⁶ List informuje, že v Praze zavládl po nedávných událostech smutek.⁸⁸⁷ Rozhlasové přijímače, které byly zabaveny během mobilizace, budou obyvatelům co nejdříve vráceny, píše T.S.A. na základě oznámení úřadu starosty.⁸⁸⁸ Ulice Teplic jsou podle deníku vylidněné a velmi klidné, a to v očekávání blížících se událostí, píše deník.⁸⁸⁹

6.10., číslo 236

Československý prezident Beneš abdikoval, oznamuje T.S.A. a uveřejňuje projev gen. Syrového i Benešovo vysvětlení svého kroku.⁸⁹⁰ Gen. Syrový vyzval obyvatele Československa, jak píše T.S.A., aby zachovali disciplínu a klid jako během posledních těžkých dnů a soustředili se na vybudování nového Československa.⁸⁹¹ List informuje, že fihrer v berlínském Sportovním paláci slavnostně otevřel WHW pro rok 1938/1939 a přislíbil velkou pomoc sudetským Němcům.⁸⁹² Podle zprávy ČTK probíhá obsazení postoupených oblastí bezproblémově a výměna československé armády a německého wehrmachtu je příkladná.⁸⁹³ List informuje o opci, která probíhá na základě mnichovské dohody od 1. října 1938.⁸⁹⁴

⁸⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Es gab nur einen Ausweg*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 5.10. 1938, č. 235, s. 1

⁸⁸³ AUTOR NEUVEDEN. *Frankreich wünscht ein Abkommen mit Deutschland*. Tamtéž

⁸⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskanzler Hitler in Karlsbad*. Tamtéž

⁸⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Umbildung der Prager Regierung*. Tamtéž

⁸⁸⁶ ČTK. *Tschechische Verbindungsoffiziere entwaffnet*. Tamtéž

⁸⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Und in Prag...?* Tamtéž

⁸⁸⁸ BÜRGERMEISTERAMT. *Amtliche Kundmachung des Bürgermeisteramtes*. Tamtéž, s. 3

⁸⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Straße wartet*. Tamtéž, s. 4

⁸⁹⁰ ČTK. *President dr. Benesch zurückgetreten*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 6.10. 1938, č. 236, s. 1

⁸⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Syrový verkündet Umbau der Tschechoslowakei*. Tamtéž

⁸⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer erögnet Das Winterhilfswerk 1938 – 1939*. Tamtéž

⁸⁹³ ČTK. *Die Besetzung verläuft weiter reibungslos*. Tamtéž, s. 2

⁸⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulkou*. Tamtéž, s. 4

7.10., číslo 237

Führer přijíždí potřeťi do Sudet, v Rumburku ho nadšeně vítaly statisíce obyvatel, píše T.S.A.⁸⁹⁵ Mezinárodní komise se včera usnesla, kudy povede hranice po obsazení V. pásma, oznamuje list a popisuje, jakých měst se toto rozhodnutí dotkne (jakému státu budou přináležet). Tato zóna bude obsazena do 10. října 1938, dodává.⁸⁹⁶ Edvard Beneš odcestoval na své venkovské sídlo do Sezimova Ústí, píše T.S.A.⁸⁹⁷ SdP má podle deníku v Sudetech výsosťné postavení a nyní se rozhoduje, kde bude centrála strany. Její členové budou zřejmě postupně zapojeni do NSDAP.⁸⁹⁸ Před vstupem vojsk wehrmachtu do Teplic-Šanova musíme naše domy vyzdobit, píše T.S.A.⁸⁹⁹ List informuje, jaký je kurz koruny vůči německé marce (10:1).⁹⁰⁰

8.10., číslo 238

Na první straně je fotografie Adolfa Hitlera a pod ní báseň nabádající čtenáře k trpělivosti, protože se pomalu blíží doba, kdy všichni Němci budou v jendom státě.⁹⁰¹ T.S.A. informuje o cestě fuhrera po „osvobozeném“ Slezsku, kde byl s obrovským jásotem přivítán vším německým obyvatelstvem.⁹⁰² List vzpomíná, že před osmi dny byli všichni sudetští Němci napjatí, jak dopadne jejich věc, nyní jsou všichni napjati radostně a očekávají příchod německého wehrmachtu, taktěž obyvatelé Teplic-Šanova, píše T.S.A. V textu jsou bílá místa (zřejmě po zásahu cenzury).⁹⁰³ Deník upozorňuje čtenáře, že nazířítí (tj. v neděli) T.S.A. nevyjde, protože redakce bude přítomna příchodu jednotek wehrmachtu do města a podrobně bude o všem informovat v ponděli.⁹⁰⁴ Slovensko bude mít svou vlastní vládu, píší noviny.⁹⁰⁵ Československo si bude moci výměnou za politické vězně (sudetské Němce) odvézt s obsazených území veškerý vojenský materiál, píše T.S.A.⁹⁰⁶ Poštu v Teplicích-Šanově převzal včera německý personál.⁹⁰⁷ Deník oznamuje, že Říšské dráhy přijímají přihlášky uchazečů o práci na železnicích (do věku 60 let), a to nejpozději do odpoledne 9. října

⁸⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Des Führers dritte Sudetenlandfahrt*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 7.10. 1938, č. 237, s. 1

⁸⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Zone IV vor der Besetzung*. Tamtéž

⁸⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Benesch auf seinem Landsitz*. Tamtéž, s. 2

⁸⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *SdP wird Hoheitstrager in besetzten Gebiet*. Tamtéž

⁸⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Wir schmucken unsere Stadt*. Tamtéž

⁹⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Um die Umrechnung Kč in Mark*. Tamtéž

⁹⁰¹ MEYER, Ferdinand. *Bez názvu*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 8.10. 1938, č. 238, s. 1

⁹⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Die Fahrt des Führers durch Slesien*. Tamtéž

⁹⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *In großer Erwartung*. Tamtéž.

⁹⁰⁴ REDAKTION. *An unsere Leser!* Tamtéž, s. 2

⁹⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Eine eigene slowakische Regierung*. Tamtéž

⁹⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Austausch der politischen Gefangenen*. Tamtéž, s. 6

⁹⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

1938.⁹⁰⁸ Deník připomíná, že vhadzovat květiny a jiné předměty do vozu Adolfa Hitlera projíždějícího Sudetami je zakázáno.⁹⁰⁹

10.10., číslo 239

Na první straně je Hitlerova podobizna a pod ní text, v němž T.S.A. píše, že sen se stal skutečností - Sudety jsou nyní německé a svobodné a že vděk za takovou neuvěřitelnou radost patří tvůrci velkého Německa, milovanému vůdci Adolfu Hitlerovi.⁹¹⁰ Další děkované texty, v nichž se rekapituluje 20 let sudetských Němců v československém státě i události roku 1938 následují uvnitř čísla.⁹¹¹ Za to, že byli sudetští Němci svedeni do jedné říše se svými německými bratry, vděčí podle T.S.A. také krvavým obětem boje sudetských Němců za svobodu, jejich číslo je vysoké, padli za obět' českým násilnostem.⁹¹² Deník přináší fotografii Konrada Henleina, který byl jmenován do funkce SS – Gruppenfuhrera.⁹¹³ List popisuje příchod wehrmachtu do starého lázeňského města Teplice.⁹¹⁴ Generálporučík Schwandner, který velí jednotkám wehrmachtu v Teplicích děkuje prostřednictvím T.S.A. za srdečné uvítání ve městě.⁹¹⁵ Fotografie ukazují vstup německých vojsk do Teplic, kde byli vojáci na náměstí přivítáni starostou města Czermakem. Další snímek zachycuje obyvatele města se zvednutými pravicemi při zpěvu písně Deutschland, Deutschland über alles.⁹¹⁶ Adolf Hitler pronesl v Sársku projev, v němž přivítal další německé bratry v říši a zdůraznil, že německý národ musí být připraven k míru, ale zároveň musí být schopen se chopit zbraně, hrozila-li by národu újma.⁹¹⁷ T.S.A. popisuje návštěvu maršála Göringa v Karlových Varech a v Chebu.⁹¹⁸ Hlavním městem nové sudetské župy bude Liberec, píše list.⁹¹⁹ Hlavní náměstí v Teplicích se přejmenuje na Náměstí Adolfa Hitlera, oznamuje T.S.A.⁹²⁰ Říšský komisař Konrad Henlein odvolal SFS.⁹²¹ List otiskuje kresbu uhlím od sudetoněmeckého akademického malíře Aloise Hüblera. Kresba s názvem Osвобоzení zachycuje dva sudetské Němce vítající se s vojákem wehrmachtu. V pozadí výjevu se rýsuje hákový kříž.⁹²² T.S.A. ještě jednou vysvětluje

⁹⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 8.10. 1938, č. 238, s. 6

⁹⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Keine Blumen in den Wagen des Führers werfen!* Tamtéž

⁹¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Deutsch und frei ist unser Sudetenland*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 10.10. 1938, č. 239, s. 1

⁹¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Tag der Erlösung – Tag der Freiheit*. Tamtéž, s. 2

⁹¹² AUTOR NEUVEDEN. *Unser Dankeschuld*. Tamtéž

⁹¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Wie es zur Schicksalwende kam*. Tamtéž, s. 3

⁹¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die alte Badestadt – befreit*. Tamtéž, s. 4

⁹¹⁵ WEHRMACHT. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁹¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 6

⁹¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Der Fuhrer im Saarland*. Tamtéž, s. 7

⁹¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Göring in Eger und Karlsbad*. Tamtéž, s. 8

⁹¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Reichenberg – Hauptstadt des „Sudetengaus“*. Tamtéž

⁹²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die Freudenkundgebung am gestrigen Abend*. Tamtéž

⁹²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Das Freikorps von Henlein abgelöst*. Tamtéž

⁹²² HÜBLER, Alois. *Befreiung*. Tamtéž

čtenářům, že nemohl kvůli boji s cenzorem plně vyjadřovat své mínění v posledních měsících, týdnech a dnech. „Cenzor mnohdy seškrtal celé hotové strany na poslední chvíli, a proto se někdy čtenáři setkávali s bílými místy.“ T.S.A. se za to omlouvá, ale zdůrazňuje, že na tom nenese žádnou zodpovědnost. Nyní můžeme mluvit a psát, co chceme, zcela svobodně, uzavírá.⁹²³ V Jizerských horách zapálili Češi 300 let starou Luční boudu, a to krátce před příchodem wehrmachtu do oblasti, ale protože se jim ji nepodařilo úspěšně spálit, alespoň ji celou poškodili, píše deník.⁹²⁴ Brzy se budou moci domů vrátit sudetoněmečtí uprchlíci, kteří utekli do „staré“ říše před pronásledováním ze strany československých úřadů.⁹²⁵ T.S.A. vyzývá všechny obyvatele, aby nahlásili škody na zdraví a majetku, které jim způsobili Češi. Na Československu bude žádána náprava.⁹²⁶ Městská rada se prostřednictvím listu obrací na školy v Teplicích a žádá je, aby přerušily na týden výuku od 10. října 1938 – jednak tak bude poskytnuto ubytování vojákům wehrmachtu, navíc se budou moci školáci účastnit oslav na počest připojení Sudet k říši. Bylo by také dobré, aby byly školy vyzdobeny.⁹²⁷

11.10., číslo 240

Obsazení Sudet bylo podle plánu dokončeno, píše T.S.A., po dvacetiletém útlaku jsme znovu svobodní.⁹²⁸ Ze služeb československé armády byli propuštěni všichni sudetští Němci, píše to T.S.A. s odvoláním na ČTK.⁹²⁹ Mezi Československem a Velkou Británií probíhají jednání o finanční půjčce Československu na podporu rozvoje hospodářství, které mnohé ztratilo postoupením sudetoněmeckých oblastí, informuje deník.⁹³⁰ List píše, že s vědomím bývalého prezidenta Beneše byly zřizovány internační pracovní tábory pro sudetské Němce, kteří se snažili vybojovat pro německé obyvatelstvo lepší podmínky a právo na sebeurčení. Teprve nyní ovšem je omožné o takových věcech psát, protože dříve cenzura zakazovala zveřejňovat taková fakta.⁹³¹ Podle rozhodnutí říšského ministerstva vnitra je vlajka s hákovým křížem vlajkou, která je též symbolem sudetské župy, stejně jako dalších částí říše.⁹³² Československá armáda a policisté se na odchodu mstili na sudetských Němcích, píše list.

⁹²³ AUTOR NEUVEDEN. *Das war eine Zeitungsmacherei*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 10.10. 1938, č. 239, s. 9

⁹²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 11

⁹²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bet titulku*. Tamtéž

⁹²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁹²⁷ STADTRAT. *An die Schulleitungen im Teplitzer Bezirk*. Tamtéž

⁹²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Besetzung des Sudetenlandes planmäßig beendet*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 11.10. 1938, č. 240, s. 1

⁹²⁹ ČTK. *Entlassung der Deutschen aus dem tschechischem Militärdienst*. Tamtéž

⁹³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Englisch-tschechische Anleibesprechungen*. Tamtéž, s. 2

⁹³¹ WISSTAL, Heinrich. *466 in grausamer Gefangenschaft*. Tamtéž, s. 3

⁹³² AUTOR NEUVEDEN. *Hakenkreuzflagge auch Fahne des Sudetenlandes*. Tamtéž

Tak byli kousek od Střekova zastřeleni Fritz Hahne a Erich Rießlich.⁹³³ Dr. Zippelius, který je vedoucím SdP pro oblast Teplicka uveřejňuje v T.S.A. text, v němž píše, že sudetští Němci jsou nyní přijati do společenství velkého Německa a že vděk náleží Adolfu Hitlerovi. Vůdce všech sudetských Němců je Konrad Henlein, který vedl sudetoněmecký boj za svobodu, dodává Zippelius.⁹³⁴ T.S.A. informuje, že v Sudetech přestaly platit československé poštovní známky, na poštách lze nyní zakoupit říšskoněmecké.⁹³⁵ List píše, že v Teplicích – Šanově nastal nový život. Lidé vyšli do ulic a slaví a znovu se naučili smát a radovat. Jediný, kdo jsou doma „zalezlí“ jsou Češi. Mnozí z nich by chtěli odjet, leč vlaky nejezdí. Jediný vlak, který přijel, byl z Ústí and Labem a jeli v něm vojáci československé armády v potrhaných uniformách a rozedraných botech. T.S.A. píše – jaký je to rozdíl v porovnání s hrdým a disciplinovaným německým wehrmachtem.⁹³⁶ Deník uveřejňuje také dvě oslavné básně – autorem je Bruno Sparrer.⁹³⁷ Vedoucím Svazu sudetoněmeckého průmyslu, který bude sdružovat všechny podniky působící na území Sudet byl Konradem Henleinem jmenován Wolfgang Richter, píše deník.⁹³⁸

12.10., číslo 241

Podle nařízení generálmaršála Göringa je kurz říšské marky vůči koruně 12 feniků za korunu.⁹³⁹ Po urychlení rozvoje sudetoněmeckého hospodářství bude zaveden čtyřletý hospodářský plán, dodává T.S.A. Vrchní velitel pozemních vojsk generál von Brauchitsch navštíví dnes Karlovy Vary, oznamuje list.⁹⁴⁰ První vlaky se sudetoněmeckými uprchlíky, kteří se během posledních měsíců museli uchýlit do říše, přijíždí zpět domů.⁹⁴¹ Fakultní kliniky pražské německé univerzity museli opustit němečtí profesori a jejich místa zaujali čeští lékaři, píše list.⁹⁴² T.S.A. informuje o protizidovských náladách v Československu, zejména v Praze.⁹⁴³ Píše, že také Češi začínají zastávat názor šířící se Evropou, že „Židé se příliš roztahují.“ Jako doklad uvádí polemiku pražského titulu Pražský list, který se domnívá, že by právnícký stav měl být očištěn od Židů.⁹⁴⁴ Částka, kterou WHW bude disponovat

⁹³³ AUTOR NEUVEDEN. *Blutopfer – kurz vor der Befreiung*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 11.10. 1938, č. 240, s. 3

⁹³⁴ ZIPPELIUS. *Schmach und Not ist Vorbei*. Tamtéž, s. 4

⁹³⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Reichspost ist da*. Tamtéž, s. 5

⁹³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Neues Leben in Teplitz-Schönau*. Tamtéž

⁹³⁷ SPARRER, Bruno. *Großdeutschland*. Tamtéž, s. 6

⁹³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Hauptverband der Industrie Zwangsorganisation*. Tamtéž, . 7

⁹³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Tschechenkrone 12 Reichspfennig*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 12.10. 1938, č. 241, s. 1

⁹⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Wirtschaftsaufbau im Sudetenland*. Tamtéž

⁹⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 2

⁹⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 3

⁹⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Deutsche Ärzte werden verfolgt*. Tamtéž

⁹⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Antijudische Kundgebungen in der Tschechei*. Tamtéž

nadcházející zimu, je astronomická, píše deník. Velká pomoc bude poskytnuta sudetoněmeckým oblastem.⁹⁴⁵ T.S.A. vyzývá bývalé zaměstnance Československých drah, aby se přihlásili u poboček Říšských drah, železnice potřebuje nové zaměstnance.⁹⁴⁶ NSV přijede také do Teplic, kde poskytne potřebným pomoc, upozorňuje deník.⁹⁴⁷ Přináší také přehled správy v sudetoněmeckých oblastech (organizace, kompetence).⁹⁴⁸

13.10., číslo 242

List hlásí, že správu v Teplicích-Šanově převzali sudetští Němci a přináší seznam úředních míst, na něž se nyní mohou obyvatelé obracet.⁹⁴⁹ Komunistická strana v ČSR se zřejmě sama rozpustí, informuje list.⁹⁵⁰ Nový nástupce Edvarda Beneše by měl být podle T.S.A. zvolen do 14 dnů.⁹⁵¹ Československý ministr zahraničních věcí Chvalkovský přijíždí do Berlína, aby jednal o záležitostech vyplývajících z mnichovské dohody, píše T.S.A.⁹⁵² Oddíly německé policie přijíždí do Sudet, aby zde prozatím působily jako dohlížitelé na bezpečnost a pořádek.⁹⁵³ Policie určená pro sudetoněmecké oblasti bude přijímat nové muže, list vypočítává podmínky, za nichž mohou být přijati.⁹⁵⁴ Ve Stuttgartu se bude konat výjimečná výstava s tematikou sudetoněmecký boj za svobodu a osvobození Sudet.⁹⁵⁵ Sudety se také zapojí do DAF, píše list a vysvětluje, o jakou organizaci jde.⁹⁵⁶ Deník zachycuje na fotografiích „osvobození“ Turnova – nadšení obyvatelstva při příchodu jednotek wehrmachtu, přejmenování Benešovy ulice na Ulici Hermanna Göringa.⁹⁵⁷ Vzestup produkce a odstranění nezaměstnanosti, to jsou podle listu hlavní hospodářské cíle sudetoněmeckých oblastí.⁹⁵⁸

14.10., číslo 243

Definitivní a přesné hranice mezi Německem a Československem určí mezinárodní komise a nikoliv lidové hlasování, píše. T.S.A.⁹⁵⁹ V Praze se nyní řeší otázka, jakou cestou se

⁹⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Astronomische Ziffern vom Winterhilfswerk*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 12.10. 1938, č. 241, s. 4

⁹⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁹⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *NS Volkswohlfahrt Sudetengau*. Tamtéž, s. 5

⁹⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die Verwaltung im Sudetengau*. Tamtéž, s. 6

⁹⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Mitteilung des Bezirksbehörde Teplitz-Schönau*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 13.10. 1938, č. 242, s. 1

⁹⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Selbstauflösung der kommunistischen Partei?* Tamtéž, s. 2

⁹⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Um Benesch's Nachfolge*. Tamtéž

⁹⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Prager Außenminister in Berlin*. Tamtéž, s. 3

⁹⁵³ AUTOR NEUVEDEN. *Ordnung und Sicherheit im befreiten Sudetenland*. Tamtéž, s. 4

⁹⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutsche Schutzpolizei und Gendarmerie stellt Sudetendeutsche ein*. Tamtéž, s. 5

⁹⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutscher Kampf in Karte und Bild*. Tamtéž, s. 7

⁹⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Was die Deutsche Arbeitsfront leistert*. Tamtéž

⁹⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Noch 3 Bilder aus frohen Tagen*. Tamtéž, s. 8

⁹⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die wirtschaftliche Anschluß des Sudetenlandes*. Tamtéž, s. 9

⁹⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Grenzregelung ohne Volksabstimmung*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 14.10. 1938, č. 243, s. 1

vydat při budování nového Československa, píše list.⁹⁶⁰ V sudetoněmeckých oblastech je prozatím zakázáno zvyšovat ceny, a to pod horzbou vysoké pokuty.⁹⁶¹ List oznamuje, že všichni Židé a židovští míšenci musí do 24 hodin nahlásit veškerý majetek, který vlastní. T.S.A. zároveň vysvětluje, co se podle Norimberských zákonů rozumí pojmem Žid a židovský míšenec.⁹⁶² List popisuje hrůzné životní podmínky v údajném internačním táboře, kam byli zavíráni sudetští Němci během nadvlády Čechů, jak noviny tvrdí.⁹⁶³ T.S.A. vypočítává, jakou všechnu pomoc mohou sudetští Němci získat od NSV.⁹⁶⁴ Městské divadlo v Teplících stojí nyní před novými úkoly, které za československé nadvlády nemohly být plněny, píše list.⁹⁶⁵ Fotografie zachycují návrat mladého sudetského Němce domů, do „osvobozené“ vlasti, na další fotografie je jednotka SFS před návratem do Sudet a další fotografie ukazuje tzv. Eintopf neděli v Liberci.⁹⁶⁶

15.10., číslo 244

T.S.A. se odvolává na zahraniční tisk, který přijímá mnichovské události s velkým zadostiučiněním. List cituje například z britských novin Times, kde se píše, že nová hranice mezi Německem a ČSR byla stanovena bez jakéhokoli nátlaku Německa a že je vlastně nyní etnografickou hranicí mezi oběma národy.⁹⁶⁷ Obě strany, německá i československá, se domnívají, že další nasazení britských legií, jež měly dohlížet na hladký průběh postoupení Sudet, je nyní nadbytečné, proto budou tito muži odvoláni, píše T.S.A.⁹⁶⁸ Československo bude zřejmě spolgovým státem, kde Slovensko bude mít větší autonomii než dosud, informuje list.⁹⁶⁹ Říšský ministr školství Rust je na návštěvě Sudet, zamířil do Opavy.⁹⁷⁰ T.S.A. vyzývá sudetoněmeckou mládež, aby se co nejdříve přihlásila do říšskoněmeckých mládežnických organizací.⁹⁷¹ V evangelickém kostele v Teplících-Šanově se bude konat děkonná bohoslužba, píše list.⁹⁷² V teplickém kině se bude promítat film Triumf vůle, všichni jsou na promítání srdečně zváni.⁹⁷³ Mapa ukazuje nové územní rozložení německé říše a v oblasti Sudet pomocí legendy naznačuje, jaké jsou hlavní cíle a plány hospodářské přestavby a budování

⁹⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Arbeit am Staatsumbau in Prag*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 14.10. 1938, č. 243, s. 2

⁹⁶¹ AUTOR NEUVEDEN. *Berordnung über das Verbot von Presierhohungen*. Tamtéž, s. 3

⁹⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Vermögensmeldungspflicht für Juden*. Tamtéž

⁹⁶³ WISSTAL, Heinrich. *466 in grausamer Gefangenschaft*. Tamtéž, s. 4

⁹⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁹⁶⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Das Stadttheater vor neuen Aufgaben*. Tamtéž, s. 9

⁹⁶⁶ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 10

⁹⁶⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die Einigung Berlin – Prag*. Teplitz-Schonauer Anzeiger, 15.10. 1938, č. 244, s. 1

⁹⁶⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Englische Besetzungstruppen überflüssig*. Tamtéž

⁹⁶⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die Tschecho-Slowakei als Bundesstaat*. Tamtéž, s. 2

⁹⁷⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Feierstunde der sudetendeutschen Schulen*. Tamtéž

⁹⁷¹ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Volksjugend*. Tamtéž, s. 3

⁹⁷² AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

⁹⁷³ AUTOR NEUVEDEN. *Triumph des Willens*. Tamtéž, s. 8

sudetoněmeckého hospodářství.⁹⁷⁴ Fotografický snímek zachycuje mizení československých státních znaků ze Sudet.⁹⁷⁵

16.10., číslo 245

Během návštěvy československého ministra zahraničních věcí v Berlíně se obě zainteresované strany dohodly na vzájemné spolupráci zejména v oblasti hospodářství, píše T.S.A.⁹⁷⁶ Britská vláda rozhodla o tom, že Československu bude poskytnuta půjčka ve výši 10 milionů liber.⁹⁷⁷ Finanční záležitosti nové sudetské župy bude řídit říšské ministerstvo financí, upozorňuje list.⁹⁷⁸ Vyšlo najevo, že někteří Židé v Teplících vyzdobili před příchodem jednotek wehrmachtu své domy a obchody vlajkami s hákovými kříži. Rada města je vyzývá, aby okamžitě tuto výzdobu ze svých domů odstranili, píše list.⁹⁷⁹ Během záříjové krize v boji sudetoněmeckého lidu za svobodu, zavraždili podle listu čeští četníci nedaleko Kamenice Wilhelma Lammela a Rudlofa Böhmische, kteří byli příslušníci SFS.⁹⁸⁰ Andreas Bauman, německý učitel z Přísečnice byl zastřelen československým vojákem, který oblast opustěl. Noviny o tom informovala sestra zavražděného, Marie Steiner, která žije v Teplících.⁹⁸¹ Pobočka Říšské banky, která byla zřízena v Teplících-Šanově, bude vyměňovat československé koruny za marky, oznamuje T.S.A.⁹⁸² Fotografie ukazují odchod Čechů ze Sudet, návštěvu Hitlera v bývalém československém obranném pásmu a jednotku Luftwaffe v Sudetech.⁹⁸³ List informuje o tom, že ve „staré“ říši nesmí od 1. listopadu 1938 působit žádní židovští advokáti. Brzo to začne platit i v sudetské župě, dodává deník.⁹⁸⁴ Hlavním městem nové sudetské župy bude Liberec, připomíná T.S.A., sudetští Němci v něm mají muzeum a knihovnu.⁹⁸⁵ Mapa, kterou T.S.A. zveřejňuje, zachycuje konečné hranice mezi Německem a Československem.⁹⁸⁶

⁹⁷⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 15.10. 1938, č. 244, s. 11

⁹⁷⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁹⁷⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Prag ändert seinen Kurs*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 16.10. 1938, č. 245, s. 1

⁹⁷⁷ AUTOR NEUVEDEN. *10 Millionen Pfund-Vorschuß an die Tschecho-Slowakei*. Tamtéž

⁹⁷⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die Reichsverwaltung im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

⁹⁷⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Verbotenes Schmucken*. Tamtéž, s. 3

⁹⁸⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁹⁸¹ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

⁹⁸² AUTOR NEUVEDEN. *Die Reichsbank in Teplitz-Schonau nimmt ihren Dienst auf!* Tamtéž, s. 4

⁹⁸³ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 10

⁹⁸⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Keine judische Rechtsanwälte mehr*. Tamtéž, s. 11

⁹⁸⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Gauhauptstadt Reichenberg*. Tamtéž, s. 13

⁹⁸⁶ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 14

17.10., číslo 246

V Ústí nad Labem se konal obrovská slavnost na počest osvobození, na níž pronesl projev Konrad Henlein. Slavnosti se účastnilo na 160 tisíc lidí, píše T.S.A.⁹⁸⁷ Vedení komunistické strany v Československu bylo vládou doporučeno, aby se rozpustila, informuje list.⁹⁸⁸ Na náměstí v Teplicích se konala také slavnost u příležitosti osvobození a poté následovala bohoslužba. Deník dodává, že na teplickém Náměstí Adolfa Hitlera se také shromáždili všichni školáci z okolí, aby poděkovali vůdci za osvobození.⁹⁸⁹

18.10., číslo 247

V minulosti udělala československá vláda mnoho chyb v politice vůči Německu, které se nyní snaží napravit, píše list. Proto do Německa přijedou po návštěvě ministra Chvalkovského další čtyři českoslovenští ministři, aby vyjednávali o spolupráci mezi oběma státy. T.S.A. píše, že lze hovořit o jistém zlepšení atmosféry vzájemných vztahů.⁹⁹⁰ Deník oznamuje, že v sudetské župě zahájí činnost likvidační a prolongační komisař (Stiko).⁹⁹¹ Ochranná policie přijímá další muže, píše list a zveřejňuje podmínky, které by měli zájemci splňovat.⁹⁹² Nyní čítá německá říše na 80 milionů Němců, oznamuje list a dodává, že Německo nebylo nikdy předtím tak hrdé a silné.⁹⁹³ T.S.A. upozorňuje, že do konce října by si měli všichni vyměnit české peníze za německé marky, protože po 31. říjnu 1938 již nebudou československé koruny platným platidlem v sudetské župě.⁹⁹⁴ Mariánské Lázně mají nového starostu, stal se jím Dr. Manner a byl jmenován hejtmanem Meißnerem, informují noviny.⁹⁹⁵ V Tumově rozdělával wehrmacht potraviny, píše list.⁹⁹⁶

19.10., číslo 248

T.S.A. informuje o návštěvě říšského ministra Wilhelma Fricka, který jako první člen říšské vlády navštíví Teplice.⁹⁹⁷ Říšský ministr školství Rust pokračuje v cestě po Sudetech. Při posledním projevu prohlásil, že sláva německého národa nikdy nezajde⁹⁹⁸. Byla zjištěna další oběť českého násilí – krátce před osvobozením Kraslic zemřel obchodník Franz Kühnl,

⁹⁸⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Befreiungsfeier*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 17.10. 1938, č. 246, s. 1

⁹⁸⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische kommunistische Partei verschwindet*. Tamtéž

⁹⁸⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Der Teplitzer Fest- und Dankgottesdienst*. Tamtéž, s. 3

⁹⁹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Prag will außenpolitische Fehler gutmachen*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 18.10. 1938, č. 247, s. 1

⁹⁹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Neuordnung des Vereinswesens*. Tamtéž, s. 2

⁹⁹² AUTOR NEUVEDEN. *Deutsche Schutzpolizei stellt Sudetendeutsche ein*. Tamtéž, s. 3

⁹⁹³ AUTOR NEUVEDEN. *Nun sind wir 80 Millionen*. Tamtéž, s. 4

⁹⁹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die Reichsmarkwährung im Sudetengau*. Tamtéž, s. 5

⁹⁹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Neuer Bürgermeister in Marienbad*. Tamtéž, s. 6

⁹⁹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Wehrmacht verteilt essen*. Tamtéž, s. 7

⁹⁹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Frick als erste Mitglied der Reichsregierung in Teplitz*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 19.10. 1938, č. 248, s. 1

⁹⁹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Die Fahne dieses Reiches wird niemals untergehen*. Tamtéž, s. 2

byl zastřelen českým četníkem, tvrdí T.S.A.⁹⁹⁹ Podle nařízení je zatím nutné, aby sudetští Němci pro cestování do říše používali cestovní pas, upozorňuje deník.¹⁰⁰⁰ Fotografie se vrací ke slavnostnímu shromáždění teplické mládeže na Náměstí Adolfa Hitlera, ukazují školáky shromážděné na náměstí a starostu města Czermaka při projevu ke shromážděným.¹⁰⁰¹

20.10., číslo 249

T.S.A. popisuje návštěvu říšského ministra vnitra Fricka v Teplicích. Doprovázel ho říšský komisař Henlein, ministerský rada Krebs, státní sekretář Stuckart a další. Davy lidí ministra nadšeně vítali. Ministr navštívil také hrob Hanse Knirsche, který se stal obětí českých násilností během zářijové krize.¹⁰⁰² Podle T.S.A. dostal Edvard Beneš nabídku přednášet na univerzitě v Chicagu, zatím není jasné, zda nabídku přijal.¹⁰⁰³ List informuje o správních změnách sudetské župy. Ta bude rozdělena do tří vládních krajů.¹⁰⁰⁴ „Emigrantský plátek“ Prager Mittag přestává dnešním dnem vycházet, píše T.S.A. a cituje z posledního úvodníku zaniklého titulu, kde se říká, že „zanikl svět, který Prager Mittag miloval“.¹⁰⁰⁵

21.10., číslo 250

Vůdce Adolf Hitler navštívil oblasti Českého lesa, kde byl s nekončícím jástem přivítán německým obyvatelstvem.¹⁰⁰⁶ List zveřejňuje Hitlerův dopis určený vrchnímu velení wehrmachtu, v němž děkuje za disciplinované a organizované osvobození Sudet, které nyní budou spravovány civilním vedením.¹⁰⁰⁷ T.S.A. píše, že příliv židovských uprchlíků ze Sudet a z Vídně se stal zdrojem velkého neklidu v Československu a zejména a v Praze. Policie proto podnikla razii, během níž zkontrolovala dokumenty dvou tisíc příslušníků tohoto nechtěného elementu, z nichž mnozí budou nyní zřejmě vyhoštěni, jak cituje T.S.A. z deníku Expres.¹⁰⁰⁸ Jedním z hlavních úkolů v sudetské župě je nyní odstranění nezaměstnanosti. Pomoci může i nabídka pracovních míst ve „staré“ říši a v Rakousku.¹⁰⁰⁹ V listopadu budou moci sudetští Němci zvolit své zástupce do Říšského sněmu, píše list.¹⁰¹⁰ V Lovosicích došlo k přepadení. Na svědomí ho má skupina asi padesáti Čechů vedená českým důstojníkem,

⁹⁹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Am Tage vor der Befreiung erschossen*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 19.10. 1938, č. 248, s. 2

¹⁰⁰⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Was ist zu einer Ausreise notwendig?* Tamtéž, s. 6

¹⁰⁰¹ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

¹⁰⁰² AUTOR NEUVEDEN. *Begeisterter Empfang des Reichsministers Dr. Frick*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 20.10. 1938, č. 249, s. 1

¹⁰⁰³ AUTOR NEUVEDEN. *Benesch Dozent der Universität Chicago?* Tamtéž, s. 2

¹⁰⁰⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Der Sudetengau gliedert sich in Regierungsbezirke*. Tamtéž, s. 3

¹⁰⁰⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Die Welt die der „Prager Mittag“ liebte, ist nicht mehr*. Tamtéž, s. 4

¹⁰⁰⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Jubel im freiem Bohmerwald*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 21.10. 1938, č. 250, s. 1

¹⁰⁰⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Die vollziehende Gewalt ab heute an die Zivilverwaltung übertragen*. Tamtéž

¹⁰⁰⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Emigrant Razzia in Prag*. Tamtéž, s. 2

¹⁰⁰⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Hauptaufgabe: Unterbringung der Arbeitslosen*. Tamtéž, s. 3

¹⁰¹⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Das sudetendeutsche Volk seine Abgeordnete zum Reichstag entfendet*. Tamtéž

tvrdili, že si přišli pro své majetky. Byli ovšem záhy vyhnáni německou policií, píše T.S.A.¹⁰¹¹ Také sudetoněmečtí chlapi se nyní mohou hlásit do Hitlerjugend, upozorňuje list a dodává, co všechno tím získají a co se naučí (kamarádství, věrnost, sebevědomí).¹⁰¹²

22.10., číslo 251

Na území sudetské župy zahájí činnost také Říšská kulturní komora, která sdružuje všechny povolání v kulturní oblasti, oznamují noviny¹⁰¹³. Říšský ministr školství Rust navštíví Teplice-Šanov. List popisuje přesně kudy pojede a kde ho obyvatelé mohou přivítat. Rodiče upozorňuje, že školní mládež půjde ministra vítat v rámci výuky, ať je tedy rodiče teple oblečou a přibalí s sebou svačinu.¹⁰¹⁴ ČSR nahradí některé škody, které napáchali Češi na odchodu, týká se to zejména železničních stanic, píše list.¹⁰¹⁵ V Berlíně se koná desátý ročník Týdnu v básních, který bude tentokrát věnován sudetoněmecké problematice a patronát převzal říšský komisař Konrad Henlein.¹⁰¹⁶

23.10., číslo 252

T.S.A. cituje z projevu říšského ministra propagandy Goebbelse, který v Hamburku prohlásil, že Německo se vyřešením sudetoněmecké otázky opět zařadilo mezi velmoci.¹⁰¹⁷ Československo hledá podle deníku nové cesty nejen v zahraniční politice, ale také v domácí. Množí se hlasy, které tvrdí, že nejlepší by bylo sloučit všechny strany do jedné. T.S.A. se odvolává na deník Polední list, který tvrdí, že nová politika se nedá dělat bez nových lidí.¹⁰¹⁸ Police v sudetské župě bude nově organizována, píše deník.¹⁰¹⁹ Pořádkovou policii bude mít na starosti generálmajor Pfeffer – Wildenbruch a Ochranné policii bude velet SS – Oberführer Jost.¹⁰²⁰ Deník cituje z britského listu Manchester Guardian, kde byl uveřejněn text lorda Allena of Hartwooda, který tvrdí, že Britové mohou být Chamberlainovi vděční za to, že pomohl zachovat mír.¹⁰²¹ Sudetoněmecká kultura a její památky nyní budou pod ochranou Německa, bude o ně lépe pečováno, domnívá se T.S.A.¹⁰²² Fotografie ukazují dělníky při stavbě silnice. List vysvětluje, že jde o sudetské Němce, kteří již nyní získali práci na stavbě

¹⁰¹¹ AUTOR NEUVEDEN. *Tschechische-Überfall bei Lobositz*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 21.10. 1938, č. 250, s. 5

¹⁰¹² AUTOR NEUVEDEN. *Nun auch sudetendeutsche Hitlerjugend*. Tamtéž, s. 6

¹⁰¹³ AUTOR NEUVEDEN. *Reichskulturkammergesetze werden im Sudetengau wirksam*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 22.10. 1938, č. 251, s. 1

¹⁰¹⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Zum Besuch Reichserziehungsministers Rust*. Tamtéž, s. 5

¹⁰¹⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Vor Wiedergutmachung der von Tschechen verursachten Schäden*. Tamtéž, s. 6

¹⁰¹⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Dichtung der Zeit*. Tamtéž, s. 7

¹⁰¹⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Ein neues Zeitalter ist angebrochen*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 23.10. 1938, č. 252, s. 1

¹⁰¹⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž

¹⁰¹⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Prag sucht neue Wege*. Tamtéž

¹⁰²⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Polizeiorganisation im Sudetenland*. Tamtéž, s. 2

¹⁰²¹ AUTOR NEUVEDEN. *Möglichkeiten des Münchener Abkommen*. Tamtéž, s. 3

¹⁰²² AUTOR NEUVEDEN. *Die Kultur- und Kunstdenkmale unserer Heimat*. Tamtéž, s. 6

silnic v sudetské župě.¹⁰²³ Šéfem nové justiční správy v sudetské župě bude Dr. David z Litoměřic, jmenoval ho říšský ministr spravedlnosti Gürtner.¹⁰²⁴

24.10., číslo 253

T.S.A. informuje o jednáních mezi ČSR a Maďarskem o postoupení některých území Maďarsku. Podle listu je současná nabídka Československa naprosto nepřijatelná, protože ČSR by tak zůstala všechna velká maďarská města na sporných územích.¹⁰²⁵ T.S.A. rozebírá novou československou ústavu.¹⁰²⁶ V Praze došlo k silným protizidovským demonstracím, jak informuje deník. Účastníci demonstrace vykřikovali „Židi pryč!“ a „Židi do Palestiny“, píše T.S.A. Policie demonstraci posléze rozpustila.¹⁰²⁷ Říšský ministr Rust promluvil během návštěvy Teplíc k místní mládeži a zdůraznil, že oni jsou budoucnost německého národa a národ je jejich budoucnost.¹⁰²⁸

25.10., číslo 254

V úvodníku píše list, že sjednocení německého národa není jen politickou konstrukcí, ale především krásnou myšlenkou, která se uskutečnila osvobozením sudetských Němců (stejný text jako v S.An. – viz pozn. č. 808).¹⁰²⁹ V Lipsku promluvil vedoucí DAF Robert Ley, který prohlásil, že Německo je nad dorné cestě k tomu, aby našlo práci každému, nezaměstnanost se bude urychleně řešit především v sudetoněmeckých oblastech. Deník parafrázuje pasáže z jeho projevu.¹⁰³⁰ List informuje, že pobočka říšského komisariátu bude zřízena v Ústí and Labem.¹⁰³¹ T.S.A. vyzývá sudetoněmecké muže a ženy, aby vstupovali více do manželství, rodina je základ státu a ten jim poskytne výhodné manželské půjčky (stejný text jako v S.An. – viz pozn. č. 815).¹⁰³² Deník podrobně popisuje návštěvu říšského ministra školství Rusta v Turnově, kde byl velmi srdečně přivítán.¹⁰³³ Na fotografickém snímku salutuje nastoupená jednotka před Hitlerem, který je zdraví zdviženou pravicí, popisek uvádí, že tento výjev s odehrál v Českém lese.¹⁰³⁴

¹⁰²³ AUTOR NEUVEDEN. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 23.10. 1938, č. 252, s. 10

¹⁰²⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Die neue Justizverwaltung*. Tamtéž, s. 13

¹⁰²⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Prager Angebot wieder unannehmbar*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 24.10. 1938, č. 253, s. 1

¹⁰²⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Grundzüge der neuen tschecho-slowakischen Verfassung*. Tamtéž, s. 2

¹⁰²⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Judenfeindliche Kundgebungen in Prag*. Tamtéž

¹⁰²⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Dr. Rust spricht zur Teplitzer Schuljugend*. Tamtéž, s. 3

¹⁰²⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Triumph der Idee*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 25.10. 1938, č. 254, s. 1

¹⁰³⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Nationalsozialistische Arbeitsprobleme*. Tamtéž

¹⁰³¹ AUTOR NEUVEDEN. *Eine Außenstelle des Reichskommissariats in Aussig*. Tamtéž, s. 4

¹⁰³² AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche, heiratet!* Tamtéž, s. 5

¹⁰³³ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsminister Dr. Rust in Turn*. Tamtéž, s. 9

¹⁰³⁴ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

26.10., číslo 255

Britský ministr zahraničních věcí lord Halifax uvedl v prvním projevu od uzavření mnichovské dohody, že Mnichov revidoval výsledky mírové konference ve Versailles (stejný text jakov R.T. – viz pozn. č. 641).¹⁰³⁵ SS – Oberfuhrer pro tzv. úsek Labe dává na vědomost, že přišlo tolik přihlášek sudetoněmeckých zájemců o vstup do SS, že není možné odpovědět jinak než touto cestou. Těm, jimž neodpoví velitelství osobním dopisem, se doporučuje, aby nejdříve prošli službou u SA apod.¹⁰³⁶ Celé Sudety se nyní nacházejí ve velkém rozmachu, píše T.S.A. Lidé pracují s neuvěřitelným nasazením a je jasné, že jim osvobození vlilo novou energii do žil.¹⁰³⁷ List zveřejňuje seznam obchodů na Teplicku, kde lze nakoupit rozumně a kde nezvyšují ceny na maximální povolenou výši.¹⁰³⁸

27.10., číslo 256

Podle T.S.A proběhl že vstup vojsk wehrmachtu do Sudet tak „perfektně a bez incidentů“ proto, že německá armáda je velmi disciplinovaná a dobře organizovaná.¹⁰³⁹ Říšský komisař pro cenovou politiku rozhodl, že ceny se budou muset do 1. prosince 1938 srovnat s cenami ve „staré“ říši.¹⁰⁴⁰ Na zboží dovážené ze sudetoněmeckých oblastí do ČSR nebude prozatím uvaleno clo, píše T.S.A.¹⁰⁴¹ List vyzývá, aby se začal opět užívat pravý německý výraz pro Teplice – Töplitz a nikoliv Teplitz, což se přizpůsobilo českému pravopisu.¹⁰⁴² T.S.A. popisuje, jakou pomoc poskytla organizace NSV Teplicím a okolím. Nezaměstnaní se také mohou hlásit u stanovišť NSV pro potravinovou pomoc, píše deník.¹⁰⁴³ V roce 1938 bylo v říši otevřeno na 1250 knihoven, to je podle listu důkaz nacionálněsocialistické péče o kulturu.¹⁰⁴⁴ Vůdce Adolf Hitler je již opět na Obersalzbergu. Navštívil ho tam říšský ministr propagandy Goebbels s rodinou. List přináší snímek z tohoto setkání.¹⁰⁴⁵

¹⁰³⁵ AUTOR NEUVEDEN. „Wir sind Zeugen der Revision von Versailles.“ Teplitz-Schönauer Anzeiger, 26.10.1938, č. 255, s. 1

¹⁰³⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Aufnahme in die SS.* Tamtéž, s. 4

¹⁰³⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Frischer Schwung im Sudetenagu.* Tamtéž, s. 6

¹⁰³⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Wegweider zum guten Einkauf.* Tamtéž, s. 10

¹⁰³⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Warum der deutsche Einmarsch so reibungslos geklappt hat?* Teplitz-Schönauer Anzeiger, 27.10.1938, č. 256, s. 2

¹⁰⁴⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Angleichung der sudetendeutschen Preise.* Tamtéž, s. 3

¹⁰⁴¹ AUTOR NEUVEDEN. *Zollfreier Warenverkehr.* Tamtéž

¹⁰⁴² AUTOR NEUVEDEN. *Badestadt Töplitz-Schönau.* Tamtéž, s. 5

¹⁰⁴³ AUTOR NEUVEDEN. *Mit der NSV durch den Bezirk Teplitz.* Tamtéž, s. 6

¹⁰⁴⁴ AUTOR NEUVEDEN. *1250 neue Volksbüchereien.* Tamtéž, s. 7

¹⁰⁴⁵ AUTOR NEUVEDEN. Tamtéž, s. 10

28.10., číslo 257

T.S.A. vyzývá k šetření, protože šetřit znamená „nosit základní kameny pro zajištění budoucnosti říše“.¹⁰⁴⁶ List představuje osobu Josepha Goebbelse u příležitosti jeho narozenin v obsáhlém portrétním textu a otiskuje jeho fotografii.¹⁰⁴⁷ Vůdce navštívil Mikulov a Znojmo. Také zde byl nadšeně přivítán jásotem, píše T.S.A.¹⁰⁴⁸ Luftwafe přijímá do svých řad další muže, také Sudetští Němci se mohou ucházet o místo v těchto jednotkách. List uvádí, jaké profese se mohou u Luftwafe uplatnit.¹⁰⁴⁹ Mezi Německem a Československem bude od 31. října 1938 obnovena normální železniční doprava.¹⁰⁵⁰

29.10., číslo 258

T.S.A. rekapituluje vývoj „sudetoněmeckého boje za svobodu“ během dvaceti let „československého útlaču“.¹⁰⁵¹ List cituje z rozhlasového projevu československého ministerského předsedy gen. Syrového u příležitosti 28. října 1938, který se letos v ČSR neslavil dnem pracovního volna a de facto ani neproběhly žádné oslavy, píše T.S.A. List informuje, že ge. Syrový vyzval národ, aby se neohlížel a nepřeshlapoval na místě, ale aby hleděl vstříc nové budoucnosti a pracoval.¹⁰⁵² List uveřejňuje úřední upozornění, že u všech sudetských Němců, kteří splnili povinnou vojenskou službu u československé armády, bude považována vojenská služba za splněnou jako by proběhla u německého wehrmachtu. Výjimku tvoří ti, kteří narukovali k československé armádě teprve na podzim roku 1937, musí odsloužit dva roky u německého wehrmachtu.¹⁰⁵³ List vyzývá sudetské Němce, aby se naučili znát své vůdce a představuje krátkým textem Konstantina Hierla, spolupracovníka DAF.¹⁰⁵⁴ Deník přináší seznam obyvatel Teplic-Šanova, kteří přispěli na WHW.¹⁰⁵⁵

30.10., číslo 259

T.S.A. se odvolává na vyjádření francouzského ministra zahraničních věcí Bonnetta, že mnichovská dohoda byla jen jakousi přehrou a že položila základy dobrým vztahům mezi

¹⁰⁴⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Wer spart, liefert Bausteine für das Großdeutsche Reich*. Teplitz-Schöner Anzeiger, 28.10.1938, č. 257, s. 2

¹⁰⁴⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Der „Doktor mit der Feuerzunge“*. Tamtéž, s. 3

¹⁰⁴⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Der Führer in Znaim und Nikolsburg*. Tamtéž, s. 4

¹⁰⁴⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Freiwillige vor!* Tamtéž, s. 5

¹⁰⁵⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Wiederaufnahme des Eisenbahnverkehrs zwischen Deutschland und der Tschechoslowakei*. Tamtéž, s. 7

¹⁰⁵¹ AUTOR NEUVEDEN. *Von Hans Knirech zu Konrad Henlein*. Teplitz-Schöner Anzeiger, 29.10.1938, č. 258, s. 2

¹⁰⁵² AUTOR NEUVEDEN. *Rundfunkansprache Syrovys*. Tamtéž, s. 3

¹⁰⁵³ *Meldung der Sudetendeutschen Dienstpflichtigen*. Tamtéž

¹⁰⁵⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Bez titulku*. Tamtéž, s. 5

¹⁰⁵⁵ AUTOR NEUVEDEN. *Für das WHW haben gespendet*. Tamtéž, s. 8

Francií a Německem.¹⁰⁵⁶ List dále píše, že z německých diplomatických míst zaznívá, že v otázce kolonií se Německu stalo velké bezpráví, jež bude muset být napraveno.¹⁰⁵⁷ T.S.A. píše (stejně jako M.Z. – pozn. č. 428. a R.T. – pozn. č. 669), že československé ministerstvo vnitra a čs. ministerstvo zahraničních věcí se rozhodlo zakázat některé německé listy: Der Angriff, Berliner Borsenzeitung, Berliner Tagblatt and Handelszeitung, Frankfurter Zeitung, Münchener neuesten Nachrichten, Nationalzeitung, Neue freie Presse, Neues Wiener Journal, Volkischer Beobachter. T.S.A. dodává, že v Československu je zakázáno vydávat a šířit knihu *Mein Kampf*.¹⁰⁵⁸ Praha vrátila fakultní kliniky pražské německé univerzity do německých rukou.¹⁰⁵⁹ Podle deníku není zatím vyjasněna otázka, zda sudetoněmečtí studenti zůstanou v Praze, nebo zda se přesunou s univerzitou do Liberce, případně zda dostudují na vysokých školách ve „staré“ říši. Tento problém by měl být vyřešen v příštích dnech. Proto je podle listu zbytečné, aby se studenti neustále dotazovali v liberecké kanceláři sudetoněmeckého Studentského svazu v Liberci. Zatím je studium ve „staré“ říši možné jen výjimečně.¹⁰⁶⁰ Fotografie ukazují příjezd Hitlera na jižní Moravu a nadšení obyvatelstva ve městech, kam přijel (Znojmo a Mikulov). Další fotografie odhalují, jak list píše, americkou manipulaci s fotografií. Podle T.S.A. otiskl německý tisk fotografii lidí zdravících německé vojenské jednotky zdviženou pravicí. Jedna z žen pláče dojetím. Americký list *The New York Sun* ovšem vyřízl právě tuto partii fotografie a opatřil ji popiskem, že žena pláče proto, že k tomuto pozdravu byla donucena a že už nemůže být Češkou.¹⁰⁶¹

31.10., číslo 260

Připojení k říši přinese podle listu sudetským Němcům také sociální zajištění, stejné jako mají Němci ve „staré“ říši“. Zejména pracujícím bude již od 23. října 1938 určeno sociální pojištění¹⁰⁶² Ve městě se konala nedělní bohoslužba na uctění památek sudetských Němců, kteří zemřeli v důsledku pronásledování sudetoněmeckého obyvatelstva Benešovým režimem, píše deník.¹⁰⁶³ List přináší zprávu o včerejší krátké návštěvě říšského vedoucího SS Heinricha Himmlera, který do Teplíc zavítal v rámci cesty po Sudetech. T.S.A. otiskuje také fotografii z této návštěvy.¹⁰⁶⁴

¹⁰⁵⁶ AUTOR NEUVEDEN. *Münchener Abkommen nur Vorspiel*. Teplitz-Schönauer Anzeiger, 30.10. 1938, č. 259, s. 1

¹⁰⁵⁷ AUTOR NEUVEDEN. *Deutschland und die Kolonie*. Tamtéž

¹⁰⁵⁸ AUTOR NEUVEDEN. *Mein Kampf in der Tschecho-Slowakei gestaltet*. Tamtéž, s. 3

¹⁰⁵⁹ AUTOR NEUVEDEN. *Die deutschen Klinikern in Prag zuruckgegeben*. Tamtéž, s. 4

¹⁰⁶⁰ AUTOR NEUVEDEN. *Sudetendeutsche Hochschüler!* Tamtéž, s. 5

¹⁰⁶¹ AUTOŘI NEUVEDENI. Tamtéž, s. 9

¹⁰⁶² AUTOR NEUVEDEN. *Nationalsozialistische Sozial Politik im Sudetenland*. . Teplitz-Schönauer Anzeiger, 31.10. 1938, č. 260, s. 4

¹⁰⁶³ AUTOR NEUVEDEN. *Dankgottesdienst der Teplitzer Benesch-Geiseln*. Tamtéž

¹⁰⁶⁴ AUTOR NEUVEDEN. *Reichsführer SS Himmler besuchte Teplitz-Schonau*. Tamtéž

Shrnutí:

Deník Teplitz-Schonauer Anzeiger vycházel v Teplicích, které byly zařazeny až do IV. pásma, které obsadil wehrmacht. Vojenské jednotky přišly do města až 9. října 1938, do té doby vycházel list ještě pod dohledem cenzora. Noviny samy to přiznávají a dokladem jsou i bílá místa na vytištěných stranách. Do toho data měly tedy texty týkající se mnichovské dohody veskrze oznamovací charakter a nebyly ani tak časté jako u ostatních titulů zpracovaných v této práci. Zprávy byly často přejímány z ČTK. S blížícím se datem „osvobození“ ovšem list psal otevřeněji a evidentně vítal nadcházející události. T.S.A. začal také psát Česko-Slovensko místo Československo. Po vstupu německých vojenských jednotek nadšeně oslavoval „osvobození“, německý wehrmacht, psal s euforií o všech představitelích nacistického režimu, kteří Sudety navštívili a nacionálněsocialistickým režimu. Otiskoval také nejvýznamnější úřední oznámení. Věnoval se správním změnám v sudetoněmeckých oblastech, zavádění říšských zákonů na postoupených územích i personálnímu obsazení ve vedení nové sudetské župy. Stejně jako další sledované tituly přinášel zprávy o reakcích zahraničního tisku (zejména britského a francouzského) na mnichovskou dohodu. Noviny sledovaly též vývoj ve zbytku Československa. České obyvatelstvo bylo líčeno především v souvislosti s údajnými násilnostmi, případně vraždami, jichž se měli dopustit příslušníci československé armády nebo četnictva. Objevilo se také několik útoků na Židy. V T.S.A. se neobjevil jediný náznak kritiky vůči nastalé situaci.

3. 4. 1 Historická analýza - Shrnutí

Každý z deníků vycházel v jiných městech, dalo by se říci v odlišných částech Sudet, a původně měl každý titul jinou politickou orientaci (Ascher Zeitung - SdP, Marienbader Zeitung - liberální, Reichenberger Tagesbote - SdP, Saazer Anzeiger - agrární, Teplitz-Schonaer Anzeiger - liberální). To se ovšem u většiny novin změnilo právě po připojení sudetoněmeckých oblastí do Německa (podrobněji viz kapitola II, oddíl 2). Všechny výše zmíněné tituly psaly v souladu s tím, co se od tisku v rámci nacionálněsocialistického státu požadovalo – v intencích režimu, který se na postoupených územích velmi rychle etabloval.

Všechny listy reflektovaly témata související s mnichovskou dohodou, ve všech novinách šlo o téma stěžejní. Jistou výjimku tvořil deník Teplitz-Schonauer Anzeiger, který vycházel v Teplicích. Toto město bylo zařazeno do IV. pásma a bylo wehrmachtem obsazeno až 9. října 1938. Teplitz-Schönauer Anzeiger tedy podléhal cenzuře ze strany

československých úřadů déle než ostatní listy a na obsahu se to také projevilo. Deník informoval o událostech souvisejících s mnichovskou dohodou zdrženlivěji než ostatní sledované tituly, zprávy byly přejímány především z ČTK. Po vstupu jednotek wehrmachtu do Teplíc začal psát Teplitz-Schonauer Anzeiger podobně jako ostatní sledované tituly (nadšené vítání wehrmachtu, radost z „osvobození“ atd.). Cenzura se u Teplitz-Schonauer Anzeigeru projevila do 8. října 1938 (včetně) typickými bílými místy vzniklými vyškrtnutím jistých pasáží v textu. Takový zákrok cenzury se objevil ještě ve dvou případech, a to u Marienbader Zeitung ze 30. září 1938 a v Reichenberger Tagesbote ve večerním vydání ze 4. října 1938.

Od prvních dnů projevovaly noviny euforické nadšení z „osvobození“. Objevovaly se oslavné texty, básně, noviny děkovaly vůdci, svým německým bratřím a wehrmachtu za vymanění Sudet a jejich německých obyvatel z československé nadvlády. Listy pravidelně a podrobně informovaly o průběhu „osvobozování“ o návštěvách Hitlera a dalších představitelů nacionálněsocialistického režimu v sudetoněmeckých oblastech. Texty doplňovaly fotografie a mapy ilustrující události pohnutých dnů. Deníky ve většině případů rekapitulovaly události vedoucí k mnichovské dohodě, sudetoněmecký boj za svobodu (podrobně byla líčena úloha SdP, SFS) a popisovaly „dvacetiletý útlak“ německého obyvatelstva v ČSR. Všechny listy se odvolávaly na reakce zahraničního tisku (zvláště britské a francouzského), který na mnichovskou dohodu reagoval v podání sudetoněmeckého tisku jednoznačně pozitivně – jako na smlouvu, která zachránila mír a ostatně zpečetila i právoplatné nároky sudetských Němců.

Postupně se začaly ve všech zpracovávaných denících objevovat úřední oznámení a také nařízení at' už s platností pro celé postoupené oblasti, nebo jen s lokálním významem. Týkaly se výjimečných opatření souvisejících s mimořádnou situací, ale i záležitostí trvalých. Oznámení a nařízení vydávalo vrchní velení wehrmachtu na sudetoněmeckých územích (do 20. října 1938 pověřeno správou oblastí), dále říšská ministerstva, městské rady apod. (např. povinnost nahlášení podniků, firem, povinnost začlenění se do DAF, zákaz zvyšování cen atd.). Správní záležitosti byly dalším tématem, které se často objevovalo. Tituly informovaly o tom, jak bude vypadat územní členění a vůbec celkově správa nové sudetoněmecké župy, včetně toho, kdo bude stát v jejím čele.

Všechny tituly začaly zveřejňovat texty o životě ve „staré“ říši popisující tamní poměry jako téměř idylické s dodatkem, že takový život nyní čeká i na sudetské Němce. Takové články ve všech případech zdůrazňovaly, že jde o úspěchy nacionálního socialismu, který je tím jediným a pravým světovým názorem všech Němců. Listy začaly také postupně otiskovat čistě ideologicky zaměřené texty propagující nacionální socialismus. Deníky

popisovaly, jakou pomoc poskytují říšské organizace WHW a NSV sudetským Němcům a zdůrazňovaly, že je nutné vyjadřovat vděk nejen za tuto pomoc, ale také vůdci a wehrmachtu za „osvobození“. Ve všech titulech se postupně množily výzvy sudetským Němcům ke vstupu do nejrůznějších organizací: wehrmacht, SA, SS, Hitlerjugend, Bund deutscher Madel atd. Deníky se zabývaly také plány týkajícími se dalšího rozvoje nové sudetské župy, a to například v oblasti hospodářství či odstranění nezaměstnanosti.

Poměry v Československu byly popisovány jako neutěšené, sudetoněmecké noviny uváděly, že ČSR s potýká s problémy v domácí i zahraniční politice, ačkoliv se zřejmě snaží nalézt dobré vztahy k Německu. Postoupením sudetoněmeckých oblastí začaly také hospodářské problémy Československa, píše list. Všechny listy popisovaly jednání s polskou i maďarskou stranou o územních požadavcích těchto států, dále česko-slovenská vyjednávání, sestavování nové vlády apod. Občas se ve sledovaných titulech objevil názor, že za současnými problémy ČSR stojí špatná Benešova politika, ale byly spíše výjimečné a jako hlavní negativum ČSR bylo vyzdvižováno dvacetileté utlačování sudetských Němců. České obyvatelstvo bylo líčeno většinou v souvislosti s ničením majetku během záříjové krize a během svého odchodu z postoupených území v říjnu 1938. Podle sudetoněmeckého tisku docházelo „těsně před osvobozením“ (během záříjové krize či na začátku října 1938), k vraždám sudetských Němců. Tyto činy byly ovšem v drtivé většině případů připisovány československé armádě či četnictvu a nikoliv obyčejným Čechům ze sousedství. Ti se podle sledovaných titulů dopouštěli násilností na začátku října 1938 - jako například „přepadení sudetoněmeckých obcí bandami Čechů za doprovodu četnictva s cílem vrátit se pro údajně zanechaný majetek“ (např. Marienbader Zeitung 21.10. 1938, č. 243 - pozn. č. 391).

Všechny listy otiskovaly útoky na Židy, ale spíše v souvislosti se údajnými demonstracemi proti „nežádoucímu elementu“ v Praze, což listy považují za „zcela pochopitelné“. Několik textů popisovalo „židovské vykořisťování“ Němců v Sudetech (například Reichenberger Tagesbote), kterému učinila podle novin přítrž teprve mnichovská dohoda. Zprávy o povinném označení židovských obchodů či nařízení, aby Židé v žádném případě nevyvěšovali na své domy vlajky s hákovými kříži, byly součástí úředních oznámení a správních nařízení.

Ani v jednom ze sledovaných titulů nebyl zaznamenán jediný kritický hlas, neobjevily se žádné zmínky excesů a incidentů namířených proti českému či židovskému obyvatelstvu nebo proti politicky (sociální demokraté, komunisté) či jinak nežádoucími osobám. Listy zřejmě podle nařízení neotiskly jedinou zprávu naznačující problémy se zásobením obchodů způsobené vykupováním zboží vojáky (viz kapitola I).

Pokud některá čísla u sledovaných titulů chyběla, nebylo to způsobeno tím, že by výtisky byly zabaveny, ale byly rozprodány a bohužel nejsou k dispozici (viz Úvod) – jednotlivá dostupná čísla na sebe totiž nenavazují. Jen list Saazer Anzeiger nevycházel ve dnech 24. září až 4. října 1938, deník to zdůvodnil problémy s československými úřady. Tento titul nevyšel ovšem ještě 10. a 11. října 1938 (a čísla mezi 9. a 12. říjnem na sebe navazují, nejde tedy o chybějící nebo rozprodané výtisky), poté, co po dvoudenní přestávce list vyšel, měl v záhlaví poznámku, že jde nacionálněsocialistický deník. Některé texty a fotografie byly v některých listech stejné (nikoliv úřední oznámení, ale zprávy o českém násilí na sudetských Němcích, texty propagující nacionální socialismus apod.), pocházely tedy ze stejného zdroje.

Z historické analýzy vyplynulo, že sledovaný sudetoněmecký tisk (Ascher Zeitung, Marienbader Zeitung, Reichenberger Tagesbote, Saazer Anzeiger, Teplitz – Schonauer Anzeiger) jednoznačně přivítal mnichovskou dohodu a události následující. Typické bylo okamžité pozitivní přijetí nacionálněsocialistického světónázoru a režimu na něm založeného.

3. 5. Kvantitativní obsahová analýza

Kvantitativní obsahová analýza je založena na strukturovaném a selektivním procesu¹⁰⁶⁵. Mediované obsahy jsou prostřednictvím obsahové analýzy popsány systematicky a především jsou intersubjektivně ověřitelné.¹⁰⁶⁶ Tyto obsahy se zkoumají s pomocí několika vybraných znaků. Na začátku stojí vždy výkumné téma, v tomto případě to byla reakce sudetoněmeckého tisku na mnichovskou dohodu. Byly zvoleny čtyři výzkumné otázky, které měly odpovědět, jaká byla reakce sudetoněmeckého tisku na mnichovskou dohodu v říjnu 1938.

K zajištění dostatečného vzorku bylo vybráno pět titulů. Analýze byla podobena všechna říjnová čísla s výjimkou jednoho periodika: deník Reichenberger Tagesbote vycházel dvakrát denně (ráno a večer). Aby bylo možné jednotlivé vybrané listy srovnat, a to bez rizika zkreslení výsledků způsobeného nesouměrností vzorků, do obsahové analýzy nebyla zahrnuta ranní vydání Reichenberger Tagesbote, hlavním vydáním bylo večerní vydání (ostatní tituly vycházely jen jednou denně a počtem stránek odpovídá večerní vydání Reichenberger Tagesbote dennímu vydání dalších analyzovaných deníků). V případě, že měl v některých

¹⁰⁶⁵ SCHULZ, W.; LUTZT, H.; CHERER, H.; REIFOVÁ, I. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 1998. s. 31

¹⁰⁶⁶ Tamtéž. s. 35

dnech Reichenberger Tagesbote jen jedno vydání (ranní či večerní), bylo do analýzy zahrnuto právě toto jedno vydání.

Zkoumané obsahy byly rozděleny na kódovací jednotky a ty pak byly popsány předem stanovenými kategoriemi.

Základní soubor kvantitativní obsahové analýzy představovaly všechny texty, fotografie či mapy, které se vztahovaly k mnichovské dohodě, konkrétně k těmto tématům: mnichovská dohoda (jako dokument), samotný průběh obsazování pohraničí a návštěvy představitelů nacionálněsocialistického režimu, organizace a správa sudetoněmeckých území, bezprostřední hospodářská situace, obraz Německa a nacionálního socialismu, případný teror či excesy (vůči politickým odpůrcům či národnostně motivované), incidenty na demarkačních liniích, útoky na sudetské Němce, česká menšina, situace ve zbytku ČSR, útoky na židovské obyvatelstvo, reakce zahraničního tisku, boj sudetských Němců za „svobodu“. Všechna témata byla zkoumána také v souvislosti s tím, kdo je aktérem děje (jednotlivé státy a armády, političtí představitelé ČSR i čtyř mocností účastnících se konference v Mnichově, sudetští Němci, říšští Němci, Češi, Slováci, Židé...) a je-li v jednotce přítomno hodnocení.

Kódovací jednotkou byl jeden text, fotografie či mapa. Do analýzy byly zahrnuty všechny jednotky, v nichž bylo některé z výše uvedených témat zmíněno (či zobrazeno).

Na základě pilotního výzkumu všech pěti sledovaných periodik a s pomocí historické analýzy byly stanoveny proměnné identifikační, které se vztahují k jednotce z hlediska jejích vlastností (titul, datum vydání, typ jednotky, zdroj, forma), a proměnné systematizující, které umožní sledovat obsah jednotek - četnost zastoupení různých témat a aktérů událostí, přítomnost hodnocení v obsahu. Proměnné identifikační spolu s proměnnými systematizačními umožní také porovnání obsahu jednotlivých sledovaných listů. Systém proměnných byl stanoven na základě studia příslušných kapitol těchto publikací: Social research: theory, methods and techniques (CORBETTA, Piergiorgio) a Social research methods (BRYMAN, Alan).

Získaná data byla zpracována prostřednictvím programu SPSS (Social Sciences Statistical Package).

3.5.1 Výzkumné otázky

Odpovědi na výzkumné otázky měly přinést konkrétní odpovědi na otázku, jak zareagoval sudetoněmecký tisk na mnichovskou dohodu; potvrdit či vyvrátit hypotézu.

1. Jaká témata se ve sledovaných titulech objevovala v souvislosti s mnichovskou dohodou? A kdo byli hlavními aktéry děje? (*Welche Themen erschienen in den analysierten Zeitungen im Zusammenhang mit dem Münchner Abkommen? Welche Persönlichkeiten waren die Hauptakteure dieser Themen?*)
2. Jak velký prostor byl tématům souvisejícím s mnichovskou dohodou věnován? (*Welcher Raum war den Themen gewidmet, die im Zusammenhang zu Münchner Abkommen waren?*)
3. Jakým způsobem byla tato témata prezentována? - přítomnost hodnocení (*In welcher Art wurden die Themen präsentiert?*)
4. Existoval rozdíl v reakci na mnichovskou dohodu u jednotlivých titulů, ve smyslu rozdílně velkého prostoru poskytnutého těmto tématům a rozdílné prezentace (zvláště s ohledem na hodnocení)? (*Gab es einen Unterschied in der Reaktion der analysierten Zeitungen auf das Münchener Abkommen, was den gewidmeten Raum und verschiedene Art der Präsentation betrifft?*)

3.5.2 Kódovací kniha

IDENTIFIKAČNÍ PROMĚNNÉ	KÓD	DEFINICE JEDNOTKY
<u>1.1. Název periodika</u>	1	Ascher Zeitung
	2	Marienbader Zeitung
	3	Reichenberger Tagesbote
	4	Saazer Anzeiger
	5	Teplitz-Schonauer Anzeiger
<u>1.2. Datum</u>	--	
<u>1.3. Typ kódované jednotky</u>	1	text
	2	fotografie

	3	mapa
<u>1.4. Autor/zdroj</u>	1	list/redaktor
	2	tisková kancelář
	3	převzato z jiného periodika
	4	úřední/vojenský
	97	jiný
	99	nelze určit
<u>1.5. Forma textu</u>	1	zpráva
	2	úvodník/komentář
	3	přepis proslovu či projevu
	4	nařízení/ozámení wehrmachtu
		nařízení/oznámení úřední
	5	výzva
	98	jiné
	99	nelze určit

SYSTEMATIZUJÍCÍ PROMĚNNÉ	KÓD	DEFINICE JEDNOTKY
<u>2.1. Hlavní téma</u>	1	mnichovská dohoda („ <i>Munchner Abkommen</i> “)
	2	zábór pohraničí, oslavy („ <i>Befreiung/Besetzung des Sudetenlandes</i> “, „ <i>Befreiungsfeier</i> “)
	3	návštěvy předst. nacist. režimu („ <i>Fahrt/Reise der Nationalsozialismusvetreter durch das Sudetenland</i> “)
	4	organizace a správa sudetoněm. oblastí (<i>neue Organisation/Verwaltung im Sudetenlande</i> “)
	5	bezprostř. hospod. situace v Sudetech („ <i>neue wirtschaftliche Situation im Sudetenland</i> “)
	6	pomoc sudetoněmeckému obyvatelstvu („ <i>Hilfe für die deutsche Bevolkerung des Sudetenlandes</i> “)
	7	„říšské“ Německo („ <i>Altreich Deutschland</i> “)
	8	nacionální socialismus („ <i>Nationalsozialismus</i> “)
	9	výzva ke vstupu do nacionálně socialist. organizací („ <i>Aufforderung zum Beitritt der</i>

		<i>nationalsozialistischen Organisationen“)</i>
	10	teror a excesy (političtí odpůrci, národnostně motivované útoky na Čechy či Židy) <i>(„Terror gegen den politischen Gegner, die rassenmotivierte Angriffe gegen die Tschechen und die Juden“)</i>
	11	incidenty na demarkační linii <i>(„Zwischenfälle an der Demarkationslinie“)</i>
	12	útoky na sudetské Němce <i>(„Angriffe gegen die Sudetendeutschen“)</i>
	13	česká menšina v Sudetech <i>(„die tschechische Minderheit im Sudetenlande“)</i>
	14	situace ve zbytku ČSR <i>(„Situation im tschechoslowakischen Reststaat“)</i>
	15	židov. obyv. v Sudetech <i>(„Juden im Sudetenlande“)</i>
	16	boj sudetských Němců za „osvobození“ <i>(„sudetendeutscher Kampf um die Befreiung“)</i>
	98	jiné <i>(„anderes“)</i>
	99	nelze určit <i>(„nicht bestimmbar“)</i>
<u>2.2. Hlavní aktér</u>	1	ČSR
	2	Německo
	3	Velká Británie
	4	Francie
	5	Itálie
	6	Sovětský svaz
	7	čtyři mocnosti účastníci se konference v Mnichově
	8	polit. představitel ČSR
	9	polit. představitel Německa (i sudetských Němců)
	10	polit. představitel VB
	11	polit. představitel Francie
	12	polit. představitel It.
	13	československá armáda
	14	českoslov. četnictvo
	15	wehrmacht
	16	SS
	17	SA
	18	německá policie – říšskoněmecká i

		nové jednotky v sudetské župě (kromě gestapa)
	19	gestapo
	20	SFS
	21	DAF
	22	WHW
	23	NSV
	24	Češi
	25	Slováci
	26	Němci
	27	sudetští Němci
	28	Židé
	29	Francouzi
	30	Britové
	31	polit. představitel sudetských Němců
	98	jiný
	99	nelze určit
<u>2.2.1. Hlavní aktér</u> (politický představitel)	1	Beneš
	2	Hitler
	3	Daladier
	4	Chamberlain
	5	Mussolini
	6	Henlein
	7	Halifax
	8	Runciman
	9	Bonnet
	10	Syrový
	11	Chvalkovský
	12	Ribbentrop
	13	Göring
	14	Goebbels
	15	Himmler
	16	Frick
	17	Rust
	97	jiný
	98	nelze určit
	99	jiný než konkrétní politický aktér
<u>2.3. Hodnocení</u>	1	pozitivní
	2	negativní

	3	není přítomno
	99	nelze určit
2.3.1. V případě přítomnosti hodnocení hodnotí		
	1	list/redaktor/autor textu
	2	hlavní aktér
	3	jiné periodikum
	97	nelze určit
	99	není přítomno

3.5.3 Kódovací instrukce

IDENTIFIKAČNÍ PROMĚNNÉ

1.1. Název periodika

Každý titul je opatřen kódem, pod nímž bude označován v analýze. K identifikaci slouží vždy první strana deníku.

1.2. Datum

Kód „datum“ se shoduje s datem dne, kdy byly noviny vydány. Vzhledem k tomu, že analýze jsou podrobena říjnová vydání, budou označena datem dne (nikoliv měsíce). Například noviny ze dne 7. října 1938 budou opatřeny kódem 07. 30. září bude označeno kódem 99.

1.3. Typ kódované jednotky

- 1.2 Fotografie a mapy se považují za samostatné jednotky, a to i v případě, že slouží k ilustraci textu.

1.4. Autor/zdroj

- 1 Za autora lze list (jeho redaktora považovat) jen tehdy, je-li to výslovně uvedeno. Drtivá většina textů není podepsána, je ale pravděpodobné, že autory těchto textů jsou redaktoři. Autorství je listu připasáno v případě úvodníků.

- 2 Tiskovou kancelář lze označit za zdroj jen tehdy, je-li to uvedeno v domicilu či
v textu.
- 3 Jiné periodikum je zdrojem v případě převzatých citací, názorů, kde je uveden zdroj.
- 4 Zdrojem úředním/vojenským se rozumí oznámení či nařízení ze strany wehrmachtu
nebo úřadů (říšskoněmeckých i sudetoněmeckých – říšský komisariát, městské a
obecní rady).
- 5 Jiným autorem/zdrojem se rozumí jiní autoři (jmenovitě uvedení) než redaktoři.
- 99 Kód pro většinu textů (fotografií, map), kde není výslovně uvedeno autorství.

1.5. Forma textu

- 2 Úvodníkem/komentářem se rozumí názorový text, úvodník byl zpravidla umístěn na
první straně vlevo.
- 3 Přepisem proslovu či projevu se rozumí úplné znění (citace mohou být ve zprávě).
- 4 V říjnu 1938 vydávala v Sudetech nařízení a oznámení německá armáda i říšská
ministerstva postupně také Henleinův říšský komisariát, městské i obecní rady.
- 5 Výzvou se rozumí jakákoliv výzva (vyjma vojenských a úředních oznámení a
nařízeních). Je to např. výzva ke vstupu do nacionálněsocialistických organizací.
- 99 „Nelze určit“ - tímto kódem byly opatřeny všechny fotografie a mapy.

SYSTEMATIZUJÍCÍ PROMĚNNÉ

2.1. Hlavní téma

Hlavním tématem se rozumí základní námět textu (fotografie, mapy) či událost, kterou se zabývá. Hlavní téma je takové téma, které figuruje na prvním místě, je mu věnována většina textu (fotografie, mapy) a je zmíněno nejčastěji.

- 1 Mnichovskou dohodou se rozumí dokument jako takový. Do této kategorie patří i
zprávy informující o krocích a politice, které k dohodě vedly a jaké následky dohoda
má či bude mít, včetně stanovení nových hranic.
- 2 Záborem pohraničí se rozumí vstup vojsk wehrmachtu na postoupená území, odchod
československé armády, oslavy sudetoněmeckého obyvatelstva.
- 3 Návštěvami představitelů nacionálně socialistického režimu se rozumí cesty po
postoupených územích a oslavy sudetských Němců spojené s připojením k říši a
oslavy s nimi spojené.

- 4 Organizací a správou sudetoněmeckých oblastí se míní všechny tyto informace včetně
úředních nařízení (říšská ministerstva, říšský komisariát zřízený v Sudetech, městské
rady) a nařízení wehrmachtu, výjimaje hospodářské záležitosti.
- 5 Bezprostřední hospodářskou situací se rozumí všechny zprávy týkající se
hospodářství, financí, nezaměstnanosti, včetně úředních a vojenských nařízení.
- 6 Pomocí sudetoněmeckému obyvatelstvu se rozumí aktuální pomoc organizovaná z
„říšského Německa“ (NSV, WHW), pomoc wehrmachtu při sklizni apod. Nemyslí se
tím dlouhodobější plány např. na odstranění nezaměstnanosti.
- 7 „Říšským“ Německem se rozumí zprávy o životě v původním Německu (tzv.
říšským).
- 8 Nacionálním socialismem se rozumí všechny texty (fotografie, mapy) propagující tuto
ideologii.
- 9 Výzvy ke vstupu do nacionálněsocialistických organizací se rozumí výzvy určené
sudetoněmeckému obyvatelstvu.
- 10 Terorem a excesy se rozumí zprávy o útocích/zatýkání ze strany sudetoněmeckého
obyvatelstva/SFS/německé policie namířené proti politickým odpůrcům, případně
zprávy o národnostně motivovaných útocích (na Čechy, Židy).
- 11 Incidenty na demarkační linii se rozumí střety mezi Čechy, československou armádou
či četnictvem a Němci, wehrmachtem či německou policií po postoupení pohraničí..
- 12 Útoky na sudetské Němce se rozumí útoky a zabití sudetských Němců způsobené
Čechy, československou armádou či četnictvem (zejména během září a na začátku
října 1938).
- 13 Českou menšinou se rozumí české obyvatelstvo v postoupených oblastech – odchod,
rušení českých škol apod., nikoliv incidenty mezi českým a německým obyvatelstvem.
- 14 Situací ve zbytku ČSR se rozumí zprávy o politickém vývoji na domácí politické
scéně, vztahy s Německem, vyrovnávání se s mnichovskou dohodou apod.
- 15 Židovské obyvatelstvo v Sudetech – rozumí se tím zejména útoky na židovské
obyvatelstvo (obvinění, fyzické útoky, nařízení týkající se Židů).
- 16 Sudetoněmeckým bojem za svobodu se rozumí zprávy, komentáře atd. týkající se boje
(fyzického i politického) sudetských Němců „za osvobození a za právo na
sebeurčení“.

2.2. Hlavní aktér

Hlavním aktérem se rozumí hlavní „postava“ v tématu (události, ději).

např. ve zprávě o tom, že britský premiér obhajoval zahraniční politiku Velké Británie je hlavním aktérem Chamberlain.

1 - 6 Je-li hlavním aktérem vláda toho kterého státu, je také zástupcem tohoto státu, a proto je řazena do této kategorie.

8 - 12, 31 Hlavním aktérem „politickým představitelem“ může být i politické seskupení (např. francouzští poslanci, nebo seskupení kolem prezidenta Beneše apod.)

2.3. Hodnocení

Hodnocením se rozumí zejména reakce na události spjaté s mnichovskou dohodou, jejich komentování. Hodnocením se míní také postoj k aktérům.

1 Pozitivním hodnocením se rozumí souhlas, kladné hodnocení (např. „mnichovská dohoda jako dokument, který uvedl v život požadavek Němců na sebeurčení“)

2 Negativním hodnocením se rozumí nesouhlas, nevole, záporné hodnocení (např. „Československo, které zanedbávalo sudetoněmecké hospodářství“)

3 Není-li hodnocení přítomno, jde o neutrální vyznění textu (fotografie, mapy)

99 Zejména u fotografií a map (jsou-li bez popisku).

2.3.1 V případě přítomnosti hodnocení hodnotí

1 List/redaktor/autor textu – většina textů (fotografií, map) není podepsána, lze ale předpokládat, že jde o původní články redakce, pak je také list autorem hodnocení. Tento kód přísluší také textům u nichž je autorem hodnocení autor textu otištěného v deníku (nemusí být členem redakce).

97 Zejména u fotografií a map (jsou-li bez popisku).

3.5.4 Výsledky kvantitativní obsahové analýzy

počet jednotek

N	Valid	861
	Missing	0

periodikum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ascher Zeitung	159	18,5	18,5	18,5
	Marienbader Zeitung	126	14,6	14,6	33,1
	Reichenberger Tagesbote	169	19,6	19,6	52,7
	Saazer Anzeiger	176	20,4	20,4	73,2
	Teplitz-Schonauer Anzeiger	231	26,8	26,8	100,0
	Total	861	100,0	100,0	

Kvantitativní obsahové analýze bylo podrobena 861 jednotek. Nejvíce jednotek se vyskytlo v deníku Teplitz-Schönauer Anzeiger (231 jednotek – 26,8 %), následoval Saazer Anzeiger (176 jednotek – 20,4 %), Reichenberger Tagesbote (169 jednotek – 19,6 %), Ascher Zeitung (159 jednotek – 18,5 %) a nejméně jednotek bylo nalezeno v Marienbader Zeitung (126 jednotek – 14,6%). Důvodem je zřejmě to, že do analýzy bylo zahrnuto méně čísel než u ostatních deníků (bylo jich méně k dispozici).

typ jednotky

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	text	749	87,0	87,0	87,0
	foto	103	12,0	12,0	99,0
	mapa	9	1,0	1,0	100,0
	Total	861	100,0	100,0	

Z celkového počtu 861 jednotek bylo 87 % textů (749 jednotek), 12 % fotografií a 1 % map.

datum

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1. října	27	3,1	3,1	3,1

2. října	14	1,6	1,6	4,8
3. října	27	3,1	3,1	7,9
4. října	35	4,1	4,1	12,0
5. října	31	3,6	3,6	15,6
6. října	28	3,3	3,3	18,8
7. října	32	3,7	3,7	22,5
8. října	44	5,1	5,1	27,6
9. října	14	1,6	1,6	29,3
10. října	40	4,6	4,6	33,9
11. října	26	3,0	3,0	36,9
12. října	36	4,2	4,2	41,1
13. října	36	4,2	4,2	45,3
14. října	32	3,7	3,7	49,0
15. října	41	4,8	4,8	53,8
16. října	29	3,4	3,4	57,1
17. října	13	1,5	1,5	58,7
18. října	27	3,1	3,1	61,8
19. října	21	2,4	2,4	64,2
20. října	31	3,6	3,6	67,8
21. října	32	3,7	3,7	71,5
22. října	35	4,1	4,1	75,6
23. října	18	2,1	2,1	77,7
24. října	23	2,7	2,7	80,4
25. října	30	3,5	3,5	83,9
26. října	16	1,9	1,9	85,7
27. října	29	3,4	3,4	89,1
28. října	18	2,1	2,1	91,2
29. října	20	2,3	2,3	93,5
30. října	15	1,7	1,7	95,2
31. října	14	1,6	1,6	96,9
30. září	27	3,1	3,1	100,0
Total	861	100,0	100,0	

Nejvíce jednotek se vyskytlo 8. října (5,1 % z celkového počtu jednotek), následoval 15. říjen (4,8 % z celkového počtu jednotek) a 10. říjen (4,6 % z celkového počtu jednotek). Lze pozorovat mírný pokles výskytu jednotek v průběhu října 1938, ovšem s výjimkou výkyvů například 22. října (4,1 % z celkového počtu jednotek) a 27. října (2,3 % z celkového počtu jednotek).

zdroj

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	list/redaktor	23	2,7	2,7	2,7
	tisková kancelář	8	,9	,9	3,6

převzato z jiného periodika	45	5,2	5,2	8,8
úřední/vojenský	78	9,1	9,1	17,9
jiný	20	2,3	2,3	20,2
nelze určit	687	79,8	79,8	100,0
Total	861	100,0	100,0	

U většiny jednotek z celkového počtu 861 nebylo možné určit zdroj (79,8 %). U jednotek, u nichž bylo možné zdroj identifikovat, převažoval zdroj úřední/vojenský (9,1 %) a následovalo přejímání z jiného periodika (5,2 %), dále list samotný (2,7 %) a jiný zdroj (2,3 %). Nejméně jednotek pocházelo z tiskové kanceláře (0,9 %).

forma textu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	zpráva	494	57,4	65,7	65,7
	úvodník/komentář	77	8,9	10,2	75,9
	přepis proslovu či projevu	45	5,2	6,0	81,9
	oznámení/nařízení vojenské či úřední	50	5,8	6,6	88,6
	výzva	52	6,0	6,9	95,5
	jiné	34	3,9	4,5	100,0
	Total	752	87,3	100,0	
Missing	nelze určit	109	12,7		
Total		861	100,0		

Z 861 jednotek bylo nejvíce zpráv (5,7 % z 752 jednotek, u nichž byla určena forma textu). Následovala forma úvodníku/komentáře (10,2 % z počtu jednotek, u nichž byla určena forma textu).

hlavní téma

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	mnichovská dohoda	120	13,9	13,9	13,9
	záběr pohraničí	130	15,1	15,1	29,0
	návštěvy předst. nacist. režimu	77	8,9	8,9	38,0
	organizace a správa sudetoněm. oblastí	105	12,2	12,2	50,2

bezprostřední hospod. situace v Sudetech	67	7,8	7,8	58,0
pomoc sudetoněm. obyvatelstvu	36	4,2	4,2	62,1
říšské Německo	51	5,9	5,9	68,1
nacionální socialismus	29	3,4	3,4	71,4
výzva ke vstupu do nacionálnėsoc. organizací	25	2,9	2,9	74,3
teror a excesy	1	,1	,1	74,4
incidenty na demarkační linii	6	,7	,7	75,1
útoky na sudetské Němce	32	3,7	3,7	78,9
česká menšina v Sudetech	7	,8	,8	79,7
situace ve zbytku ČSR	109	12,7	12,7	92,3
židovské obyvatelstvo v Sudetech	12	1,4	1,4	93,7
boj sudetských Němců za osvobození	23	2,7	2,7	96,4
jiné	31	3,6	3,6	100,0
Total	861	100,0	100,0	

Z celkového počtu jednotek se jich nejvíce věnovalo tématu záboru pohraničí (15,1 %), dále následovalo téma mnichovské dohody (13,9 %) a téma situace ve zbytku ČSR (12,7 %). Naopak nejméně se listy věnovaly tématu teroru a excesů (namířené proti politickým odpůrcům SdP či nacionálního socialismu a také národnostně motivované). V jednom jediném případě se jednalo o zprávu o úmrtí několika Čechů (údajně zabitých v průběhu zářijové krize), ale motiv a pachatel nebyli ve zprávě uvedeni.

akter

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	ČSR	43	5,0	5,0	5,0
	Německo	13	1,5	1,5	6,5
	Velká Británie	6	,7	,7	7,2
	Sovětský svaz	5	,6	,6	7,8
	čtyři mocnosti účastníci se konference v Mnichově	25	2,9	2,9	10,7
	polit. představ. ČSR	53	6,2	6,2	16,8
	polit. představ. Německa	147	17,1	17,1	33,9

polit. představ. VB	16	1,9	1,9	35,8
polit. představ. Francie	7	,8	,8	36,6
polit. představ. It.	3	,3	,3	36,9
československá armáda	18	2,1	2,1	39,0
československé četnictvo	5	,6	,6	39,6
wehrmacht	70	8,1	8,1	47,7
SA	3	,3	,3	48,1
německá policie	7	,8	,8	48,9
SFS	8	,9	,9	49,8
DAF	3	,3	,3	50,2
WHW	8	,9	,9	51,1
NSV	13	1,5	1,5	52,6
Češi	27	3,1	3,1	55,7
Němci	14	1,6	1,6	57,4
sudetští Němci	183	21,3	21,3	78,6
říšští Němci	30	3,5	3,5	82,1
Francouzi	4	,5	,5	82,6
Britové	7	,8	,8	83,4
polit. předst. sudetských Němců	46	5,3	5,3	88,7
jíný	78	9,1	9,1	97,8
nelze určit	19	2,2	2,2	100,0
Total	861	100,0	100,0	

Z celkového počtu 861 jednotek, byli hlavními aktéry sudetští Němci (21,3 %) a dále političtí představitelé Německa (14,1 %).

politický aktér

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Beneš	14	1,6	5,3	5,3
	Hitler	72	8,4	27,5	32,8
	Daladier	4	,5	1,5	34,4
	Chamberlain	7	,8	2,7	37,0
	Mussollini	3	,3	1,1	38,2
	Henlein	38	4,4	14,5	52,7
	Halifax	7	,8	2,7	55,3
	Runciman	1	,1	,4	55,7
	Bonnet	4	,5	1,5	57,3
	Syrový	14	1,6	5,3	62,6
	Chvalkovský	9	1,0	3,4	66,0
	Forint	9	1,0	3,4	69,5
	Goebbels	16	1,9	6,1	75,6
	Himmler	8	,9	3,1	78,6
Frick	17	2,0	6,5	85,1	

	Rust	15	1,7	5,7	90,8
	jiny	23	2,7	8,8	99,6
	nelze určit	1	,1	,4	100,0
	Total	262	30,4	100,0	
Missing	jiny než konkrétní politický aktér	599	69,6		
Total		861	100,0		

Konkrétní politický aktér se z celkového počtu jednotek vyskytl v 262 případech (30,4 % z celkového počtu jednotek). Z nich se nejčastěji objevil Adolf Hitler (27,5 %) a Konrad Henlein (14,5 %).

hodnocení

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	pozitivní	307	35,7	40,5	40,5
	negativní	77	8,9	10,2	50,7
	není přítomno	374	43,4	49,3	100,0
	Total	758	88,0	100,0	
Missing	nelze určit	103	12,0		
Total		861	100,0		

Hodnocení bylo přítomno bylo v 44,6 % jednotek, nebylo přítomno v 43,4 % jednotek, přítomnost hodnocení nebylo možné určit u 12 % jednotek. V 35,7 % z celkového počtu jednotek, kde byla potenciální možnost přítomnosti hodnocení (88 % z celkového počtu jednotek), byla nová situace v Sudetech hodnocena pozitivně.

zdroj hodnocení

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	list/redaktor	292	33,9	59,7	59,7
	hlavní aktér	62	7,2	12,7	72,4
	jiné periodikum	30	3,5	6,1	78,5
	nelze určit	105	12,2	21,5	100,0
	Total	489	56,8	100,0	
Missing	není přítomno	372	43,2		
Total		861	100,0		

Zdrojem hodnocení byl nejčastěji list samotný (59,7 % z celkové počtu jednotek, kde byla potenciálně možná přítomnost hodnocení).

datum / periodikum

			periodikum					Total
			Ascher Zeitung	Marienbader Zeitung	Reichenberger Tagesbote	Saazer Anzeiger	Teplitz-Schonauer Anzeiger	
datum	1. října	Count	0	6	7	0	14	27
		% of Total	,0%	,7%	,8%	,0%	1,6%	3,1%
	2. října	Count	2	0	5	0	7	14
		% of Total	,2%	,0%	,6%	,0%	,8%	1,6%
	3. října	Count	11	0	6	0	10	27
		% of Total	1,3%	,0%	,7%	,0%	1,2%	3,1%
	4. října	Count	4	11	4	9	7	35
		% of Total	,5%	1,3%	,5%	1,0%	,8%	4,1%
	5. října	Count	6	5	5	9	6	31
		% of Total	,7%	,6%	,6%	1,0%	,7%	3,6%
	6. října	Count	3	7	5	8	5	28
		% of Total	,3%	,8%	,6%	,9%	,6%	3,3%
	7. října	Count	5	7	8	6	6	32
		% of Total	,6%	,8%	,9%	,7%	,7%	3,7%
	8. října	Count	9	13	4	8	10	44
		% of Total	1,0%	1,5%	,5%	,9%	1,2%	5,1%
	9. října	Count	0	0	5	9	0	14
		% of Total	,0%	,0%	,6%	1,0%	,0%	1,6%
	10. října	Count	6	6	8	0	20	40
		% of Total	,7%	,7%	,9%	,0%	2,3%	4,6%
	11. října	Count	5	5	5	0	11	26
		% of Total	,6%	,6%	,6%	,0%	1,3%	3,0%
	12. října	Count	7	0	10	9	10	36
		% of Total	,8%	,0%	1,2%	1,0%	1,2%	4,2%
	13. října	Count	7	0	11	7	11	36
		% of Total	,8%	,0%	1,3%	,8%	1,3%	4,2%
	14. října	Count	6	3	3	10	10	32
		% of Total	,7%	,3%	,3%	1,2%	1,2%	3,7%
	15. října	Count	6	9	7	10	9	41
		% of Total	,7%	1,0%	,8%	1,2%	1,0%	4,8%
	16. října	Count	0	0	8	10	11	29
		% of Total	,0%	,0%	,9%	1,2%	1,3%	3,4%
	17. října	Count	7	0	3	0	3	13

	% of Total	,8%	,0%	,3%	,0%	,3%	1,5%
18. října	Count	7	0	6	7	7	27
	% of Total	,8%	,0%	,7%	,8%	,8%	3,1%
19. října	Count	8	0	4	4	5	21
	% of Total	,9%	,0%	,5%	,5%	,6%	2,4%
20. října	Count	8	3	6	10	4	31
	% of Total	,9%	,3%	,7%	1,2%	,5%	3,6%
21. října	Count	7	6	4	8	7	32
	% of Total	,8%	,7%	,5%	,9%	,8%	3,7%
22. října	Count	5	6	8	11	5	35
	% of Total	,6%	,7%	,9%	1,3%	,6%	4,1%
23. října	Count	0	0	4	7	7	18
	% of Total	,0%	,0%	,5%	,8%	,8%	2,1%
24. října	Count	8	7	4	0	4	23
	% of Total	,9%	,8%	,5%	,0%	,5%	2,7%
25. října	Count	6	7	5	6	6	30
	% of Total	,7%	,8%	,6%	,7%	,7%	3,5%
26. října	Count	4	1	2	5	4	16
	% of Total	,5%	,1%	,2%	,6%	,5%	1,9%
27. října	Count	4	4	4	10	7	29
	% of Total	,5%	,5%	,5%	1,2%	,8%	3,4%
28. října	Count	2	5	2	3	6	18
	% of Total	,2%	,6%	,2%	,3%	,7%	2,1%
29. října	Count	3	5	2	5	5	20
	% of Total	,3%	,6%	,2%	,6%	,6%	2,3%
30. října	Count	0	0	3	5	7	15
	% of Total	,0%	,0%	,3%	,6%	,8%	1,7%
31. října	Count	0	4	6	0	4	14
	% of Total	,0%	,5%	,7%	,0%	,5%	1,6%
30. října	Count	13	6	5	0	3	27
	% of Total	1,5%	,7%	,6%	,0%	,3%	3,1%
Total	Count	159	126	169	176	231	861
	% of Total	18,5%	14,6%	19,6%	20,4%	26,8%	100,0%

V Ascher Zeitung se objevilo nejvíce jednotek 3. října (1,3 % z celkového počtu jednotek), v Marienbader Zeitung 8. října (1,5 % z celkového počtu jednotek), v Reichenberger Tagesbote 13. října (1,3 % z celkového počtu jednotek), V Sazer Anzeiger 22. října (1,3 % z celkového počtu jednotek) a v Teplitz-Schönauer Anzeiger 1. října (1,6 % z celkového počtu jednotek).

periodikum / typ jednotky

periodikum			typ.jedn			Total
			text	fotografie	mapa	
	Ascher Zeitung	Count	133	23	3	159
		% of Total	15,4%	2,7%	,3%	18,5%
	Marienbader Zeitung	Count	112	12	2	126
		% of Total	13,0%	1,4%	,2%	14,6%
	Reichenberger Tagesbote	Count	147	21	1	169
		% of Total	17,1%	2,4%	,1%	19,6%
	Saazer Anzeiger	Count	153	22	1	176
		% of Total	17,8%	2,6%	,1%	20,4%
	Teplitz-Schonauer Anzeiger	Count	204	25	2	231
		% of Total	23,7%	2,9%	,2%	26,8%
	Total	Count	749	103	9	861
		% of Total	87,0%	12,0%	1,0%	100,0%

Nejvíce jednotek – textů se objevilo v Teplitz-Schönauer Anzeiger (23 % z celkového počtu jednotek), stejně tak i zde bylo nejvíce fotografií (2,9 % z celkového počtu jednotek). Nejméně textů i fotografií bylo v Marienbader Zeitung (13 % z celkového počtu jednotek a 1,4 % z celkového počtu jednotek), což ale odpovídá menšímu počtu analyzovaných čísel Marienbader Zeitung. Výsledky ostatních listů jsou srovnatelné.

periodikum / zdroj

periodikum			zdroj					Total	
			list/redaktor	tisková kancelář	převzato z jiného periodika	úřední/vojenský	jiný		nelze určit
	Ascher Zeitung	Count	10	0	8	11	2	128	159
		% of Total	1,2%	,0%	,9%	1,3%	,2%	14,9%	18,5%
	Marienbader Zeitung	Count	0	0	5	17	4	100	126
		% of Total	,0%	,0%	,6%	2,0%	,5%	11,6%	14,6%
	Reichenberger Tagesbote	Count	2	0	10	13	4	140	169
		% of Total	,2%	,0%	1,2%	1,5%	,5%	16,3%	19,6%
	Saazer Anzeiger	Count	4	0	12	22	5	133	176
		% of Total	,5%	,0%	1,4%	2,6%	,6%	15,4%	20,4%
	Teplitz-Schonauer Anzeiger	Count	7	8	10	15	5	186	231
		% of Total	,8%	,9%	1,2%	1,7%	,6%	21,6%	26,8%
	Total	Count	23	8	45	78	20	687	861
		% of Total	2,7%	,9%	5,2%	9,1%	2,3%	79,8%	100,0%

U všech listů je největší část jednotek, u nichž nelze určit zdroj (79,8 %). Tam, kde jej určit bylo možné, převažoval zdroj úřední/vojenský (nejvíce takových jednotek byl v Saazer Anzeiger - 2,6 % z celkového počtu jednotek), následuje převzetí textu z jiného periodika (opět Saazer Anzeiger – 1,4 % z celkového počtu jednotek). Nejméně často je zdrojem tisková kancelář (jen Teplitz-Schonauer Anzeiger přebíral zprávy z ČTK do té doby, než byly Teplice obsazeny wehrmachtem – do 9. října 1938).

periodikum / forma textu

			forma.textu					Total		
			zpráva	úvodník	přepis proslou či projevu	oznámení/nařízení vojenské či úřední	výzva		jiné	
periodikum	Ascher Zeitung	Count	92	17	5	8	3	8	133	
		% of Total	12,2%	2,3%	,7%	1,1%	,4%	1,1%	17,7%	
	Marienbader Zeitung	Count	70	13	11	6	10	2	112	
		% of Total	9,3%	1,7%	1,5%	,8%	1,3%	,3%	14,9%	
	Reichenberger Tagesbote	Count	100	16	9	7	12	2	146	
		% of Total	13,3%	2,1%	1,2%	,9%	1,6%	,3%	19,4%	
	Saazer Anzeiger	Count	80	22	10	18	11	12	153	
		% of Total	10,6%	2,9%	1,3%	2,4%	1,5%	1,6%	20,3%	
	Teplitz- Schonauer Anzeiger	Count	152	9	10	11	16	10	208	
		% of Total	20,2%	1,2%	1,3%	1,5%	2,1%	1,3%	27,7%	
	Total		Count	494	77	45	50	52	34	752
			% of Total	65,7%	10,2%	6,0%	6,6%	6,9%	4,5%	100,0%

Nejvíce jednotek z celkového počtu textů bylo u všech sledovaných deníků ve formě zprávy. Nejvíce zpráv měl Teplitz-Schönauer Anzeiger (20,2 % z celkového počtu textů), nejméně Marienbader Zeitung (9,3 % z celkového počtu textů). Druhou nejčastější formou textu byl úvodník nebo komentář, kterých měl nejvíce Saazer Anzeiger (2,9 % z celkového počtu textů), kde bylo také nejvíce úředních oznámení (2,4 % z celkového počtu textů)). Pozoruhodný je rozdíl mezi počtem výzev v Teplitz-Schonauer Anzeiger (2,1 % z celkového počtu textů) a v Ascher Zeitung (0,4 % z celkového počtu textů).

hlavní téma / periodikum

			periodikum					Total
			Ascher Zeitung	Marienbader Zeitung	Reichenberger Tagesbote	Saazer Anzeiger	Teplitz-Schonauer Anzeiger	
hlavní téma	mnichovská dohoda	Count	24	27	21	21	27	120
		% of Total	2,8%	3,1%	2,4%	2,4%	3,1%	13,9%
	zábor pohraničí	Count	18	19	28	25	40	130
		% of Total	2,1%	2,2%	3,3%	2,9%	4,6%	15,1%
	návštěvy předst. nacist. režimu	Count	15	14	18	12	18	77
		% of Total	1,7%	1,6%	2,1%	1,4%	2,1%	8,9%
	organizace a správa sudetoněm. oblastí	Count	21	18	23	21	22	105
		% of Total	2,4%	2,1%	2,7%	2,4%	2,6%	12,2%
	bezprostřední hospod. situace v Sudetech	Count	12	10	8	19	18	67
		% of Total	1,4%	1,2%	,9%	2,2%	2,1%	7,8%
	pomoc sudetoněm. obyvatelstvu	Count	8	9	8	4	7	36
		% of Total	,9%	1,0%	,9%	,5%	,8%	4,2%
	říšské Německo	Count	10	6	8	14	13	51
		% of Total	1,2%	,7%	,9%	1,6%	1,5%	5,9%
	nacionální socialismus	Count	9	5	2	8	5	29
		% of Total	1,0%	,6%	,2%	,9%	,6%	3,4%
	výzva ke vstupu do nacionálněsoc. organizací	Count	2	2	9	5	7	25
		% of Total	,2%	,2%	1,0%	,6%	,8%	2,9%
	teror a excesy	Count	1	0	0	0	0	1
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,0%	,0%	,1%
	incidenty na demarkační linii	Count	1	0	0	2	3	6
		% of Total	,1%	,0%	,0%	,2%	,3%	,7%
	útoky na sudetské Němce	Count	6	4	8	6	8	32
		% of Total	,7%	,5%	,9%	,7%	,9%	3,7%
	česká menšina v Sudetech	Count	4	0	2	0	1	7
		% of Total	,5%	,0%	,2%	,0%	,1%	,8%
situace ve zbytku ČSR	Count	19	7	23	23	37	109	
	% of Total	2,2%	,8%	2,7%	2,7%	4,3%	12,7%	
židovské obyvatelstvo v Sudetech	Count	1	1	1	7	2	12	
	% of Total	,1%	,1%	,1%	,8%	,2%	1,4%	
boj sudetských Němců za osvobození	Count	1	3	5	4	10	23	
	% of Total	,1%	,3%	,6%	,5%	1,2%	2,7%	
jiné	Count	7	1	5	5	13	31	
	% of Total	,8%	,1%	,6%	,6%	1,6%	12,6%	

	% of Total	,8%	,1%	,6%	,6%	1,5%	3,6%
Total	Count	159	126	169	176	231	861
	% of Total	18,5%	14,6%	19,6%	20,4%	26,8%	100,0%

Nejčastějším tématem byl celkově zábor pohraničí (15,1 % z celkového počtu jednotek), nejčastěji se toto téma vyskytovalo v Teplitz-Schonauer Anzeiger (4,6 % z celkového počtu jednotek). Také v Reichenberger Tagesbote to bylo nejčastější téma (3,3 % z celkového počtu jednotek). Druhým nejfrekventovanějším tématem byla mnichovská dohoda – celkově se objevilo toto téma ve 13,9 % z celkového počtu jednotek (Marienbader Zeitung i Teplitz-Schonauer Anzeiger – každý z deníků 3,1 % z celkového počtu jednotek). Situace ve zbytku ČSR byla třetím nejčastějším tématem, celkem se objevilo toto téma ve 12,7 % z celkového počtu jednotek (z toho v Teplitz-Schonauer Anzeiger 4,3 % z celkového počtu jednotek, ale v Marienbader Zeitung pouze 0,8 % z celkového počtu jednotek). Dalším častým tématem byla organizace a správa sudetoněmeckých oblastí - 12,2 % z celkového počtu jednotek (jednotky u jednotlivých titulů jsou srovnatelné). Zajímavý je rozdíl v zastoupení tématu boj sudetských Němců za svobodu v Ascher Zeitung (0,1 % z celkového počtu jednotek) a v Teplitz-Schonauer Anzeiger (1,2 % z celkového počtu jednotek).

akter / periodikum

		periodikum					Total	
		Ascher Zeitung	Marienbader Zeitung	Reichenberger Tagesbote	Saazer Anzeiger	Teplitz-Schonauer Anzeiger		
akter	ČSR	Count	12	2	9	8	12	43
		% of Total	1,4%	,2%	1,0%	,9%	1,4%	5,0%
	Německo	Count	0	4	1	3	5	13
		% of Total	,0%	,5%	,1%	,3%	,6%	1,5%
	Velká Británie	Count	0	1	2	1	2	6
		% of Total	,0%	,1%	,2%	,1%	,2%	,7%
	Sovětský svaz	Count	5	0	0	0	0	5
		% of Total	,6%	,0%	,0%	,0%	,0%	,6%
	čtyři mocnosti účastníci se konference v Mnichově	Count	1	3	8	4	9	25
		% of Total	,1%	,3%	,9%	,5%	1,0%	2,9%
	polit. představ. ČSR	Count	7	8	14	9	15	53
		% of Total	,8%	,9%	1,6%	1,0%	1,7%	6,2%
	polit. představ. Německa	Count	26	31	28	28	34	147
		% of Total	3,0%	3,6%	3,3%	3,3%	3,9%	17,1%

polit. představ. VB	Count	1	3	3	5	4	16
	% of Total	,1%	,3%	,3%	,6%	,5%	1,9%
polit. představ. Francie	Count	2	1	0	1	3	7
	% of Total	,2%	,1%	,0%	,1%	,3%	,8%
polit. představ. It.	Count	1	1	0	0	1	3
	% of Total	,1%	,1%	,0%	,0%	,1%	,3%
československá armáda	Count	3	1	6	3	5	18
	% of Total	,3%	,1%	,7%	,3%	,6%	2,1%
československé četnictvo	Count	2	0	0	1	2	5
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,1%	,2%	,6%
wehrmacht	Count	9	12	15	15	19	70
	% of Total	1,0%	1,4%	1,7%	1,7%	2,2%	8,1%
SA	Count	0	1	0	2	0	3
	% of Total	,0%	,1%	,0%	,2%	,0%	,3%
německá policie	Count	0	1	3	2	1	7
	% of Total	,0%	,1%	,3%	,2%	,1%	,8%
SFS	Count	1	2	2	0	3	8
	% of Total	,1%	,2%	,2%	,0%	,3%	,9%
DAF	Count	2	0	0	0	1	3
	% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,1%	,3%
WHW	Count	2	2	1	2	1	8
	% of Total	,2%	,2%	,1%	,2%	,1%	,9%
NSV	Count	3	3	3	1	3	13
	% of Total	,3%	,3%	,3%	,1%	,3%	1,5%
Češi	Count	8	3	5	6	5	27
	% of Total	,9%	,3%	,6%	,7%	,6%	3,1%
Němci	Count	5	1	2	2	4	14
	% of Total	,6%	,1%	,2%	,2%	,5%	1,6%
sudetští Němci	Count	21	25	39	46	52	183
	% of Total	2,4%	2,9%	4,5%	5,3%	6,0%	21,3%
říšští Němci	Count	7	3	3	10	7	30
	% of Total	,8%	,3%	,3%	1,2%	,8%	3,5%
Francouzi	Count	0	0	1	1	2	4
	% of Total	,0%	,0%	,1%	,1%	,2%	,5%
Britové	Count	1	1	1	2	2	7
	% of Total	,1%	,1%	,1%	,2%	,2%	,8%
polit. předst. sudetských Němců	Count	13	5	10	7	11	46
	% of Total	1,5%	,6%	1,2%	,8%	1,3%	5,3%
jiný	Count	20	10	8	16	24	78

	% of Total	2,3%	1,2%	,9%	1,9%	2,8%	9,1%
nelze určit	Count	7	2	5	1	4	19
	% of Total	,8%	,2%	,6%	,1%	,5%	2,2%
Total	Count	159	126	169	176	231	861
	% of Total	18,5%	14,6%	19,6%	20,4%	26,8%	100,0%

Nejčastějším aktérem byli sudetští Němci (21,3 % z celkového počtu případů, přičemž v Teplitz-Schonauer Anzeiger se tento aktér objevil v 6 % z celkového počtu jednotek, v Ascher Zeitung pouze ve 2,4 % z celkového počtu jednotek), druhým nejčastějším aktérem byl politický představitel Německa (ve všech sledovaných titulech srovnatelné číslo). Častým aktérem byl také wehrmacht (v Teplitz-Schonauer Anzeiger – 2,2 % z celkového počtu jednotek a v Ascher Zeitung 1 % z celkového počtu jednotek) a političtí představitelé ČSR (6,2 % z celkového počtu jednotek) a političtí představitelé sudetských Němců (5,3 % z celkového počtu jednotek).

polit.akter / periodikum

			periodikum					Total
			Ascher Zeitung	Marienbader Zeitung	Reichenberger Tagesbote	Saazer Anzeiger	Teplitz-Schonauer Anzeiger	
polit.akter	Beneš	Count	2	2	4	3	3	14
		% of Total	,8%	,8%	1,5%	1,1%	1,1%	5,3%
	Hitler	Count	12	18	17	9	16	72
		% of Total	4,6%	6,9%	6,5%	3,4%	6,1%	27,5%
	Daladier	Count	1	1	0	1	1	4
		% of Total	,4%	,4%	,0%	,4%	,4%	1,5%
	Chamberlain	Count	2	1	1	2	1	7
		% of Total	,8%	,4%	,4%	,8%	,4%	2,7%
	Mussolini	Count	1	1	0	0	1	3
		% of Total	,4%	,4%	,0%	,0%	,4%	1,1%
	Henlein	Count	14	3	8	7	6	38
		% of Total	5,3%	1,1%	3,1%	2,7%	2,3%	14,5%
	Halifax	Count	0	2	2	2	1	7
		% of Total	,0%	,8%	,8%	,8%	,4%	2,7%
	Runciman	Count	0	0	0	1	0	1
		% of Total	,0%	,0%	,0%	,4%	,0%	,4%
	Bonnet	Count	0	0	2	0	2	4
		% of Total	,0%	,0%	,8%	,0%	,8%	1,5%
Syrový	Count	1	2	3	4	4	14	

	% of Total	,4%	,8%	1,1%	1,5%	1,5%	5,3%
Chvalkovský	Count	2	1	2	2	2	9
	% of Total	,8%	,4%	,8%	,8%	,8%	3,4%
Goring	Count	2	0	1	3	3	9
	% of Total	,8%	,0%	,4%	1,1%	1,1%	3,4%
Goebbels	Count	2	4	4	4	2	16
	% of Total	,8%	1,5%	1,5%	1,5%	,8%	6,1%
Himmler	Count	3	0	0	2	3	8
	% of Total	1,1%	,0%	,0%	,8%	1,1%	3,1%
Frick	Count	5	2	4	3	3	17
	% of Total	1,9%	,8%	1,5%	1,1%	1,1%	6,5%
Rust	Count	0	6	2	2	5	15
	% of Total	,0%	2,3%	,8%	,8%	1,9%	5,7%
jiný	Count	3	2	3	7	8	23
	% of Total	1,1%	,8%	1,1%	2,7%	3,1%	8,8%
nelze určit	Count	1	0	0	0	0	1
	% of Total	,4%	,0%	,0%	,0%	,0%	,4%
Total	Count	51	45	53	52	61	262
	% of Total	19,5%	17,2%	20,2%	19,8%	23,3%	100,0%

Nejčastější konkrétní politický aktér Adolf Hitler se objevil nejčastěji v Marienbader Zeitung (6,9 % z celkového počtu jednotek, kde figuroval konkrétní politický aktér) a nejméně v Saazer Anzeiger (3,4 % z celkového počtu jednotek, kde figuroval konkrétní politický aktér). Další častý politický aktér Konrád Henlein byl nejčastějším aktérem v Ascher Zeitung (5,3 % z celkového počtu jednotek, kde figuroval konkrétní politický aktér) a v Marienbader Zeitung pouze v 1,1 % z celkového počtu jednotek, kde figuroval konkrétní politický aktér.

periodikum / hodnocení

periodikum		hodnocení			Total
		pozitivní	negativní	není přítomno	
Ascher Zeitung	Count	51	19	67	137
	% of Total	6,7%	2,5%	8,8%	18,1%
Marienbader Zeitung	Count	61	10	42	113
	% of Total	8,0%	1,3%	5,5%	14,9%
Reichenberger Tagesbote	Count	56	18	74	148
	% of Total	7,4%	2,4%	9,8%	19,5%
Saazer Anzeiger	Count	68	13	73	154
	% of Total	9,0%	1,7%	9,6%	20,3%
Teplitz-	Count	71	17	118	206

	Schonauer Anzeiger	% of Total	9,4%	2,2%	15,6%	27,2%
Total		Count	307	77	374	758
		% of Total	40,5%	10,2%	49,3%	100,0%

Nejvíce pozitivních hodnocení nově nastalé situace lze vysledovat u Teplitz-Schonauer Anzeiger (9,4 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení), následuje Saazer Anzeiger (9 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení), Marienbader Zeitung (8 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení), Reichenberger Tagesbote (7,4 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení) a Ascher Zeitung (6,7 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení). Nejvíce textů, v nichž nebylo přítomno hodnocení bylo v Teplitz-Schonauer Anzeiger. Negativní hodnocení různých témat (např. útoky na sudetské Němce, situace ve zbytku ČSR apod.) se objevila u 10,2 % z celkového počtu jednotek, kde byla potenciální možnost přítomnosti hodnocení. Výsledky jsou u jednotlivých titulů velmi podobné.

periodikum / zdroj hodnocení

			kdo hodnotí				Total	
			list/redakt.	hlavní aktér	jiné periodikum	nelze určit		
periodikum	Ascher Zeitung	Count	59	4	7	26		
		% of Total	12,1%	,8%	1,4%	5,3%	19	
	Marienbader Zeitung	Count	54	13	4	13		
		% of Total	11,0%	2,7%	,8%	2,7%	1	
	Reichenberger Tagesbote	Count	57	9	7	20		
		% of Total	11,7%	1,8%	1,4%	4,1%	1	
	Saazer Anzeiger	Count	57	17	7	22		
		% of Total	11,7%	3,5%	1,4%	4,5%	2	
	Teplitz-Schonauer Anzeiger	Count	65	19	5	24		
		% of Total	13,3%	3,9%	1,0%	4,9%	2	
	Total		Count	292	62	30	105	
			% of Total	59,7%	12,7%	6,1%	21,5%	10

Nejčastějším identifikovaným zdrojem hodnocení byl u všech sledovaných titulů list/redaktor (59,7 %), následoval hlavní aktér (12,7 %) a jiné periodikum (6,1 %).

hlavní téma / hodnocení

			hodnocení			Total
			pozitivní	negativní	není přítomno	
hlavní téma	mnichovská dohoda	Count	63	7	38	108
		% of Total	8,3%	,9%	5,0%	14,2%
	záběr pohraničí	Count	50	3	49	102

	% of Total	6,6%	,4%	6,5%	13,5%
návštěvy předst. nacist. režimu	Count	41	0	12	53
	% of Total	5,4%	,0%	1,6%	7,0%
organizace a správa sudetoněm. oblastí	Count	13	0	89	102
	% of Total	1,7%	,0%	11,7%	13,5%
bezprostřední hospod. situace v Sudetech	Count	20	1	43	64
	% of Total	2,6%	,1%	5,7%	8,4%
pomoc sudetoněm. obyvatelstvu	Count	20	0	8	28
	% of Total	2,6%	,0%	1,1%	3,7%
říšské Německo	Count	29	1	4	34
	% of Total	3,8%	,1%	,5%	4,5%
nacionální socialismus	Count	26	0	3	29
	% of Total	3,4%	,0%	,4%	3,8%
výzva ke vstupu do nacionálněsoc. organizací	Count	10	0	15	25
	% of Total	1,3%	,0%	2,0%	3,3%
teror a excesy	Count	0	1	0	1
	% of Total	,0%	,1%	,0%	,1%
incidenty na demarkační linii	Count	1	4	1	6
	% of Total	,1%	,5%	,1%	,8%
útoky na sudetské Němce	Count	0	27	5	32
	% of Total	,0%	3,6%	,7%	4,2%
česká menšina v Sudetech	Count	0	2	5	7
	% of Total	,0%	,3%	,7%	,9%
situace ve zbytku ČSR	Count	10	24	75	109
	% of Total	1,3%	3,2%	9,9%	14,4%
židovské obyvatelstvo v Sudetech	Count	0	4	7	11
	% of Total	,0%	,5%	,9%	1,5%
boj sudetských Němců za osvobození	Count	14	1	3	18
	% of Total	1,8%	,1%	,4%	2,4%
jiné	Count	10	2	17	29
	% of Total	1,3%	,3%	2,2%	3,8%
Total	Count	307	77	374	758
	% of Total	40,5%	10,2%	49,3%	100,0%

Ve většině případů převládalo ve sledovaných listech pozitivní hodnocení nově nastalé situace. Pokud není hodnocení pozitivní, je text alespoň neutrální: například mnichovská dohoda je přijímána pozitivně (8,3 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – pozitivní hodnocení, 5 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení - hodnocení není přítomno), stejně tak zábor pohraničí (6,6 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – pozitivní hodnocení, 6,5 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – hodnocení není přítomno), návštěvy představitelů nacionálněsocialistického režimu (5,4 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – pozitivní hodnocení, 1,6 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost

hodnocení – hodnocení není přítomno). Podobně byla vnímána také pomoc sudetoněmeckému obyvatelstvu (2,6 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – pozitivní hodnocení, 1,1 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení – hodnocení není přítomno). Česká menšina v Sudetech nebylo příliš časté téma a hodnocení bylo negativní v 0,2 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení a neutrální v 0,6 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení. Situace ve zbytku ČSR byla vnímána negativně v 0,3 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení a bez hodnocení v 0,7 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení. Židovské obyvatelstvo v Sudetech bylo v vnímáno negativně v 0,5 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení a bez hodnocení v 0,9 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení. Autorem hodnocení mohl být také hlavní aktér či jiné periodikum. Proto mohla být nastalá situace hodnocena negativně, zdrojem ovšem v tom případě nebyl list, ale například hlavní aktér nebo jiné periodikum. List byl často zdrojem negativního hodnocení takových témat jako útoky na sudetské Němci, incidenty na demarkační linii nebo situace ve zbytku ČSR.

hlavní téma / zdroj hodnocení

			kdo hodnotí				Total
			list/redaktor	hlavní aktér	jiné periodikum	nelze určit	
hlavní téma	mnichovská dohoda	Count	25	30	15	15	85
		% of Total	5,1%	6,1%	3,1%	3,1%	17,4%
	zábory pohraničí	Count	41	11	1	27	80
		% of Total	8,4%	2,2%	,2%	5,5%	16,4%
	návštěvy předst. nacist. režimu	Count	39	1	0	26	66
		% of Total	8,0%	,2%	,0%	5,3%	13,5%
	organizace a správa sudetoněm. oblastí	Count	9	4	0	2	15
		% of Total	1,8%	,8%	,0%	,4%	3,1%
	bezprostřední hospod. situace v Sudetech	Count	21	0	0	3	24
		% of Total	4,3%	,0%	,0%	,6%	4,9%
	pomoc sudetoněm. obyvatelstvu	Count	17	3	0	8	28
		% of Total	3,5%	,6%	,0%	1,6%	5,7%
	říšské Německo	Count	26	4	0	15	45
		% of Total	5,3%	,8%	,0%	3,1%	9,2%
	nacionální socialismus	Count	23	3	0	0	26
		% of Total	4,7%	,6%	,0%	,0%	5,3%
	výzva ke vstupu do nacionálněsoc. organizací	Count	10	0	0	0	10
		% of Total	2,0%	,0%	,0%	,0%	2,0%

	teror a excesy	Count	1	0	0	0	1
		% of Total	,2%	,0%	,0%	,0%	,2%
	incidenty na demarkační linii	Count	5	0	0	0	5
		% of Total	1,0%	,0%	,0%	,0%	1,0%
	útoky na sudetské Němce	Count	23	0	4	0	27
		% of Total	4,7%	,0%	,8%	,0%	5,5%
	česká menšina v Sudetech	Count	1	0	1	0	2
		% of Total	,2%	,0%	,2%	,0%	,4%
	situace ve zbytku ČSR	Count	22	4	9	1	36
		% of Total	4,5%	,8%	1,8%	,2%	7,4%
	židovské obyvatelstvo v Sudetech	Count	4	0	0	1	5
		% of Total	,8%	,0%	,0%	,2%	1,0%
	boj sudetských Němců za osvobození	Count	13	2	0	5	20
		% of Total	2,7%	,4%	,0%	1,0%	4,1%
	jiné	Count	12	0	0	2	14
		% of Total	2,5%	,0%	,0%	,4%	2,9%
	Total	Count	292	62	30	105	489
		% of Total	59,7%	12,7%	6,1%	21,5%	100,0%

Ve většině případů byl zdrojem hodnocení list/redaktor. Bylo tomu tak v případě tématu zábor pohraničí (8,4 % z celkového počtu jednotek, kde potencionálně mohlo být hodnocení), návštěvy představitelů nacionálněsocialistického režimu (8 % z celkového počtu jednotek, kde potencionálně mohlo být hodnocení), organizace a správa sudetoněmeckých oblastí (1,8 % z celkového počtu jednotek, kde potencionálně mohlo být hodnocení), bezprostřední hospodářská situace v Sudetech (4,3 % z celkového počtu jednotek, kde potencionálně mohlo být hodnocení) a u všech dalších témat. Mnichovská dohoda byla nejčastěji hodnocena hlavním aktérem (6,1 % z celkového počtu jednotek, kde potencionálně mohlo být hodnocení).

zdroj hodnocení / hodnocení

			hodnocení			Total
			pozitivní	negativní	není přítomno	
kdo hodnotí	redaktor	Count	233	59	0	292
		% of Total	59,6%	15,1%	,0%	74,7%
	hlavní aktér	Count	60	1	1	62
		% of Total	15,3%	,3%	,3%	15,9%
	jiné periodikum	Count	13	17	0	30
		% of Total	3,3%	4,3%	,0%	7,7%
	nelze určit	Count	0	0	7	7
		% of Total	,0%	,0%	1,8%	1,8%
	Total	Count	306	77	8	391
		% of Total	78,3%	19,7%	2,0%	100,0%

Nejčastějším zdrojem hodnocení byl vždy list, a to jak v případě pozitivního (59,6 % z celkového počtu hodnocení), tak v případě negativního hodnocení u některých témat a aktérů (15,1 % z celkového počtu hodnocení). Hlavní aktéři byli často zdrojem pozitivního hodnocení (15,3 % z celkového počtu hodnocení).

Shrnutí:

Z kvantitativní obsahové analýzy vyplynulo, že z celkového počtu jednotek 861 se jich nejvíce věnovalo tématu záboru pohraničí (15,1 %), dále následovalo téma mnichovské dohody (13,9 %) a téma situace ve zbytku ČSR (12,7 %). Naopak nejméně se listy věnovaly tématu teroru a excesů (namířené proti politickým odpůrcům SdP či nacionálního socialismu a také národnostně motivované; jedna jednotka). Nejfrekventovanější témata se objevovala ve sledovaných denících podobně často. Nejvíce jednotek se vyskytlo v deníku Teplitz-Schonauer Anzeiger (26,8 %), následoval Saazer Anzeiger (20,4 %), Reichenberger Tagesbote (19,6%), Ascher Zeitung (18,5 %) a nejméně jednotek bylo nalezeno v Marienbader Zeitung (14,6%). Důvodem je zřejmě to, že do analýzy bylo zahrnuto méně čísel Marienbader Zeitung než u ostatních deníků (bylo jich méně k dispozici). Z celkového počtu 861 jednotek bylo 87 % textů, 12 % fotografií a 1 % map. Z 861 jednotek bylo nejvíce zpráv (65,7 % z 752 jednotek, u nichž byla určena forma textu). Formu úvodníku/komentáře mělo 10,2 % z počtu jednotek, u nichž byla určena forma textu.

Z celkového počtu 861 jednotek, byli hlavními aktéry sudetští Němci (21,3 %) a dále političtí představitelé Německa (14,1 %). Konkrétní politický aktér se z celkového počtu jednotek vyskytl u 30,4 % všech jednotek. Nejčastěji se objevil Adolf Hitler (27,5 %) a Konrad Henlein (14,5 %).

Hodnocení bylo přítomno u 44,6 % jednotek, nebylo přítomno u 43,4 % jednotek, přítomnost hodnocení nebylo možné určit u 12 % jednotek. V 35,7 % ze všech jednotek, kde byla potenciálně možnost hodnocení, byla nová situace v Sudetech hodnocena pozitivně. Zdrojem hodnocení byl nejčastěji list samotný (59,7 %). Nejvíce pozitivních hodnocení nově nastalé situace lze vysledovat u Teplitz-Schönauer Anzeiger, následuje Saazer Anzeiger, Marienbader Zeitung, Reichenberger Tagesbote a Ascher Zeitung. Negativní hodnocení různých témat (např. útoky na sudetské Němce, situace ve zbytku ČSR apod.) se objevila u 10,2 % z celkového počtu jednotek, kde byla potenciální možnost přítomnosti hodnocení. Výsledky jsou u jednotlivých titulů velmi podobné. Drobné rozdíly ve výsledcích pozitivního hodnocení (i hodnocení negativního – např. v případě tématu situace ve zbytku ČSR nebo

židovské obyvatelstvo v Sudetech) byly zřejmě způsobeno rozdílem v počtu jednotek v jednotlivých titulech.

Nejčastějším identifikovaným zdrojem hodnocení byl u sledovaných titulů list/redaktor (59,7 %), následoval hlavní aktér (12,7 %) a jiné periodikum (6,1 %). Autorem hodnocení mohl být také hlavní aktér či jiné periodikum. Proto mohla být nastalá situace hodnocena negativně, zdrojem ovšem v tom případě nebyl list, ale například hlavní aktér nebo jiné periodikum. List byl často zdrojem negativního hodnocení takových témat jako útoky na sudetské Němci, incidenty na demarkační linii nebo situace ve zbytku ČSR. Ve většině případů převládalo ve sledovaných listech pozitivní hodnocení nově nastalé situace. Pokud nebylo hodnocení pozitivní, byl text alespoň neutrální. Výsledky jsou u jednotlivých titulů srovnatelné.

3. ZÁVĚR – Závěrečné shrnutí

Reakce sudetoněmeckého tisku na mnichovskou dohodu v říjnu roku 1938 byla zkoumána prostřednictvím dvou metod: historické analýzy a kvantitativní obsahové analýzy. K bližšímu stanovení nástrojů zkoumání bylo nejprve třeba prostudovat téma v odborné literatuře a zaměřit se také na situaci tisku v sudetoněmeckých oblastech krátce po uzavření mnichovské dohody. Byla tak stanovena kritéria, na jejichž základě byl posléze analyzován obsah vybraných sudetoněmeckých titulů.

Historická analýza ukázala, že všechny sledované tituly věnovaly velký prostor tématům souvisejícím s mnichovskou dohodou. Od prvních dnů projevovaly analyzované listy nadšení ze vstupu wehrmachtu do Sudet. Jedinou výjimkou byl deník Teplitz-Schonauer Anzeiger, který vycházel v Teplicích, a ty byly k říši připojeny až vstupem wehrmachtu 9. října 1938. Ovšem i tento titul začal oslavovat wehrmacht a Hitlera poté, co přestal být kontrolován československými cenzurními orgány. Přes původně odlišnou politickou orientaci sledovaných titulů, se všechny brzy přizpůsobily nové situaci. Noviny informovaly o „osvobození Sudet“, cestách Hitlera a dalších představitelů nacionálněsocialistického režimu po sudetoněmeckých oblastech. Staly se platformou pro líčení „dvacetiletého útlaku sudetských Němců“ v ČSR. S nadšením bylo líčeno „říšské“ Německo, nacionální socialismus a „velká budoucnost“ německého národa. Noviny zprostředkovávaly úřední i vojenská nařízení a oznámení (vydávaná wehrmachtem, říšskými úřady i městskými radami apod.), informovaly o organizačních, správních i hospodářských záležitostech nové sudetské župy. Negativně byly hodnoceny „útoky na sudetské Němce“ během zářijové krize a na začátku října 1938 (které měly podle titulů většinou na svědomí československá armáda či četnictvo) nebo poměry ve zbytku Československa. V intencích nacionálněsocialistického režimu útočily sledované sudetoněmecké tituly také na Židy (v Sudetech nebo v „novém“ Československu). V žádném ze sledovaných deníků se neobjevila kritika nových poměrů.

Z kvantitativní obsahové analýzy vyplynulo, že nejvíce prostoru bylo v analyzovaných denících věnováno tématu záboru pohraničí, mnichovské dohody a tématu situace ve zbytku ČSR. Analýza prokázala, že listy se v žádném případě nevěnovaly tématům teroru a excesů (namířeným proti politickým odpůrcům SdP či nacionálního socialismu, ani národnostně motivovaným). Nejfrekventovanější témata se objevovala ve sledovaných denících podobně často. Hlavními aktéry byli nejčastěji sudetští Němci a političtí představitelé Německa. Nejčastěji uváděným konkrétním politickým aktérem byl Adolf Hitler a Konrad Henlein.

Hodnocení nové situace bylo přítomno téměř v polovině mediovaných obsahů a pokud bylo pozitivní, hodnotilo takto mnichovskou dohodu a novou situaci v Sudetech. Negativně byly vnímány údajné útoky na sudetské Němce během zářijové krize a na začátku října 1938 a také situace ve zbytku ČSR. Zdrojem hodnocení byl ve většině případů konkrétní titul.

Hypotéza předpokládala, že sudetoněmecký tisk reagoval na mnichovskou dohodu a události následující pozitivně. Závěrem lze tedy shrnout, že vzorek sudetoněmeckých novinových titulů prokázal, že hypotéza je platná.

4. RESUMÉ (SUMMARY)

The purpose of this dissertation (**Reaction of the Sudetengerman press to the Munich Agreement in October 1938**) was to analyse the reaction of the Sudetengerman press to the Munich Agreement and events in the Sudetengerman region which immediately came after the signing of the Munich Agreement.

The criteria of the research and the sample of the newspapers were set on the basis of specialized historical publications and the archival origins (Chapters I, II). The hypothesis presupposed that the Sudetengerman newspapers agreed to the new situation in the Sudetengerman region and the Nazi regime.

The analysis was divided in two parts: historical analysis and content analysis. The sample of the newspaper took in five different newspapers which were issued in the Sudetengerman region during October 1938 (the sample took in all the numbers of the five newspapers in October 1938): Ascher Zeitung, Marienbader Zeitung, Reichenberger Tagesbote, Saazer Anzeiger, and Teplitz-Schonauer Anzeiger. The historical analysis concentrated on the description of the content and on these items: The Munich Agreement, the occupation of the Sudetengerman region by the German Wehrmacht, visits of the Nazi statesmen in the Sudetengerman region, the administration of the Sudetengerman region, the economical situation, the help to the Sudetengerman population, The National Socialism, attacks on the Sudetengerman and Czech population, incidents on the line of demarcation, situation in the rest of Czechoslovakia, and Jews and Czechs in the Sudetengerman region. The analysis tried to find out whether there was any evaluation in the content of the analysed newspapers. The content analysis concentrated on four research questions: Which items appeared in the newspapers and which actors appeared in the items? (*Welche Themen erschienen in den analysierten Zeitungen im Zusammenhang mit dem Münchner Abkommen? Welche Persönlichkeiten waren die Hauptakteure dieser Themen?*). How much space was given to the items? (*Welcher Raum war den Themen gewidmet, die im Zusammenhang zu Münchner Abkommen waren?*). In which way were the items presented? (*In welcher Art wurden die Themen präsentiert?*) Were there any differences between the newspapers in the sense of the different space given to the items and the different presentation of the items? (*Gab es einen Unterschied in der Reaktion der analysierten Zeitungen auf das Münchener Abkommen, was den gewidmeten Raum und verschiedene Art der Präsentation betrifft?*)

From both parts of the analysis ensued that the prenominate items were very frequented in the Sudetengerman press during October 1938 and that the Sudetengerman newspapers accepted positively the new situation and the Nazi regime.

5. LITERATURA A PRAMENY, SEZNAM ZKRATEK

LITERATURA:

BARTOŠ, Josef. *Historiografie okupovaného pohraničí českých zemí 1938 -1945*. In KURAL, Václav (ed.). *Studie o sudetoněmecké otázce*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 9 – 22. ISBN 80-85864-61-4.

BARTOŠ, Josef. Mnichov a československé pohraničí v roce 1938. In *Vyhnání Čechů z pohraničí: Vzpomínky*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 5 – 25. ISBN 80-85864-16-9.

BARTOŠ, Josef. Základní charakteristika východních Sudet. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 1, s. 7 – 24. ISBN 80-7044-200-X.

DUŠAN, Tomášek. *Deník druhé republiky*. Praha: Naše vojsko, 1988. 248 s. ISBN neexistuje
BIMAN, Stanislav. Portréty vedoucích funkcionářů v župě Sudety. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 4, s. 170 – 194. ISBN 80-7044-200-4.

BIMAN, Stanislav. Vojenské obsazení území připojeného k Německu podle mnichovské dohody a období jeho vojenské správy. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 1, s. 72 – 153. ISBN 80-7044-200-X.

BÖSE, Oskar: *Die Sudetendeutschen: Eine Volksgruppe im Herzen Europas*. EIBICHT, Rolf – Josef. 1. Aufl. München : Sudetendeutscher Rat : Langen Müller, 1989. 174 s.

BREITFELDER, Miroslav. Vytváření sudetoněmecké župy dle dokumentů a záznamů kanceláře vůdcova zástupce v období mezi Mnichovem a 15. březnem 1939. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem:

Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 5, s. 5 – 26. ISBN 80-7044-301-4. ISSN 1212-3439.

FALTYS, Antonín. Postavení českého pohraničí v rámci Velkoněmecké říše. In *Historie a vojenství*, 1968, roč. 16, č. , s. 386 – 420.

FRANZEL, Emil. *Sudetendeutsche Geschichte*. Sonderausg. Würzburg: Flechsig, 2002. 491 s. ISBN 3-88189-449-7.

FREI, Norbert; SCHMITZ, Johannes. *Journalismus im Dritten Reich*. 3. Aufl. München: Beck, 1999. 228 s. ISBN 3-406 455166.

GEBHART, Jan; KUKLÍK, Jan: *Druhá republika 1938 – 1939: Svár demokracie a totality v politickém, společenském a kulturním životě*. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004. 320 s. ISBN 80-7185-626-6.

KOCOUREK, Ludomír. Vládní obvod Ústí nad Labem 1938 – 1945. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 1, s. 25 – 40. ISBN 80-7044-200-X.

KOCOUREK, Ludomír. Židé v okupovaných severozápadních Čechách 1938 – 1945. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 2, s. 117 – 126. ISBN 80-7044-222-0. ISSN 1212-3439.

KÖPPLOVÁ, Barbara. Vývoj německého tisku od poloviny 19. století do konce druhé světové války. In KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. Sv. 2, s. 55 - 76. ISBN 80-86249-29-8.

KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. *Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945*. 1. vyd. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. 2 sv. (276, 446 s.). ISBN 80-86249-28-X (1. sv.). ISBN 80-86249-29-8 (2. sv.).

KURAL, Václav. *Místo společenství konflikt*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1994. 295 s. ISBN 80-85864-04-5.

KURAL, Václav; RADVANOVSKÝ, Zdeněk a kol. *Sudety pod hákovým křížem*. 1. vyd. Ústí nad Labem: albis international, 2002. 548 s. ISBN 80-866067-66-1.

KVAČEK, Robert; CHALUPA, Aleš. *Československý rok 1938*. 1. vyd. Praha: Panorama, 1988. 304 s.

MACEK, Jaroslav. *K problematice dějin odtrženého pohraničí (zvláště tzv. Sudet) v letech 1938 – 1945*. In ŘEZANKOVÁ, Ivona; KURAL, Václav (ed.). *Cesta do katastrofy: Československo-německé vztahy 1938 -1945*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1992. s. 43 – 57. ISBN 80-901301-7-8.

MALÁ, Irena; LESJUK, Petr. *Okupace československého pohraničí hitlerovským Německem*. In *Sborník archivních prací*. Praha: Orbis, 1959. s. 1 – 58.

PASÁK, Tomáš. *Pod ochranou Říše*. 1. vyd. Praha: Práh, 1998. 431 s. ISBN 80-85809-88-5.

PASÁK, Tomáš. *Soupis legálních novin, časopisů a úředních věstníků v českých zemích z let 1939 – 1945*. 1. vyd. Praha: Univerzita Karlova. s. 441.

RADVANOVSÝ, Zdeněk. *K otázce uprchlíků z pohraničí českých zemí po Mnichovu 1938*. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 2, s. 5 – 52. ISBN 80-7044-222-0. ISSN 1212-3439.

RADVANOVSÝ, Zdeněk. *K problematice všedního dne německých žen v Říšské župě Sudety*. In RADVANOVSKÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 5, s. 83 – 108. ISBN 80-7044-222-0. ISSN 1212-3439.

RICHTER, Karel. *Sudety*. 1. vyd. Praha: Fajma, 1994. 199 s. ISBN 80-85374-22-6.

SCHULZ, W.; LUTZT, H.; CHERER, H.; REIFOVÁ, I. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1998. s. 134. ISBN 80-7184-548-5.

STURM, Heribert a kolektiv. *Biographisches Lexikon zur Geschichte der böhmischen Länder*. Mnichov: Collegium Karolinum, 1978. 1. vyd. 79 s. Sv. 7 – Gr – Ha. ISBN 9-486-48951-8.

VAŠEK, František. Diverzní a psychologické operace II. Oddělení Abwehru v severozápadních Čechách a na severozápadní Moravě. In RADVANOVSÝ, Zdeněk (ed.): *Historie okupovaného pohraničí*. 1. vyd. Ústí nad Labem: Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, 1998. Sv. 1, s. 41 – 71. ISBN 80-7044-200-X.

ZIMMERMANN, Volker. Sudetští Němci a nacionální socialismus. In KURAL, Václav (ed.). *Studie o sudetoněmecké otázce*. 1. vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1996. s. 54 – 92. ISBN 80-85864-61-4.

ZIMMERMANN, Volker. *Sudetští Němci v nacistickém státě: Politika a nálada obyvatelstva v říšské župě Sudety (1938 – 1945)*. 1. vyd. Praha: Prostor, Argo, 2001. 580 s. ISBN 80-7260-055-9 (Prostor) ISBN 80-7203-390-5 (Argo).

SEKUNDÁRNÍ LITERATURA:

BRYMAN, Alan. *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press, 2004. 1. print 592 s. ISBN 0-19-926446-5.

CORBETTA, Piergiorgio. *Social research: theory, methods and techniques*. 1. print. London: Sage Publications, 2003. 328 s. ISBN 0-7619-7253-6.

FIELD, Andy. *Discovering statistics using SPSS for Windows: advanced techniques for the beginner*. London: Sage Publications, 2004. 1. print. 496 s. ISBN 0-7619-5755-3.

PRAMENY:

Státní oblastní archiv Litoměřice. Fond *Župní vedení NSDAP 1938 – 1945*.

Národní archiv. Fond *Presidium ministerstva vnitra*.

Národní archiv. Fond *Vrchní státní zastupitelství*.

Národní archiv. Fond *SdP*.

INTERNETOVÉ ZDROJE:

<http://www.asch-boehmen.de/>

<http://www.herder-institut.de/>

<http://de.wikipedia.org/>

<http://www.holocaust.cz/>

<http://www.mzk.cz/>

PERIODICKÝ TISK:

Ascher Zeitung, rok 1938, roč., č. 75

Marinebader Zeitung, rok 1938, roč., č. 65

Reichenberger Tagesbote, rok 1938, roč., č. 10

Saazer Anzeiger, rok 1938, roč., č. 37

Teplitz – Schönauer Anzeiger, rok 1938, roč., č. 78

SEZNAM ZKRATEK:

CdZ	Chef der Zivilverwaltung (šéf civilní správy)		
ČSR	Československá republika		
ČTK	Československá tisková kancelář		
DAF	Deutsche Arbeitsfront (Německá pracovní fronta)		
DNSAP	Deutsche	Nationalsozialistische	Arbeitspartei (Německá nacionálněsocialistická strana dělnická)

FS	Freiwilliger Schutzdienst (Dobrovolná ochranná služba)
gestapo	Geheime Staatspolizei (Tajná státní policie)
NSDAP	Nationalsozialistische Deutsche Arbeitspartei (Nacionálněsocialistická německá strana dělnická)
NSV	Nationalsozialistische Volkswohlfahrt (Národněsocialistická organizace pro sociální výpomoc a dobročinnost)
SA	Sturmabteilung (Úderný oddíl)
SFS	Sudetendeutsches Freikorps (Sudetoněmecký freikorps)
SdP	Sudetendeutsche Partei (Sudetoněmecká strana)
SS	Schutzstaffel (Ochranný sbor)
Stapo	Staatspolizei (Stapo)
Stiko	Stillhaltekomissar (likvidační a prolongační komisař)
sv.	svazek
NA	Národní archiv
WHW	Winterhilfswerk (Zimní výpomocná akce)

6. POZNÁMKY K PŘÍLOZE

Tabulka č. 2 - Seznam německých politických listů zastavených v roce 1938

Ascher Zeitung – 3.10. 1938, č. 233, s.1

Ascher Zeitung – 5.10. 1938, č. 235, s. 7

Marienbader Zeitung – 7.10 1938, č. 231, s. 1

Marinebader Zeitung – 8. 0. 1938, č. 232, s. 6

Reichenberger Tagesbote – 8.10. 1938, č. 276, večerní vydání, s. 1

Reichenberger Tagesbote – 20.10. 1938, č. 289, večerní vydání, s. 3

Saazer Anzeiger – 9.10. 1938, č. 224, s. 1

Saazer Anzeiger – 15.10. 1938, č. 228, s. 7

Teplitz – Schonauer Anzeiger – 8.10. 1938, č. 237, s. 1

Teplitz – Schönauer Anzeiger – 14.10. 1938, č. 242, s. 10

7. PŘÍLOHA

Tabulka č. 2¹⁰⁶⁷ – Seznam německých politických listů zastavených v roce 1938

* Vazba na politickou stranu:

A – sociálnědemokratické noviny

B – demokratické svobodomyšlné noviny

C – křesťansko – sociální noviny

D – agrární noviny

E – středostavovské noviny (terminologie převzata, vhodnější výraz je spíše „liberální“)

F – nacionálněsocialistické noviny

G – noviny ostatních politických stran a tzv. bezbarvé

název politického listu	periodicita	region	nakladatel	datum ukončení vydávání (rok 1938)	vazba na politic. stranu*
Abwehr	deník	Varnsdorf	Robert Strache	20.10.	F
Adlergebirgsbote	týdeník	Lanškroun	Jiří Zadchkolny	23.9.	A
Allgemeiner Anzeiger für Nordböhmen	2 x týdně	Rumburk	Heinrich Haase	21.9.	F
Amauer Zeitung	3 x týdně	Trutnov	A. Cermann	18.9.	F
Ascher Zeitung	deník	Aš	Albert Gugath	31.12.	F
Auschauer Nachrichten	týdeník	Litomeřice	Rudolf Haussner	24.9.	G
Auspitzer Wochenblatt	týdeník	Znojmo	Hans Bornemann	27.9.	G
Aussiger Deutsche Presse	deník	Praha	F. Lehr	září	G
Aussiger Rundschau	týdeník	Ústí n.L.	Max Jarschel	22.10.	F
Aussiger Zeitung	deník	Ústí n.L.	Aussiger Druckerei- und Zeitungsverlag Kraus u. Co	8.10.	B
Aussig-Schreckensteiner Zeitung	týdeník	Litomeřice	W. Rzehak	1938	G
Bautescher Zeitung	týdeník	Budišov nad Budišovkou	Ludwig Richter	17.12.	G
Benischer Zeitung	týdeník	Benešov	Karl Rieger	24.9.	G

¹⁰⁶⁷ Zpracováno podle KUBÍČEK, Jaromír (ed.) a kolektiv. Česká retrospektivní bibliografie: Noviny České republiky 1919 – 1945. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2004. Sv. 2., s. 234 - 252 a podle Katalog (databáze) Souborná báze PER – česká a moravská periodika. Dostupný na <http://www.mzk.cz/>. Nedoplňené informace (označené jako ?) nebyly zjištěny.

Biela-Zeitung	týdeník	Bílina	Johan Mautsch	24.9.	G
Biliner Zeitung	týdeník	Bílina	Marie Menda	31.12.	F
Bischofteinitzer Zeitung	týdeník	Horšovský Týn	Ludwig Schotterl	28.12.	B
Bohemia	deník	Praha	Alfred Korn	31.12.	F
Bohmisch Kamnitzer Zeitung	týdeník	Česká Kamenice	Albert & Hanselik	31.12.	G
Böhmisch-Kamnitzer Wochenblatt	týdeník	Česká Kamenice	Josef Fleck	26.11.	F
Bote aus dem Egertal	3 x týdně	Kraslice	Gustav Ruhle	21.9.	F
Brüner Tagespost	deník	Krnov	Das Volk	26.6.	C
Brüxer Tagblatt	deník	Most	Ludwig Wolf	1938 č.220)	(do G
Brüxer Volkszeitung	deník	Most	Anton Partes	24.9.	F
Budweiser Wochenbote	týdeník	Český Krumlov	Eduard Bavand's Nacht	7.1.	D
Das junge Landvolk	týdeník	Žatec	Edwin Romisch	15.4.	D
Das Niederland	2 x týdně	Všetaty	Pressverein	21.9.	C
Der Abend	deník	Teplice	C. Weigend	23.9.	B
Der Deutsche Bauer	týdeník	Luby	Tiedmann und Klotzl	18.6.	D
Der Kamerad	týdeník	Liberec	SdP	16.5.	F
Der kleine Landwirt	2 x měsíčně	Praha	Deutschland- forstwirtschaftl... und	19.9.	D
Der Landbote	týdeník	Český Krumlov	Eduard Bavand	30.9.	C
Der Metallarbeiter	týdeník	Chomutov	Metallarbeiterverband in der ČSR	1.10.	A
Der Pflüger	týdeník	Praha	Landliches Pressverein	2.4.	D
Der Sudetendeutsche	týdeník	Trutnov	Kathol. Pressverein für Ostböhmen.	24.9.	C
Der Sudetendeutsche	týdeník	Aš	Konrad Henlein	10.9.	F
Der Sudetendeutsche	2 x týdně	Krnov	Paul Buhl	4.5.	G
Der Trommler	týdeník	Dolní Grunt	Franz May	10.9.	F
Der Weckruf	týdeník	Praha	Hugo Schlagmann	1.5.	F
Der Riesengebirgler	týdeník	Trutnov	Anton Cermann	24.9.	F
Deutsche Beskiden-Zeitung	2 x týdně	Český Těšín	Hermann Hess	24.9.	F
Deutsche Bohmerwald-Zeitung	týdeník	Český Krumlov	Heinrich Maurhard	10.9.	B

Deutsche Grenzwatch	týdeník	Lanškroun	Josef Czerny	1.10.	F
Deutsche Landpost	deník	Česká Lípa	Bund der Landwirte	31.3.	D
Deutsche Landwacht	2 x měsíčně	Brno	Organis. der deutsch. Landwirte in Mähren	říjen	D
Deutsche Leipaer Zeitung	deník	Česká Lípa	Leipaer Buch- und Steindruckerei Bergmann	9.10.	F
Deutsche Morgen-Zeitung und Handelsblatt	deník	Žatec	Zeitungsverlag Wolf	23.9.	G
Deutsche Nachrichten	týdeník	Děčín	Ernst Windrich	5.3.	F
Deutsche Presse	deník	Praha	Pressverein Egerland	30.9.	C
Deutsche Rundschau	2 x týdně	Varnsdorf	Ambrosius Opitz	22.9.	C
Deutsche Stimmen	týdeník	Praha	D. Schmid	4.10.	B
Deutsche Volks-Wacht	týdeník	Liberec	Adolf Peyerl	24.9.	F
Deutsche Volkszeitung	3 x týdně	Most	K. Theodor Heidrich	24.9.	F
Deutsche Volks-Zeitung	týdeník	Praha	Grete Reiner	31.7.	G
Deutsche westbohmische Stimmen	měsíčník	Praha	Sudetendeutsch. Zeitungsverl. D. Kraus u. Co.	14.9.	B
Deutscher Landbote	2 x týdně	Karovy Vary	Josef Türmer	30.3.	D
Deutscher Volkswart	2 x týdně	Frydek-Místek	Hermann Hess	24.9.	G
Deutsches Volksblatt	týdeník	Šternberk	Gesellschaft Deutsches Volksblatt	24.9.	F
Deutsches Volksblatt für Mähren und Schlesien	týdeník	Šternberk	Gesellschaft Deutsches Volksblatt	24.9.	F
Deutsches Wochenblatt	týdeník	Krnov	Druck- und Verlagsanstalt Das Volk	24.9.	G
Deutschvölkische Nachrichten	deník	Praha	?	říjen	F
Die Front	týdeník	Praha	Alfred Malcher	31.3.	F
Die Heimat	měsíčník	Praha	Sudetendeutsch. Zeitungsverl. D. Kraus u. Co.	18.8.	D
Die neue Morgenpost	deník	Praha	Heinrich Mercy Sohn	6.10.	F
Die Wahrheit	3 x měsíčně	Praha	Adalbert Rév	15.9.	G
Die Zeit am Montag	týdeník	Praha	Pressa Gesellschaft	12.9.	G
Egerlander Sontagsblatt	týdeník	Cheb	J. Kobrtsch und Gschihay	25.9.	G
Eghalanda Bundeszeitung	měsíčník	Podmokly	Richard Siegl	15.9.	G
Elbe-Zeitung	deník	Ústí n.L.	Franz Schreil	23.9.	G
Erzgebirgs-Bote	2 x týdně	Jáchymov	Fritz Meyer	10.9.	G

Fleissener Zeitung	týdeník	Plesná	Josef Fritsch	10.9.	G
Franzensbader Tagblatt	deník	Cheb	J. Kobrsch & Gschihay	24.9.	G
Freigeist	2 x týdně	Liberec	Leopold Waniek	24.9.	A
Freiheit	deník	Teplice	Josef Selinger a Rudolf Ruckl	23.9.	A
Gewerbe-und Handelszeitung	týdeník	Praha	Alois Stenzl	31.3.	E
Görkau-Seestadler Anzeiger	3 x týdně	Jirkov	Franz Herzum	24.9.	G
Graslitzer Grenzbote	3 x týdně	Cheb	Egerland, Presverein	28.9.	G
Graslitzer Volksblatt	3 x týdně	Kraslice	Franz Neuber	20.9.	F
Grenzpost	týdeník	Brno	Franz Rittler	31.12.	C
Haidaer Zeitung	týdeník	Česká Lipa	J.F. Rohling	8.10.	G
Heimatruf der SdP	2 x týdně	Cheb	Fritz Köllner	14.9.	F
Hohenelber Zeitung	deník	Trutnov	A. Lermann	18.9.	F
Chodauer Zeitung	týdeník	Chodov	Richard Zinner	24.9.	F
Iglauer Wochenpost	týdeník	Brno	Gustav Knauschner	?	C
Internationaler Metallarbeiter	týdeník	Chomutov	Internationaler Metallarbeiter-Verband	1.10.	A
Kamnitzer Wochenblatt	týdeník	Česká Kamenice	Josef Fleck	31.12.	F
Karlsbader Tagblatt	deník	Karlovy Vary	Hans Feller	26.6.	B
Karpathendeutsche Volkszeitung	týdeník	Praha	E. Kiss	17.9.	G
Katholisches Kirchenblatt	měsíčník	Trutnov	Verein Katholisches Kirchenblatt	září	C
Katholisches Kirchenblatt für Ostböhmen	týdeník	Trutnov	Verein des kathol. Apostol.	25.12.	C
Katholisches Seelsorgenblatt für die Pfarrein des Bezirks Komotau	týdeník	Chomutov	O. Spania	24.9.	C
Komotauer Tagblatt	deník	Žatec	Zeitungsverlag Wolf	23.9.	G
Landbote	týdeník	Český Krumlov	Eduard Bavand	30.9.	C
Leitmeritzer Nachrichten	týdeník	Lovosice	Rudolf Haussner	24.9.	G
Leitmeritzer Zeitung	deník	Litoměřice	Heinrich Ankert	7.10.	F
Lobositzer Nachrichten	týdeník	Litoměřice	Rudolf Haussner	24.9.	G
Lobositzer Zeitung	týdeník	Litomeřice	Josef Czerny	7.10.	B
Luditz-Buchauer Anzeiger	2 x týdně	Žatec	Franz Erret	24.9.	D

Luditzer Zeitung	týdeník	Žitvice	M. Hoffer	19.9.	F
Mährisch-schlesische Presse	týdeník	Jeseník	A. Blažek	17.9.	G
Mährisch-schlesische Rundschau	týdeník	Praha	Heinrich Wohak	8.9.	G
Mährisch-schlesisches Tagblatt	deník	Žatec	Zeitungsverlag Wolf	23.9.	G
Marienbad-Tepler Bezirksblatt	3 x týdně	Cheb	Presseverein Egerland	28.9.	C
Neubistritzer Zeitung	týdeník	Znojmo	Hans Bornemann	září (do č. 26)	G
Neudeker Anzeiger	týdeník	Karlovy Vary	Franz Träger	24.9.	B
Neudeker Volksblatt	týdeník	Nejdek	Alfred Möschl	17.9.	G
Neue Lobositzer Zeitung	týdeník	Litoměřice	Karl Pickert	12.9.	B
Neue Post	týdeník	Stříbro	Robert Frotschl	17.9.	G
Neue Tageszeitung für das Altwatergebiet und das Kuhländchen	deník	Krnov	Neue Tageszeitung	31.12.	F
Neue Wagstädter Zeitung	týdeník	Billovec	Ferdinand Hopp	22.5.	G
Neue Weiperter Zeitung	3 x týdně	Vejpřty	Josef A. Eндler	21.9.	F
Neue Woche	týdeník	Žatec	Camillo Wirkner	25.9.	G
Neues Volksblatt für Böhmen	deník	Brno	Friedrich Irrgang	25.11.	G
Neueste Zlabinger Nachrichten	týdeník	Znojmo	Hans Bornemann	1938 (do č. 38)	G
Neustädter Zeitung	týdeník	Uničov	Josef Felzmann	2.4.	G
Neu-Titscheiner Zeitung	2 x týdně	Nový Jičín	L.V. Enderschen Kunst-Anstalt	4.10.	G
Niemesser Zeitung	týdeník	Mimoň	Gustav Kohler	1.10.	F
Nikolsburger Wochenschrift	týdeník	Mikulov	A. Rosenau	6.10.	D
Nordböhmischer Volksanzeiger	2 x týdně	Nový Bor	Gustav Albert	19.11.	C
Nordböhmischer Volksbote	deník	Podmokly	Franz Kogler und Josef Schweichhart	23.9.	G
Nordmährische Gebirgspost	týdeník	Šternberk	Gesellschaft Deutsches Volksblatt	24.9.	G
Nordmährische Rundschau	týdeník	Uničov	Gesellschaft Nordmährische Rundschau	24.9.	G
Nordwestböhmisches Landheimat	týdeník	Praha	Landliches Pressverein	2.4.	D
Obererzgebirge Nachrichten	týdeník	Jáchymov	Hugo Friedrich	24.9.	G
Olmützer Anzeiger für Mähren-Schlesien	týdeník	Olomouc	Laurenz Kullil	24.9.	G
Ostböhmen's Deutscher Bote	2 x týdně	Broumov	Wilhelm Rummier	14.9.	F

Pilsner Woche	týdeník	Pižeň	Ernst Ballon	9.9.	G
Prager Abendblatt	deník	Praha	Staatsdruckerei	31.12.	G
Prager Mittag	deník	Praha	Paul Peter Winter	19.10.	G
Prager Presse	deník	Praha	Orbis	31.12.	G
Pressnitzer Zeitung	týdeník	Přisečnice	Julius Beck	18.9.	F
Reichenberger Tagblatt	deník	Žatec	Konrad Wildgatsch	23.9.	G
Reichenberger Zeitung	deník	Liberec	Gebruder Stiepel	30.9.	F
Römerstadter Bezirks-Zeitung	týdeník	Rymařov	Deutsch-politisches Verein	srpen	G
Rumburger Zeitung	deník	Rumburk	Heinrich Pfeifer	31.12.	F
Rundschau	týdeník	Karlovy Vary	Konrad Henlein	10.9.	F
Saazer Abend-Zeitung	deník	Žatec	Buchdruckerei Ludwig Wolf	23.9.	G
Schatzlarer Zeitung	deník	Trutnov	Anton Cermann	18.9.	G
Schluckenauer Zeitung	2 x týdně	Rumburk	Ed. Schubert	21.9.	F
Scholle	týdeník	Broumov	Hugo Scholz	26.6.	D
Schönbacher Zeitung	týdeník	Luby	Adam Thoma	10.9.	G
Schönhengster Zeitung	týdeník	Moravská Třebová	Detscher Volksverein	24.9.	A
Schonlinder Zeitung	2 x týdně	Rumburk	Ed. Schubert	21.9.	F
Sozialdemokrat	deník	Praha	Ludwig Czech a Karl Cermak	9.11.	A
Steinschonauer Zeitung	týdeník	Kamenický Šenov	Josef Tannert	1.10.	F
Südbohmische Volkszeitung	týdeník	České Bud.	Verlagsanstalt Moldavia	25.9.	F
Sudetendeutsche Bauernzeitung	týdeník	Šumperk	Franz Kunzel	1.9.	D
Sudetendeutscher Zeitspiegel	týdeník	Praha	Bruno Stelzig	28.9.	G
Sudetendeutsches Tagblatt	deník	Praha	Eduard Herrmann	14.9.	F
Südmährerland	týdeník	Znojmo	M.F. Lenk	16.9.	G
Sudmährische Rundschau	týdeník	Znojmo	Fournier und Haberler	11.9.	F
Tachau-Planer Zeitung	2 x měsíčně	Planá	A. Knab	září (do č. 14)	G
Teplerland	týdeník	Karlovy Vary	Ernst Korn	11.9.	B
Teplitzer Tagblatt	deník	Žatec	Konrad Wildgatsch	23.9.	G

Teplitz-Schonauer Anzeiger	deník	Teplice	Carl Weingend	6.10.	B
Textilarbeiter-Zeitung	týdeník	Svitavy	Verband der christl. Arbeiter	28.9.	C
Tratener Echo	3 x týdně	Trutnov	Wenzel Runge	24.9.	A
Troppauer Zeitung	2 x týdně	Frýdek-Místek	Hermann Hess	24.9.	G
Tschechoslowakische Bäder-Zeitung	deník	Žatec	Zeitungsverlag Wolf	23.9.	G
Turmitzer Zeitung	týdeník	Ústí n.L.	Rudolf Hoffmann	22.10.	G
Unser Familienblatt	týdeník	Litoměřice	Austria	25.9.	C
Volkische Rundschau	týdeník	Broumov	Deutscharische Birke	19.3.	F
Volksanzeiger	2 x týdně	Nový Bor	Gustav Albert	31.12.	C
Volksbote	2 x týdně	Hostinné	Kathol. Pressverein für Ostböhmen	19.10.	C
Volksfreund	týdeník	Brno	Wilhelm Niessner	9.11.	A
Volkspost	2 x týdně	Varnsdorf	Ambr. Opitz	22.9.	G
Volkspresse	3 x týdně	Krnov	Johann Trenka	26.9.	A
Volksrecht	deník	Ústí nad Labem	Josef Schiller	23.9.	A
Volksruf	týdeník	Cheb	Georg Wollner	18.9.	F
Volksstimme	2 x týdně	Varnsdorf	Anton Augsten	23.9.	A
Volkswacht	3 x týdně	Krnov	Wilhelm Niessner	26.9.	A
Volkswille	týdeník	Brno	Wilhelm Riessner	24.9.	A
Volkswille	deník	Karlovy Vary	Oswald Hillerbrand a Dominik Low	22.9.	A
Volkszeitung	deník	Chomutov	DSA	23.9.	A
Volks-Zeitung	týdeník	Teplice	?	1938	A
Volks-Zeitung	?	Karlovy Vary	?	1938	G
Volks-Zeitung	týdeník	Varnsdorf	Ambrosius Opitz	18.9.	G
Volks-Zeitung (Bezirk Karlsbad, Tepl, Luditz, Kaaden und Podersam)	týdeník	Cheb	Karl Schuster	18.9.	G
Volks-Zeitung (Bezirk Neudek, Platten, Joachimsthal und Pressnitz-Weiprt)	týdeník	Cheb	Karl Schuster	18.9.	G
Volks-Zeitung (Bezirke Falkenau und Elbogen)	týdeník	Cheb	Karl Schuster	18.9.	G
Wegstädtler Nachrichten	týdeník	Litoměřice	Rudolf Haussner	24.9.	G
Westböhmisches Rundschau	týdeník	Střibo	Viktor Hassold	24.9.	F

Westbohmische Grenzboten	týdeník	Tachov	?	1938	G
Westbohmische Tageszeitung	deník	Plzeň	Anton Rostosky	1.4.	B
Wigstadtler Zeitung	týdeník	Vitkov	Hermann Prasnowski	25.9.	G
Zuckmantel Zeitung	týdeník	Zlaté Hory	Ludwig Richter	17.12.	G
Zukunft	2 x týdně	Plzeň	F.M. Stark	23.9.	A
Zwittauer Nachrichten	týdeník	Svitavy	Volkmar Fritscher	24.9.	F

Ascher Zeitung

Verlegt von der Ascher Zeitungsgesellschaft
in Ascher, am Markt 10. Telefon 1011. 1012.
1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019.
1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026.
1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033.
1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040.

Verlegt von der Ascher Zeitungsgesellschaft
in Ascher, am Markt 10. Telefon 1011. 1012.
1013. 1014. 1015. 1016. 1017. 1018. 1019.
1020. 1021. 1022. 1023. 1024. 1025. 1026.
1027. 1028. 1029. 1030. 1031. 1032. 1033.
1034. 1035. 1036. 1037. 1038. 1039. 1040.

97c. 233

Montag, 3. Oktober 1938

7a. Jahrgang

Unser stolzester Tag ist angebrochen!

Heute zieht Adolf Hitler im Egerlande zu unserer Stadt, da er ihm als erste den Jubelgesang des befreiten Sudetenlandes entbietet. Was man noch vor kurzem kaum zu träumen wagte, das wird heute herrliche, unspannende, schöne Wirklichkeit!

Der Führer in unserer Heimat!

Der Mann kommt zu uns, dem wir es danken, daß das Joch von uns genommen wurde! Dem Mann dürfen wir schauen, der durch eine Friedensstahlnagelbremse dem Sudetendeutschen den Weg ins Reich seiner ewigen Sehnsucht ebnete! Vor zehn Tagen zogen wir die Fahnen Adolf Hitlers über unsere Heimat hoch. Sie flatterten ohne Unterlaß bis heute, da sie künden dürfen:

Wir grüßen den Führer aller Deutschen!

Mit dem heutigen Tage kehrt unsere Heimat heim ins Reich. Das denkwürdige Zwischenziel unserer angestrengten Heimat, die zehn Jahre lang an der Pforte Deutschlands stand, ledig der Tyrannei, aber noch nicht befreit, in die Grenzen des Reiches, läuft in brausendem Akkord ab.

Unser Gruß gilt dem Führer und seiner herrlichen Wehrmacht!

Heil Hitler!

Bilder von der Befreiung

**Wasser und Kohle leben. Kohle und Wasser
leben. Kohle und Wasser leben.**

Die Kohle und das Wasser sind die beiden wichtigsten Rohstoffe für die Industrie. Ohne Kohle und Wasser wäre die Industrie nicht denkbar. Die Kohle liefert die Energie, die das Wasser in Dampf verwandelt. Dieser Dampf treibt die Maschinen an, die die Kohle abbauen und das Wasser transportieren. Ohne Kohle und Wasser wäre die Industrie nicht denkbar.

Der triumphale Empfang des Führers in Eger

Die Arbeiter besetzen die Werke

Die Arbeiter haben die Werke besetzt und die Produktion eingestellt. Sie fordern bessere Arbeitsbedingungen und höhere Löhne. Die Arbeiter sind stolz auf ihre Leistung und auf die Befreiung ihrer Heimat.

**Der Führer die deutsche Legion
ins Gefecht**

Der Führer hat die deutsche Legion ins Gefecht geführt. Die Legion hat sich tapfer gekämpft und hat viele Feinde getötet. Die Legion ist stolz auf ihre Leistung und auf die Befreiung ihrer Heimat.

Konrad Henlein spricht in Eger

Konrad Henlein hat in Eger gesprochen. Er hat die Bevölkerung aufgefordert, sich für die Befreiung ihrer Heimat einzusetzen. Henlein ist ein wichtiger Führer der Bewegung.

**Deutsche und tschechische Arbeiter
über den Tod des tschechischen Arbeiters**

Deutsche und tschechische Arbeiter haben über den Tod eines tschechischen Arbeiters gesprochen. Die Arbeiter sind traurig über den Tod und fordern bessere Arbeitsbedingungen. Die Arbeiter sind stolz auf ihre Leistung und auf die Befreiung ihrer Heimat.

Der Führer spricht den Arbeitern

Der Führer hat den Arbeitern gesprochen. Er hat ihnen gesagt, dass sie für die Befreiung ihrer Heimat kämpfen müssen. Die Arbeiter sind stolz auf ihre Leistung und auf die Befreiung ihrer Heimat.

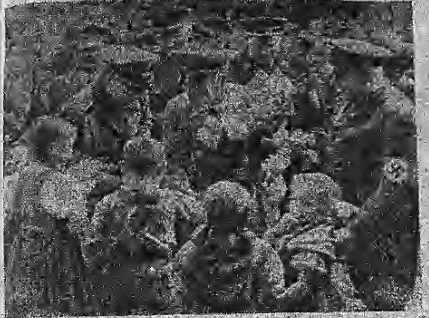
**Die Arbeiter, die in den Kämpfen
kannibalisch geblieben sind**

Die Arbeiter, die in den Kämpfen kannibalisch geblieben sind, sind ein Beispiel für die Härte des Krieges. Die Arbeiter sind stolz auf ihre Leistung und auf die Befreiung ihrer Heimat.

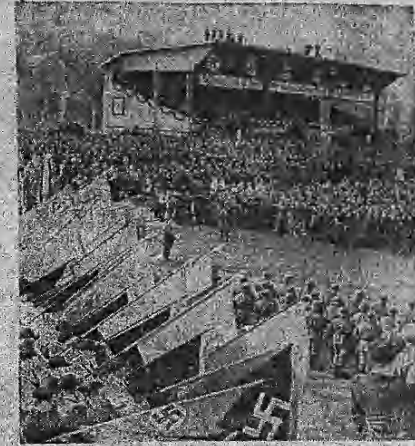
...aus dem ...

...aus dem ...

...aus dem ...

Die Stadt in Ruinen.

Große Befreiungs- und Aufbauarbeiten in Manila.

Wiederherstellung der Stadt in Manila.

Wiederherstellung der Stadt in Manila.

...aus dem ...

...aus dem ...

Saazer Anzeiger

Einzelpreis 3 Kč

Saazer Zeitung

Wochenblatt für die Bevölkerung mit den Beilagen „Saazer Markt“ / Organblatt für das deutsche Handwerk und
„Offizielle Mitteilungen des Gewerkschaftsbundes für Industrie, Handel und Gewerbe“

Verantwortlich: Dr. Josef Štefánek, Redaktionsdirektor, Saazer Zeitung, Saaz, Böhmen. Druck: Saazer Druckerei, Saaz, Böhmen. Preis: 3 Kč. Abonnement: 100 Kč. Ausland: 120 Kč. Postamt: Saaz, Böhmen. Postfach: 100. Telefon: 100. Telegramm: Saazer Zeitung, Saaz, Böhmen.

Erste Ausgabe am 1. Oktober 1938 um 8 Uhr abends mit dem Inhalt des nächsten Tages — Schriftleitung und Verwaltungen: Saaz, Kaysersberg Str. 117-118

1938. 27. Jahrgang.
Samstag, den 9. Oktober 1938.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

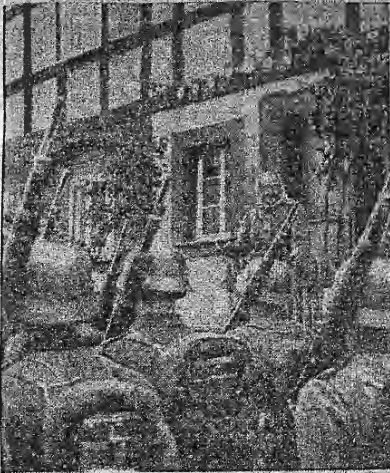
[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Bildbericht von der Befreiung des Sudetenlandes

Dieses Bild zeigt Soldaten in einer kleinen Stadt, die eben von den Deutschen befreit wurde. Die Soldaten sind in Uniform und tragen Helme. Ein Soldat im Vordergrund trägt eine Mütze mit dem Hakenkreuz.

Was alle Steinkreuze erzählen

Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...

Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...

Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...

Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...
Die Soldaten der 1. Armee sind in der Dierstein...

Der Bildbericht ist ein...
Der Bildbericht ist ein...
Der Bildbericht ist ein...

Preis pro Jahr 10 Reichsmark

Teplitz-Schöner Anzeiger

Deutsches Tagblatt

Erstausgabe am 1. März 1918. Sonntagsbeilage: Der Sonntag

78. Jahrgang

Teplitz-Schöner, Montag, den 10. Oktober 1938

78. Jahrgang

Deutsch und frei ist unser Sudetenland

[REDACTED]

Teplitz - Schöner Anzeiger - 8.10. 1938, č. 237, s. 1

